...it.

SEnatu...
mulie...
est, fideiu...
officia...
dempta,...
sola opera
periculum
Senatuscō...
sules verb...
aliis reæ fi...
saluerunt.
pro quib...
...etur ita ius-...
...s actio de

cuniam
...au-

M. S. pergamino, mal tratado con 167 hojas

Cursus philosophicus aut. Ildephonsus de Vargas.

Rotulata

Cursus philosophicus

Maria consevida sin pecado origi-
nal.

Nos ueas eligam.s
Ca que nabis fa,
cusu ad Lorenty.

Nos quog. p.r ocea

Mar.to p.r Otra

Sic fit Juertioma.

Juerito

Soi de Juan de Sosa

Soy de Fran.co Xavier Lopez Lebreros y Rodrig.z

Despues de su Dueño

año de 1754

CURSUS FILOSOPHICUS.

Continens Arist. dis [illegible] ex amphi, iuxta profundissimam D.ni P.ni S.ti M.i & M.i mentem, brevitate digestus, elaboratusque, omnium metodo observata, via plan conqui[illegible] a P. F. Ildefonso de Vargas, in hoc D. Sebastiano Martin Franciscano Carmonensi, primo Lectore, qui totis [illegible] mente iucundissima dicat, illa animo faciat B. V. M. in suorum [illegible] dulcissimu misterio; scriptus a me D. Ioanne Josepho de Loza eiusdem Lectoris minimo discipulo.

INCEPTUS DIE V. AUGUSTI ANNO A VIRGINEO PARTU M.D. C.C.X. [illegible] V.III.

XL?

AD TOTUM OPUS PRAE=FATIO.

Desiderio quam pluximum desideravi (charissimi auditores, egregij di=
dati, discipuli amantissimi) hanc in ocasionem devenire, ut sciatum
solum vos, ut Scholasticos diligere, dut virtuosos desiderare: quid prodest
homini si universum mundum lucretur, animae vero suae detrimentum patiatur.
Decet enim timorem Domini ante oculos vestros considerationis habere: i=
nitium sapientiae est timor Domini, in hoc sit studijs vestris initium ado=
nate, propter hoc regius psaltes ajebat: bonitatem, et scientiam,
et disciplinam doce me; observate ordinem metodum prophe=
cum notate, prius bonitatem morum, deinde disciplinam re=
plarem, et postea scientiam ponatur adipisci. Fideliter etiam,
et devote laborate, ut ait Prototo Pater Noster Seraphicus, ~~qui~~
~~totum suum studium in meditatione fundabat,~~ ita se exclu=
soho ac inimico sanct orationis, et devocionis spiritum
stinguatis, exemplum enim dat vobis D. Nr Seraphicus,
qui totum suum studium in meditatione fundabat, et
licet in pectore ejus ignis exardescebat Divinus, et N. S. M.
totam suam subtilitatem a D. Vo tanquam a vero sapienti=
ae fonte hauriebat, et ideo aqua salutaris potabatur sapien=
tiae. Sic agit, et litteras aprehendere, ut dicere possim in novi=
ssimo die; pater, omnes quos dedisti mihi servavi, et nemo ex
eis periit. Inclinate aures vestras in verba superiorum
vestrorum oris, quasi Deus vobis imperaret, et cum sitis
viri obedientes, dificultate vobis studia retardante, victo=
rias loquemini; quapropter non fingite laborem, in su=
cepto studiorum vestrorum, ne corrupti, et abominabiles
in studijs vestris efficiamini, hortamur etiam vos in viscer=
bus Iesu Christi ne in vacuum talenta a Domino recipi=
atis, ne tanquam servos a bono opere torpentes damnet ipse
vero vestri fervide cupidus profectus ad dum totius phiae diffic=

[illegible] imitationibus [illegible] explanandas; [illegible] aliquando [illegible] arcana [illegible] non [illegible] tenebris sedentes. [illegible] lumine auxiliante, Beatae Virginis [illegible] inter angustias [illegible] invenit [illegible] ad revelationem [illegible] quam desiderabat. [illegible] gloriae meae [illegible] ductrix, et [illegible] decus [illegible] saecula. Amen.

Valete [illegible] Domini charissimi, et mei memores estote in orationibus vestris.

Prodromus dialecticus tyrones ad scholasticas concertationes recta methodo manuducens.

Philosophica disputatio inter duos fieri solet, quorum unus argumenta proponit, et alter resolvens respondet, [illegible] nomen ex eorum officio sumit. Pro quo notate, quod in Aristotelica philosophia sunt duo arguendi modi, quorum primus est syllogismus, qui (ut inquit Aristoteles (?)) tribus propositionibus constat, ex quibus prima major vocatur, secunda minor, et tertia consequentia. Exemplum [illegible]: omnis homo est vivens; sed Petrus est homo: ergo Petrus est vivens. Secundus autem enthymema appellatur, constatque duabus propositionibus, quarum prima dicitur antecedens, et consequens secunda vocatur: v.g. homo currit: ergo movetur. Nunc igitur quando aliquis [illegible] ad arguendum, facta reverentia superiori, et stante corpore recto [illegible] dicat: sub eadem correctione ad [illegible] conclusionem, in qua defendis (hic conclusionem aponat) sic argumentor duobus mediis, quorum primum [illegible], et dicat [illegible], et postea dicat secundum [illegible], et proferat secundum. Propositio (?) autem in duobus me-

admittitur; d si opponeretur ly per se non conveniret signo ad placi-
tum, q non indicat per se, de ex voluntate instituentis, ut patet in
ramo, qui vinum venditi esse demonstrat.

32 Sed ita immediate dicta
dices signum ad placitum per se indicat: ergo ruit doctrina. Pr. ant.
per se dicit differentiam intrinsece constitutivam, d hec est relatio
ad signatum: ergo. Minor patet, nam omne dictum per se di-
cit predicatum intrinsece constitutivum; mi. est certa, et cons.
sequitur: Respondeo concedendo ans, et distinguo ant. proba-
tionis: signum ad placitum reactive sumptum dicit per se re-
relationem, reddo ant. sumptum pro materiali nego ant.; et eodem
modo distinguuntur ma. et mi. probationis.

33 Pro cujus doctrine in-
telligentia, notandum est, signum ad placitum esse rectum acci-
dentale, nam relatio ad ~~placitum~~ signatum in signo ad placitum
accidentali, que a voluntate instituentis accipit ad indican-
dum; de cujus ratione est posse definiri unica definitione, dicendo
ambo in recto, nam cum rebus diversis constituat ad diversa
predicamenta pertinentibus, non potest ita definiri: unde so-
lum definitur dicendo unum in recto, et aliud in obliquo,
rursus notata, q in recto aliud est significare et aliud su-
ponere, rectum semper significat formam, que est princi-
pale in recto, d non semper pro tali supponit, d aliquan-
do pro subjecto juxta conditionem predicati, nam talia sunt
subjecta qualia permittuntur a predicatis.

34 Hoc totum
clarere exemplo: album est rectum accidentale dicens sub-
jectum et albedinem, significatque de principali formam;
dum semper pro forma supponit, nam si definit: album est habens
albedinem, supponit pro subjecto principaliter, sive ro defi-
nit: album est disgregativum visus, supponit principaliter pro
pro forma nam illi convenit posse visum disgregare.

[illegible] Observes communem doctrinam, saepe nega, raro concede, distingue frequenter, nunquam etiam cras publice sequatur doctrinam contra suos Magistros, sed se summittat illis, quorum resolutio erit ultima, quia non est Discipulus contra Magistrum, et Spiritus Sanctus per os Salomonis ait: in medio Magnatorum non praesumas, et ubi sunt Senes non multum loquaris. Utinam, ut terra bona fructum centesimum afferens, proficiat.

Incipit tractatus summularum, sive logicarum institutionum.

PRÆLUDIUM.

Variis nominibus tractatus iste ab antiquis fuit insignitus, nunc introductionis, jam institutionum logicarum, nunc logicae parvae ad distinctionem illius, ut prolixiori methodo proposita, jam elementa fisica, sed communiter tractatus Summularum apelatur, et merito quidem, eo, quod assumat originem, nam juxta communem sensum logicorum [illegible] tractatus praesens, quam [illegible] compendium eorum, quae in logica magna diffusius [illegible]: unde est summa totius operis logicalis. Atqui a methodus in omni disserendi arte est necessarius, ita ut apud alios modus [illegible] nominatur, servabitur a nobis communior, et clarior, qui quidem in tres libros, et operationes intellectus pertinentes, dividit, quorum primus ea, quae ad primam operationem pertinent, tradit. Secundus, quae conveniunt secundae, continet. Tertius denique tertiam operationem declarat. Quapropter sit.

fiat. q. 1. est to, def. sti. o signitae. q. nec ba. P. ny: def. sti. o sig. o vere it species impressa, oyst. signi. sig. g. s. Pa. ny: in tantu species impressae est signu, in quantu ierivit; intea a d notitiam suae, et hoc non est in retraione signi: g. s. P. ny: in tantu ierivit quia species a d notitionem rei, dein non est repraesentiva signi: g. s.

41 Resp. a d argutu negando, et quando supremes fit minor, nego etiam modis paritatis, quia species impressae signu, tale in exeo, q d ducat ad cognitionem rei, de exeo, q d cum illa in- tuitionem, ut ea quae aliquid exparte, in tantu quia determinatur, q d requirit, ut aliquid ad retinendam signi, hoc non habet in tantu, quia quidem est principium indeterminatum: unde ad hoc ut aliquid ad rationem signi a videat, requiritur q d sit principium determinatum, et q d in dicat aliquid distinctum a se ip- so, ad retrahendum signatum, non solum q d influat praecise cum potentia, alias haberet cum potentia concurrens ad notionem boti, etiam esset signum illius, q d nulle audit in bona philosophia, ex quo sequitur, q d species impressa non est vere, et proprie signum, et consequenter.

42 Arg. 6o: si signum esset principium intentionale, valeret ad sententiam, de hoc talis: g. s. P. ny: si signum esset de fine vale ret ad sententiam, generale et: est signum: et principium, et est vere de hoc et ibi valet: g. s. Pa. ny: non valet, hoc est si dat principium intentionale, et hoc est signum: dabatur: g. s. P. ny: Deus visus a Beatis est principium intentionale repraesentans Beatis omnes creaturas, vel saltem aliquas, et Deus non est signum: g. s.

43 Resp. ad arg. fui. negando, quoniam ultimam mi: Deus repraesentat est principium continen- tia illas, ut eodem modo principium signi, ut ecce sane qui ea. Itaque ad quare Deus non est vere et proprie signum, est quia repraesentat Beatis creaturas, principium causa continentia illas, q d sufficit ad rationem signi, nam ad hoc requirit proportio ut repraesentans, ad repraesentatum, quae quidem non datur inter Deum, et creaturas, et etiam Deus non est signum quia signum est saltem relativum, et Deus nullam ad creaturas dicit relationem cum signum sit ratione eius infiniti, independentia, et hoc est proportio, quam requirit inter signum, et signatum.

Quaestio II.

44 An signum constituatur per ordinem ad potentiam, vel ad signatum, vel per utrumque simul.

Apud aliquos Scotistas manuscribentes erit haec locum difficultas praesens, eo q d dum ad tales relationes ponant signum esse saltem constitutum per radicem, sive fundamentum, in quo fundantur tales relationes, et consequenter afirmant signum non esse saltem relativum, sed absolutum, illa maxime in nititur, constitutionem saltem rei est illud, q d competit ipsi, dum excedendum communi- ter statuit doctrina Scotistarum signum esse saltem relativum, ut sic ea nomina, Servus, Pater, et si- milia, ut talia, et etiam huiusmodi in entitate, et saltem relativa, cum ipsa relatione det

ex actu intellect. Objectivus, sunt: ipsæ res existentes in intellectu cum secunda intentione argumentationis: v. g. actus, quo intellectus existat cognitione, Petrus est homo, intellect: ergo est risibilis, est discursus formalis, Petrus, et homo existentes in intellectu cum secunda intentione sillogismi, vel entimematis, est discursus objectivus.

Ex metodo assignandi hujusmodi operationes clare constat in se quendam ordinem servare prioritatis, et posterioritatis, nam ut ait D.r N.r S.us quodlibeto 12. § de secunda: prima potest esse sine secunda, secunda sine tertia, eas namque non supponit; at vero tertia non potest esse sine prima, et secunda; quia eas supponit, sicut secunda primam. Ad extra que sunt per se summularum, sicut et Logicæ tantum sunt operationes objectivæ, et tantum per accidens formales, sic de his tantum agit Logica, quatenus sunt instrumenta medijs quibus intellectus causat in rebus secundas intentiones propositionis, vel argumentationis. Declaratis jam operationibus intellectus, ea, quæ ad primam operationem pertinent explicari oportet.

Liber I.us Summularum

De his, quæ ad primam operationem intellectus pertinent, tractans.

Aristoteles parens Philosophorum 1. Physicorum capite 1.º docet, compositionem rerum compositarum ab earum partibus esse exordiendam; quia, ut notat D.r N.r S.us in 1. dist. 3. q. 8. sincerae universitates percipi nequeunt absque perceptione partium, et internorum. Quapropter ante quam de composito logico, nempe oratione, vel judicio agatur, tandem elementis, sive terminis intellectis, ex quibus componitur, seammem[illegible].

tam. Ponti maxime: q relao ad pot. et relao ad signatu non est una, et indivisa, ac proinde [illegible] signu specifice stitui [illegible] relatione tanquam forma.

50 # argutis occurritur.

Arg. 1. [illegible] multiplicanda entia [illegible] necessitate, [illegible] nulla est necessitas [illegible] multiplicandi [illegible] tanquam forma. P. [illegible] signum [illegible] indivisa [illegible] potest respicere signatu, et pot. q [illegible] nulla est necessitas. P. ant: quando quid est respiciendum, et non potest respicere unum quin [illegible] alterum respiciat unica indivisa [illegible] respiciens; d signum potest respicere signatum [illegible] pot. q [illegible] substantiae [illegible] fundamentum.

51 Resp. [illegible] quando [illegible] quando quid respicitur, et [illegible] respicere unum, quin et aliud unico [illegible] respicitur [illegible] adequatus, et quodlibet [illegible] inadequatus [illegible] respicientis, secus [illegible] inadequatus, ut in praesenti, q [illegible] quia ad multiplicatione [illegible] adequatorum multiplicantur relationes, et etiam quia una, et eadem ratione [illegible] et differentia [illegible] probationibus dictum, et hoc est necessitas sufficiens talem multiplicandi [illegible].

52 Arg. 2. relatio [illegible] specifice [illegible] etiam [illegible] non solum pot. [illegible] ad signatum [illegible] etiam [illegible] ad pot. [illegible] relatio [illegible] tiungitur specifice, quia sicut ablato termino aufert relatio, ita ablato fundamento [illegible] ablato [illegible] ad pot. aufertur signum, sicut ablato [illegible] ad signatum q. P. [illegible] fundamento aufertur relatio, quia [illegible] habitudo unius ad alterum, et signum [illegible] alterum [illegible] aliud q.

53 Resp. [illegible] ad [illegible] relatio [illegible] quia sicut ablato termino aufertur relatio, ita etiam [illegible] ablato fundamento, secus [illegible] ablato fundamento q [illegible] ablato [illegible] ad pot. aufertur signum, sicut ablato [illegible] ad signatum [illegible] ut [illegible] et specifice signum [illegible] pot. cui indicat [illegible] signatum, cui indicet [illegible] et specifice relationi [illegible] fundamentum [illegible] etiam [illegible] habitudo unius ad alterum, et [illegible] ad [illegible] relatio [illegible] et specifice [illegible] signum [illegible] ad signatum [illegible] specificum signi [illegible] ad pot. quia [illegible] modo [illegible] signum ablato [illegible] ad signatum, quam ad pot.

54 Arg. 3. [illegible] substantiale [illegible] pot. q.
P. ant. signum [illegible] specifice [illegible] et [illegible]

omnia, quae aliquid significant, sive adhibeantur a natura, sive a Deo, sive ab Angelis, sive ab hominibus etiam: unde Augustinus libro citato capite 2o dicimus universaliter signum ea omnia, quae aliquid significant.

3 Caeterum, ut definitiones tradendas tam signi, quam aliarum rerum faciliores vobis, et intellectu, et impugnatu reddantur, suppono ante omnia, esse non ante necessitatem quid sit, et quotuplex, quasque regulas, et conditiones debeat habere recta definitio. Ipsa definitio est: modus sciendi explicans essentiam rei. Est quae duplex: definitio quid rei, et definitio quid nominis. Prima est, quae explicat rem significatam per nomen: v.g. homo est animal rationale, et haec est vera, et propria definitio, et modus sciendi. Definitio vero nominis, ut colligitur ex Doctore in 1o. distinctione 22. §. 68 est dici, est explicatio nominis per aliud nomen clarius, sive per etimologiam ejus: sic definitur Sol, quod sit solus in caelo, Consul, qui consulit bono reipublicae, et alia hujusmodi, quae definitio plerumque obludere solet.

4 Huc spectat interpretatio, quam nomen peregrinum per aliud notiori lingua declaratur, ut habetur Matthaei 1o. versu 23. vocabunt nomen ejus Emmanuel, quod est interpretatum nobiscum Deus. Definitio vero rei etiam est duplex: alia est essentialis, sive quidditativa, passionalis alia, seu descriptiva. Prima est modus sciendi explicans essentiam rei per praedicata essentialia: v.g. homo est animal rationale. Descriptiva autem est modus sciendi explicans essentiam rei per praedicata passionalia: v.g. homo est animal risibile, ubi risibile est praedicatum hominis passionale.

5 Definitio quidditativa adhuc est duplex: pure quidditativa, et per additamentum. Prima est modus sciendi explicans essentiam rei per sola praedicata essentialia, ut ista: homo est animal ra-

indequaru, sicut in exe[illegible] proposito, nec ad alios filios potuisse extendere Pater: unde sicut in Patre dari [illegible] relaoneru distincte ad plures filiationes, ita in signo duo [illegible] distincte una, et quo, et altera, [illegible] adequate, scilicet, et [illegible] indicata.

Dubitabis quid sit vox, et an significet primario, et immediate res, an vero conceptus.

61 Duas continet partes praesens quaesitum, et utrique satisfacere volens, breviter priorem solvo: vox [illegible] ut ita [illegible] sonus ab ore prolatus cum aliqua imaginatione. Ex qua [illegible] sonus et gemitus, et [illegible] cum sonum [illegible], sitharae, reliqua [illegible] ponunt: unde patet solum vocem articulatam [illegible] significandi vocem hic definitam, qualis [illegible] vox, sive [illegible] loquentium in [illegible]nibus. Sermo ut [illegible] fit per vocem sonum ore [illegible] prolatum. [illegible] veniri [illegible] aliis, a quibus differt [illegible] parlat.

62 Ad [illegible] devenienda notandum venit quod hic inquirit de vocibus habentibus conceptum, [illegible] significatum prolatum, etiam notat quod nomine [illegible] significationis, sive negatione [illegible], sive positione, [illegible]. His notatis est difficultas an voces primario et immediate significent [illegible], sive res, an vero conceptus [illegible]. Sit [illegible]: voces primario, et immediate significant res, conceptus vero mediate, et [illegible]. Ita [illegible] in 3. d. 27. q. 3. [illegible]: voces significant primario, et immediate, [illegible] significarent [illegible] significandas primario, et immediate [illegible]. [illegible] patet ex Genesi [illegible], [illegible] posuisse nomina rebus, sive conceptibus, quos de ipsis habebat; ait enim: apellavit Adam nominibus suis cuncta animantia.

63 [illegible] 2: voces primario, et immediate significantes, ad quarum manifestationem fuerunt institutae [illegible] nomina imponentes, [illegible] voces [illegible] manifestationem rei [illegible] aliqua [illegible] proprietate primario [illegible]. [illegible]: voces [illegible] ad manifestationem [illegible], a quo [illegible] suam significationem, [illegible] voces [illegible] significationem a proprietate aliqua rei, quam significat, [illegible] imponendarum [illegible] significativarum: [illegible] nominibus [illegible].

64 [illegible]: voces [illegible] primario, et immediate ad significandum conceptus [illegible]. [illegible]: voces [illegible] hones, [illegible] mentibus suos declararent conceptus: [illegible] voces [illegible]. 2°: [illegible] voces primario, et immediate significarent conceptus, nemo mentiri posset: [illegible] significant. [illegible]: mentiri [illegible], [illegible] voces significarent [illegible] mentis: [illegible]. 3°: [illegible] voces [illegible], [illegible] significant [illegible] conceptus: [illegible] aliqua voces significant conceptus [illegible] primario, et immediate.

65 [illegible] declararent

dire, ubi ly bipes superfluit. Defectu secundi haec est bona mala definitio: homo est rationalis; quia illi deficit praedicatum animal.

8 Quintò denum conditio est, quod definitum non ingrediatur in definitione; quia nil potest explicare seipsum, et definitum debet distingui, saltem quoad explicitum a definitione. Ubi nota, quod aliud est, quod definitum ingrediatur in propositione, in qua de ipso praedicatur definitio, et aliud est, quod definitum ingrediatur in ~~propositione~~ definitione, nunquam enim definitum intrat in constitutione definitionis, semper tamen subjectum, de quo praedicatur definitio, ut in hac: homo est animal rationale.

9 His ita declaratis circa praesentem definitionem plures adsunt sententiae, itaut tot sint quot Authores, qui de signo scripserunt; ego vero ab earum relatione abstineo, ut evitetur omnimoda confusio, sed praeterea nostram definitionem adhuc est notandum ex Philosophis de Principio, quod principium est: unde aliquid fit, aut cognoscitur. Unde aliud est principium rei, principium cognitionis rei aliud. Primum est illud, quod efficienter dimanat, ita Deus dicitur principium creaturarum, vel quod physice, aut Metaphysice rem constituit, et sic dicitur principium Physicum, aut Metaphysicum: v.g. corpus, et anima sunt principia Physica hominis; et animalitas, et rationalitas sunt principia Metaphysica.

10 Principium cognitionis rei est illud, quo ad cognitionem rei devenitur; hoc autem est duplex: principium quod, et principium quo. Primum est, quod cognitum ducit potentiam in alterius cognitionem deveniat: v.g. Imago Divi Petri, quae cognita ducit potentiam in cognitionem Divi Petri. Secundum est, quod absque sui cognitione facit potenti-

indicat natura sua ~~[illegible]~~. Ad 2m: et licet non benepl. [illegible] ponere imaginem ad indicandum semel, tamen indicat natura sua [illegible]. Ad 3m: dist. [illegible] ante impositionem invo[lun]tarie [illegible] possunt ponere ex [illegible] utrinque et adplicandum; de signo ponere significationem ad verum signum naturale, et impositio pendeat a beneplacito voluntatis, utinam ge a voluntate pictoris; non tamen significatio pendet, nam natura indicat.

Disputatio 2a. de termino logico.

Questio 1a. Quid sit terminus logicus.

70 Declarata jam natura signi, quo ex [illegible] manifestum restat nunc esse patefaciendum seu [illegible] ne [illegible] et [illegible] accidentibus ab [illegible] relatis [illegible] quod ad logicam [illegible]. Pro quo notandum venit, quod terminus logicus potest sumi [illegible] late, et stricte. Primo modo dicitur quaelibet dictio attinens quomodolibet ad artefactum logicum, et in hoc sensu [illegible] terminus logicus. 2o modo sumitur pro esse [illegible] terminus logici, et in hoc sensu defi[nitur].

71 Pars essentialis constitutiva artefacti logici. Haec definitio communis inter Scholasticos. Pro bonitate nam definitionis illae [illegible] definitio, quae constat genere proximo, et differentia immediata, quae soli definito convenit, et servat [illegible] quas conditiones, ut ea [illegible] habet n[ostr]a: [illegible]. Pro [illegible] ad 1am partem: Pars constitutiva convenit [illegible] cum aliis partibus, aut [illegible] cum partibus physicis, [illegible] et metaphysicis, a quibus differt [illegible] artefacti logici [illegible], et [illegible]. Ad 2am partem: nullus est terminus logicus, qui non sit pars essentialis constitutiva artefacti logici, nec datur aliud, quod sit ita pars: [illegible] soli definito convenit. Pro 1a: ante terminum logicum, et subjectum, et praedicatum, et sic sunt partes propositionis, [illegible], et sic sunt definitionis, [illegible], et sic sunt argumentationis, [illegible] partes dividentes [illegible], et sic [illegible]: [illegible] nullus est terminus logicus.

72 Ratio inquisitionis, est semel praedicta ratio [illegible] opinio Scholasticorum aliquorum terminus logicus [illegible] subjectum, aut praedicatum definientium; quia [illegible] valde diminute [illegible] definiunt. Fundantur [illegible] ~~[illegible]~~. Aristotele [illegible] priorum cap. 1. dicentis: terminum [illegible], in quem resolvitur propositio, ut praedicatum, et id, de quo praedicatur. Dleve eorum [illegible] fundamentum; quia [illegible] ibi solum intendit definire [illegible] propositionis, de qua proxime erat; minime vero intendit aliquam [illegible] definitionem tradere; patet [illegible] terminum definio, [illegible]. [illegible]: quia ibi [illegible] solum loquitur de [illegible] dialecticis [illegible] nam [illegible] insumere, quae definire debebat: [illegible] illa verba [illegible] definitione: [illegible]

Probatur iterum bonitas nostrae
13 definitionis: illa est recta definitio, quae servat omnes regulas bonae definitionis; sed definitio signi data ita est: ergo est recta. Probatur minor quoad ad primam, et praecipuam partem: prima conditio est, quod constet genere proximo, et differentia immediata; sed nostra constat: ergo servat primam rectae definitionis conditionem. Probatur minor: in nostra definitione ponitur: principium intentionale et aliud a se; sed primum est genus proximum, et differentia immediata secundum: ergo nostra definitio &. Probatur minor quoad ad primam partem: illud est genus proximum, per quod definitum immediate convenit cum aliis, et inter ipsum, et differentiam nihil mediat; sed sic se habet principium intentionale: ergo principium intentionale est genus proximum. Minor patet; quia per esse principium intentionale convenit signum cum entibus absolutis, et objectis potentiarum, a quibus differt immediate per ly aliud a se.

14 Probatur minor quoad ad secundam partem: differentia immediata est illa, per quam res differt ab omni eo, quod non est ipsa; sed per ly aliud a se differt signum ab omni eo, quod signum non est: ergo ly aliud a se est differentia immediata, et consequenter servat primam, et praecipuam rectae definitionis conditionem. Probatur nunc quantum ad alias regulas, quas observare debet: nam ejusmodi definitio est clarior suo definito, ut pote sufficienter signi naturam explicat; sed est secunda conditio: ergo servat secundam conditionem.

15 Deinde convertitur cum suo definito, valet enim: est signum: ergo principium intentionale &, est principium intentionale &: ergo signum; sed haec est tertia regula: ergo servat tertiam. Item: non est redundans, nec diminuta: nam in illa non ponuntur particulae superfluae, nec deficiunt necessariae, ut discurrenti patebit. Denique in nostra definitione non ingreditur signum ad explicandam suam natu-

[illegible] pos. [illegible] fundamentum [illegible] Log. [illegible]

77 [illegible] partes [illegible] esse [illegible] subiectum [illegible] nec [illegible] subire [illegible] definitionem, et fundamentum [illegible] ad divisionem [illegible] quae [illegible] fundamentali accepto [illegible] [illegible] fundamentum [illegible] [illegible] in quo [illegible] nec [illegible].

78 Arg. 1. definitio [illegible] [illegible] ad [illegible]. Primo conveniunt [illegible] [illegible] [illegible]. Secundo patet [illegible] [illegible] potest [illegible] [illegible]. Primo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Resp. [illegible] [illegible] [illegible] quatenus dicit rationem [illegible] [illegible] concedo [illegible] quatenus dicit rationem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] concedo.

79 Itaque [illegible] illud, quod [illegible] in una linea [illegible] in alia, ut patet de [illegible]. Similiter [illegible] [illegible] et tamen [illegible] [illegible] unde [illegible] convenit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sicut [illegible] [illegible].

80 ~~Resp. [illegible] [illegible] [illegible]~~
Arg. 2. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] definitio [illegible]. Patet [illegible] [illegible] non [illegible] non terminus, ubi [illegible] [illegible]. Primo [illegible] negatio [illegible] non terminus [illegible] negatio [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] excludit [illegible] excludit [illegible] negatio [illegible] non terminus.

81 Resp. [illegible] concedo [illegible] [illegible] negatio [illegible] non terminus, negans, [illegible] non terminus [illegible] concedo, et [illegible] non terminus [illegible] negatio [illegible] negans concedo; [illegible] negatio [illegible] negans, nego. In [illegible] hoc non speciale [illegible] definitione, ut [illegible] patebit. [illegible] respondendo dico, quod [illegible] seu negatio [illegible] [illegible] negatio [illegible] [illegible] non terminus. [illegible] non terminus, nec [illegible] definitionem. 2o [illegible] terminus, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] negatus [illegible] [illegible] negans, et [illegible] [illegible] negans, et [illegible] definitionem [illegible] adeptio.

82 Arg. 3. de [illegible] non [illegible] [illegible]. Primo [illegible] [illegible] definitio [illegible] [illegible] illud [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] definitio [illegible]. Primo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

feratur impedimentum venit illi definitio.

18 Sed contra: ergo ramus in agro positus, et voces non significativae, ut blictiri sunt vera, et propria signa. Probatur consequentia: ramus in agro positus, et voces non significativae habent aptitudinem ad indicandum; sed quod talem dicit aptitudinem est verum, et proprium signum: ergo voces non significativae, et ramus in agro positus &. Probatur major: ramus in agro positus, et voces non significativae possunt imponi ad indicandum; sed quod ita imponi potest habet aptitudinem ad indicandum: ergo ramus in agro positus et voces non significativae &. Ad replicam respondeo negando consequentiam, et distinguendo majorem probationis habent aptitudinem remotam, concedo majorem; proximam, nego majorem, et distinguo minorem, sed quod dicit aptitudinem proximam est verum signum, concedo minorem, quod dicit remotam, nego minorem, et sic ad reliquum.

19 Itaque dupliciter intelligitur potentia, seu aptitudo ad indicandum, vel ad aliud quemcumque actum; alia remota, proxima alia. Potentia remota est illa inter quam, et actum mediat aliquid, et proxima est, inter quam, et actum nihil mediat, sed intelligitur potens proxime exire in actum. Ramus in agro positus, et voces non significativae dicunt aptitudinem remotam ad indicandum; quia inter posse indicare, et actualem indicationem mediat hominum impositio ad indicandum; signum vero, et proprie tale constituitur per aptitudinem, sem ut cumque, sed per aptitudinem determinatam ad indicandum, ut patet in nostra definitione inter quam aptitudinem, et actualem indicationem ~~nemo~~ nihil mediat, sed proxime potens indicare, unde etsi ramus in agro positus, et voces non significativae dicant aptitudinem ad indicandum, cum non dicant quae requiritur ad rationem signi, hinc est, quod non sunt vera, et propria signa.

86 Resp. ad 1m. concedendo m. et neg. m. Ad probationem concedo ans. et nego cons. Itaque pars ut
forma sub ratione subti. et predatum: unde licet dicat copla habitudinem, et sicut sine illa dari non posset propos.
non tamen ipsa ut nexus extrema uniens; et sicut homo licet dicat corpus ad quem unitur, nullus tamen ob
id unionem esse partem essentialem constitutivam, etsi homo posset dari sine unione, ita de copla
phat.: unde se habet ut conditio, sine qua non desiderat. Ad 2m. dico quod ultima m. de copla ut
copla et predat. esse copla, probat: m. ut induit rationem intentionis logae subti. concedo m. hoc est subti.
q. habet rationem intentionis subti. ratione cuius unit extrema, sequens quod nec copla vocitat:
unde nunquam copla sub tali expressione rationem tali logi adipiscit.

87 Ad 3m. quoad ans. ad probationem
aliqui Scholastici tenent coplam esse precipuam partem propositionis, et tamen logicum esse negant. Id hoc est valde di-
ficile, et mihi videtur impossibile, nam precipua pars cuiuscunque propositionis est pars ut bene notat Arriaga
in suo opusculo: unde est talis logica, ut potest pars essentialis constitutiva; quare melius resp. dicen-
do, quod precipua pars tamen non est ipsa predatum: unde patet m. probationem, et de hac asserit.

88 Ad 4m. con-
cedo ant. et nego cons. Ad probationem respondeo distinguendo m. omne quod importat identitatem extrema, con-
cedo m. est quo, seu ratio formalis qua identificantur extrema, nego m. Nec quod intrinsece importat identi-
tatem, quia est accidens identificans, non est identitas, vide rationem identitatis extremorum; unde
est qua, et quod est quo non potest esse quod. Et ex hoc patet ad confirmationem.

89 Arg. 6. de tio assignata convenire
ipsa de tio. Probatur. Prima ans. de tio assignata convenit vocibus non significativis, ergo communitatem le-
gantur a ratione tio logi. Prima m. quod potest esse subtum, et predatum est ens quod libet aliud propositionis; voces
non significativae possunt esse subtum aut predatum: ergo definitio assignata est. Prima m. subtum: quod est illud, de
quo aliquid predicatur; de vocibus non significativis aliquid predicatur, quod posse esse. Probatur m.: blictiri
hic est vox non significativa; de illa aliquid predat. ergo de vocibus. Probatur m.: de blictiri
dico, quod est vox non significativa, quod est omnis articulatus: ergo de illa aliquid predat.

90 Resp. ad 1m.
opinione, distinguendo ultimum ans.: de blictiri dico omne illud ratione vocis in se spectante
concedo ans.: ratione huius ans. Igitur ista sub ratione vocis non significativa non esse tio logi
requirit, ut aliquid sit in se, quod sit extremum, subtum, aut pars essentialis constitutiva; et cum ratio-
ne huius, quod non sunt ante vocibus non significativis, de ea ratione est exclusum, et patet ad hunc
modum, tradita tio definitio declarat.

91 Resp. 2, et vate melius neg. ant. m. de probationis ponit
arguta. Voces namque significativae obtinent rationem tio logi vere, et per se, talis illis enim
convenit posse esse subtum, aut predatum, cum non sint de illis propriete loqui, ut patet in arguto,
et impedit hoc esse significativas; quae vero constituit in esse subti significatione, ut vocat quo
rem, cum aliquid significet, et etiam adverbiis, et interiectionibus, ratione tio logi, vere tantum.

distinguat a tali principio: ergo nulla solutio. Probatur: datur principium perfectum quod sit vere signum: ergo. Probatur antecedens: species impressa est principium perfectum, et est vere signum juxta aliquos Nostrates: ergo. Respondetur ad argumentum sicut in forma negando antecedens, et minorem probationis; ad probationem concedo majorem, et nego minorem; ad ulterius probationem distinguo minorem: per particulam intentionale ponitur genus proximum, concedo minorem; genus remotum, nego minorem, et distinguo majorem: manet positum pluribus principiis genus remotum, nego majorem; proximum, nego minorem.

24 Itaque duplex potest considerari genus, proximum scilicet et remotum. Remotum est illud, inter quod, et differentiam mediat aliud praedicatum: v.g. substantia est genus remotum in definitione hominis; quia inter substantiam, et differentiam hominis, rationalitatem, nempe, mediat vivens sensibile, quod etiam est ratio veniendi. Genus proximum est, inter quod, et differentiam aliud non mediat praedicatum genericum, ut vivere sensibile positum: ideo est genus proximum in definitione hominis, quia inter ipsum, et differentiam non mediat aliud praedicatum genericum.

25 Nunc autem ad intentum: ly principium in signi definitione tantum ponitur genus remotum; quia inter illud, et differentiam, mediat adaequate tale vel quod convenit signum non cum quibuslibet principiis, sed cum objectis potentiarum, quae sunt principia intentionalia, et quae sunt signa, eo quod non indicent aliud, sed se ipsa, et consequenter intentionale simul cum alia particula, scilicet principium constat genus proximum, ut potest principium eundemque indifferens ad esse rei, et cognitionis; determinativum tamen per ly intentionale ad esse principium cognitionis, et cum definitio, ut recta sit debeat genere proximo constare: inde est, quod particula intentionale non sit superflua. Ex hac doctrina manent impugnatae aliquae definitiones, scilicet, indicans ~~poten~~ ~~tiis~~ principium potentiis aliud, et ista: res quae potentiis cognoscitivis aliud a se repraesentans, non enim constat genere proximo.

26 Ad primam replicam respondetur negando antecedens; ad probationem, nego minorem; vera particulam significare determinatum indicare non explicatur, quod sig-

Articulus 1us termini logici divisiones ponuntur.

97 Terminus communis dividitur in mentalem, vocalem, et scriptum. 1us est pars ante facti[?] in mente formamus. 2us, pars orationis vocalis. 3us demum, pars orationis scriptae. Terminus mentalis alius directus, alius reflexus. 1us est, qui directe tendit in rem, ut quando Petrum, tali notitia directa. 2us est notitia notitiae in eadem potentia existentis: v.g. notitia, qua cognosco me cognoscere Petrum. Terminus mentalis praeterea alius significativus, alius non significativus. 1us est, qui per se ipsum aliquid significat, ut hic, qui significat [illegible]. 2us e contra, declarat, ut blictiri, qui per se ipsum significat nil. Advertite, quod haec divisio potius est grammaticalis quam logica; logice enim omnis terminus significativus, cum possit esse pars [illegible] ante facti [illegible].

98 Terminus significativus ex triplici capite dividitur. Ex parte significationis, ex parte modi significandi, et ex parte rei significatae. Ratione significationis dividitur 1o in cathegorematicum, et syncathegorematicum. 1us est, qui per se solum potest esse subjectum, vel praedicatum, ut hic Leo, et omnia nomina substantiva. 2us est, qui per se solum non potest esse subjectum, vel praedicatum, sed indiget consortio alterius, cuius significationem modificet, ut omnis, nullus, et adjectiva. Item terminus cathegorematicus alius dividitur in complexum, et incomplexum. Hic est dictio simplex, ut hic, lapis. Ille est terminus potius expressus pluribus dictionibus, ut hic albus, Petrus, et Ioannes.

99 Ulterius terminus cathegorematicus dividitur in finitum, et infinitum. 1us est, qui aliquid certum, et determinatum significat, ut hic Leo. 2us est, qui indeterminate, quid significet, et quid non significet, ut non Leo. Hinc colliges has voces injustus, inhumanus, et alias hujusmodi non esse terminos infinitos. Ratio est, quia terminus infinitus nihil ponit, et tollit; in praedictis autem terminis particula specialiter ponitur, et tollit aliquid in parte. Unde aequivalet: lapis non est justus, quam est injustus, quamvis recte aequivaleat: lapis est non justus.

100 Terminus infinitus se habet per negationem, quod ideo est, quia cum ponitur negatio ponitur terminus infinitus; notare debetis, quod negatio potest dupliciter sumi, negans, et infinitans. Negans sumitur cum ponitur ante copulam, et reddit propositionem negativam, ut hic: Petrus non est albus. Infinitans sumitur, quando ponitur ante subjectum, vel praedicatum, et reddit propositionem indeterminatam, ut ista: Petrus est non albus. L: non Petrus est albus.

101 Ex parte modi significandi dividitur terminus in concretum, et abstractum. 1us est, qui significat formam alteri inhaerentem, ut albus, quod significat albedinem existentem in subjecto. 2us est, qui significat formam per se stantem, et abstractam a subjecto, ut albedo. Terminus abstractus potest esse duplex, scilicet abstractus ultima abstractione et non ultima. 1us est, qui significat formam quae ita abstrahitur, ut ab illa abstractio ulterior fieri non possit, ut albedineitas. 2us est, a quo ulterior abstractio fieri potest, ut albedo, a quo abstrahitur albedineitas.

tantiam negando m.m ad probationem cedo m.m sicut de qualibet causa creata, itaque negandum absolute non esse causam sublatione causae effectum indicare, sicut effectum causam, tamen hoc fit arguitive, et per discursum, et hoc modo Philosophi antiqui per effectum Dei creaturas scilicet in Dei notitionem devenerunt, quae indicatio non est de ratione signi, ratio enim signi est indicare aliud sine discursu, ita ut mota species unius excitet tu alteram, sicut mota specie fumi sine discursu ducimur in notitionem ignis, quapropter ratio signi nunquam concedenda est causae sublatione causae.

30 Arguis 3o: nostra signi definitio est diminuta: ergo. Probatur antecedens: illa est diminuta, cui deficit aliqua particula necessaria; et talis est nostra: ergo. Probatur mi.: illa particula est pro se sumi necessaria, qua non posita non ponitur signum, ut distinctum ab omni eo, quod non est tale; sed non posita particula per se non ponitur signum, ut distinctum ab omni eo, quod non est tale: ergo. Probatur ant.: independenter a particula per se non exprimitur signum, ut distinctum ab illo, quod per accidens indicat, ut versus, qui versum indicat: ergo.

31 Respondeo ad argumentum sicut in tertia, et ad ultimum argumentum in minori adhuc, quod independenter a particula per se sufficienter distinguitur signum a versiculo versum sequentem indicante, et hoc est per particulam determinatum, in qua datur intelligi, quod primum intentionale, debet esse determinatum, sive a natura, ut evenit in signis naturalibus, sive ab hominum voluntate, ut in signo ad placitum, quod non habet versiculus, nam a neutro ex modis praedictis indicat; unde independenter a particula per se sufficienter distinguitur signum ab omni eo, quod non est tale, praeterea quia quod particula per se nullo modo potest poni in signi definitione, et ratio est quia hic definitur signum prout commune omni signo, ut ab omnibus

trisk, et 4 intentiv. sunt, qui significantur, l. q. d, q d he independent ab intu negot: ante, ut hō, lapis. 2us ille, qui significatur, l. illud ē, q d accipit ab intu, utq. spe: cies.

Articulus 2us de tmis int. se separatis.

106 Peta-a. tm q dicitur hene ustat nunc tmo int. se separati, vta pareat quomodo unus se hent ad alterius. Et sicut alij sigti, alij sentiri. ... qui l sepum ... ethō, etc. ... ad alique valeat, ad q. sit affirmative, negative, et hinc ... obtinet, se quolis, ... repugnant ... et hinc ... repugnantia. ... quinec se inf = unt, nec sibi repugnant, ut tulites, doctus.

107 ... atq simulta ... li, et illi, qui sibi ... inferunt: v. g. hō: ... ho. ... qui mutuam ... tunt ... inferunt: v. g. ... notandum est, q d ... v. g. ... affirmative: v. g. ... ntener, q. ... Dem ... valet ... ative: v. g. ēho ... sative: v. g. ... q. affirmes ... heal.

108 ... repugnantia alij ... dicunt ... parati. ... qui ... repugnantia ... v. g. albedo, et nigredo, q. ... ... Distant ... qui ... repugnant ... v. g. ... ho, et ... qui sign. ... ditur ... albedo, et nigredo. ... se ... et illi, qui ... contradicuntur ... eo.

109 ... Quia ... tarit, et illi, quo ... significat ... tamen ... nd ... relativa ... et alibi ... ec sunt, et illi, qui res significant relativè ... ut ... et filius, ... ele fectu.

Articulus 3us de varijs affectionibus terminorum.

110 Inter has ... multiplicitate restat ... agere, inquam ... tinet voce suppositio, que hic ... dumtaxat ... Pro qua ... notandum est, q d aliud est significare, aliud supponere. ... significare ... et loco alterius, ... ut ... supponunt ... suppositio infra ... et ... supponit pro natura humana ... bus, ubi ... supponit pro natura humana ...

Q. 1. Quid sit signum, et sic?

35 Hinc apparet efficaciam signi quae sit, quod sit signum ad potentiam repraesentare [illegible] ex voluntaria institutione voluntatis indicata [illegible]. Ex qua definitione [illegible], propter supponat signum in hac definitione, nam quod ordinat, et constituit signum fieri [illegible] in esse ordinatum significationis [illegible] induti [illegible] tali relatione. Quaerendum [illegible] quibus in rebus debile [illegible] determinat [illegible] indicet fieri relatio [illegible] relationem immo determinationem [illegible] potentiae, ut tale relatione [illegible]

36 [illegible] quod est signum ad potentiam [illegible] extrinsece, tamen [illegible] sed [illegible] indicat [illegible] definitio [illegible] positive, signum [illegible] potentiam, abstrahere [illegible] [illegible] huic parti [illegible] definitioni convenit. Propter quod [illegible] [illegible] concludit, qui tantum signum ad potentiam indicat [illegible] nostra definitio [illegible] [illegible] aequivalet [illegible].

37 Itaque definitio debet [illegible] [illegible] [illegible]: quod. S. [illegible] in nostra definitione ponitur pro diversitate [illegible] quod [illegible] aliquid explicat signatum [illegible] intrinsece signi [illegible] [illegible] dominum, a [illegible] probationem [illegible] aliquid sumptum pro signato [illegible] sumptum pro relatione aliqua [illegible] sumptum pro signato [illegible] sumptum in relatione [illegible] [illegible]

38 Itaque aliquid duplicem [illegible] sumi et pro signato, et [illegible] signo extrinsece, et pro [illegible] relatione signi [illegible] signatum [illegible] intrinsece signum [illegible] [illegible] [illegible] in nostra definitione [illegible], quia [illegible] signum [illegible] relativum [illegible] [illegible] intelligi [illegible] [illegible] signatum [illegible] [illegible] aliquid [illegible] signum [illegible]

39 Dicitur aliquid [illegible] pro relatione, quia [illegible] signum nulla [illegible]: signum est fundamentum relationis, relatio extrinseca fundamenti [illegible] quod. [illegible] probatum [illegible]: signum pro materiali fundamento relationis [illegible] [illegible] sumptum pro [illegible] [illegible] relatio extrinseca fundamento [illegible] [illegible] materialiter accepto [illegible]. Licet relatio [illegible] extrinseca fundamento [illegible] materialiter et [illegible], quia fundat relationem, tamen quid intrinsecum signi [illegible] accepto, [illegible] relationem [illegible], sicut patet in paternitate, quae licet sit extrinseca substantiae patris, tamen quid intrinsecum [illegible] pater, quod etiam faciunt omnes relationes, et [illegible] signum [illegible] relativum [illegible] [illegible] considerat [illegible] talem relationem [illegible].

40 [illegible] S. [illegible] definitione [illegible] [illegible]

peccaverunt, in qua ly omnes supponit pro omnibus hominibus excepto Christo D. et ejus purissima Matre.

115 3a. est proprietas status, seu acceptio termini pro illo tempore quod copula importat: v.g. Petrus currit, ly currit habet statum, quia accipitur pro tempore praedeterminato, praesenti scilicet. 4a. est proprietas ampliatio, et est acceptio termini ad supponendum pro pluribus quam praesentibus: v.g. Sancti Deum videbunt, ubi ly Sancti extenditur ad omnes, qui sunt, et erunt, similiter datur ampliatio in omnibus propositionibus necessariis, ut homo est animal, quoniam in qua necessitas praescindit a tempore.

116 5a. proprietas est restrictio, et est acceptio termini cum coarctatione ejusdem, a communi significatione: v.g. homo sapiens disputat, ubi ly homo, qui de se supponit pro omnibus hominibus restringitur ad particulare. Advertendum est consequentiam a non restricto ad restrictum affirmando: v.g. omnis homo doctus disputat: ergo omnis homo disputat, mala consequentia. Valet tamen e contra: omnis homo disputat: ergo omnis homo doctus disputat. Valet etiam a restricto negative ad non restrictum negando: v.g. non omnis homo doctus disputat: ergo non omnis homo disputat, non tamen e contra.

117 6a. est alienatio, et est translatio termini a propria ad impropriam significationem: v.g. homo pictus, ubi ly homo alienatur a propria significatione ad significandum pro pictura. Notate, quod argumentatio non tenet a termino alienato, affirmando, et negando ad non alienatum affirmando, et negando, quare istae illationes non tenent: homo pictus: ergo homo. Non est homo pictus: ergo non est homo. Est homo: ergo homo pictus. Non est homo: ergo non est homo pictus.

118 7a. est diminutio, et est limitatio termini ad supponendum pro aliquo ratione alicujus diminuentis adjuncti: v.g. Aethiops est albus secundum dentes, diminuit albedinem ad determinatam partem. Advertite, quod non valet consequentia a diminuto, ad non diminutum, non valet enim: Aethiops est albus secundum dentes: ergo est albus, quia est argumentari de secundum quid ad simpliciter.

119 Ultima denique proprietas est appellatio, et applicatio significati formalis unius termini ad significatum alterius: v.g. Petrus est albus, ubi ly albus applicat suum significatum formale, albedinem scilicet, Petro; haec potest esse duplex: formalis scilicet, et materialis. Formalis, quando termini applicat praedicato, ut in hac: Plato est homo Divinus. Materialis, quando applicat subjecto, ut in ista: Divinus Plato est homo.

Articulus 4.us explanantur termini, quibus frequenter in solutionibus utimur.

120 1o. utimur vocibus materialiter, et formaliter. Materialiter dicitur quando praedicatum convenit subjecto ratione suae materiae: v.g. album disgregat visum, quod non ratione albedinis, sed ratione materiae convenit subjecto. Formaliter quando convenit ratione formae: v.g. album disgregat visum. 2o. utimur voce ly et reduplicative. Dicitur significatum praedicatum convenire subjecto ratione

ratis, sive fundamenti seorum fundamentalium, et quod baxio in tali significatione;

45 Postquam supra movere tractavi mereri supra possem, quae sit propria, sive proprietates intrinsecae magis propria et characteristica signi, dispuendi significati ab omni eo quod prodierit. Pro quo est notandum, quod in quolibet signo, praesertim instituto, plura reperiri, quae per modum cuiusdam machinae concurrunt. Concurrit entitas materialis, quae est substantia characterum physici. 2o ratio formalis, quae est ea, quae signum reddit aptum ad signandum rem. 3o relatio aptitudinis, quae ex talis forma resultat. Ad exercitium actualis significationis, ex aptitudine, quae dicitur una et eadem, sive realis ad rem, ad signatum ad hanc. Ex his eidem omnibus merito dubitatur, quaenam sit ratio essentialiter constitutiva signi in esse tali, vel relatio ad rem, an ratio ad signatum, an utraque simul.

46 Circa quod signatum stant Jesuitae, cum plures Scholastici, Scholastici alii, inter quos N. Pontius. Nos vero eam amplectimur sententiam, quae est signum physicum relatione ad signatum, specifice constitui, sic D. Scotus 1. sententiarum q. 2. ubi ait: cum omne signum in quantum signum signatum per relationem ad illud significatum constituitur. Et in 4. d. 3. q. 1. habere relationem videtur necessarium signum de substantione loquens de Sacramento, quod est signum, habet: et etiam ipse unius quanti rationis illud, quod proprie significat, quod est talis relatio ad tale signatum.

47 Hinc etiam manifeste convincitur intentum; quia quod proprie dicit tale signum, est relatio ad tale signatum, quod proprie dicit ~~signum~~ signum ut sic, est relatio ad signatum ut sic; ergo quod proprie dicitur in ratione tali est constitutivum specificum: quia est relatio ad signatum. Sed verum est, quod constitutivum specificum est in talibus in esse, quo id quod est in illa, quae reddit signum ab omni alio, quia proprie constituit in specie et distinctivum.

48 Ratione: illud est constitutivum specificum alicuius rei, per quod res differt ab omni alio; sed signum relatum ad signatum differt signum ab omni alio per relationem ad signatum. Quod minor sit aliquod aliud significet etiam ab omni alia tali, maxime per relationem ad potentiam, et per relationem ad intuitum, et cum illi re rectum differt: quia per relationem ad signatum. Sed iam vero eviter adversariorum sententiam. Probo minorem, quod ad 1am partem: quia relatio ad potentiam convenit cum omnibus aliis, sed obiectis, quae licet non sint signa, dicunt tamen ordinem potentiae: ergo convenientia nequit esse specifica dicta ratione: quia relatio ad potentiam. Minor est certa, quia ideo signum dicit relationem ad potentiam, quia indicat, dat alias obiecta etiam cognoscuntur: per ordinem ad istam similem ac ratio relationis signi, ac relationis aliorum obiectorum.

49 Probo minorem quod ad 2am partem: signum ut respicit potentiam convenit cum omnibus obiectis, ut iam praedictum est, et ut respicit signatum differt ab illis; ergo convenientia et differentia in potentiae cognitione Scho-

Prodromus dialecticus de modo arguendi.

dis, et respectivè, defendens stans, interrogabit: ad quod debet arguens dicere: ad primum, vel secundum, iuxta difficultatem, quam habuerit. Si defendens majorem negaverit, illam probabit arguens, dicendo: probo majorem, vel minorem, si minorem negaverit; si autem praedictas propositiones distinguerit, dicat: contra sic argumentor, et probet distinctionem non tenere: sic debet arguens habere probando, et reprobando sine dicteriis, sed religiosa modestia, vivacitate, et alacritate, et humili tacitate, debet persistere in difficultate breviter, quod dilucidatur per variam media, sed semel assumptum non desinat, ut veritas de plano eruatur. Advertere debent tam arguens, quam respondens, quod oppositio non est voluntatis, sed tantum intellectus. Debet etiam arguens argumentum suum stabilire ratione, vel authoritate Magistri, sui Principis Scholae, et ad eius mentem omnia reducere, et Aristotelis. Debet etiam vitare circulum vitiosum, et non probare ignotum per aeque ignotum.

Defendens autem audito medio, repetat adducendo illa: sic argumentatur charissimus Frater Condiscipulus, cuius argumentum in forma positum sic procedit, vel Reverendus Pater Lector, vel Magister, vel sapientissimus Dominus Dominus Doctor, et repetat medium, et neget, aut concedat majorem, vel minorem, vel distinguat, et advertat, quod nunquam distinguat consequentiam, sed consequens: unde si sic habeat, consequentiam sequi in uno sensu et non in alio, distinguat consequens, et neget, vel concedat in sensu, in quo verum, vel falsum sit. Si defendenti autem proposita fuerit authoritas Sanctorum Patrum, Doctoris Nostri Subtilis, vel Aristotelis, eam absolute non neget propter tantorum Magistrorum authoritatem, sed dicat authoritatem explico, et ad suum sensum trahat illam. Si argumentum aliquid falsum sonat, dicat, nego suppositum, et si fuerit persona majoris authoritatis, dicat, nego majorem, vel minorem, et aliquidam plus. Caveat ergo ne sit proclivus, et furiosus, vel morosus in disputando, vel solvendo argumentum, nec minus in aliis actibus scholasticis, sed semper ... in solutione argumenti, a qua nunquam recedat, ne-

rerum ad potentiam: q. 2. Resp. distinguendo: signa instrumentalia et formalia constituunt specifice per rem ad potentiam cognoscitivam et per ordinem, per rationem intrinsecam et in se, quoad modum. Disparia similia in ratione, et alia in regu-

55 la.

Itaque haec signa formalia et instrumentalia ad invicem differunt specie et in esse proximo, hoc ne quidem specie in esse proximo, scilicet ratione intrinseca specifice utriusque, quia hoc tamen notificat nobis quomodo unumquodque ad suum referatur signatum, unum ut medium, aliud instrumentale et formale ex parte operationis instrumentalis efficientis, quae quatenus ordinem formale utique, et virtute relationis ad signatum: unde totaliter distinctio late in ea adventu formalis fit, et alia quidem ante cognitionem.

56 Ergo ad ... haec vox in intus est signum constituit specifice per rem ad potentiam: q. 2. Resp. haec in intentione specifice signum significatum huius vocis intus, seu potentia cognoscitiva quae haec verba. Resp. concedendo, et distinguendo: constituit specifice per rem ad potentiam, quae significat, concedo; cui significat quoad modum, talis ... per rem ad potentiam referentem munus potentiae quoad modum referentem munus signati, concedo, et haec contra ...

57 Intentio ... ita ... potest ... considerari: tum ut significatus per hanc vocem intus, tum ut obtinet munus potentiae objective et intellective huius vocis, et eius significatum, cuius vox et eius significatum deficiunt. Primo intus eo modo considerata ... constituit praedictam vocem in ratione signi, in ratione respective eo modo accepti, de hoc quidem solum dicimus, quod signum constituit specifice per rem ad potentiam, cui deservit ... cognitionem, qua ego ... ratione signi formalis ... cognoscentis ... signi instrumentalis, quia sub diversa consideratione ... et idem evenit in ratione huius vocis intus.

58 Resp. ultimo adhuc pro opinione Poncii: Signum constituit per unicam rem: q. 2. Probatur: unico ... potest quis plura respicere, ergo ... signum constituitur per unicam rem: q. 2. Probatur maior ... respicit omnes ... et similiter ... species et individua: q. 2. Nego antecedentem, et distinguo ... sicut ... unico ... potest quis plura respicere inadequate, concedo antecedentem; adequate, nego antecedentem.

59 Dices: respectus signi indicat, et potentia indicat ... tantum ... inadequati ... Probatur: ... inadequatum relativum, et ille ... ultraque progredientes signi ... indicata progreditur ad potentiam, et ... sunt ... inadequati. Resp. distinguendo antecedentem: ... tantum inadequati extensive, concedo antecedentem; intensive, nego antecedentem.

60 ... inadequatum ...

... sufficient ad ... sicut ... intensive ...

agemus. Quaest. 1.

Disputatio 1.a de nomine, verbo, et oratione.

Quaestio 1.a Quid sit nomen logicum.

121 Arist. [illegible] nomen. sic exprimit nomen: est vox significativa ad placitum sine tempore, cujus nulla pars separata significat [illegible] recta. Definitionem istam, et ejus explicationem, quam apud Authores videre potes [illegible] quia [illegible] admittat; nihilominus aliquid [illegible] apono. [illegible] de nomine logico [illegible] vocibus nomen non est vox. [illegible] ante praedamentorum, ubi ait: nec logica est [illegible] de vocibus, nec vocis partes considerat. [illegible] nomine logica definitione, aliquid logicum reducere debet, quod non apparet in ista. [illegible] valde diminute nomen definiri, quod patebo; quia dat nomen logicum mentale, [illegible] [illegible] ead. [illegible]

126 [illegible] ad [illegible] ubi ait: ad judicio, quod sicut nomen, et verbum in voce sunt partes enunciationis in voce, sic ipsa in mente sunt partes enunciationis in mente. Patet [illegible] sacra pagina, nam psalmo 146. de Deo dicitur: qui numerat multitudinem stellarum, et omnibus eis nomina vocat. Et genesis 1. vocavit, id est nominavit firmamentum Coelum. [illegible] patet, quod [illegible] sequitur [illegible] non recta definitio [illegible] [illegible] comprehendit [illegible] quam quidem [illegible] similiter non erit recta definitio nominis omne nomen [illegible] [illegible] comprehenderis. Plura alia [illegible] definitione, omitto [illegible]. [illegible] Scotus [illegible]: deinde [illegible] quod tam nomen, quam verbum est vox, [illegible] Ejus [illegible] magis notescunt, quia sit de [illegible] descriptiones assignat: unde hanc definitionem [illegible] [illegible] nomen logicum definio: pars orationis enunciationis significativa.

127 Explicatur bonitas hujus definitionis: ponitur orationis pars loco generis, quod convenit cum omnibus partibus grammaticalibus, et logicis. Reliquae partes loco differentiae ponuntur, quia differt nomen logicum ab omni [illegible] ut [illegible] partibus: ex quo infertur, nomen [illegible] logico in hoc tantum differre, quod [illegible] [illegible] nomen [illegible] prout nomen [illegible] veritatem.

Quaestio 2.a Quid sit verbum logicum.

128 [illegible] verbum logicum definit: vox significativa ad placitum cum tempore, cujus nulla pars separata [illegible] [illegible] [illegible] Hujus definitionis [illegible] apud Authores videte. [illegible] [illegible] [illegible] Hujus definitionis bonitas ostenditur: ponitur [illegible] loco generis, quod [illegible] [illegible] verbum [illegible] [illegible] Ponitur [illegible] [illegible]

conceptum mentis, et statu, cedo ans: in meam, et in ipso q. ans. Solutio patet ex tam. Ad 2.m probationis, et ad 3.m quia ad mendacium sufficit, quod aliter enuntiet, quam sit, et sic conceptus fractum, quo potest provocari, a me. Ad ultimum dico quod ans: ut conceptus, quod ans: ut res, et ceteris concedo ans, et ego con. Itaque quandoque incipit habere esse intellectio, mutato decipit illas res, quae dicuntur intellectio, et fatigio intellectionem, et tunc per actum intellectio dicere, et conceptus, statim posterior vero conceptus pertinet.

66 lat. **articulus I signi divisiones ponuntur.**

Signum primo sua divisione partitur in naturale, et ad placitum. Illud est, quod ex sua natura, et independenter ab aliqua impositione obtinet vim repraesentandi: v.g. fumus, qui naturaliter ignem repraesentat, vestigium alicuius transeuntis, statua rerum Caesaris, et alia huiusmodi, quibus natura gratia praesentandi communicavit. Signum ad placitum est, cuius significatio pendet ab libera instituentis voluntate: sic ramus ad tabernam appensum in vendendum vinum demonstrat: sic signa aliqua pulsatio, sive signum pro divinis. Aliud signum dat intra naturale, et ad placitum, quod ex consuetudine nominatur, et est illud, quod ex consuetudine aliud significat, ut adventus canis, qui regulariter Dominum venientem indicat, et vocatur quod ad naturale, cum consuetudo sit altera natura.

67 Praeterea dividitur signum in formale, et instrumentale. Illud est, quod absque praevia notitione indicat aliquid ad cognitionem, quod absque praevia notitione indicat rem, ideo a D. Th. 9.° in L. 2. 3. q. vocatur imago, quae est speciem expressa, licet non cum tanta proprietate. Instrumentale est, quod media sui notitione, se ipsum prius cognitum, significatum repraesentat: sic imago Caesaris, quae visa Caesarem repraesentat, ideo ab eodem D. vocatur imago, signum. Deinde dismembratur signum in rememorativum, demonstrativum, et pronosticum. Illud est, quod res praeteritas in memoriam revocat: sic Phosphora Regius David qui fuit prius adiunctus pro Ierosolimitanis, ut et signum rememorativum victoriae contra Gigantem reportatae.

68 Demonstrativum est, quod praesentem manifestat: ita sacra verba consecrationis in Venerabili Eucharistiae Sacramento, in quibus praesentem ..., et hoc verba demonstrativa Corporis, et Sanguinis Christi, quorum praesentiam manifestant. Pronosticum tandem est, quod futurum aliquid praenuntiat, quod est hoc nos pro futuris assignaturis in conversatione: sic a Luna tria signa capiuntur: haec, si nova sit, et obscura, pluviam denotat. Rubea, si rubea sit, ventum notat. Denique si alba sit serenitatem demonstrat, iuxta illud vulgare:

Pallida Luna pluit, rubicunda flat, alba serenat.

69 Rursus dividitur signum in practicum, et speculativum. Illud est, quod illud repraesentat, et producit illud: ita Sacramenta novae legis, quae significant, et producunt ... Speculativum est, ... sic imago Caesaris, quae repraesentat, quin producat. Dices, haec divisione, signum in naturale, et ad placitum: signum ad placitum ... formalem divisionem. ... ex beneplacito hominis provenientem, ponere ...

Domine exaudi orationem meam. Ad hanc reduci [illegible] quam [illegible] [illegible] Caelo, [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible].

Disputatio 2a. de modo sciendi.

Quaestio 1a. Quid, et quotuplex sit.

133 Circa [illegible] tituli partem [illegible] placitum relictis, primus sciendi est instrumentum, ignoti et alterius manifestativum ignoti. Dicitur instrumentum, q. subiacet [illegible] [illegible] 1. [illegible] [illegible] [illegible] sciendi [illegible] et matematicis, [illegible] 2o. [illegible] [illegible], [illegible] ignoti manifestativum, q. ad hoc [illegible], ut [illegible] [illegible]. Circa 2um tituli dividitur adaequate in definitione, divisione, et argumentatione. Cuius definitionis sufficientia patet ex D. Th. prior. q. 2. num. 8. dicente: [illegible] [illegible] [illegible], quod omne instrumentum sciendi e definitio, divisio, argumentatio: nec sunt plures, nec pauciores modi sciendi species.

134 [illegible] ratione de quolibet obiecto [illegible] ignorari, [illegible] quidditas, [illegible] partes, [illegible] proprietates, [illegible] manifestari possunt [illegible] instrumenta [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] ignorari possunt. [illegible] [illegible] [illegible] definitione, partes [illegible] divisione, [illegible] argumentatione declarari valent. [illegible] hanc [illegible] solutionem, [illegible] Lopez [illegible] speciem modi sciendi, quae est aliquo modo manifestativum ignoti [illegible], [illegible] sub definitioni, divisioni, [illegible] [illegible].

Quaestio 2a. Quid, et Quotuplex sit definitio?

135 [illegible] definitio [illegible] species modi sciendi definitio notat. Cuius etimologia [illegible] declarat Damascenus in sua Dialectica cap. [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], seu [illegible] [illegible] [illegible], quae [illegible] [illegible] [illegible], separat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Quotuplex sit [illegible] [illegible] q. 1. notitia [illegible]. Quid sit [illegible] [illegible] [illegible].

136 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] definitione [illegible] Quatuor [illegible] [illegible] [illegible] definitio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] debet [illegible] [illegible]. 2. [illegible] [illegible] [illegible] q. [illegible] definitioni [illegible] [illegible] [illegible] definitio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] instrumenta [illegible], q. [illegible] quid [illegible], aut quidditas, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible].

Quae

tum loquens in sermone definiri debebat, in oratione, vel solutione in sermonem, sicut his dialecticus in speciali in oratione ad propositione, vel solutione in partes; de propositione dialectica artefacta in sermone quod, in quo resolvit propositione definitio in sermonem.

73 Arguitur sicut Grammaticus agit de nomine, verbo, et oratione, sic Dialecticus de definitione, divisione, et argumentatione, et de propositione: diminute procederet Grammaticus, qui diceret syllabas, seu litteras, in quas resolveret nomen, potius quam verbum: ergo diminute etiam procedit Dialecticus, qui tamen esse, ait in quas resolvit propositio, potius quam definitio.

Arguitur 2.o sicut artefacta dialectica propria ultimo resolvuntur in subjectum, et praedicatum, ex quibus componitur propositio, ita artefacta dialectica syllogismi ultimo resolvuntur in propositiones, ex quibus constat syllogismus sicut subjectum, et praedicatum.

74 Respondemus tamen quod propositiones, ex quibus componitur syllogismus, sunt tantum logicae, et propriae, et eodem modo sunt partes constitutivae talis artefacti. Probatur: quia partes ejus, quae loco totius constituuntur de ipsis, sunt propriae, et sunt de ratione talis artefacti: ergo ... Probatur antecedens: quia syllogismus constituitur per propositiones, probatur ... certa, et similiter rationes assignantur. Probatur minor: ex quo tantum, quia ... est subjectum, aut praedicatum, sit in se totum constitutum ex partibus materia, et formam non sequitur necessario terminus logicus ... Probatur eadem minor: ex quo corpus physicum sit in se totum constitutum ex materia, et forma propositionis non sequitur necessario terminus, sive partes physicas vere, et proprie constitutivas: ergo idem quod prius. Consequentia patet, quia totum physicum, in ... cujus agens initiale efficiens ... quid quod efficit ... physicus agens: ergo ...

Argumenta Solvuntur.

75 Arguitur 1.o omnis definitio debet convenire ... definito ... definitio tamen non convenit illi ... non debet: Probatur major: terminus logicus est pars constitutiva totius logici ... definitionis. Probatur antecedens: si esset omnis terminus foret ... praedicatum, subjectum, ... dum ... terminus logicus ... quae ... hoc ... terminus logicus. Probatur major: multi sunt termini logici, qui quamvis sint ... in una propositione, possit esse praedicatum in alia, ... et ... convenire ... ejus opposita ... convenire: ergo nullus est terminus.

76 Respondemus ... distinguendo majorem definitio ... convenire ... proprie ... et ... quae argumenti. ... logicus ... et ... Contingit enim ... definitione ... subjecti ... praedicati ...

Tertia div^a divisione aliquas leges observare debet. 1ª quod divisi
ho sit bauri, nam ubi multitudo, ibi desiderat quantitas exacte, nec ibi deficiat nec ambo de-
beant bimembra, ut male aliqui judicant, alias divisiones in delectabile, utile, et honestum
damnent, quod est falsum, debent con. diminui quantitas species fruitant: unde non bene divid^r subs-
tantia in angelicam, lapideam, ligneam &, div^r incorpoream, et in corpoream. 2ª lex est, quod mem-
bra dividentia mutuo se excludant, hoc est quod unum non contineatur in alio: unde non bene divi-
ditur a^l in hominem, et Petrum, quia hic continetur sub homine, itaque independenter a^l aliquid in-
clusione hominis ratione non satisfecit. 3ª lex est, quod membra dividentia simul accepta a-
dequent totum divisum, et hujusmodi nec in defectu, nec in ba divisio: a^l a^l rationale, a^l irrationale
quod est, quia divisio alia subsumpta comprehendit membra sub, sui, omnibus, latrabile &: ex quo
infertur quod totum divisum plus debeat habere, quam quod libet membrum seorsum, quia totum
magis patet et magis.

Disputatio 3.ª de ppne.

Re satis necessariam, atque utilem explanandam aggredimur, enuntiationem ab aliquibus
nuncupatam; quia ipsa in se explicite veritatem, vel falsitatem enunciat, ab aliquibus etiam ppo a lo-
gica tradito ponitur, probi^r sil, vel quia ad ultimi praemittitur, de hac igitur praesens institutum
tractatum, nam de argumentatione, quae est 3ª mentis operationis species in dicta tractabilis ultra.

Quaesit.

Quaestio 1.ª Quid, et Quotuplex sit ppo.

Circa justitiam huius sic ppnem definit: oratio aliquid affirmans, vel negans. Dicitur ab Aristoteles
rugat, quia desinunt cum definiri debet praeceptum a suis ortis praecendentibus, data explicatio sit
ppne non definit, nam a ratio, et negatio sunt differentiae ppnu, data explicatio non definit ppnem praeceptis
praecendentis affirmatione, et negatione: quae recta. Et probatur: ppo: nam sicut a^l non bene definitur
vivens rationale, aut irrationale, ita ppo non bene definitur per affirmativa, vel negativa. Similiter ratione
quam 1. Perihermen. cap. 2. Aristoteles tradit: est oratio verum, vel falsum significans.

Quadecim
obiicis: Aristoteles ibi de hetis in libro de anima: est oratio perfecta judicativa. Et Exemp.
1. Perihermen. 7. 3. ait: intus praedicamenta non sunt judicare. Cum definitionis bene res cum se obviabit. Probatur igitur ratione ipso, corp. et vel de ea... ratione ie
quam quid dicitur et justum, et illud quod enuntiatur vel aliis, et vera esse que...

Q.º 1: Quid sit terminus logicus?

tu, ob quē e ingꝫ luxu, in re magis nota, quā illi equi. D. Resp. adagquatu, quia ex t.
terminum perfectiōni. sup rationē distinguit: ērat: a.º tn̄ ẽ vere additum logus, quod
existentia, secundum: quod ad esse, formam, et distinguens rationem ex obscuraque quod ad esse, secundo
m.º quod ad existentia, formam.

83 Verum enim, quia partes, et totum reperiuntur in modo ordine sive existentiae, sive essentiae totum, e magis notum, quam partes, ab pori reperiuntur, totum quod ad esse, et totum quod ad suam existentiam, totum, e magis notum, quam partes, sicut magis nota est existentia hominis qui est totum, quam eius ad, aut eius partes, sic similiter licet totum logicum quod ad existentiam sit magis ignotum quod ad existentiam, tamen ipso, est tamen magis notum in sua essentia.

84 Dico: distinguendum est terminus debet cognosci quod ad esse totum, tunc recte terminus debet esse, quantum est solutio. P.ª Subm. terminus debet dicens ordinem ad artefactum logicum, definitio de fit, si cognoscit terminum e. eius ordo ad totum, totum debet cognosci quod ad esse: ergo. P. m.ª totum, rat. tale ordine; q.ª est relativum, ut totum, que, non potest cognosci relatio, quin eius terminus cognoscatur eo modo, quo terminat: ergo. Resp. distinguendo ultimam m.ª non potest cognosci relatio, quin eius terminus cognoscatur eo modo, quo terminat, quod ad existentiam, concedo, quod ad esse, formam. Verum est, quod terminus debet dicere ordinem ad artefactum logicum, et quod talis ordo est relatio unius ad aliud, in quo, quod si cognoscitur terminus, et ordo, cognoscatur quod ad esse illud, ad quod est talis ordo. Ex pluresque scit fieri: creatura dicit ordinem ad Deum, et hic ordo potest cognosci, quin Deus quod ad esse cognoscat.

85 Arg. 1.º una ex regulis bene definitionis est, quod definitio conveniat omni definito, sed definitio assignata non convenit omni termino: ergo non est bona. P.ª m.ª definitio assignata non convenit copulae, de copula est terminus logicus: ergo. P. m.ª sine copulatione dabilis propositio: ergo est terminus logicus. P.º copula potest esse subiectum, aut praedicatum: ergo est terminus logicus. P.ª ant.: haec propositio vera: est est copula, in qua est haec copula potest esse subiectum, aut praedicatum: ergo potest. P.ª m.ª illud est subiectum, de quo aliquid praedicatur, de hoc, quod est copula praedicatur esse copula: ergo potest esse subiectum, aut praedicatum.

86 3.º copula est pars essentialis constitutiva artefacti logici: ergo est terminus logicus. P. ant.: copula est pars totalis, ad quam subiectum, et praedicatum comparantur ut materia, ad formam est pars praecipua propositionis: ergo copula. Patet m.ª in propositione, cuius pars praecipua est forma constitutiva. 2.º medium quam medium in syllogismo est terminus logicus: ergo et copula. P. cons.: de copula et terminus logicus; q.ª est, quo uniuntur extrema; ordinem in syllogismo, quo uniuntur extrema: ergo. Item puncta continuativa dividit a philis terminus communiter, ex partibus, de medio, quo partes integrales uniuntur: ergo et copula.

[illegible] ratione praedicati, nec [illegible] praedicati, [illegible] secundo [illegible] communia. Ita D. Th. in 1. dist. 13. q. 2. [illegible] ubi ait: nec subiectum [illegible] praedicatum, quia utrumque est terminus specificativus. Quod etiam confirmat, quia a praedicato sumitur species propositionis necessariae, contingentis, aut impossibilis, sicut et illud, quod praedicatum universaliter habet: quomodo est materia, et alia huiusmodi.

Qualitas propositionum est duplex: essentialis, et accidentalis. Qualitas essentialis est affirmatio, vel negatio, ratione cuius propositio dividitur in affirmativam, et negativam. Affirmativa est, in qua praedicatum affirmatur de subiecto, quod tunc fit, quando copula propositionis non afficitur negatione, sive praedicatum, sive subiectum, licet tamen minus proprie tali afficiantur negatione: unde istae propositiones affirmativae dicuntur: homo est, Petrus est non doctus, qui non peccant salvabuntur. Propositio negativa est, in qua negatur praedicatum de subiecto, et quando copula propositionis afficitur particula non, ut Antichristus non est natus.

Qualitas accidentalis propositionis est veritas, vel falsitas, penes quas propositio est vera, vel falsa. Vera est, quae sua significatione [illegible], falsa vero, quae [illegible]: unde veritas sic definitur: conformitas intellectus ad rem intellectam. Et falsitas definitur: Difformitas [illegible]. Unde notandum, quod hae proprietates solum post constructionem propositioni conveniunt; quia nulla [illegible] est propositio simul vera, et falsa, saltem [illegible]. Adverte tamen, quod affectiones istae sint propositioni appropriatae; quia nulla est propositio, quae non sit vera, ut Deus est trinus, et unus; vel falsa, ut alius Deus est possibilis.

Quantitas propositionum est universalitas, particularitas, singularitas, [illegible]. Hoc autem evenit 1o si subiectum propositionis afficitur signo universali, ut omnis, nullus. 2o signo particulari, ut aliquis, quidam. 3o si termino singulari, ut Petrus, Paulus. 4o denique, quando propositionis subiectum est terminus communis nullo affectus signo. Hinc oritur divisio propositionum ratione quantitatis in universalem, particularem, singularem, et indefinitam.

Universalis est illa, in qua subiectum est terminus communis signo universali affectus: v.g. omnis homo est animal, nullus homo est lapis. Particularis est illa, cuius subiectum est terminus communis signo particulari affectus: v.g. aliquis homo videt, quidam Scholasticus vigilat. Singu-

[illegible] significativi [illegible] negat [illegible] voces non significativas, ex quo tales sint [illegible] [illegible], et consequenter definitio tradita assignata non convenit [illegible] definito.

92 Dices [illegible] ista solutione: voces non significativae non possunt esse subjectum, aut praedicatum [illegible] doctrina. [illegible] significativa [illegible] voces [illegible]. Resp. [illegible] quandoque de qua postea [illegible]. Supra [illegible]. Resp. 2º [illegible] solum [illegible] doctrinalis, non [illegible], ex quo sequitur voces non significativas non esse terminos doctrinales; non enim sequitur non esse terminos logicos, ad cujus [illegible] et [illegible] institutione [illegible] significatio, cum solum requiratur, quod possint [illegible] in [illegible] subjectum, [illegible] praedicatum in propositione.

93 Arg. ultimo: casus obliquus [illegible] non convenit [illegible] definito. [illegible] definito, quod [illegible] aut possit esse pars [illegible] casus obliqui [illegible] convenit [illegible]. [illegible] aut potest esse subjectum [illegible] aut potest esse pars [illegible] casus obliqui possit [illegible] quando [illegible] ut [illegible] homini asinus [illegible] aut quando in propositione [illegible] rectum, cum quo [illegible] ut in ista: hominis asinus currit, tunc juxta D. [illegible] q. [illegible] solus obliquus est subjectum [illegible] quod quando solus obliquus praecedit copulam, aut obliquus cum recto ita quod praecedat rectum, tunc solus obliquus est subjectum [illegible], ut in ista: hominis asinus currit: ergo casus obliqui possunt esse subjectum [illegible].

94 Resp. [illegible] bationem, cujus [illegible] quod [illegible] aut possit esse subjectum attributionis [illegible] pars [illegible] quod possit esse subjectum distributionis [illegible] casus obliqui possunt esse subjectum attributionis [illegible] subjectum distributionis [illegible].

95 Subjectum [illegible] duplex. Attributionis unum, distributionis alterum. [illegible] de quo enuntiatur praedicatum, et hoc [illegible] simpliciter subjectum. [illegible] illud, quod [illegible] distribuit [illegible] in [illegible] cujuslibet hominis asinus currit, cujus subjectum distributionis [illegible] hujus hominis asinus currit, et illius, et illius, et hoc est proprie subjectum.

96 Quando [illegible] quod solus obliquus est subjectum [illegible] quod de subjecto distributionis [illegible] attributionis [illegible] quia illud solum est subjectum, quod [illegible] quando obliquus praecedit copulam, aut quando praecedit rectum [illegible] solus obliquus [illegible] subjectum [illegible]

Ponit tandem: data aequalitate, et quantitate, aut ex utraque simul, ut intelligat, quomodo in medio oppositio fiat, si ex qualitate solum, ex eo nimirum, quod una ppositio negativa, affirmativa altera. Si ex sola quantitate, ex eo scil., quod una ppositio universalis, particularis altera; si ex utraque simul oppositio est, quando una est affirmativa, negativa altera, una universalis, et altera particularis.

Oppositio ppositionum dividitur in contradictoriam, contrariam, subcontrariam, et subalternam. 1ª est repugnantia duarum ppositionum in qualitate, et quantitate. Hoc est una debet esse affirmativa, altera negativa, una universalis, alia particularis. Ad hanc reducitur illa, quae datur inter duas ppositiones de subiecto singulari in qualitate discrepantes: v.g. Petrus currit, Petrus non currit. 2ª est repugnantia duarum ppositionum universalium in qualitate tantum: unde conveniunt in quantitate universali, et differunt in qualitate. 3ª est repugnantia duarum ppositionum particularium in qualitate tantum: unde conveniunt in quantitate particulari, et differunt in qualitate. 4ª denique est repugnantia duarum ppositionum in quantitate tantum: unde conveniunt in qualitate, et differunt in quantitate, hoc est una universalis, particularis alia, ex quibus universalis dicitur subalternans, et particularis subalternata. Exemplum omnium praedictarum oppositionum sequens demonstrabit figura.

102 Ex parte modi etiam dividit terminus absolutum, et connotativum. Illud, quod per se primo significat, nullo alio dato intelligere, [illegible] quietativo habeat: v.g. homo. Illud quod per se significat, aliud dat intelligere, ut [illegible] quietativo [illegible] ut prandium, quod [illegible] significat, [illegible] meridianum. Hinc [illegible] connotativum, et relativum, quorum [illegible] confundunt. [illegible] connotativum [illegible] ab absoluto, et [illegible] relativum [illegible] v.g. Paternitas [illegible] substantia. [illegible] Item: connotativum [illegible] praecindendo [illegible] relativum [illegible] v.g. [illegible] unde connotativo [illegible] absolutis [illegible] relativum. [illegible] videtur.

103 Ex parte significati dividitur terminus in singularem, et communem. Illud, quod significat rem individuam, et pluribus incommunicabilem, ut Petrus, et est triplex: directus, qui significat determinatum, ut Petrus. Demonstrativus, et terminus communis [illegible] singularem demonstrante, ut iste homo. [illegible] seu ex suppositione, et terminus communis, qui [illegible] circumstantiis supponit pro aliquo singulari: v.g. Mariae filius: C[illegible] [illegible] singularis vagus, qui significat singularem indeterminate, et vage, [illegible]: v.g. quidam homo, qui [illegible] significat, [illegible] Petrum, aut Paulum determinate. Terminus communis, qui significat rem pluribus communicabilem, ut homo.

104 Terminus communis dividitur in univocum, aequivocum, et analogum. Illud, qui significat de pluribus praedicatur, et omnino convenientibus [illegible] in nomine, quae in re significata [illegible] nomen: v.g. homo, qui praedicatur de Petro, et Paulo, qui [illegible] in nomine, quae [illegible] significatur nomen. Illud, qui convenit pluribus [illegible] nomen [illegible] significatur [illegible] nomen, ut nomen canis, quod dicitur de caelesti, terrestri, et marino. Illud denique, qui potest dici de multis convenientibus in nomine, [illegible] portata [illegible] nomen: v.g. risus, qui dicitur de homine ridente, et de prato florente. [illegible] latius [illegible].

105 Terminus communis adhuc [illegible]: limitatus, transcendens, et supra transcendens. Illud, qui significat rationem communem omnibus entibus [illegible] realis, et rationis, [illegible] possibilibus, et imaginariis: v.g. intelligibile. Transcendens, qui significat [illegible] et omni existenti [illegible] seu [illegible] ut sunt: ens, res, unum, verum, bonum, aliquid. Limitatus, qui significat rationem communem limitatam tamen, et [illegible] communi [illegible] quales [illegible] species, differentia, proprium, et accidens, de quibus in logica. Denique dividitur terminus in

indefinitionem et evitari, quae in oppositionibus saepe constituitur qualitatis, vel etiam quantitatis, et sic sit pp. affirmativa cum negativa etc.

S. agitur pro hic aliarum equiv.

Aliter, et habentur, scilicet omnes, subalternae ad contrarias ponentes antecedentem, et postponendo negationem subiecto. Inter omnis homo est animal, aliquis homo est animal, aequivalet ei non omnis homo non est, et aliquis homo non est animal. Quae subsequentes nullam assignant simul regulam. Cujus tota ratio quia potentia vi negationis comitatur eius munia memorisque manent, sequentia carmina ex illis Dialecticis:

Non omnis, quidam non; sonat: omnis non, quasi nullus.
Non nullus, quidam; sed nullus non, valet omnis.
Non aliquis, nullus: non quidam non, valet omnis.
Non alter, neuter: neuter non, praestat uterque.

Quaestio 3ª de conversione propositionum simplicium.

Conversio est terminorum, necessaria ~~ad~~ eorum ordinis per terminorum ordinis commutationem, subiecti in praedicatum, et praedicati in subiectum servata eadem qualitate, et quantitate, vel saltem: V. g. nullus lapis est homo, ergo nullus homo est lapis. Et his colligimus, propositionem duas, in conversione, praecedens conversa, et subsequens convertens. Itaque si conversa est vera, et vera conversa debet esse, affirmativa, si affirmativa, et vice versa. Quia tamen propositiones omnes conveniunt tantum modo debent converti propositionum, ideo triplex conversionis figura assignatur. Simplex, per accidens, et per contrapositionem.

Conversio simplex fit, quando commutatis praedicato in subiectum, et subiecto in praedicatum servatur eadem quantitas, et qualitas, ea quae terminis, hoc est servat eadem qualitas, aut quantitas, et similiter affirmatio, seu negatio terminorum: V. g. nullus homo est lapis, ergo nullus lapis est homo. Conversio per accidens fit, quando commutatis subiecto in praedicatum, et vice versa, servata qualitate, variatur quantitas, hoc est, universalis in particularem: V. g. omnis homo est animal: ergo quoddam animal est homo. Conversio denique per contrapositionem fit, quando commutato subiecto in praedicatum, et etiam servata quantitate et qualitate infinitantur termini: V. g. omnis homo est animal: ergo omne non animal est non homo. Quando boni

de ... suppositione, et sic ... [illegible] ... dub ... adverbium: q ... adverbium. ... suppositio ... [illegible] ... nominalis.

110 Suppositio ... alia ... [illegible] ... acceptio termini ... qua ... significatur ... pro ... humana. ... utrum hac: vicit Leo de tribu Juda, ubi Leo sumitur pro Christo Domino, quem improprie significat. Notate etiam, quod ... propria ... suppositione ... Leo est ... Christus est Leo, Christus est ... Variationem suppositionum ... accipiatur propria ... impropria. Suppositio propria dividitur in ... et singularem. ... acceptio termini pro ... V.g. persona humana ... singulari ... pro omnia individua.

112 Suppositio communis dividitur ... Suppositio ... acceptio termini ... significatio ... V.g. omnis homo currit, ubi homo supponit pro persona humana, pro Petro, Paulo, ... [illegible]

113 positio ... acceptio termini ... significato: V.g. homo ... ubi ... supponit pro natura humana ... pro individuis. Suppositio ... dividitur in distributivam, collectivam, determinatam, ... acceptio termini ... distributive ... homo ... ubi homo ... supponit pro omnibus individuis naturae humanae ... hic ... [illegible] ... pro multis ... Apostoli sunt duodecim, ubi Apostoli supponit pro omnibus collective ... tres, ... duodecim.

114 ... acceptio ... pro ... determinata:
V.g. ... homo currit. ... acceptio termini pro ... determinata ... aliquis ... equitat ... Suppositio distributiva alia ... quae vocatur ... pro singulis generum, et acceptio termini pro omnibus speciebus, et individuis: V.g. ... animal ... supponit pro omnibus speciebus et individuis. ... vocatur ... singulorum, et acceptio termini pro speciebus, non autem individuis ... V.g. omne animal fuit in arca Noe, ubi animal supponit pro speciebus, non tamen pro individuis ... fuit in arca. Alia distributio ... et acceptio termini ... pro omnibus ... [illegible]

Omnis, necesse valet, impossibile, nullus.
Possibile quidam, quidam non, possibile non.

Contradictoriæ, ut cum [illegible] magistraliter [illegible] ita modus, et possibile, et [illegible]. Æquivalent etiam, siue equipollentes, siue [illegible], in contradictoriis negatione præponendo, postponendo in contrariis, et in subalternis utrumque faciendo. Tunc negatio præponitur, quando negatur modus, et tunc postponitur, quando negatur dictum, et tunc utrumque fit, quando negatur utrumque: v.g. illæ sunt contradictoriæ modales: Petrum currere est necesse: Petrum currere non est possibile non. Si enim illa negationem præponas, et dicas: Petrum currere non est necesse, equivalet isti: Petrum currere est possibile non.

Unde ad earum conversionem deveniendo, est doctrina [illegible] propositiones modales convertuntur ratione modi, ratione dicti: unde debet modus invariatus manere, variato dicto, et sic hæc [illegible]: nullum animale est possibile, convertitur in istam: nullum [illegible] est possibile; et sic de ceteris quoad conversionibus. Hæc est brevis notitia sufficiens pro his [illegible], et quæ magis confusionem pariant, quam utilitatem tyronibus, et quæ adolescentes [illegible] mevocant. Et hæc sint satis pro 2o Sumularum libro.

Liber 3us Sumularum, ea, quæ ad 3am mentis operationem pertinent, continens.

[illegible] abstractionem ejus speciei [illegible] progredimur. [illegible] cuncta, quæ [illegible]. Meliorassimus omnia, quæ [illegible] ut [illegible] generis [illegible] tres [illegible] Aristot. [illegible] inutilibus [illegible]

Quæritur.

terminorum, qui non aptantur in hac propositione: homo est animal. Accidentalis, quando ab extrinseco venit praedicatum,
ut homo est albus, et calidus.

121 5.º utimur absolute, seu simpliciter, et relative, seu comparative. Absolute dicitur, quan=
do venit praedicatum subiecto nulla facta comparatione ad aliud, ut Petrus est doctus. Relative vero, quando fit fac=
ta ad aliud comparatione, ut Petrus est magnus logicus. 2.º ut quo, et ut quod. Hoc denotat subiectum formae, ut quo
ipsa forma: v.g. paries ut quod est albus, albedo ut quo. Utimur formaliter, et virtualiter. Formaliter, quando
subiecto habet actu formam: sic ignis est formaliter calidus. Virtualiter vero, quando non habet formam, sed illam potest producere:
ita Sol est virtualiter calidus, quia potest calorem producere.

122 6.º actu, et potentia. Actu dicitur, quando res actu
est; potentia vero, quando potest esse. 7.º positive, et negative. Positive dicitur, quando adest forma positiva; negative autem,
quando etsi non adsit forma positiva, tamen non adest contraria. 8.º dicimus in actu signato, et in actu exercito.
Signatum est, cum denotat significatio: v.g. definitio debet constare genere, et differentia. Exercitum vero, cum exercetur ipsa
significatio, ut cum homo definitur per animal rationale.

123 9.º dicimus, in sensu composito, et diviso. Compositus, quando venit
ad praedicatum de subiecto in compositione alicuius adiuncti: v.g. paries albus est niger, est falsum, quia albedo et nigredo
sunt incompossibiles in sensu composito albedinis. Divisus, quando praedicatum convenit subiecto ab alio seiuncto: v.g.
sedens potest currere, quod est verum cessante sessione. Item: obiective, et subiective. Obiective in alio, quod ab alio
cognoscitur, positum ut cognitum; subiective vero, quando est forma inhaerens in aliquo, ut albedo in pariete,
intellectio in intellectu. Denique prius, et posterius, et hoc multipliciter, scilicet duratione, et sic Deus est prior
creatura, origine, et sic Pater est prior Filio, dignitate, et sic Sacerdos est prior
Diacono. Alii quae termini supersunt, quibus frequenter utimur, de illis in authoribus videte, neque enim
indigeo. Et haec sint satis pro 1.º Summularum libro.

Liber 2.us Summularum de his, quae ad 2.am mentis operationem pertinent, agens.

124 Post exactam in 1.º libro terminorum explanationem restat nunc ex illorum compositione propositionem explicare=
mus. Apparebit enim ad propositionis naturam, et perfectiones, quas varietas proposita ostendit, absolute, cum inertia, ...
ratio est, et oratio, illa, quae enuntiatio apud Aristotelem, et apud Ciceronem propositio vocatur, definitio,
quidditate, divisione, et proprietatibus hoc libro tractabimus. Dum in praecedenti optimus locum ...
... quia oratio quod superius, et superius est, et definita est propositio conditionem debet habere, quod in illa ...
... constituemus de oratione, sermone, et nomen, et verbum, sicut suas partes, ideo de his ...
... fecit proponemus, et postea de propositione, et eius speciebus, et ... elaborationes ...

nentis, et ex ratione cujus maior, talis conclusio est materialis; ex forma talis syllogistica.

Accedens ad sustentandum, argumentatio dividitur in syllogismum, enthimema, inductionem, exemplum, et dilemma. De duobus primis iam habetis notitiam. Inductio, quae idem est ac ascensus, est argumentatio, in qua a particularibus sufficienter enumeratis ad propositionem universalem inferendam conceditur. V.g. hic homo est animal, et ille, et ille: ergo omnis homo est animal. Inductioni opponitur reductio, seu descensus, in qua ex universali particularia inferuntur. V.g. omnis homo est animal: ergo hic, et ille, et ille.

Exemplum est argumentatio, in qua unum ex alio, vel ex aliis infertur propter similitudinem: V.g. Deus pepercit Davidi penitentiam agenti: ergo tibi parcet, si penitentiam egeris. Quod si in hoc argumentandi genere contra petendam disparitas, et adversarius est urgendus, cum non sit minor ratio unius, quam alterius. Exemplo opponitur dissimilitudo, et est argumentatio, in qua unum ex alio infertur propter dissimilitudinem: V.g. Deus pepercit Latroni, quia penitentiam egit: ergo et malo non pepercit, quia penitentiam non egit.

Dilemma est argumentatio duas complectens propositiones conditionales disjunctas particula vel, quarum una, vel alia necessario cogit adversarium volens, nolens aliquid concedere, ideo dicitur argumentum cornutum, hoc est, quod utrumque feriat: V.g. aut est rationale, aut irrationale; si est, ergo homo; si non, ergo brutum.

Praedictis argumentationibus addunt aliqui soriten, et est argumentatio, in qua continua serie multarum propositionum pervenitur tandem ad aliquam, cujus praedicatum enuntiatur de subiecto primae propositionis: V.g. omnis homo est animal: omne animal est vivens: omne vivens substantia est ens: ergo omnis homo est ens. Ubi videtis de homine, qui est subiectum primae propositionis praedicari ens, quod est subiectum ultimae.

Questio 2ª de divisione silogismi.

Pro decisione quaestionis notandum est, quod syllogismus, ut potest compositus logice materia, et forma sic dividitur. Materia syllogismi est duplex, alia circa quam, et alia ex qua. Haec est ens universale, circa quam omnia potest intellectus discurrere. Materia ex qua

[illegible] a nomine, quod est se per aliquam notionem [illegible], ut dies, mensis, annus [illegible] [illegible]

129 [illegible] partes, potest adverbia, quod [illegible] significare [illegible] notare [illegible], et aliud est, quod potest significare [illegible] ad aliquam ejus partem [illegible] [illegible] in Versu & Que [illegible] significare [illegible] aliqua, et 2am [illegible] [illegible] quia talis res tanto significat [illegible] [illegible] [illegible] solet, ut [illegible] Significare [illegible] [illegible] aliquam actionem [illegible] [illegible] [illegible] Lopez.

Quaestio 3.a Quid, et quotuplex sit oratio.

130 Arist. [illegible] Periermen. cap. [illegible] oratione sic definit: vox significativa [illegible] quarum partium aliqua significativa est separata, ut dictio, non ut affirmatio, seu negatio. Definitio [illegible] [illegible] in multis claudicat. 1.o quia [illegible] 2.o quia [illegible] [illegible] partes aliquid separatae significant, ut affirmatio, et negatio, [illegible] oratio affirmativa, vel negativa sit, et deinde quia dat orationem [illegible] quaequidem vox. Unde oratio [illegible] debet [illegible] [illegible] Lopez, et [illegible] [illegible] [illegible] proxime convenit cum orationibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

131 Circa 2am [illegible] [illegible] dividitur oratio in perfecta, et imperfecta. [illegible] [illegible] perfectum [illegible] [illegible] [illegible] Petrus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] species: [illegible] interrogativa, imperativa, vocativa, deprecativa, et deprecatoria. Interrogativa est, qua Christus Dominus audiens varias de se mentis [illegible] [illegible] [illegible]: quem me esse dicitis. Imperativa est illa, qua [illegible] Petrus [illegible] Christi Domini [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Christus [illegible] [illegible]

132 Vocativa est illa, qua Christus Dominus omnes in hac vita laborantes ad superna [illegible] [illegible] invitat, dicens: venite ad me omnes, qui laboratis, et onerati estis. [illegible] est, qua Christus Dominus Daemonem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dicens: obmutesce. Deprecativa denique est, qua [illegible] Propheta Regium [illegible] petit [illegible]:

tertia fig. in 4ne.

Diximus, q. quodlibet fig. syllogismi, quotuplicalibet sive ponitur, seu fit alternabili flex, nominatur ab omnibus quia sine qua verbum sit subjectum, et praedicatum in n.ro 2a. si sit subjectum, et in 3a. si sit praedicatum in utraque. Hoc totum in hoc versiculo continetur.

Subpræ, 1a. Bispræ, 2a. 3a. bis sub.

In qualibet ex his figuris multipliciter possunt propositiones disponi; ideoque plures assignari modos usque ad quadraginta octo ab aliquibus extenduntur. Minuunt ab alijs. Nos cum prout utilitate tyronum communiter traditi, ssa decem et novem in carminibus sequentibus assignant.

Barbara, Celarent, Darij, Ferio, Baralipton.

Celantes, Dabitis, Fapesmo, Frisesomorum.

Cesare, Camestres, Festino, Baroco. Darapti.

Felapton, Disamis, Datici, Bocardo, Ferison.

Ut supradicta adamussim percipiant carmina notare oportet quod in qualibet ex his dictionibus tres inveniuntur vocales; si autem plures inveniuntur superaddunt gratia carminis. Attendentur igitur solum tres vocales mentionatae debent. Tu vocalis cujuslibet dictionis ex illis tribus denotat modum propositionis syllogismi, 2a m. et 3a cons. In omnibus dictionibus memoratis solum 4 vocales reperiuntur diversae, sc. a, e, i, o. Valorque harum literarum jam libris juxta carmina memorata, assignatur.

137 Regulis definitionis definiendo censeo: unus sit dictio explicans rem definitam, ut sumus sint [illegible]. ma [illegible]
venit definitio cum divisione, 3a, aequivalenter dicatur [illegible] quam partes. Convenientur [illegible] ut [illegible]
omnis definiti (regulae definitionis jam fuerunt explicatae loco supra citato) ex reddi-
mus. Hinc ex D. [illegible] quinque assignant. 1a, quod definitum debeat esse ens positivum, sive po-
sibile, defectu cujus negationes, et privationes extrahuntur neque unde definiri. 2a, quod sit
ens reale, ideo excluduntur entia rationis. 3a, quod sit [illegible] defectu cujus entia [illegible]
dens unica non possit definitione definiri.

138 4a, quod sit ens in plures [illegible] reperibile, quamvis
una sit [illegible], et altera [illegible], [illegible] sit in [illegible], et ultimo [illegible]
[illegible]. 5a, et ultima, quod sit ens clarum, necessarium, et incorruptibile, defectu cujus [illegible]
[illegible] quod ad existentiam indeterminata [illegible], quia [illegible] incorruptibilia, et definitiones earum [illegible]
veritatem.

139 Questio 3a Quid, et Quotuplex sit divisio?

Divisio 2a nomine modo sumitur pro [illegible] non [illegible] [illegible], sumitur [illegible]
[illegible], et convenit cum definitione 3, [illegible] quia differt ab illa. [illegible]
[illegible] definitio [illegible], sicut integrantis, quid sit? Bene usurpatur [illegible], [illegible]
[illegible] quid aliquid? Bene usurpatur [illegible] in [illegible] dividendo. Circa 2um titulum, di-
visio in communi est duplex: alia nominis, alia rei. [illegible] tribuit nomen in ejus signi-
ficata, ut si dicas: [illegible] hujus vocis [illegible], aliud [illegible], aliud [illegible]
[illegible]. 2a rei [illegible] [illegible] nomen in [illegible] partes distribuit, quod [illegible] partes sint [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible]; [illegible], divisio [illegible]; [illegible]
[illegible] [illegible]: homini alia pars corpus, alia anima. [illegible] 2i: homini alia pars [illegible], alia

140 [illegible]. Divisio [illegible] alia est [illegible], integralis alia. 1a divisio totius [illegible]
partes [illegible], ut [illegible] [illegible] de [illegible]. 2a [illegible]
integrales, ut homini alia pars caput, alia manus 3, quae partes sint homo-
geneae, divisio hoc, ejusdem rationis, divisio est homogenea; si vero sint [illegible]
heterogeneae, sive diversae rationis, divisio [illegible] heterogenea erit. [illegible]
[illegible] entis, ut quando [illegible] dividitur in albus, [illegible]; [illegible]
albedo, [illegible]; alia [illegible] accidens, [illegible]
[illegible].

[illegible] praedicatum [illegible] in [illegible] ergo [illegible] in [illegible]

[illegible] omne [illegible];
[illegible] omne [illegible];
[illegible] insipiens [illegible].

Similiter [illegible] eodem modo [illegible] Barbara, Celarent, Darii, Ferio vocant [illegible], et alii omnes vocant [illegible] veritas [illegible] evidenter [illegible] in [illegible].

[illegible] ex [illegible] dictis [illegible] syllogismi [illegible] per [illegible] syllogismus [illegible] quae sunt eadem uni tertio sunt eadem inter se [illegible] illa [illegible] quae [illegible] dici de omni [illegible] nullo [illegible] ratione [illegible] quae sunt eadem [illegible] omnino [illegible] identitatem [illegible] relatione [illegible].

Itaque hoc principium debet [illegible]: quae sunt eadem uni tertio sunt eadem inter se [illegible] illa identitate [illegible] unitate [illegible], quae sunt ipse [illegible], quae [illegible] unitate [illegible] inter [illegible] nemo dat [illegible] Similiter [illegible] litteris [illegible]: Deus est Pater, et Filius est Deus, ergo Filius est Pater.

In hoc [illegible] tionem [illegible] quae sunt eadem [illegible], aut videt [illegible] quies [illegible] Filius [illegible]

[illegible]: v.g. Petrus est, ut etiam hoc, q. [illegible] hoc praedatum, [illegible] de [illegible], et [illegible] nominat [illegible], q. [illegible]

[illegible] deinde op[erati]o dividit in mentales, vocales, et scriptas, quarum explicationes ex ipsis terminis constant. Dividit[ur] 2.o in veras, et falsas. Vera est, illa [illegible] p[ro]p[ositi]o [illegible] facta. Deinde dividit[ur] in necessarias, contingentes, et impossibiles. [illegible] in qua praedatum necessario convenit subjecto: v.g. homo est animal. 2a in qua praedatum convenit contingenter, ita ut possit et non convenire: v.g. Petrus est albus. 3a denique, in qua praedatum repugnat subjecto: v.g. homo est lapis. Dividit[ur] in simplices, seu categoricas, et hypotheticas. Illa est quae constat unico subjecto, unica copula, et unico praedicato, ut in hac: Petrus est [illegible]. 2a [illegible] v.g. Petrus [illegible]

Prop[ositi]o [illegible] illa cujus subjectum [illegible] negationem: v.g. [illegible] potentia [illegible]: v.g. [illegible] cente, illa in qua [illegible] subjectum, convenit praedicatum, ut Petrus est homo. 2a in qua [illegible] ponit[ur] subjectum, et copula, praedicatum vero [illegible]: v.g. Petrus amat [illegible] esse, aut Petrus est amans. Dividit[ur] adhuc in [illegible] illa in qua subjectum [illegible] praedicatum: v.g. Petrus est Petrus. 2a in qua [illegible]: v.g. homo est animal.

Prop[ositi]o absoluta, et modalis [illegible] illa cujus praedicatum inest [illegible] subjecto: v.g. equus est animal. 2a, quando non solum praedicatum [illegible] de subjecto, [illegible] ut Deum mentiri est impossibile.

Prop[ositi]o [illegible] exclusiva, [illegible] et [illegible] illa quae [illegible] exclusiva, ut solus, tantum. 2a, quae [illegible] ut [illegible]. 3a denique, quae [illegible] ut quatenus, in quantum. Prop[ositi]o [illegible] disjunctiva, causalis, et rationalis. 1a quae [illegible] unitis [illegible]: v.g. ego dormio, et cor meum vigilat. 2a in qua duo [illegible] simplices [illegible]: v.g. [illegible] bibere, [illegible]. 3a, cujus character [illegible]: v.g. Petrus [illegible]. 4a denique, quae [illegible] ratione: v.g. [illegible] est.

Quaestio 2.a de m[ateri]a, f[orm]a, qualitate, et quantitate propositionis.

Disputatio praeambula, intellectus operatio dividitur, et declaratur.

Optatur summulistarum finis tyronum instruere intellectum, ut his paruis documentis arcana possit penetrare scientiarum, cujus gratia est necessaria notitia operationis intellectus. Est ergo ista: actus, quo intellectus suum percipit objectum: hec autem est triplex simplex apprehensio, judicium, et discursus. Prima est: cognitio rei sine affirmatione, vel negatione de illa: v.g. cognosco parietem non affirmans, aut negans esse album, quae ex parte objecti, si unius termini est, parietis v.g. dicitur simplex; si autem plurium terminorum, composita vocatur, ut parietis albi. Iudicium secunda mentis operatio, est: cognitio rei cum affirmatione, vel negatione de illa: v.g. cognosco hominem de illo affirmans esse animal, ut in hac propositione: homo est animal, vel de illo negans esse lapidem, ut in enuntiatione ista: homo non est lapis. Discursus denique tertia operatio intellectus, est: actus, quo intellectus ex una, vel duplici propositione aliam infert: v.g. Petrus est homo: ergo est rationalis, vel omnis homo est rationalis; sed Petrus est homo: ergo est rationalis.

Unaquaeque ex operationibus praedictis est duplex: formalis, scilicet, et objectiva. Apprehensio formalis, est: ipsemet actus intellectus, quo res cognoscitur sine affirmatione, vel negatione. Objectiva vero, est: ipsa res sic apprehensa. Iudicium formale, est: actus intellectus affirmans, vel negans aliquid de re. Objectivum enim, unt ipsae res existentes in intellectu cum secunda intentione propositionis: v.g. actus, quo intellectus affirmat: homo est animal, ~~existentes~~ est judicium formale, objectivum, sunt homo, et animal existentes in intellectu cum secunda intentione enuntiationis. Discursus denique, formalis, est: ipsemet actus, quo intellectus unus

laris est illa, cujus subjectum est terminus singularis: v.g. Petrus currit. Indefinita vero est, cujus subjectum est terminus communis nullo affectus signo: v.g. homo est animal, homo est albus. Ubi diligenter notandum, quod ppo indefinita in materia necessaria equivalet universali, et sic idem valet: homo est animal, ac omnis homo est animal. In materia vero contingenti equivalet particulari: unde idem est dicere: homo est albus, ac aliquis homo est albus. In materia denique impossibili equivalet etiam universali, et particulari. ppo indefinita negativa in qua cunque materia equivalet universali.

Disputatio 2a. de ppnibus ad invicem comparatis. Quaestio 1a. de oppositione ppnum.

Oppositio ppnum est: repugnantia duarum ppnum eodem subjecto, et predicato stantium sub eisdem circumstantiis, et praeparticularitatibus logicis, circa qualitatem, quantitatem, vel utramque simul. Explanatur dicitur, quod sit repugnantia duarum ppnum; quia eadem ppo non potest sibimet ipsi opponi, oppositio namque cum sit relatio, debet inter duas versari. Addit deinde: eodem subjecto, et predicato stantium; quia nulla potest esse oppositio inter alias ppnes, quae eodem subjecto, et predicato non gaudent; quare istae non opponuntur: Petrus currit, Paulus non currit; nec istae: Petrus est albus, Petrus non est niger.

Ponit deinde: sub eisdem circumstantiis; quia ut ppnes sint oppositae debent idem tempus significare, eundem locum, et caeteras circumstantias. Defectu istae non opponuntur: Petrus currit, Paulus non currebat; quia non servant idem tempus; nec etiam istae: in ista aula sunt Scholastici, in illa aula non sunt; quia non servant eundem locum; nec tandem istae opponuntur: Petrus disputat, Paulus non disputat tibi; quia una non habet adverbium, quod limitat 2a. Debuerunt etiam et praeparticularitatibus logicis; quia ut ppnes opponantur debent servare eandem suppositionem, et caeteras logicas praeparticularitates. [illegible] aliqua exemplaria [illegible]: hec ethiops est albus dentes, ethiops non est albus, non sunt oppositae; quia non servant eandem diminutionem. Istae: homo justus peccabat, homo justus non peccat non sunt oppositae; quia non servant eandem ampliationem. Idem dicendum, quando quaelibet earum [illegible]

vent omnes [illegible] 6, [illegible] nulla [illegible]
quantitas distributio praemissis, q. tunc syllogismus habeat 3es terminos. [illegible]
distributi [illegible] Omnes [illegible] exempla [illegible]
quentia examinas [illegible]

Nil sequitur [illegible] ex particularibus unquam;
Ex [illegible] negativis, nil bene sequitur.
Si specialis adest, nil hic generale sequetur.
Si praemissa negans, inde erit una negans.
Distributus medius [illegible] includat oportet.
[illegible] distribui se decet.
Latius, et nullam sumat terminus vocem,
Quam praemissa aliqua sumit sed erit antecedens.

In qualibet figura [illegible] Pro 1a figura,
[illegible] universalis. 2a, quod praemissarum una sit negativa. [illegible]
[illegible] Pro 2a figura, quod [illegible]
[illegible] praemissa sit negativa, ergo [illegible] particularis. Pro 3a figura, [illegible]
sit particularis, ergo [illegible] sit negativa. [illegible]

Si minor affirmans, nec maior particularis.
Praemissa una negans, nec maior particularis.
Si minor affirmans, conclusio particularis.

Quaestio 5a de reductione syllogismorum imperfectorum ad perfectos.

Quęstio 2ª. oppositionum leges ponuntur.

Pro hac oppositionum intelligentia 4or leges [illegible]. 1ª pro contradictoriis, quod numquam possunt esse simul veræ, et simul falsæ de eadem re in quacumque materia. 2ª pro contrariis, quod non possunt esse simul veræ, in materia contingenti possunt esse simul falsæ: v.g. omnis homo est doctus, nullus homo est doctus. 3ª pro subcontrariis, quod in materia contingenti utraque potest esse vera; in nulla vero materia possunt esse simul falsæ. 4ª denique pro subalternis est, quod veritas subalternatæ sequatur ex subalternante, non vero falsitas ex falsitate; potest namque subalternata veritatem habere, quamvis subalternans falsa sit, ut videre est in his propositionibus: omnis homo est albus, nullus homo est albus.

Quęstio 3ª de equipolentia propositionum simplicium.

Equipolentia propositionum, equipolentia duarum propositionum [illegible] in sensu, et significatione, ratione alicuius negationis adiunctæ; pro cuius intelligentia notate, quod negatio est malignantis naturæ, et omne, quod post se invenerit destruit: unde si negatio cadit supra signum universale reddit illud particulare, et si supra affirmativum reddit illud negativum, et e converso. Ut autem propositiones reddantur equipolentes a Summulistis assignantur regulæ sequenti carmine comprehensæ.

Præ contradic, post contra, præ postque subalter.

Explicantur hæ regulæ. 1ª est, præ contradic, et denotat, quod ut contradictoriæ reddantur equipollentes negatio debet anteponi cuiuslibet signo; quia contradictoriæ opponuntur in quantitate, et in qualitate, negatio ante posita destruit utramque, et facit quod propositio, quæ antea erat universalis affirmativa, reddat particularem negativam, cuius tamen advertentia [illegible] servet subjectum et prædicatum propositionis illius. Sit ex. g. hæc propositio contradictoria: omnis homo est animal, aliquis homo non est animal. Ut 1ª equivaleat 2æ negatio debet anteponi signo omnis, et dicere: non omnis homo est animal, et hic eadem acceptio: aliquis homo non est animal, quia non destruit qualitatem, et quantitatem in 1ª [illegible] ut 2ª equivaleat 2æ.

2ª regula videlicet post contra, est pro contrariis, cuius sensus est propositiones contrarias fieri equipollentes postponendo negationem subiecto: v.g. omnis homo est animal, nullus homo est animal, opponuntur contrarie, et equivalent si dicas: omnis homo non...

Quoniam iam manet explicatum, quid sit verum syllogismus, quidque faciendum ex propositionis Camestres, [illegible] ceteros reducatis.

Ca- omnis homo est rationalis;
mes- nullus lapis est rationalis:
tres- ergo nullus lapis est homo.

Igitur quia in hoc modo tertia littera est C talis syllogismus reduci debet ad Celarem, quia minor perfectus [illegible] littera; quia reperitur M. [illegible] et minor [illegible] post 1am vocalem [illegible] S. [illegible] debet converti simpliciter, et denique quia post 3am vocalem etiam reperitur S. idem debet simpliciter converti, et ecce apparet syllogismus in Celarent.

Ce- nullus rationale est lapis;
la- omnis homo est rationalis:
rent- ergo nullus homo est lapis.

Quaestio 3a. de reductione per impossibile.

Syllogismus per impossibile reduci nihil aliud est quam cogere adversarium [illegible] aliquam [illegible] perfectum ad concedendum duo contraria, [illegible] reductionis [illegible] perfectam. Huiusmodi reductio facta fuit praesertim [illegible] syllogismis factis in Bocardo et Baroco, ceteros omnes modos [illegible] possit, igitur ut praedicta reductione [illegible] aliquae regulae sunt notandae. Prima [illegible] observandum, quod si aliquis negat [illegible] in modo imperfecto negat [illegible] debes assumere [illegible] negatae, et ponere illud pro minori et [illegible] syllogismus perfectus [illegible] et necessario sequitur in [illegible], et in aliquo modo perfecto [illegible] quae sit in modo perfecto [illegible]. [illegible]

convertuntur per accidens, quae per contrapositionem sequentia carmina explicant.

Simpliciter feci convertitur, Eva per accidens.
Asto per contra, et sic fit conversio tota.

In his carminibus tres reperiuntur dictiones, scilicet feci, eva, et asto, in quibus 4or diversae inveniuntur vocales, scilicet a. e. i. o. ex quibus a. denotat propositionem universalem affirmativam, e. universalem negativam, i. particularem affirmativam, o. particularem negativam, prout versus declarant sequentes.

Asserit a, negat e, sed universaliter ambo.
Asserit i, negat o, sed particulariter ambo.

His carminibus praedictis modo facile declaratur. Simpliciter feci convertitur, denotare vult, quod propositiones universalis negativa designata per litteram e. et particularis affirmativa per litteram i. convertuntur per simplicem conversionem. Eva per accidens dicere vult, quod universalis affirmativa designata per litteram a. et universalis negativa designata per litteram e. convertuntur per accidens. Asto per contra intendit designare, quod universalis affirmativa et particularis negativa signata per litteras a. et o. convertuntur per contrapositionem. Unum tamen moneo, quod praedictae propositiones ~~[illegible]~~ ut se habeant observare debent eandem suppositionem et reliquas [illegible] proprietates.

Questio 5.a de conversione propositionum modalium.

Ante propositionum modalium conversionem advertite, 4or esse modos a Summulistis separatos [illegible], scilicet necesse, impossibile, possibile, et possibilitas. [illegible] omnes, et nullus, possibile, aliquis, [illegible] [illegible], ex quo erat quod necesse [illegible] affirmativa, [illegible] [illegible], possibile particularis affirmativa, possibile [illegible] particularis negativa.
[illegible] versicula ista.

Ratiocinationes [illegible] syllogismus [illegible] de quibus hic agendum. [illegible] demonstratio, seu scientificus, qui in materia necessaria [illegible] demonstratio quia, et propter quid. Demonstratio propter quid est, quando proceditur ex causa ad effectum, et vocatur demonstratio a priori. [illegible] in qua ex causalitate, quae est causa [illegible] infert.

Demonstratio quia est, quando proceditur ex effectu ad causam, et vocatur demonstratio a posteriori [illegible] in qua ex [illegible] effectum [illegible] infert. Syllogismus [illegible] seu probabilis est, qui [illegible] infert [illegible] probabiles, et hic generat opinionem. Syllogismus sophisticus seu apparens, qui [illegible] falsa et erronea, et hic generat errorem.

De hoc nostra [illegible] [illegible] Sophisticus [illegible] et [illegible] Sophisticus [illegible] error, [illegible] Ut [illegible] Sophistica [illegible] extra dictionem [illegible] intra dictionem [illegible] De his [illegible] aequivocatio, amphibologia, [illegible] figura dictionis.

Disputatio 1.a de argutatione.

Quaestio 1.a Quid sit argumentatio, et quot eius species.

Argutatio est, medius terminus ex [illegible] relatione unius terminus extrema, alter [illegible] ne [illegible]. Ponitur medius terminus, per quod venit cum definitione [illegible]. Reliquas partes locorum [illegible] ponunt. [illegible] ex plurimis [illegible] ponitur ad [illegible] pendenda varias argutationum species. Ex dictis notatur in qualibet argutatione [illegible], scilicet id quod infertur, et consequens, id de quo infertur, et antecedens, et denique consecutio, seu illatio, et tandem connectio, qua datur inter antecedens et consequens [illegible] partes [illegible]. Patet in hac argutatione: Petrus currit, ergo movetur: [illegible] antecedens, [illegible] alia quae infertur, scilicet Petrus movetur consequens, et [illegible].

Ex quo [illegible] consequens a [illegible] valde differre: unde [illegible] bonitate [illegible] potest stare falsitas consequentis, ut si dicatur: homo est equus: ergo est rationalis. Hinc [illegible] consequens, et [illegible] diversas habent [illegible] divisivas, nam consequens dividitur in verum, et falsum; [illegible] in bonam, et malam. Ratio [illegible] consequens, ut diximus [illegible], quod infertur, ad quod pertinet veritas, et falsitas. [illegible] nihil [illegible] illa [illegible] per [illegible] connectio ad ipsam solutionem debita dispositio [illegible] convenientiam, et disconvenientiam faciunt bonam, et malam [illegible] veram, et falsam: unde consequens potest [illegible] conceden[illegible] absolute.

[illegible] de qua in praesenti [illegible] ratione [illegible], ratione materiae. [illegible] ratione [illegible], quando [illegible] valet [illegible] recta dispositione formae [illegible] et his recte dispositis valide tenet in qualibet materia, et [illegible] fallat. [illegible]: omnis homo est lapis; ergo Petrus est [illegible]. [illegible] ratione materiae, quando [illegible] ratione [illegible], quae [illegible] et [illegible] valet in qualibet materia, [illegible] Petrus [illegible] eadem dispositio [illegible] V.g. Petrus [illegible] quando servata [illegible] dispositio [illegible]

[illegible] ... [illegible]

[illegible] ... Fallaciae ... [illegible] ... fallaciae ... [illegible]

[illegible] ... 2a. fallacia ... [illegible] ... et omittit ... [illegible]

[illegible] ... 3a. ignorantia ... [illegible] ... et omittit ... [illegible]

[illegible] ... 5a. fallacia ... [illegible]

[illegible] ... 6a. fallacia ... [illegible] ... interrogationes ... [illegible] ... interrogatione ... unica ... [illegible] ... distinctione ... exceptione ... [illegible]

[illegible] ... mata.

ponuntur ... mus, quæ etiam adhuc est 2plex. Proxima una, alia remota. Ea sunt illæ tres propnes, ex quibus stat silogismus. Ea vero, ex quibus componuntur illæ propnes ... silogismi, et aptatio earum, et propnum dispositio, quæ si attendatur ratione materiæ maxime proximæ, ut sic silogismi denominatur figura; si vero ratione materiæ remotæ, ut sunt propnes appelatur modus. His præ-

jactis fundamentis, silogismus sumendo ratione materiæ remotæ dividitur 1o in commu-ne, et singularem, seu expositorium. Ille est, qui stat medio termino communi. Iste, qui medio termino singulari. Exemplum primi, ut: omnis homo est rationalis, ergo Petrus est homo, ergo est rationalis. Ubi terminus medius in hoc silogismo est terminus communis. Exemplum secundi: Benedictus 14us est Pontifex maximus; atqui hic homo est Benedictus 14us, ergo hic homo est Pontifex maximus.

2o dividitur silogismus in rectum, et obliquum. Ille est, cujus termini ponuntur in recto, ut in silogismis modo dictis. Iste, cujus aliquis terminus ponitur in obliquo: v.g. Adamus est antiquior Moyse, et Moyses est antiquior Davide, ergo Adamus est antiquior Davide. Deinde si divisio silogismi sumenda sit ratione materiæ proximæ, prout per eas propnes [illegible], et silogismus: unde alius est silogismus categoricus, hipotheticus alius. Ille est, cujus propnes sunt categoricæ. Iste, cujus propnes sunt hipoteticæ, et sic de cæteris.

Quæstio 3a de structura, et fabrica silogismi.

Quod præsens inquirit quæstio, illud est, qualiter termini, et propnes debeant disponi, ut silogismus efficiatur: unde incipiendo a materia remota, tres sunt, ut silogismus rectus evadat, tres tantum termini debent stare, ex quibus unus dicitur medium verbum, alius maj. extremitas, et min. extremitas alius. Medium verbum est terminus, qui ponitur in maj. et min. sive ex antecedenti. Maj. extremitas est terminus, qui ponitur cum medio verbo in maj. propne. Denique min. extremitas est qui ponitur cum medio verbo in min. propne, et utraque extremitas ponitur in conseq. Hoc totum exemplo hoc declarabitur: omnis homo est animal, atqui Petrus est homo, ergo Petrus est animal, in hoc silogismo sunt tres propnes, ecce materia proxima; sunt etiam tres termini, homo, Petrus, et animal, quæ sunt materia remota, ex his tribus terminis ly homo est medium verbum, quia ponitur in maj. et min. propne, sive antecedenti. Ly animal est maj. extremitas, quia ponitur cum medio verbo in maj. propne, ly Petrus est min. extremitas, quia ponitur cum medio verbo in min. propne et in c-

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] D. O. M.
[illegible] Beatissimae Virginis Mariae [illegible]
[illegible]
[illegible]

Fiat. Fiat.

Amen.

Finitus die duodecima Octobris anno M.D.C.C.X.L.
V.III.

M. D. C. C. X. L. V. III.

= 3. = = 3. = 3 =

Ex his omnibus modis novem spectant ad 1am
figuram, 4or sequentes ad 2am, et sex ultimi ad 3am. Ex quibus omnes reducuntur di=
recte praeter quinque, qui sunt ultimi in 1a figura. [illegible] silogismus directe [illegible], quan
[illegible] extremitates [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] advertere in Barbara
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] [illegible] directe [illegible] extremitas [illegible],
in [illegible] [illegible]: ecce apparet:

Bar ~ omnis homo est animal;
ba ~ sed Petrus est homo:
ra ~ ergo Petrus est animal.

[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] extremitas [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]

Ba ~ omnis [illegible] vivens;
ra ~ omnis [illegible] animal:
lip ~ ergo aliquis [illegible] est [illegible].

[illegible] in 2a figura [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
in Cesare, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] directe [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible].

Ce ~ nullus [illegible] est [illegible];
sa ~ omnis homo est [illegible]:
re ~ ergo nullus homo est equus.

Patris, et Filii, auctoritate propria comunicari debeat. Ceterum de ipsis sequitur necessario, quod cum nec, sicut, exhibit Deus se, et beatum in [illegible] singularem omnino incommunicabilem tamen [illegible] Divinis Personis, inde, quod eternis Patri, et Filio comunicent [illegible] unitate, quod veru; quod Patri, et Filii communis sit, ipse sanctus Deus, [illegible] singularis; quod unitas in Trinitate veritatem [illegible] [illegible] sint [illegible] plenalit, quod [illegible] se [illegible] unitate [illegible] ab eternis comunicare: unde talis [illegible] est unitas sed alter creata [illegible], [illegible] personalit.

Quaeres [illegible]: omni, [illegible]. [illegible] huius [illegible] simpliciter, quod vis [illegible]. [illegible] dicitur omni, hoc est, quidquid [illegible] de subiecto [illegible] absolute, dicitur [illegible] de inferiori: v.g. quod [illegible], quod sit sensibile, de homine, qui est inferior directus. Dicitur de nullo, hoc est, quidquid [illegible] ab [illegible], etiam inferioribus [illegible] [illegible] communis, [illegible] singularis.

Quaestio 2a aliqui assignant reales prosilogismorum consistentia.

[illegible] figurata [illegible], quod [illegible] assignant [illegible] [illegible] prosilogismorum [illegible] particularibus [illegible], [illegible] hoc est [illegible] distributionem. 2a ex [illegible] sequitur, quod [illegible] nulla a [illegible] identitate [illegible] ab alio. 3a est, [illegible] parte, hoc est, [illegible] particularis; [illegible] negativa, [illegible] negativa, quod [illegible] nobiliores, [illegible].

4a est [illegible] in [illegible] [illegible]. 5a est, [illegible]

Ut clarius appareat veritas, et vis sillogismorum, sillogismi imperfecti ad perfectos reduci debent, quorum reductio duplex: per ostensionem, et per impossibile. Quae sit utraque sic intelligitur [illegible] sequens. Ut autem sillogismi reducantur per ostensionem (sic appellatur hujusmodi reductio, quia illa quasi digito ostendit, et demonstrat bonitatem sillogismi imperfecti, eius probando clariori modo) oportet aliquas regulas observandas. [illegible] attendere literas initiales sillogismi imperfecti, quae literae necessario, aut b, aut C, aut d, aut f.

Hae significant literas initiales sillogismi perfecti, ad quos reducuntur, ut jam videtur: Barbara, Celarent, Darii, Ferio; sic sillogismus imperfectus factus in modo incipiente b, reducitur ad Barbara, si C, ad Celarent, si d, ad Darii, si f, ad Ferio. Ab hac regula excipiuntur Bocardo, et Baroco, qui propter C, repertam intra earum dictiones non possunt reduci per ostensionem, sed solum per impossibile.

2a regula, quod in dictionibus, in quibus fiunt sillogismi perfecti sequentes literae reperiuntur dispersae, scilicet: S, M, P, C, ex quibus S denotat, quod propositio in vocali antecedenti facta debet verti simpliciter. P denotat, quod propositio facta in vocali posita ante ipsam debet verti per accidens. M [illegible] quod praemissae debent mutari, ita ut [illegible]. C denotat, quod sillogismus factus in modo, in quo talis litera reperitur, nullatenus potest verti per ostensionem, sed tantum per impossibile. Hujusmodi sunt sillogismi, qui fiunt in Bocardo et Baroco. Haec omnia in his versiculis compendiose ponuntur.

S vult simpliciter verti, P vero per accidens.

M vult transponi, C per impossibile duci.

Disputatio unica proemialis de natura logicæ.

Quæstio 1a. de esse, existentia, fine, et divisionibus logicæ.

1\. Arist. 1. Post. cap. 1. quatuor de qualibet re sciri debere, docet: an sit, quid sit, qualis, et quotuplex sit? Quantum attinet ad logicæ existentiam, unanimis Peripateticorum consensus potius illam supponit, quam inquirit: unde tale facultatem supponimus [illegible], cujus Princeps, inventor, et Autor Arist. [illegible]

2 non facile [illegible] Socrates, Plato [illegible], et Arist. [illegible] [illegible]

[illegible]

3 Circa [illegible]

[illegible]

4 [illegible]

Q.ª 6: de reductione per impossibile.

Ex.º in Baralipton.

Ba ~ omnis homo est animal;

ra ~ omne rationale est animal:

lip ~ ergo aliquod animal est rationale.

Si aliquis negaret consequentiam et negaret tibi conclusionem, debes sumere contradictoriam conclusionis, scilicet nullum animal est rationale, et ponere illud pro maiori, et minorem propositionem sumere ex primo syllogismo, scilicet omnis homo est animal, et ecce syllogismus factus in Celarent.

Ce ~ nullum animal est rationale;

la ~ omnis homo est animal:

re ~ ergo nullus homo est rationalis.

Ab hac regula excipitur Celantes in quo contradictoria ponitur pro minori, et maior syllogismi perfecti pro maiori. In 2.ª autem figura ponenda est contradictoria loco minoris et deducta propositio retentanda (?) antiqua. In 3.ª autem figura ponitur contradictoria et deducta pro maiori retenta antiqua, ut sequentia carmina demonstrant.

Quos facerat minor, maior esse requirit.

Excipe Celantes, in quo maior est ante secunda.

Servat minorem, variat quoque 2.ª maiorem.

3.ª minorem variat, servat quoque maiorem.

Quaestio ultima de syllogismis sophistico, topico, et demonstrativo.

Disp. Una proemialis de natura logicae.

[illegible] doctorum meliorum nostrae formis [illegible] D. Th. [illegible] praecipue q. 2. prologum. Dt. [illegible] ratione: illa [illegible] quaecumque [illegible] logica [illegible] actus [illegible] et sine [illegible] [illegible] logica docens [illegible] definiti- qua [illegible] quomodo definitio [illegible] v.g. [illegible] [illegible] [illegible] logica [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] definitionis [illegible] logica [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] definitione logica [illegible] [illegible]

10 [illegible] hac ratione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] logica docens [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] v.g. logica [illegible] [illegible] logica docente, et [illegible] [illegible] [illegible] v.g. [illegible] actus logicae docentis, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] logica docens [illegible] [illegible] logica docens [illegible] [illegible] logica docens [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] v.g. [illegible] [illegible] [illegible] regulam logicae docentis [illegible] circa [illegible] [illegible] logica [illegible] [illegible] [illegible] definitionis v.g. [illegible]

11 [illegible] logica docens [illegible] [illegible] [illegible] actus tendeat [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] actus tendit circa [illegible] et [illegible] ex hac ratione [illegible] D. q. 2. prolog. [illegible] [illegible] ad [illegible] theologia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex hac ratione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] circa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] circa agibilia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quasi [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

12 [illegible] [illegible] [illegible] actus [illegible] theologiae [illegible] circa [illegible] ex hac ratione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] actus [illegible] [illegible] [illegible]

13 [illegible] secundum [illegible] logica docens [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] doctorum [illegible] logicae docentis [illegible] [illegible] v.g. [illegible] logicae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] regulam [illegible] idea [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Fallacia contradictionis, [illegible] cestie [illegible]
tate vocis plura significantis: v. g. omnis canis latrat;
sidus Celeste latrans; g(o) sidus Celeste latrat. Amphiboli
ciae, quae nascitur ex ambiguitate orationis; sensum
qui similitudinis: v. g. quidquid est hic possidet; at ipse est hic
bene est; g(o) hic bona possidet ipse, ubi ambiguitas
sumitur ex constructione, in qua est necessitas, sive ambiguitas
libri. Fallacia accentus facit ex variatione significationis ob
diversum accentum: v. g. Mariae mulier, congregationes aquarum
ss maria: g(o) congregationes aquarum sunt mulier. Variat hic
suppositio; quia Maria in m. [illegible], variat accentus in La syllaba,
in ultima vero [illegible]. Etiam potest provenire haec fallacia ex varia
pronunciatione vocis: v. g. Mare in [illegible] haec stabulum porco
rum est hara: g(o) stabulum porcorum est in Ecclesia.
Fallacia compositi
onis, quando junguntur quae debent esse disjuncta: v. g. Scri
tum est Deus, o Petrus est [illegible]: g(o) [illegible]. Fallacia divisio
nis, quando datur transitus a sensu composito ad divisum, et a
contrario ad alium: v. g. caeci vident. C. dicebat Christus Mat.
11. vero 5. De qui carent visu si caeci; g(o) qui carent visu vi
dent. M. loquitur in sensu diviso, scilicet visionis accepta, non
vero in sensu composito.
Fallacia figurae dictionis [illegible], quando ex
similitudine accidentali vocis [illegible] ... [illegible]
[illegible] significationem, et [illegible]. [illegible]

~~[illegible]~~

Quia quod [illegible] quae non sunt [illegible] quibus [illegible] a [illegible] ex [illegible] [illegible] suadet: [illegible] logica utens habitualis [illegible] ad doctrinam [illegible] facilitans; quia [illegible] utentes [illegible] habitum producit, et [illegible] necessario producunt; [illegible] admi[nistr]andam docendi [illegible] [illegible] ad docentem [illegible] [illegible] habitus, et actus [illegible] [illegible] [illegible] causae [illegible] productiva habitus, ita [illegible] causa [illegible] productiva actus; [illegible] utentem [illegible] necessario producit habitum utens: quod [illegible] [illegible] abusio, et [illegible] notitia.

19 [illegible] obiectum [illegible] [illegible] capax actus producendi; [illegible] actus utentis [illegible] capax producendi habitus: quod [illegible] capax [illegible] actus producendi. [illegible] [illegible] usus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] logica [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] logica docens: [illegible] utens. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

20 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] demonstrationis [illegible] [illegible] [illegible] logica [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] demonstrationis ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] demonstratione [illegible] demonstrationis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] demonstrationis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] demonstrationis [illegible] [illegible] ad demonstrationem [illegible] [illegible] logica docens: [illegible] [illegible] [illegible] demonstratio [illegible] [illegible] logica docente, nec ad [illegible] [illegible], [illegible] facultati, quae [illegible] logica [illegible] utente.

Argumenta solvuntur.

21 [illegible] [illegible] multiplicantur entitates absque necessitate, [illegible] necessitas [illegible] [illegible] actis [illegible], [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] necessitas, [illegible] maxime, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] logica docens, et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] demonstrationes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] logica docens, et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] demonstrationes [illegible] [illegible] demonstrationes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] facultatis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

22 [illegible], simplex, [illegible].

23 [illegible] logica utente [illegible] [illegible] a docente, [illegible] [illegible] distincta.

Summa Sophistarum tredecim numerant Elenchi.
Dictio sex intra: semper complectitur extra.
Aequivoca, amphibolia, divisio, compositio, et
Accentus, [illegible], tria sexta [illegible].
Fallax inde sequela, extremis fallacies accidens.
An simpliciter dicto, en ignorantia Elenchi.
Principium petitur, non causa, ut causa [illegible].
Denique [illegible] causae [illegible] interrogat.

Caput claudens summulas de arte inveniendi medium.

Aliqui [illegible] dialectici, et scholastici, [illegible] [illegible] veritatem [illegible] vocaverunt [illegible] quando [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] accendere. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] medium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] difficultate in speciem [illegible], quo melior ars inveniendi [illegible] hoc ingenio, [illegible], studio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Non obstante, hanc vobis, ni fallor, facillimam [illegible] [illegible] medium invenire possitis. [illegible].

Sed cum terminus, ut creatur simplex sit in comparatione ad alia instrumenta logicalia, inspiciamen est quoddam concretum ciens pro materiali entitatem, quę dicitur terminus, est que signum doctrinale, v.g. Petrus, pro formali autem secundam intentionem, quę est relatio rationis, qua constituitur in esse terminus formaliter, quod patet in hoc concreto album, quod importat pro materiali entitatem subjecti, parietis nempe, et pro formali albedinem, qua paries constituitur in esse albi, et cum in qualibet re composita prius materia intelligatur, quam forma, ideo antequam de termino simplici tractemus, agendum venit de signo, ut tote ejus pars materialis. Quapropter sit.

Disputatio prima de signo, ejusque divisionibus. = Quaestio prima. Quid sit signum, ut sit quę rens.

2 Omnis doctrina, vel rerum est, vel signorum, sed res per signa discuntur, ait Magnus Parens Augustinus libro 1o. de doctrina Christiana capite 2o. ideo non est contemnenda, sed valde commendanda signorum practicatio; sed quia nihil ita absque labore manifestam facit veritatem, ut brevis, et pura narratio, ut ait Divus Bernardus libro 1o. de consideratione, id, quod alijs pluximis pauci ssimis claudant. Quapropter ante quęstionis resolutionem supono, illam non procedere de signo sensibili tantum, quo sensu ab Augustino definitur 2o. de doctrina Christiana capite 1o. quod sit illud, quod prater sui cognitionem, quam sensibus ingerit facit nos venire in cognitionem alterius. Igitur naturam signi indagare debemus, prout comprehendit tam signa sensibilia, quam spiritualia, sed ut prout se extendit ad

Dist. [illegible]

tantis [illegible] sit, [illegible] quo [illegible] [illegible] [illegible] editio [illegible]
[illegible] obiectiva, quae [illegible] ad logicam utentis spectat tanquam obiectum [illegible]

29 [illegible] Arg. 2º ab Scota nominato: [illegible] logica utens [illegible] a docente, et [illegible]
[illegible], [illegible] logica docens, et quaelibet alia scientia [illegible] demonstrationes in [illegible]
[illegible] logica docens, et [illegible] alia scientia [illegible]
logicae docentis [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] obiectum logicae docentis, [illegible]
[illegible] logicae attingit [illegible]
ca attingit [illegible] docentis, et [illegible]
[illegible] practice,
et [illegible] speculative, [illegible] directive, [illegible]
[illegible] practicam, [illegible] logicae docentis, [illegible] speculativum, seu directivum,
[illegible] [illegible]

30 [illegible] Ita [illegible] obiectum logicae docentis [illegible] regulae, quae dictant, quomodo, aut definitio fieri debeat: [illegible]
attingit logica [illegible] speculative [illegible]
[illegible] tamen [illegible]
[illegible] spectat ad logicam utentem, quae [illegible]
logicae docentis: [illegible] logica docens [illegible]
[illegible] logicae docentis, [illegible]
a. [illegible] logicae [illegible] docentis [illegible]
[illegible] logicae [illegible] ad logicam docentem, [illegible]
[illegible] et [illegible] regulas [illegible] definitionis [illegible]
[illegible] logicae docentis, [illegible]
[illegible] intra [illegible] logica attingunt, utentis [illegible] docentis:
ad docentem [illegible] ad [illegible]; ad utentem [illegible], [illegible]
modo. [illegible] modo attingunt speculative. 2º modo practice. [illegible]
[illegible] logicae docentis. 2º dum [illegible] logicae utentis.

31 [illegible] Arg. 3º [illegible]
logica [illegible] consideratur uno modo [illegible] docens, et [illegible] scientia, et [illegible] necessariis [illegible]
[illegible] alio modo [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] non necessariis, [illegible] scientia. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] logica docente [illegible] ab utente: [illegible]
[illegible] in his [illegible] verbis clamantibus, et dicentibus, [illegible]
[illegible] de logica utente ac-
tive, [illegible] logica utente [illegible]
[illegible] logica utente [illegible] active [illegible]
[illegible] logica [illegible] uno modo [illegible] do-
cens, et [illegible] necessariis [illegible] scientia; [illegible] loquitur D.
de logica docente demonstrativa, quae logica [illegible] scientia.
[illegible] utentem [illegible] scientia. [illegible] consideratione
loquitur D. [illegible] de logica utente active, [illegible] docentis [illegible]
[illegible] logica [illegible]

32 [illegible] Haec evidens
[illegible] logica [illegible] utraque
[illegible] logica [illegible]
[illegible] utentis [illegible] logica [illegible]
[illegible] logica utente active [illegible]
[illegible] demonstrativa [illegible]
[illegible] utentis active [illegible] loquitur de lo-
gica [illegible] docens, et [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

heretic, certificando intus de una contradictionis parte. Ubi autem dicitur, quod tam [illegible] exercita [illegible] in specie, ne [illegible] intelligitur actus depen[illegible] deffinitivi, demonstrativi [illegible], quando habent [illegible] [illegible] reflectit supra se [illegible] tam [illegible] regula, quod facit logicam utentem, et [illegible] a docente distinctam. [illegible] generalis [illegible] quod ad solvendam regulam [illegible] omnia [illegible] : quoad substantiam, et quoad modum [illegible] quod quælibet facultas, et scientia facit suas definitiones [illegible], quoad substantiam [illegible] magis [illegible] ceteris [illegible] quoad modum solum [illegible] abstracta a logica utente active [illegible] a docente, et ceteris scientiis distincta.

Quæstio 3.a utrum detur logica utens habitualis realiter distincta a docente habituali, et aliis scientiis?

37 Ad intelligentiam quæstionis suppono [illegible] quæ dicta manent de divisione logicæ in docentem præceptivam, docentem demonstrativam, et utentem, quo [illegible] tam [illegible] quæstionis [illegible] quæstiones [illegible] de logica docente demonstrativa, et [illegible] de præceptiva, quæ [illegible] regulas et præcepta [illegible] de logica [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dicebamus [illegible] facultate [illegible] regulas [illegible] a logica docente [illegible] an sicut actus logicæ docentis [illegible] logica docens habitualis [illegible] actus [illegible] utentes, qui [illegible] actibus docentibus [illegible] habitus [illegible] qui logica utens habitualis [illegible].

38 Inde [illegible] actus [illegible] habitus [illegible] difficultatem [illegible] actus [illegible] habitus [illegible] actus [illegible] difficultates [illegible] necessarii [illegible] habitus [illegible] actus [illegible] difficultatem [illegible] habitus [illegible] habitus [illegible] Deo [illegible] facilius operandi, [illegible] habitus [illegible] a actus [illegible] habitus [illegible].

39 [illegible] actibus [illegible] habitus acquisitus [illegible] habitus [illegible] ad quæstionem [illegible] habitus [illegible] 2. dist. 6. q. 1. [illegible] habitus [illegible] actus ad [illegible].

Ad magnam logicam alloquium.

Accedamus (florida iuventus) ad magnum logices oceanum transfretaturi [illegible]
rudimentis, ut maris veritate subiecti falsitate fugiamus, [illegible] quae [illegible]
nae tenebrarum caligine, illa magna quae [illegible]
cat: haec docet docere, et docet discere, sola scientes facere potest. Est
logica veritatis ianua, Sol cuius radiis scientiarum nubila evanescunt
Stella, quae intus aberrantes manuducit, et [illegible] innata gu=
bernat, et denique clipeus, quo protectus intus Sophis=
matis cuiuslibet dimicantis sagitta detergit, et ad se
illos provocat dicens: venite ad me omnes, qui laboratis et
rationibus [illegible] onerati estis, et ego reficiam vos. Re-
[illegible] facultas, quae ad discendum difficilis, [illegible]
desiderat animum, accedat ad illam [illegible]
gratia Spiritus Sancti [illegible], quae
[illegible] dilectionis [illegible] ligamine
[illegible]
[illegible]
[illegible]
in malevolam animam non intrabit sa-
pientia, nec habitabit in corpore sub-
dito peccatis.

sed hic perfectissima regularum notitia habetur ab habitu docente, et
magis perfectissima adipiscitur quam habitus illius, qui in cuius meditatione
usus: ergo posito habitu docente, et manente nulla est difficultas vincenda
ergo a habitu logicæ utentis.

44 [illegible] Ita clarè intelligitur [illegible] ex vocationibus, quæ
facilius memoriæ regulas retinent, et illas efficaciter valent, quam il-
le qui se [illegible] tantum reperit, et facit [illegible] syllogismos, [illegible]
quia [illegible] difficultate [illegible] regulas, et magis [illegible] difficul-
tas in usu: ergo nulla datur logica utens habitualis. Sed contra est et evidens
quod si est difficultas [illegible] in oratione distincta aqua [illegible] alia, [illegible]
[illegible] difficultas [illegible] cuius [illegible] experientia
demonstrat: [illegible] illa difficultas, quam diligens [illegible] per [illegible]
[illegible] perfecta [illegible] regularum [illegible] utramque [illegible]
[illegible] perfectissima regularum notitia habet [illegible] diffi-
cultate [illegible].

45 [illegible] ratione specialiter ad [illegible] et aliorum [illegible] et
[illegible]: ideo [illegible] et aliorum [illegible] dari logica utens habitualis;
quia post exactissimam et perfectissimam [illegible] adhuc
manet difficultas [illegible] utendi, ut [illegible] experientia [illegible] quæ
docet; ergo [illegible] experientia non probat dari logica utens habitualis: [illegible]
[illegible] et [illegible]. Sicut [illegible] docet experientia
quod tirones post perfectissimam regularum [illegible] adhuc habent difficultatem
ad illis utendum, [illegible] experientia magistra, quod [illegible] v. g.
[illegible] perfectissime [illegible] adhuc habent difficultatem in illarum
executione, ergo [illegible] experientia non probat [illegible] et aliorum [illegible] da-
ri habitus [illegible] frequentes [illegible]: [illegible] experientia tirones, in
qua [illegible] non probat logica utens habitualis. [illegible] expe-
rientia, [illegible] v. g. in manu
[illegible], et contra [illegible] evidens.

46 [illegible] difficultas, quæ
post perfectissimam regularum [illegible] manet in tironibus [illegible] in illarum ex-
ecutione [illegible] logica, [illegible] hoc difficultate [illegible]
quam [illegible] manentem, quæ
difficultas [illegible] illius sit, in cuius [illegible]
vinci debet, [illegible] difficultas, quæ [illegible] logica [illegible]
nec [illegible] logica utens habitualis [illegible] ut ab omni [illegible]
debet [illegible]: [illegible] difficultas [illegible] non probat. [illegible]
[illegible]: facilitas [illegible] difficultatem [illegible] logica: [illegible] difficultas.
Contra videtur evidens, quod facilitas, quæ [illegible] logica [illegible] difficultate [illegible]
tollere; alias facilitas [illegible] tollere difficultatem [illegible] aut [illegible]
[illegible] nullus [illegible], quia facilitas et difficultas tollenda debent esse ejus-
dem lineæ et [illegible].

47 [illegible] Si talis [illegible] logica, [illegible]
[illegible] ad omnes [illegible], sicut [illegible] logica, quæ
in omnibus [illegible], [illegible] talis facilitas [illegible]
[illegible] ad omnes [illegible] logica. [illegible]
[illegible] logica [illegible] habitualis [illegible]. [illegible]
[illegible] facilitas [illegible] ad omnes [illegible]
[illegible] in eadem [illegible] et [illegible] in
eadem [illegible] facilitate [illegible] talis experimen-
[illegible]: quod talis facilitas [illegible] logica.

locutione, et hereditate. Sic psitio semel, et iterum repetat, facti-
ulis, quit plus, et quae acts, quae fuit, et vocat hatus utens. Logª docens dividit a-
dmaxime docens praeceptiva, et demonstrativa. 1º, quae tam explicit, et in narrative
traditur ad ... illa mentra distinctione, et illa, pro semi definitio debeto
... 2º vero quae pace nos ... demonstrat. Quaelibet earum dividit in
actu, et habitualem, ut ... moneo dictis.

5 Dubitabis: an logª naturalis dividat ab ar-
tificiali ... requirite ... illad sequens ... grum ...
... logª naturalis ... ... distinctionis quae ...
... separabilitas ... Dices ... sicut separabilitas ... in
separabilitas ... ... in ... logª
naturalis ... et act. ... in ... produxit, quae actu ...
... tempore ...

6 Dem ... separabilitas sit ... Resp. permitten-
paradoxias ... quae ... alia ... Pater, et Filius ... quae inseparabiles
... diffinitio ... etc ... separabilitas
zabilitatis, et ... per ... alterius ... pre pt.
variatione ... inveniit, ... inseparabi-
litatem ... quod ... separabilitas, et inse-
parabilitas ... et mutua. Separabilitas mutua, quod unus ... et
sine a, ... et hoc aliud sine illo. Non mutua intelligit e verso ... utrumque extrem.
Utraque separabilitas arguit distinctionem, et sic etiam logª artificialis ...
... naturali, tamen naturalis potest esse sine artificiali, et consequenter distinguuntur.

Quaestio 2ª utrum logª utens actus distinguatur a docente actu, et ceteris Scientijs.

7 Pro resolutione notandum, quod aliud est logª utens, et aliud utens logª. Primo sumitur
... nominative ... logª utens, ... in 2º ... sumitur ... utens in nomina-
tivo, et ... logª in ablativo. In 1º sensu logª utens est actus ... et faciens ar-
tefacta juxta logª docentis regulas. In 2º sensu ... logª est ipsamet logica docens,
... regulis ... probatis ... et utens ... illa scientia seu facultas, quae sua ...
... demonstrationes ... conformat ad regulas. Hoc ... sicut logª utens, ...
... adversarios ... v.g. aut quaelibet alia scientia, quae sine ... ta-
cit suas ... proprias definitiones ... conformat ad regulas logª docentis.

8 In hoc ... con-
troversia ... sensu ... omnes, quod logª, quae utitur ... non distinguatur ra a logª do-
cente; quia est ipsamet logª docens ... applicata, similiter ... docent, quod utens logª
... ra a logª docente ... quod ... et dicere, quod ... quae logª
... docente ... ra ... adversus ... quod logª, et ... ceterae facul-
tates proclamant ab omnibus, tota ... ista ... de logª utente ... sumpta. Hanc
... aliqui ... nos ... ra a docente, et ceteris scijs distinctam esse-
m.

9 Pro quo sit ... dat logª utens actus ... distincta a docente actu, et ceteris scijs.

alii item, cum sint actus pot. externae, in quib. est actus circa [illegible] adaequate [illegible] exigerent habitus distinctos, [illegible] circa [illegible] [illegible] habitu, distinctum [illegible] adequig ponendus habitus ad quislibet [illegible].

53 in [illegible] stabilitae intendit [illegible] inter habitus [illegible] moraliis, et habitus [illegible], ad quem suadendum [illegible] habitus [illegible] expertis, [illegible] circa [illegible] [illegible] unde [illegible] habitus, et [illegible] distinctos: unde [illegible] habitus [illegible] et expertis distinguuntur ab habitib. [illegible] circa [illegible] [illegible] Igitur tendeat circa [illegible] [illegible] illativa disp. [illegible] habitus. [illegible] in D.ae experientia.

54 Resp. [illegible] de D. [illegible] speculativa [illegible] adiunca, et [illegible] do: [illegible] facultas [illegible] go [illegible] speculativa [illegible] ut [illegible] Resp. [illegible] [illegible] speculativa [illegible] practica [illegible] [illegible] qui [illegible] practica [illegible] operationes, quia sit practica [illegible].

55 [illegible] practica et speculativa [illegible] consequentis, [illegible] facultate operationes, ex quib. una sit practica et altera speculativa, tunc necesse [illegible] habitus [illegible] distinctos, [illegible] practici et speculativi [illegible] numero habitus ad [illegible] operationes [illegible] [illegible] [illegible] nec habitus [illegible] practica [illegible] nulla non cogit necessitas [illegible] habitus.

56 [illegible] Arg. 2. ex [illegible] 6. ethicor. cap. 3, [illegible] habitus [illegible] et [illegible] logica docens [illegible] [illegible] Resp. [illegible] logica utens [illegible] habitu [illegible] [illegible] ipse. [illegible] habitus [illegible] [illegible] docens [illegible] habitualis [illegible] necessitas [illegible] nec [illegible] distincta, nec [illegible] distincta.

57 Arg. 3. ex ratione [illegible] [illegible] ideo [illegible] logica utens habitualis, [illegible] habitus logicae docentis [illegible] docentis, et [illegible] habitus [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] habitus [illegible] ad [illegible] [illegible] logicae docentis, [illegible] habitus [illegible] ad [illegible] [illegible] habitus [illegible] in [illegible] aliis rationibus [illegible].

58 [illegible] [illegible] [illegible] logica [illegible] Resp. [illegible] habitu docentis [illegible] logica docens [illegible] [illegible] [illegible] aliquibus [illegible] [illegible]

14 Statuitur tamen ista, et id est ratio loga docentis, quae vincit satis, deinde loga utentis est quae stringens: probatur. Tum quia apud illos, quibus docentem a logica utente distinguunt, quae eius est, scilicet assignare debent, aut quo necessaria, aut quae non necessaria datur etc. Tum etiam quia certa, sic constituens respicit habitum quia facta, ut factus, in eo est sententia enim, quae per se distinguitur ab aliis. Probatur: certum est deinde ut talis est fundamentum, quia maxime forma aliquid docentis quae logica non fieret in logica quae est contrarie docente. Probatur patet, quia de facto, actu hujus modi, loga non fieret à theorica alia scientia, ut tamen utitur, quae loga sufficienter dicit, Dominus. Tum aliquo certo in aspicit actu, et actu facile. Ad 3. Respondetur a priori, et quia est unica facultas ab alia: deinde est scientia ex diversitate. Loga docens est quae etiam per rationem quae indirecte, et ideo habitu debet esse sufficiens scientia, quae non per se ergo ut habitus ad finem praecipue utile autem, habitus theoricus, nisi habitus practicus de eorum subiecto est dicitur ex Dº Francisco, ut refert Caramuel, et ita sequitur.

15 Respondetur quia cum sufficiens invenitur dicta, quae loga docens sit scientia, et ratione aut modo an ratione negant: quod habitus loga et contra diversitas ratio sub ratione logica docentis: unde bene patet, quae docens sit simul scientia, et ratio, scientia est ratio, et sicut optime libere. Est ratio sua, quae eadem scientia sit, sive ratio speculativa, et unico sive ratio practica, ita est eadem actu, aut ceteris actis. Tanquam quae tamen ut supra loga utens actu distincta à docente, et ceteris scientiis. Dicendum sufficienter, et sine sensu sui, ut dicendo sic ad ipsa arguitur. Tum loga docens ratio, et ipse est scientia, nec habet practicam rationem: probatur. Dicendum: ad aliquod per se actu potest aliquid, et tamen, e propria ratione neque est, nec habet, sit per ea eiusdem per se diversae, maxime sit docens, loga, et docens ratio convenit, et ita logica docens, et scientia, et ratio docens distinctum: probatur. Maior patet, minor quia talis ratio convenit, hinc, et aliis quae est ipso docentis per se, nec per eadem potest convenire.

16 Dicendum 2º: etiam sit loga docens sit ratio ab eius objecto, talis ratio est tamen ea, quae sufficienter loga docentis à loga utente, et ceteris scientiis distincta eius objecto ipse, et ratio respicit: probatur. Primo ante etiam loga per se, et ratio dirigens sermonem internum, ratio dicitur, et ratio quae tractat sermonem externum, dicitur ratio ad hoc et haec de grammatica per se, et ratio dirigens sermonem externum: a qui similiter de existentia loga in natura. Secundo etiam loga per se ratio, et sic per se speculativa, talis ratio sit practica, ex hoc non sequitur contrarius, ut per se, et ratio practica per dirigens per eam: quia scilicet quod patet. Tertio habet ingredi scientia dirigens ratio actu voluntati.

17 3º similiter ante: Loga in ratio ut per se et ratio per se potentia dirigens, sive ratio entis rationis non sequitur non datur ratio per se et ratio quia in ratione absolute: probatur. Dicendum vide an, in modo videri efficacia, et in quo ideo actu, et habitus sufficiens sit firma definitiones, et divisiones, definitioni ratio, et divisioni ratio, sit sufficienter et ceteris actu, habitus divisionis erit de objecto ratio sufficiens: probatur. Tum scilicet quod loga docens dicitur per se ratio agitandi, et ratio de eius facultate ratio non ut extra eius loga utentis habitus per se, et ratio facultatibus de eis: probatur. Inde ipsius doctrina, et ita sequitur. Quia quod videtur ipsi scilicet, cum tamen aliquid dicta dicere opinionem, eius maxime quae

18 quia alio ab idea, ad advertentiam sufficientia, respondetur et ob, ad dicendum specialis ratione per se, existentia, seu et ut habitus loga docentis sufficienter et dirigentem rationem deinde per tantam vel dicta) suadetur et vincitur, etiam utentis est cognitionem ex operatione, et applicatione habitus necessario sufficienter, et ideo ab habitu docente habitum utentis distinctus est, et nullo modo loga utens actu demonstrat.

tas materialis est, et eiusdem lineae, ac difficultas, quam syno-
nis ipse experiuntur, ad quam vincendam non eum habitum
admittimus, sed non logicae tuemur.

62 Dices syllogismos habentes ma-
teriam, et simul regulas scientes difficulter construunt, sicut
experimur 2.a. ut experientia quotidie docemur: ergo haec non
provenit ex materiae causa. 2° efficere materiam, et etiam
modo artificioso disponere sunt diversae operationes formales,
ac doctrina distinctae: ergo et difficultates: ergo dicitur habitu
docente, et materia faciliter cognita adhuc est difficultas
formalis. Respondetur ad primam replicam negando con-
sequentiam; quia isti syllogismos habentes materiam, et
scientes regulas difficulter construant, haec difficultas pro-
venit, vel ex oblivione regularum; quia cum sint plures,
dum aliquarum recordantur, aliarum obliviscuntur, ita-
que studiosus intentum, minus est ad singula sentiens. Vel haec
difficultas provenit ex eo quod quando praemonstrant re-
gulas, illas tantum perfecte non intelligant, quae difficul-
tas per logicam docentem vincitur.

24 Dices ja. sequens ... mathematica activ. et ... substantia ...
gradum: ... non vel sequitur ad esse illius, et ...
... : ergo. ... quod videtur ... facultatem ... supponit ... ,
... instrumentalis intrinsecus adventitia ... fundo ...
... ut ... sine alia nova actione ... ; et ...
... compositivis ... ; quod ... ...
... [illegible] ... demonstrationes ...
... [illegible] ... artificialis ...
... [illegible] ... facere opus artificiale ...
... ut ... actione ... ad artificium ...
... [illegible]
25 Ja. 2. dispositio ... sufficit ...
... quae sit in mathematica ...
... falso ... sit ... praedicatum ...
... [illegible] ... genus ...
... [illegible] ...
... [illegible] ...
... [illegible] ... sapientia ...
... [illegible] ... Lober ... decem, et ...
... [illegible] ...
... [illegible] ... qui non ... ut ...
... [illegible] ... artificialis ...
26 ... aeque ...
... cedo et ... augetur ... ut ...
... naturales et ... ut ...
... distinctae ...
... sine nova actione
... [illegible] ...
... artificialis ...
... sive ... artificium ...
... [illegible] ... adventitiae ...
... actione ... quae ... mathematica ...
... contingens ... mathematica ... potentia ...
... [illegible] ...
... mathematica ...
... artificialis ...
27 ... respondendo ...
docere ... ut faciat ...
subiectum, ut bene notat ... mathematica ...
... [illegible] ...
... [illegible] ...
... [illegible] ...
... [illegible] ... artificiale ...
... [illegible] ...
28 ...
... quatenus ...
... [illegible] ... dispositione ...
... [illegible] ...
... dispositione ... actu ...
... actum ... dispositione ...
... actus ...
... mathematica ... hoc ... ratio ...

hoc statu, invenio in ista illa teologia dixi spectantium, q. d. a ctus ti deie[?] cibi ex qua ta consuetudine non sunt actus fidei theologicę et supernatalis, nam aliarum non, nisi quia non eliciuntur tale actus conveniente ad motivum formale fidei, proptereaque debebant elicitidem in illi in nostro casu.

302 Arg.^{te} 6.º habitus docens potest intendi, quin augeat habitum utens: ergo distinguntur. P.^a ans: habitum intendi per repetitionem actuum; d. actus docentes possunt repeti, quin repetantur utentes: ergo. Min. certa, et cons. patet; quia possunt nos repetere definitionem, ut q. debeat stare regere edificia, quin aliquam definitionem exerceant. Conf. habitus docens non facilitat ad utendum, ad docendum: ergo non sunt idem habitus docens, et utens. P.^a ans: habitus solum facilitat ad actus similes illis, a quibus producuntur tales habitus, d. habitus docens solum generatur ex actibus docentibus: ergo solum facilitat ad illos.

303 Resp.

distinguendo min. probationis argumenti: habitum intendi per repetitionem actuum, in quorum productione est difficultas, concedo min. in quorum productione nulla est difficultas, nego min. Verum me, quod possunt dari actus docentes absque ullo actu utente, ex quorum repetitione habitus docens generatur, de hoc minime intendit, quod quando dantur actus utentes aliquem generent habitum; et ideo, quia cum habitus acquisitus solum generetur ex actibus, in quorum productione potentia sentit difficultatem, sed cum in productione actuum docentium nulla difficultas sit, ut ex probationibus constat, hinc est quod actus utentes nullum generent habitum.

304 Judices: actus utens ab habitu non proveniri debet, non a habitu logico docenti, et maxime quia aliquis debet provenire directive, ne eo modo, elicitive, nego min. Dices adhuc: actus utens ab aliquo habitu elicitive provenire debet: ergo nulla solutio. P.^a ans ac hic roga; quia ab aliquo habitu, aut est se saltim in vi, aut directo elicitive provenire debet. Nos cum Pontius cum aliis

Q. 2. an logica utens actu distinguatur a logica docente actu, et utens sit scientia?

[illegible] docens [illegible] et logica docens, quae [illegible] definitiva, divisiva, et argumentativa; et [illegible], et tamen non sequitur, quod logica docens sive [illegible] distinguatur a logica docente definiente, dividente, et arguente. Omnes enim [illegible] includuntur in suis membris dividentibus; et cum logica dividatur in docentem, et utentem [illegible] [illegible] ut docens, et utens [illegible] ex hoc non sequitur [illegible] ut [illegible] [illegible]; [illegible] si D[ivus] Thomas dicat [illegible] de logica utente [illegible] [illegible] inferat, quod logica docens, et utens [illegible] [illegible] [illegible] distinguantur. Si dicas, quod divisio [illegible] [illegible] divisio in [illegible] [illegible]; tamen logicae divisio in docentem, et utentem; [illegible] hoc [illegible] quod [illegible] [illegible] divisio logicae in docentem, et utentem, sit divisio in membra [illegible] distincta. [illegible] ex [illegible] [illegible] patet ex dictis quid dicendum sit.

33 [illegible] Arg. [illegible] actus utentis [illegible] distinctione [illegible] [illegible] cuiuslibet artefacti [illegible] ad [illegible] requirit [illegible]. [illegible] nobis data. [illegible] dispositio requisita in artefacto est effectus primarius illius facultatis [illegible] sit artefactum; hoc [illegible] [illegible] logica utens [illegible] [illegible]. [illegible] dispositio artificiosa [illegible] in ipsa [illegible] actus: v.g. [illegible] non [illegible] [illegible], [illegible] dispositio est ipsa recta [illegible] [illegible] huius actus; [illegible] effectus primarius [illegible] [illegible] dispositio [illegible] consistit in hoc, quod [illegible] [illegible] [illegible] logica. [illegible] [illegible] suis actibus tribuit, ut [illegible], et primarius [illegible] [illegible] [illegible] dispositio [illegible] primarius [illegible] [illegible] sit artefactum: [illegible] actus utens.

34 [illegible] Resp. ad argumentum [illegible] distinguendo [illegible] [illegible] [illegible] artificialis logica [illegible] [illegible] [illegible] definitionis [illegible] [illegible] [illegible] recta [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] repraesentatio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] actibus, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] logica [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] logica [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et hoc, quod [illegible] actus [illegible] [illegible] v.g. et [illegible] [illegible].

35 [illegible] Arg. [illegible] logica utens actu [illegible] a docente distincta, [illegible] [illegible] artificiosa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] artefacti [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] artificiosa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] actu [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Resp. ad argumentum [illegible] actus utentis [illegible].

36 [illegible] actus utentis [illegible] [illegible] artefacti logicae [illegible] unde omnis [illegible] artificiosa, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] apprehensione [illegible] [illegible], quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

te vero solum negative.

307 Resp. 7: in sententia omnium scotistarum rationis, logica totalis est qualitas composita ex pluribus habitibus specie distinctis; distinguo: si sumdatur logica utens habitualis, haec sententia falsa: quod debet dari. Prob. 1a: si sumdatur totalis logica, non datur in logica totali nisi habitus docens, docens solo habitu docente nequit logica totalis esse composita qualitas: ergo si sumdatur &. Disputando probationem: si sumdatur logica utens habitualis, non datur in logica totali nisi habitus docens unus genere et multiplex specie, concedo m.; unus genere et specie, nego m., et distinguo min.: docens solo habitu docente uno genere, et specie multiplici, nequit esse logica totalis composita qualitas, nego m.: docens solo habitu docente uno genere et specie nequit esse logica composita qualitas, concedo m.; et nego cons.

308 Logica igitur est duplex: totalis et una, partialis et alia: haec est illa pars logicae, quae agit solum de definitione, divisione et argumentatione. Logica totalis est logica aggregata et composita ex illis partibus. Verum est quod logica totalis est qualitas composita ex pluribus habitibus specie distinctis, quia habitus tendens circa definitionem est distinctus in specie a habitu tendente circa divisionem &: ex quo sequitur quod et si logica totalis sit composita ex pluribus habitibus docente et utente, quia hic sumdatur, et tamen composita ex pluribus habitibus docentibus; et sic intelligitur a pluribus ssa illa scotistarum ratio formalitas, qui unicum habitum docentem tendentem circa definitionem, divisionem, et argumentationem in logica posuerunt: unde nil contra nos.

309 Resp. 8: in arte pingendi v.g., et aliis similibus manibus duplex habitus requiritur, unus tradens regulas, et alter facilitans ad usum: ergo simili in logica. Itaque habitus philosophiae moralis, et prudentiae tradit distinguuntur, nisi quia philosophia moralis dat regulas in communi ad dirigendas operationes voluntatis, et prudentia illas applicat cuilibet materiae in particulari: ergo si logica docens tradit regulas in communi ad operationes intellectus dirigendas, et utens illas applicat cuilibet materiae in particulari, erit distinctus habitus docens ab utente.

quaestio [illegible] videt logica utens habitualis esse distincta a docente, ex eo quod [illegible] qui certo [illegible], quod habitus ad quem illi ponunt [illegible] in illis per [illegible], quia [illegible] difficultates suas operationes [illegible] [illegible].

40 Advertite vero hic antequam demum quaestionem resolutam, quod etiamsi aliqui [illegible] logicam utentem actualem [illegible], a qua docentem actu [illegible] defendant, tamen [illegible] quaestionem [illegible] hic deducendam: nam de omnibus [illegible] distinctis talis actibus [illegible] [illegible] actus [illegible] sunt [illegible] distincti [illegible] possunt generare habitus distinctos. Unde supposito, quod [illegible] quamvis [illegible] non potest dubitari: an habitus docens ab utente distinguatur.

41 Circa hanc difficultatem [illegible] sic [illegible] secta [illegible] invenit [illegible] eandem, et unam [illegible] [illegible] docens [illegible] habitus esse [illegible] distinctos. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] premiatus, [illegible] dari [illegible]. 2a extrema [illegible] habitus nullo modo esse [illegible], [illegible] [illegible] indivisibile habitualem [illegible] habitus [illegible] docentes, [illegible] habitus [illegible] [illegible]. [illegible] 3a media [illegible], [illegible] habitus [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible], [illegible], et plures alii. [illegible] nec distinctionem [illegible] [illegible], [illegible] medio, necessit. [illegible] [illegible] [illegible] sed [illegible], ut [illegible] [illegible] [illegible] habitus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] habitus utentis nullo modo dari ex actibus utentis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; ideo alii [illegible] [illegible] quaestionem resolvendam et [illegible] [illegible] [illegible] resolutionem [illegible] [illegible], sive ut unam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] curamus.

42 [illegible] [illegible] defensam a [illegible] non dari logicam utentem habitualem. [illegible]: actus logicae utentis [illegible] nullum habitum [illegible] generant. Probatur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] habitualis [illegible] [illegible]. [illegible] nulla est necessitas logicae utentis [illegible], [illegible] [illegible] major [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] quae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] necessitas logicae utentis [illegible] maxime, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] difficultates: sed nulla est difficultas [illegible] vincenda per habitum logicae utentis: ergo nulla est necessitas.

43 [illegible] est certa, quia habitus acquiritur ad [illegible] [illegible] difficultates [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], ut per illum difficultates [illegible] [illegible] [illegible] exercendi operationes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] etiam a Contrariis admittitur. [illegible] [illegible] [illegible] habitu docente, [illegible], [illegible] arte [illegible] [illegible] debet nulla est difficultas [illegible] [illegible] [illegible] nulla [illegible] vincenda per habitum logicae utentis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] a Contrariis [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] qui habet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] qui habent [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]

eleemosinam tribuere et illam liberaliter prodigus est, et ideo ad hoc vincendam difficultatem virtus habuit, sed prudentia requirit quibus, et numerus doceat, cui, et quomodo, et quando elargienda sit. Qui vero habet habitum docentem nullam habet difficultatem ad usum propter dicta.

Quęstio IIII. Quodnam sit obiectum adequatum logicę.

312 Ad lucem q.^us suponendo, quod obiectum est illud, quod potentiae aut scientiae obiicitur tamquam fundamentum. Varijs nominibus ab autoribus insignitur. Dicitur materia circa quam, quia omnes demonstrationes in scientia versantur circa ipsum. Dicitur etiam subiectum, quia de eo passiones in scientia demonstrantur. Obiectum hoc dividitur in adequatum seu totale, et inadequatum seu partiale. Primum est quod nec excedit scientiam, nec exceditur ab illa: ultra illud nil potest scientia cognoscere. Sic ens est obiectum methaphisicę. 2um est illud, quod excedit a scientia, hoc est quod ultra illud potest scientia alium attingere: unde tale obiectum est obiectum partis scientię, non vero totius: sic Angelus est obiectum methaphisicę, nam ultra illum potest attingere methaphisica Deum &c.

315 Obiectum hoc inadequatum dividitur in principale, et minus principale. 1um est pars dignior, et nobilior omnibus, quę continentur sub obiecto adequato, et tractantur in scientia: sic Deus est obiectum principalitatis in methaphisica. Minus principale est ea sed habet. Obiectum adequatum dividitur etiam in obiectum adequatum predicationis et atributionis. 1um est quod predicatur in recto, per se et ut superius de omnibus, quę in scientia tractantur. 2um est illud ad quod omnia, quę tractantur in scientia, reducuntur, et propter ipsum considerantur; quia vel sunt partes obiecti adequati, vel proprietates, vel accidentia, vel species sub ipso contente: unde ut aliquid sit obiectum atributionis, de quo eq.^o non requirit, quod predicetur in recto, et ut superius de omnibus quę in scientia tractantur, nisi saltem vel de speciebus sub illo contentis. Obiectum atributionis, et predicationis possunt aliquando esse idem obiectum, ut ens in methaphisica, ceterum hoc non requirit.

316 Ulterius dividitur obiectum scientię in materiale, et formale. 1um est illud, quod est indifferens, ut a pluribus scientijs attingatur. 2um, quod determinat materiale ad hanc scientiam precise: v.g.

48 Probatur ultima n. ipsa experientia: sicut [illegible] habitu logicae docentis facerent syllogismum in materia mathematica [illegible] difficultate [illegible] facere [illegible] hujus modi [illegible] facilitate ad quid [illegible] in [illegible] syllogismo, hoc ipsi adversarii concedunt, et monstrabit ipsa experientia (haec facilitas in struendo et facilitas logicae [illegible]) [illegible] in intellectu habitu logicae docentis, et haec facilitate in struendo syllogismo mathematica acquisita, [illegible] facere syllogismum in materia [illegible], aut aliam quamcumque difficultate [illegible], et de facto cum magna difficultate facere syllogismum [illegible], ut experientia [illegible] [illegible] facilitas quam [illegible] [illegible] [illegible] tardius [illegible] ad omnes [illegible] [illegible] intus non [illegible] cum illa [illegible] in [illegible] materia [illegible] difficultate, quam in [illegible] [illegible] intus [illegible] [illegible] et [illegible] mathematica [illegible]

49 Unde [illegible] habitus logicae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] experimentis [illegible] [illegible] logica utens habitu [illegible] habitu [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] sapientissimo [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] facilitate in struendo syllogismos [illegible] adhuc [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] habitus facilitate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] habitus facilitate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et hic difficultas experimenta [illegible] [illegible] [illegible] habitu [illegible] [illegible]

50 ## Argumenta Solvuntur.

Arguitur 1º ex D. Th. q. [illegible] [illegible] adaequate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] habitu [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et Chirurgia [illegible] habitu logicae docentis [illegible]

51 [illegible] in hac D. [illegible] [illegible] [illegible] Chirurgia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Chirurgia [illegible] Chirurgia [illegible] D. [illegible] [illegible]

52 [illegible] [illegible] D. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] habitu [illegible]

q. in scientia passiva illius subiecti de eo. 3° quia ad ipsum alia omnia in scientia determinata reducant, et propter ipsum considerent: aliter unitas enim non esset unitas scientiæ.

320 Huiusque dicta prout in pluri mum adaptari possit non solum obiecto logicæ, sed etiam omnibus obiectis aliarum scientiarum. Pro intelligentia tamen quid prout ad logicam, et eius obiectum, de quo presens vertitur dubium, noto, quod logica potest dupliciter considerari: 1º, et prout a nobis traditur, et dicitur logica nova: 2º prout fuit tradita ab Aristotele, et dicitur logica antiqua. In hac 2a consideratione comprehenduntur solum libri predicamentorum, periermen., analiticorum priorum, posteriorum, topicorum, et elenchorum; quibus adiecit Porphirius quendam tractatum de quinque predicabilibus agentem, in 2a considerationem ultra enumerata comprehenditur logica tractatus de instrumentis sciendi definitione, et divisione, de quibus ut notat S. Dr. 1. prio. q. 2. meminit Aristoteles.

321 His sic praxiis placitis relictis, quia tot quot capita sit tertio: obiectum adequatum logicæ in se est modus sciendi ut sic, prout comprehendit sub se definitionem, divisionem, et argumentationem. 1ª est expresse S. Doctoris super 1. prio. q. 2a., ubi hanc ponit conclusionem: tertium sit tertio quod syllogismus est subiectum in tota logica. 2a est quod instrumentum sciendi est subiectum in tota logica. Quid contra plures et alios aliquos Schotistas syllogismum esse subiectum, seu obiectum adequatum logicæ sustinentes?

322 Pª. 1º. Probatur ratione: illud est obiectum adequatum in logica, quod habet omnes conditiones, ut sit tale. Sed modus sciendi illas habet: ergo est obiectum adequatum. Probatur minor: modo sciendi ut sic competit pª conditio; nam in logica premittitur eius quia est, hoc est eius existentia. Competit etiam 2a, nam in logica demonstrantur passiones eius, ut esse directivum operationum mentis. Premittitur etiam eius definitio, scilicet quid sit. Habet etiam 3am conditionem; quia omnia quæ tractantur in logica ad ipsum reducuntur: ergo habet omnes. Pª hæc ultima pars antecedentis: omnia quæ tractantur in logica sunt definitio, propositio, et simpli-

43

ens, q milom. facilitate comitante, de mo. Ad q[uin]tum pbatur q. pote haber assentiri pter mediis, nec de q[uo] requirit ad assentiendum debit, p[ote]st nec ad assenti- endo facili tengi. n. log. d. distincta assensu assensus intus est de assen- t p[er] similitud. de q. et sitiis facilitat assentiat assensum, sed adhuc diffi- cultate in assentiendo st. q. difficultatem vincas &c.

59 Inter si mihi sentit difficultate in cognoscendo identitate extremorum q. plane evidens: q. status versari reducit: q. postea ex titulo sentiet difficultate in cognoscendo ipsa identitate extremorum int. q. quod distinctam ab illa, et minimo, retro, sie q. in cognoscendo difficilius, ad cuius difficultate vincendas bonum novus habitus d. Dist. dixi identitate extremorum int. se in st. q. minimum notis illorum identita- te cui, ex quo sufficienter deducit necessitas distincti habitus, supra, q. ad illo ey identitatem cum cognoscenda facilis habitu requirat sufficienter. Atvero. Dixi q. dixi cum Doct. l. posteriorum, q. 13, ubi inquirit an ppo sit per m[agis] n. int magis nota, q. d. ut sic est sit; ad q. dicit q. licet q. ppo q. cum q. q. d. dicibilis sit magis nota, est magis nota, hac ppo sit magis nota.

60 Sra. Atrariore pb. ill. apud Doct. in ppo sicut sit sicut magis nota, qua est unice termini minorem, sequitur habe habitu habe ta- tu habe, in illis q. dicimus nota vel q. minimi sit, q. vit quatenus ha- sic, atque in nostro casu, esse sit in ita loqui docentis, si m. q. q. q. requirit q. ad structuras debilitates, ad illic: q. facilitatis q. illico illente actu, quicquid requirit ad struc. tion, facili, q. n. nolu- mus, nec expens entia ulla, ratione aut atrahitate difficultate aliquam speciale indigentiam requiramus hinc, vel ita q. mag. semel quidem facilit. regit, et mea cognoscant. Atrariores requirit nec sex habit ee dicta.

Arg. 2. q. quo ubi nova difficultas oritur novus habitus, sed in ista diffi- cultate in cognoscendo regulas remanet difficultas, in illarum execu- tione: ergo novus requiritur habitus. Probatur minor experientia. Insultant tirones cognoscunt plurimas specie regulas et tamen in illarum executione sentiunt difficultatem: ergo &c. ista difficultas &c. Respondeo distinguendo majorem, si oritur difficultas nova difficultas for- malis in illarum executione, concedo majorem: difficultas materia- lis, concedo minorem, et distinguo consequens, ergo requiritur no- vus habitus formalis, et logicus, nego consequentiam: materialis, seu illius scientiae circa quam materia sit usus, concedo consequen- tiam.

61 Itaque posito habitu docente, quo facilitat regulas bene construere adhuc restat difficultas in constructione per aliquem habitum vincenda; verum hoc non est formalis, ut logicam patet ex pradic- tionem, sed pure materialis, qua difficultas non per logicam, sed per habitum illius scientiae circa materiam sit usus tollitur: unde si aliquis regulas perfectissime cognoscens, omni difficul- tate in sit constructione, hic difficultas est materialis, ad quam vincendam concedimus novum habitum non logicum, sed phy- sicum, vel metaphysicum. Declaratur pari, habet ex. g. artifice peri- tissimo, qui domum construit cum facilitate, et magna mora, q. similiter mecha. assentant sapienter, sic res cum, ita ergo et logicus

qę rettribus his &. ꝗ het 2am. Deniq omnia quę tractant in logā Aristotelica ad siligismum reducunt, ss species, vel partes, ꝗ het 3am, ac ꝗ sequens omnes. P.a 2o: finis intrinsecus scił commeditum eius obto, ꝗ siligismus ē finis intrinsecus logę Aristotelicę: ꝗ ē eius obtum. P.a mj.a; nam ut ait S.us D.r 1. prio. phis parum curavit de defitione, et divisione, nisi quat enus siligismo deserviunt: ꝗ siligismus &.

argumenta solvuntur.

326 Arg.a 1o sa ta m ꝗ.m: ideo mus sciendi ussicee obtum adequatum logę in se, quia ē mune univocum instrumentis sciendi particularibus, ad ꝗ sequens latius patet quam omnia alia in logā ssiderata, ꝗ hęc rao n probat: ꝗ ne: P.a mj.a: orao ē munis, et univoca instantis sciendi, et latius patet, quam mus sciendi ut sic, siquidem conveniꝗ e ꝗ̃s, quę n ē mus sciendi; ꝗ hęc rao n probat, rãonem ē obtum adequatum logę: ꝗ nec illam mum sciendi. ꝗ fat: ideo siligismus ē obtum adequatum logę in se, quia reducit ad mum sciendi tanquam ad genus, mus sciendi reducit ad orao nem tanquam ad genus: ꝗ &.

327 Resp.a

Iorespandom; quia illa raone non probamus, ꝗ mus sciendi sit obtum logę. Resp.a 2o dissuendom: ideo prucise mus sciendi ē obtum, quia ē munis, et univocus, negom: et quia het omnes ditiones requisitas ut sit obtum, cedom. Ad probaonem dissuom: orao ē munis, et alias ssiderat ꝗ se a logā, negom: et ssiderat ꝗ accidens, cedom.

328 N omne, ꝗ ē muni in logā debet poni pro eius obto adequato, sicut nec in qualibet alia scia; alias substantia ut sic ē obtum adequatum phicę, et ꝗ se pertinet ad sciam, et alias het omnes ditiones ad raonem obti, quas n het orao; quia se extendit ad alias scias, et ideo excedit logam: nec het agit de orao ne, quia orao ē, ꝗ quia ad perfectum intelligentiam mi sciendi, et eius specierum, et de his ꝗ se agit logā ut pote scia inst=

299 [illegible] quo [illegible] et facile [illegible] et [illegible] facilis [illegible] facilitas [illegible] et [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] quia una [illegible] et [illegible] ministranti [illegible] altera [illegible] et [illegible] vero [illegible] naturae.

300. [illegible] experientia [illegible] [illegible] et facilitas [illegible] actuationes [illegible] facilitas [illegible] experimentalis [illegible] facilis [illegible] experientia [illegible] quia [illegible] et [illegible] [illegible]

Respondeo [illegible] facilitas [illegible] et [illegible] Itaque [illegible] et [illegible] [illegible] facilis [illegible] [illegible] facilitas [illegible] naturae [illegible] facilitas [illegible] facilis [illegible]

ionale. Secunda adumbramentum est, quando adducitur aliquid, ratione cujus essentia manifestatur, ut est ordo, seu habitudo accidentium. Per primam definiuntur entia absoluta, et per secundam relativa. Huc accedit definitio illa, quae datur per causas extrinsecas, efficientem, scilicet, finalem, et exemplarem: v.g. homo est animal creatum a Deo (ecce causam efficientem) in ordine ad beatitudinem (ecce finalem) factum ad imaginem Dei (ecce causam exemplarem). Etiam huc reducitur definitio illa, quae explicat rem per ejus operationes, et effectus, ut Sol est corpus caeleste illuminans, et calefaciens. Si dicas, ad quid tot definitiones cum res una unicam habeat essentiam? respondeo, ut haec unica essentia omnibus modis, quibus cognoscibilis est cognoscatur.

6 Rursus advertendum venit, quod ut aliqua definitio sit recta aliquas debet observare conditiones, quae ad quinque communiter reducuntur. Prima est, quod constet genere proximo, et differentia immediata, ita ut per genus proximum immediate definitum cum aliis conveniat, et per differentiam immediate ab illis differat, ut in hac propositione: homo est animal rationale, ubi per animalitatem homo convenit immediate cum equo, a quo per rationalitatem differt.

7 Secunda conditio est, quod definitio sit clarior suo definito alias non posset manifestare nobis ignotam essentiam. Tertia conditio est, quod omni suo definito conveniat, et non aliis, ita ut possit dici ad convertentiam cum definito: v.g. est homo: ergo est animal rationale: est animal rationale: ergo homo. Quarta conditio est quod non sit redundans, nec diminuta, id est, quod non paudeat superfluis, nec deficiat necessariis. Defectu primi: haec non est bona definitio hominis: animal rationale

Scholastici aliqui actum utentem produci physice, et elicitive ab habitu illius scientiae cuius est in materia seu subiecto, v. g. ab habitu physico, si ipse fiat in physica materia; de hac concordant docti. Sed Scotistae contra, scilicet Scoti sententiam, dum ex una parte tenent dari logicam utentem ac eam realiter distinctam a logica docente, et ceteris scientiis, et ex alia parte logicam utentem ac eam actum produci ab habitu physico v. g. Ergo verior ab ista censura semotis dicendum formidat ad nostra principia de distinctione reali logicae utentis a docente actu, et ceteris scientiis, quo actus utens non potest produci ab habitu illius scientiae in cuius materia fit ipse; et sic tamen admittunt dicta in ratione quod negamus sub. rationem, et probationem a Christo adductam, quia ad actum utentem nullo habitu elicitive, et physice producitur.

30 . Et si tu dicas: utentes non sunt actus utentes in eorum ratio a quo principio physice producuntur? Non ab habitu docente, neque ab ipsis habitu utente, quia ante eum actum non datur habitus, cum habitus ex actibus producatur: ergo assignare debent aliud principium, saltem productivum actus utentis: nullum aliud principium credo illos assignare, quam intellectum; si hoc dicunt, optime dicunt, et hic etiam nos pro omnibus actibus utentibus diximus, quod sicut tunc ille actus utens productus a potentia, sic etiam omnes alii producuntur 2us 3us 4us &, et consequenter a nullo habitu elicitive producuntur.

36 Ad rationem in dissertatione: habitus docens facilitat physice, et elicitive ad utendum, dato docentium, secundo autem non facilitat directive, seu regulative ad utendum, nec eam. Distinctione rationem probationis: habitus solum facilitat physice, et elicitive ad actus similes illis, a quibus fuit genitus habitus, secundum directive, seu regulative nego, secundum, et consequens eodem modo. Itaque habitus docens elicitive producit actus docentes, et directive, seu regulative actus utentes, eo modo, quo actus produxit, sic ad illos facilitat: unde ad actus docentes facilitat elicitive, ad utentes

ansᵐ. Solutio e clara; quia etsi sillogismus reducitur ad orationem inferentem reiis quia est species istius, et oratio ut genus includatur in propositione, tamen cum oratio sit tantum consideratum in logica ad solum modum sciendi, quia logica est facultas instrumentaria; ideo tam propositio quam oratio reducuntur ad modum sciendi in necessibilis, potius quam ad orationem, et propositio considerantur a logica, quia considerantur ratio, et ut semanum sciendi.

333 Ad rationem argumenti distinguo minorem: ideo praecise sillogismus non est obiectum quia reducitur ad modum sciendi, nego minorem; et quia modus sciendi est tantum consideratum in logica, concedo minorem; tunc species in logica consideratur, hem omnes conditiones, quae habet sillogismus, concedo minorem; et distinguo consequentiam: modus sciendi reducitur ad orationem tanquam ad genus consideratum a logica, nego consequentiam: tanquam ad genus transcendens logicam, concedo minorem et nego consequentiam. Itaque modus sciendi reducitur ad orationem in necessitate, seu tanquam species metaphisica ad suum genus, non vero tanquam species obiecti ad suum obiectum commune, sicut definitio reducitur ad modum sciendi in logica, et in metaphisica Deus ad ens.

334 Arg. 2o: obiectum adequatum attributionis scientiae est illud, ad quod omnia considerata in illa reducuntur: sed omnia considerata in logica reducuntur ad sillogismum: ergo sillogismus est obiectum. Probatur minor: omnia considerata in logica sunt definitio, divisio, propositio, et termini simplices; sed haec omnia reducuntur ad sillogismum: ergo omnia considerata etc. Probatur minor: omne constitutivum reducitur ad suum constitutum; sed haec omnia constituunt sillogismum: ergo ad illum reducuntur.

335 Resp. distinguendo minorem: obiectum adequatum est, ad quod omnia reducuntur in necessibilis, concedo minorem: in necessitate, nego minorem; et distinguo minorem: omnia considerata in logica reducuntur ad sillogismum in necessitate, concedo minorem; in necessibilis, nego minorem. Sepe diximus, quod non quaelibet reductio sufficit ad obiectum adequatum; alias enim ratio non esset obiectum adequatum logicę, aut 2a intentio: cum omnia, quę tractantur in logica tradantur semper sub ratione 2ę intentionis, et sic ad ipsam reducuntur, quod non dicunt Schotistę, et alii, quorum est argumentum.

336 Requiritur ad rationem obiecti adequati, quod omnia

310 Resp. ad argumentum contrarium negando consequentiam. Disparitas est clara; quia in arte pictoria datur duplex potentia, intellectus scilicet, qui regulas ad pingendum necessarias cognoscit, et manus, quae praedictas regulas applicat; et cum sit nova difficultas vincenda in qualibet earum potentiarum, necessario duplex requiritur habitus; ceterum intellectus est potentia, quae cognoscit quomodo fiat quodcumque logicum artefactum, et ipsum efficit. Accedit, quia non habet aliquam difficultatem vincendam pro usu regularum supposito habitu docente, et cum non sint multiplicanda entia sine necessitate, necessaria non est multiplicitas habituum, quorum unus sit docens, et alter utens.

311 Notate hic, quod non intendimus habitus esse multiplicandos praecise, quia spectant ad diversas potentias seclusa difficultate, quia praecisa causa habitus multiplicandi est multiplicitas difficultatis, sive sint in eadem potentia, sive in diversis: unde quando dicimus, quod habitus illi pingendi sunt distincti, quia spectant ad diversas potentias, est quia ubi sunt diversae potentiae solent diversae difficultates experiri, ut monstrat experientia in facultatibus, quas assignavimus.

312 Ad rationem contrarii dissimilitudinem: non alia ratione nisi quia data regula una, et alia applicat novam difficultatem vincendo quilibet est habitus distinctus, recedendo ... novam difficultatem non vincendo negamus. Ideo ponuntur duo habitus distincti in voluntate, unus philosophiae moralis ad operationes voluntatis in communi dirigendas, et alius prudentiae scilicet, ad illas hic et nunc applicandas in particulari, quia est diversa difficultas vincenda in voluntate per habitum prudentiae, quae non vincitur per moralem philosophiam.

313 Patet hoc exemplo: virtus moralis liberalitatis v.g. facilitat voluntatem ad eleemosynam elargiendam; sed adhuc remanet difficultas, cui, et quomodo elargienda sit, potest enim eam conferre indigenti, vel cum dispendio bonorum, vel praeiudicio familiae, in his casibus ...

et alteri in subordinata e obtum adequatum ipsius scientiæ, necdum per prioritate subordinata, quo modo; et distinguendum: in vera sistis: dupliciter potest esse obtum prioritatis in scientia. 1o prioritate absoluta, et alteri insubordinata, et hoc pertinet ad scientiam. In hoc sensu obtum prioritatis coincidit cum obto adequato, et sic Deus e obtum fidei Divinæ, et theologiæ. 2o prioritate relativa, et subordinata alteri, quod to, et p se in ad scientiam, et ad hoc semper reducit. In hoc sensu distinguitur ab obto adequato, et sic Deus e obtum prioritatis in metaphisica, et demonstratio in logica; quamvis permittit posit sigismus non e: unde non sequitur e obtum adequatum.

340 Ad tam resp.o, quod D.r loco citato loquitur de obto logicæ Aristotelicæ, ut patet ex tota q.e, et quia D.r 1. pro. tenet modum sciendi e obtum in tota logica: quæ ne sibi videat loqui, ita intelligendum est. D.a D.r q. 3. usali. ad 2um pple. ait, quod sigismus e subtum totius logicæ: quod loquitur D.r de sub. to logicæ in se.

341 Ad replicam resp.o, quod logica Arist. ca non e indivisibilis, et divisibilis in partes entibus, ut iam diximus. Quando autem D.r ait q. 3. usal., quod sigismus est subtum totius logicæ intelligi debet, Arist. sufficit dicere, quod sigismus dum continentiam virtualem e subtum omnium librorum, quos Arist. in sua logica tradit, non autem huius, vel illius libri in particulari. Solutio stabit totum solepenti.

342 Arg.a 3o: omnis facultas organica habet pro obto operationes, et instrumenta; logica e facultas organica, ergo e in obtum operationes instrumentales. Prob. maj. facultates scribendi et pingendi sunt organicæ, et habent pro obto operationem sui exercitii, et ita omnis facultas etc. Prob. min.; quia calamus, dicta facultas scribendi actiua, ut scriptura, e obtum scriptoris, et sic de ceteris: quod tenet ms. ...

344 Resp.a distinguendo maj.: omnis facultas simpliciter organica habet pro obto operationes instrumenta, con.do maj.; omnis facultas secundum quid organica, nego maj.; et distinguo min.: logica e simpliciter organica, nego; secundum quid, con.do, et conseq. Facultas itaque organica e duplex: simpliciter talis, et secundum quid. Talis

hoc obtum materiale in phicè, et phicè; quia tum sit indifferens ut a phica, et mphica attingatur. Entitas, et mutabilitas sunt obta formalia quia hoc, ut est ens, seu ratione entitatis attingit a mphica, et ut mutabile attingit a phica; unde obtum formale est ratio sub qua attingitur, seu ratio qua est ratio attingendi obtum materiale, obtum tamen materiale ratione debitis formalis. Obtum vero adequatum cujuslibet sciæ est illud totum constitutum ex obto materiali, et formali.

317 Notatur hic, quod non est necesse, quod obtum materiale sciæ distinguatur realiter, et adæquate ab obto formali; immo nec formaliter ex natura rei, quod solum penes diversas considerationes. Hoc patet in mphica, et matematica, quarum obta materialia nempe ens, et quantum solum penes diversam considerationem distinguuntur ab entitate, et quantitate; quæ sunt earum obta formalia: unde eadem res diverso modo considerata potest esse obtum materiale, et formale ejusdem sciæ.

318 Dividitur deinde obtum materiale in materiale per se, et per accidens, tum est illud, quod per se primum, et primum suam entitatem attingitur a scientia, ita ut hæc sine illo dari nequeat. attingit tamen semper sub ratione obti formalis. Ita se habet corpus mutabile in phica, quantum in matematica. Primum est illud, quod non attingit primum per se, quod quia aliquam habet accidentalem connexionem cum obto materiali per se: sic paries est obtum per accidens potentiæ visivæ, quatenus potest recipere in se colorem, qui est obtum materiale per se. Obtum vero formale dividitur etiam in formale quod, et quo. Primum est obtum illud constitutum ex obto materiali, et formali. Primum formale, quod dicitur obtum materiale, hæ sunt præcipue divisiones obti cujuscumque sciæ, et facultatis.

319 Notatur insuper, quod ut aliquid sit obtum adequatum alicujus sciæ, tres conditiones habere debet ex D. Mº Sl q. 3. usalium, ubi postquam plures, et varias opiniones aliorum refert circa obtum adequatum logicæ, ait: ad videndum autem quæ istarum positionum sit verior notandum, quod tres sunt conditiones præcipue subtili insertæ: prima videlicet, quod sit notum quidem, et quia est nam præcedit ut inquit Arist. 1º posteriorum textu 2º. oportet præsupponere ... sub demonstrationis. Prima quod per eius quod quidem demonstran-

fectum illius; et quoad esum solum.

328 Arg.^a 5o: logica non est propter adequate operationes intellectus, sed haec non est modus sciendi, et operationes intellectus: ergo est ipsum objectum. Pr. Arg.^t operationes sunt propter modum sciendi, de facto logica instrumenta sciendi, ut operationes dirigant, et rectificant: ergo. Retorqueo argumentum: omnes scientiae sunt intellectus operationes; ergo theologia non est circa Deum, et sic de ceteris; probatur omnium harum scientiarum sunt operationes intellectus ab omnibus haec communia, et tam dirigit argumenti.

329 Resp. directe negando min. et probationem distinguo quoad 2am partem: modus est propter operationes intellectus, concedo; ad inesse scibilitatis, nego. Itaque licet modus sciendi sit propter operationes intellectus, hoc est, quod instrumenta ordinantur ut intellectus dirigant operationes, tamen in esse scibilitatis operationes sunt propter modum sciendi; quia hic consideratur in logica ut potestas instrumentaria. Patet solutio in instrumentis factivis et aliis scientiis instrumentariis.

350 Arg.^a 6o: logica docet definitiones, divisiones, quae sunt operationes intellectus; sed non ponere pro objecto logicae definitionem et ponere ipsas operationes quae sunt. Pr. Arg.^t definitio et divisio sunt nihil ipsis met actus intellectus apprehendendi, judicandi, et discurrendi quae sunt operationes intellectus. Resp. ad argumentum, quod logica docet definitionem et ideam, hoc est, traditur eas ad definiendum, quae regulas intellectum dirigunt, ut definiat; unde distinguo sic: docet definire formaliter ita ut actus formalis sit objectum, nego; ita ut actus formalis sit regulatus per ipsum objectum, concedo. Distinguo omnia sunt actus formaliter sunt operationes intellectus, concedo: objective, nego. Solutio patet ex dictis.

351 Arg.^a 7o contra mem argumentum Di. q. 3. ult.: omnis scientia est per syllogismum: sed de syllogismo datur scientia per syllogismum; ergo est falsum: ergo non est objectum logicae. Pr. Arg.^a hoc ergo syllogismo habetur scientia, syllogismum idem est notum, et ignotum; et hoc implicat: ergo fal-

ces, sed ad ea quæ omnia reducuntur ad modum sciendi: ptenet sy-
tupars. P.a ns. desitiq; reducuntur ad modum sciendi tanquam
partes subiectivæ, seu species eius: talis simplices et tanquam ma-
partes integrantes omnia arte facta logicalia: ergo hæc omni-
a reducuntur ad modum sciendi.

P.a 2a ratione: obtum adequatum

323 attributionis talitatis simpliciter instrumentalis debet esse
instrumentum, d logica est aliquod obtum illius debet esse in-
strumentum, modus sciendi potentiæ hoc, illud instrumen-
tum in particulari quia aliud obtum adequatum totum sci-
entiæ est instrumentum sciendi ut sic omnia instrumen-
ta sciendi comprehendens. M.a certa, et patet in arte
frenofactiva equestri, cuius obtum adequatum est fræ-
num. M.a etiam constat ex philosopho topicorum capi. 9o dicen-
te: logica inventa est ut aliis scientiis inserviat, et famulet ut in-
strumentum sciendi.

P.a subm.a ulterius: logica tenet ministrare in-

324 strumenta, quibus omnes intellectus operationes dirigantur; d si in hæc præcep-
tum adequato instrumentum ut sic, d hoc illud in particulari, non posset sic
ministrare: ergo. P.a ns: hoc aut illud instrumentum in particulari non
continet certa instrumenta; d hoc solum habet instrumentum ut sic:
ergo non posset sic ministrare. Item: hoc particulare instrumentum non
dirigit nisi unam operationem: d si logica debet mi-
nistrare instrumenta, quibus omnes operationes intellectus dirigantur, de-
bet habere pro obto instrumentum ut sic omnia particularia instru-
menta comprehendens.

Sit 2a ass.o: syllogismus in communi est obtum adequa-

325 tum logicæ Aristotelicæ. Hæc est expressa D. Th. S. in q. 3. et ali. est communis
inter Schotistas. P.a breviter 1o: syllogismus habet omnes conditiones requisitas
sitas ad rationem obti adequati logicæ Aristotelicæ: ergo. P.a ant. de-
finitio syllogismi tradita a philosopho 1. prior. cap. 1. habet hanc conditionem. Item
in eodem libro demonstrat passiones de illo, sci. q d sit in modo, et figura

de sigismo parta... seipsum, et in alium. Solutio e expressa D. q. 3. usal. ubi hanc dixuer. replicam, sicait: ad alind dr hoc dico, qd scia de sigismo, quem e scia. Et cum queritur quem sigismum dico, qd in seipsum; quia in quantum in ipsum ostendit ... ad aliqua de muni sigismo ostendit de seipso, in quantum e sigismus, nec alia e scia de parta... D...: licet de isto sigismo, quem hent scia, det scia in quantum e sigismus, n det in quantum e talis sigismus in specie, d... de isto sigismo, quem het scia de sigismo in muni, potest dari scia in quantum e talis sigismus in specie: ... seipsum, ... alium, et sic reddita argutum.

356 Resp. qd de sigismo illo in partaii, quem het scia in muni dat scia, ut talis sigismus in specie e, ... alium sigismum. Et unde isto querit dico, qd dat scia de illo ... se ipsum. Rao e, quia in quantum ... illum ostendit ... ad aliqua de sigismo in partaii in specie, ostendit etiam eadem ... in se ipso; quia sicut maa generica includit in speciebus, sic in individuis specifica, et sic hic maa specifica e eadem ..., licet ... entitative in utroque, et simili ... ad illa speciei, que demostrat, et sic vitat processus in infinitum.

Questio 5.a

Quid sit obtum maale ... se logice.

357 Atentis notabilibus ing. ante traditis, et praecipue nota ... illo de distinctione obti maalis, in maale ... se, et ... accidens sit Dr. obtum maale ... se logi in se e modus sciendi specificative sumptus. Sic ... Mastri, Merinero, Villacastin, et aliorum. Expresse etiam tradit D. d. q. 3. usal. obloquens de usali, sicait: usale potest 3 pliciter considerari: quando sumitur pro obto, id e, pro re ... inteoni, cui applicat inteo usalis: ... quando sumitur pro forma, scl. pro re ... inteonis, et sic loquitur de usali. 3o pro agregato, et subto, et forma, et sic ... de consideraone alicujus: ... tantum de 1o ... de tertio de usali 2o modo sumpto, n de aliis.

358 Ex autoritate, sic arguitur a ... juxta D.r log... ... de agregato ex ... et 2a inteone: ... inteonis quomodocunque sumant, n sunt obtum maale ... se logi ... ... illa

turatia: unde institutum sciendi, et oratio pro obto Log. debet poni.
329
[illegible] quamvis oratio se extendat ad illa ob secta aliarum scientiarum, et hoc sequitur, quod non sit objectum logicae: ergo falsa solutio. Prob. ant.: ens ut sic se extendit ad obta aliarum scientiarum, cum omnia obta sint entia, sed ex hoc non sequitur, quod non sit objectum adequatum metaphisicae: ergo. Prosequel para phoen Resp.

Resp. neg. ant. ad probationem dist. quoniam ens ut sit sumptum in tota sua latitudine se extendit ad obta aliarum scientiarum, nego, quoniam; et sic non objectum metaphisicae, et ut sic coarctatum et prout in demonstratione se extendit nego, et sic obtum metaphisicae.
330
Da 20: ergo oratio etiam minus sit tantum in oratione Logica exit objectum adequatum Logicae. Prob. cons.: sicut se extendit ad alias orationes: quia etiam minus. Da 20: oratio ut solum se extendit ad orationes Logicas continet sub se perfectiori modo quam modum sciendi quidquid consideratur in Logica: ergo si sumpta exit obtum Logicae. Prob. ant.: oratio sic sumpta continet sub se per eminentiam ut species, quas non continet sub modo sciendi, et talis continentia perfectior illa, quam habet in modo sciendi: ergo. Min. patet; quia perfectiori modo continet definitio sub modo sciendi quam proprio; et hoc modo, quo definitio sub modo sciendi [illegible] continet proprio sub oratione Logica: ergo.
331 Resp. negando cons. cum texte explicite, quia etsi oratio in illo sensu sumpta tractetur a Logica adhuc non agit de illa, sed quatenus ad perfectam modum sciendi intelligendam conducit. Ratio; quia Logica ut potest scientia instrumentaria solum agit per se de instrumento; de illo autem quod ad intelligentiam instrumenti conducit solum per accidens. Pacificat doctrina in ssa tenente 2am intentionem non obtum adequatum Logicae: licet enim in ea [illegible] ens rationis ut sic contineat sub se 2am intentionem, et tamen non obtum Logicae; quia Logica non agit de ente rationis per se, sed quatenus conducit ad intelligentiam 2ae intentionis. Idem similiter in nostro casu.
332
Ad 2am instantiam dist. [illegible] ant.: oratio continet sub se perfectiori modo per eminentiam [illegible], concedo ant.: [illegible], nego

conveniant obtumm. malitiis. P.° mj. p. legat demonstrare, per aĉes de talij aggregato de illo dari scia; de tali aggregato ñ potest dari scia: g. ñ possunt demonstrari p. aĉes. M. a prob. omnes e certa. P.° mj. tale aggregatum e ens per accidens ex D. citato, quia aggregat diversa natura, ex quibus ñ fit unum p. se, ḡ juxta philum, b. mihi ḡ de ente per accidens nulla e scia; quia e pro sequi D. Ineide bibile: ḡ de tali aggregato ñ potest dari scia: g. resp. in utroq; ñ, unt obtum malitie ij se to ij.

363 Resp.nt ... aliqui, qd licet de aggregato ñ possit dari scia dicendo utrunq; in recto, da tamen dicendo unum in recto, et aliud in obliquo: da: ḡ de tali aggrega ... obum potest dari scia dicendo tam, scl, Tam in recto in recto, et subtum, sive rem in obliquo. Hoc, et nos dicimus: nunc, hij ... dari sciam, hoc modo e solum dari sciam de recto, et ñ ota ... obliquum, qd vale de per accidente se habet ad sciam: ḡ ruit eorum responsio. P.a sup. suntat: de illo dicit dari sciam, de quo demonstrant p. aĉes, ... casus solum de recto demonstrant p. aĉes: ḡ de illo solum datur scia. ... mj. obliquum in tali demonstratione se habet sicut patet in definitione ... ideo, ... tum sit pater obliquum tantum se hēt, qd ñ sit obtum malitie ... in definitione: ḡ similiter de rebus ... .

364 S. 2a 3a: ... omne obtum malitie, scl, ḡ e ent par se salit; ... in ... ... ḡ ... sunt. M. a prob. ... e certa, quia obtum ñ adequatum ... e totum, ... ex obtum mali, et finali. P. mj. sicut in ... sciencia ... tum adequatum logi in se ... obtum ... lib. partes ex D. q. 18.
dicit ... ñ sunt par se salit ... ... adequati lib. partes, qui legat ... Coa ... e evidens ... expressa D.n q. 8. ... S. Deobjicit, in solutione huius ... facta ... aut ... obtum ... lib. partes inquantum e ... aut in quantum ... ñ eo modo, qua ... in ... ... de quo ... .

365 Hoc argumentum ... sic 2.a ... q. 8. ... : qd obj. ... membrum de ente p. acidens, dic, qd ñ e ens, p.

nia reducantur ad ipsum, et quod sciat per se directe, et per se de illo tanquam de fine ultimo intrinseco considerationis Logicae. Hoc autem esse consideratum in Logica non est syllogismus, de modus sciendi. Ratio huius est, quia cum Logica sit facultas instrumentaria, et directiva omnium mentalium operationum intus, non autem huius, vel illius, nequit Logica, et per se considerare instrumentum universaliter operationum directivum, ut est syllogismus vel discursus, et cum nullum ex instrumentis particularibus adequate, tamen Logica minorum ad directionem designare debent, praedicto omnia instrumenta simul, et quando non possint omnia, et nisi sub una ratione communi sistenta, ut ex unitate obiecti unitas scientiae habeatur, consequenter instrumentum sciendi ut ex illa tale obiectum.

337 Dicendum: D. Thomas q. 3 ... expresse tenet syllogismum esse obiectum adequatum Logicae. Probatur 1o: quod est obiectum pro ratione in scientia est obiectum adequatum illius; sed syllogismus est ita in Logica: ergo est obiectum adequatum. Probatur maior: Deus est obiectum pro ratione fidei divinae, debet etiam obiectum adequatum: ergo quod est obiectum etc. 2o: obiectum Logicae est instrumentum sciendi, sed solus syllogismus est vere instrumentum sciendi: ergo est obiectum. Patet minor, quia definitio, et divisio etiam si ad scientiam supponantur, tamen modum sciendi non tribuunt, nisi quatenus vi syllogismi ad dirigunt, ut patet in hac definitione: homo est animal rationale, quae non est scientia, nec modum sciendi tribuere potest, nisi in syllogismo ponatur, sic: omnis homo est animal rationale; Petrus est homo: ergo est animal rationale: ergo solus syllogismus etc.

338 Ab hac ultima explicatione incipiendo, ... nostrae sententiae caput, quod instrumentum sciendi sumitur in praesenti strictissime, et pro instrumento scientiae in adipiscenda: quia sic sola demonstratio, et syllogismus est instrumentum sciendi: nec sumitur pro instrumento notitiam manifestante per illationem, quomodo syllogismus manifestat; de loquimur de instrumento sciendi juxta communem formularum ... in quibus dicitur quod manifestet ratione ignotum, sive sit per illativam, sive alio quocumque modo, et hoc optime definitioni et divisioni convenit: unde consequentia negatur, et eius probatio.

339 Ad 2am dicendum: quod est obiectum pro ratione pro ratione absoluta,

368 Si 2um dicant, scl. quae pertinent per se ad logicam, prout sunt intrinsece nitae, hoc est, prout denominantur forma intrinseca rationis bene dicunt quia, quod nos dicimus dicunt tunc, enim res est intentionis, extra rationis, seu la intentio, sub qua considerantur per se ad logicam; nam quando res considerantur ut intentiones, iam considerantur in attributo rationis, quia considerantur alias [illegible] unt; et ad hoc valde per accidens se habet quidquid realitatis in rebus: quod contrarium est per aliud non prodest tibi, nostram firmat fundatam resolutionem.

369 Contra 2o: 2a intentio, quae apud ipsos est obiectum formale non applicat rebus 2um se, ideo rebus nitis: ergo res nitae non pertinent per se ad logicam; ans apud ipsos est certum; quia obiectum formale applicat materiali; et res nitae iuxta ipsos sunt obiectum materiale: quia ipsis 2a intentio applicat. Pr. causa: ea, quibus applicatur est intentionale pertinent iuxta 2m citatum q. 2. praedicam. per se ad metaphysicam; et iuxta contrarios rebus in se applicatur est intentionale: ergo res nitae pertinet per se ad metaphysicam. M. Dr. contrariorum nj. et contra intentio, modo sic, quod metaphysicus per se considerat logicum considerat per accidens: ergo sic non per se, quod per accidens pertinent ad logicam: ergo non sunt obiectum illius materiale per se.

370 Resp. alii, quod licet res directe, et extrinsece nitae non pertineant per se ad logicam, secus tamen, ut dispositis intra modi sciendi, et sic [illegible] pro obiecto materiali per se logicae abstrahunt. Hic [illegible] apud contrarios [illegible] etiam, et tamen sera; [illegible] maximopere [illegible] per res dispositas intra modi sciendi in intelligam, intelligere [illegible] res dispositas intelliguntur postquam directe [illegible] fuerunt factiones simplicem intus, praeparatas intus se factum [illegible] 2o: quia res dispositae seu praeparatae specificative sumptae sunt obiectum materiale per se logicae itaut [illegible] sit obiectum formale, et ipsae res, quae praeparant obiectum materiale, tibi res praeparatae reduplicative.

371 Si 2um: Ita hoc tenet ans instantia, quia res sunt ipsas applicat 2a intentio, et hoc iuxta 2m ad metaphysicam, et non ad logicam pertinent. Si 2um: autem tenemus cum [illegible] [illegible], [illegible], palam [illegible] quae in [illegible] 2a intentio, autem [illegible]

quatis facultatibus famulatur, et deservit, et haec habet pro obiecto instrumenta, et operationes, quas relinquit illis aliis facultatibus, quibus deservit, contemplandas. Quae, quae famulatur alteri, et sic ad ipsam attinet, non ipsum operari de instrumento, de tamen de operationibus: immediate hic agit, quae sit de instrumento in gratiam illarum. Logica autem logica est de eo ministerialis facultas, et famula aliarum, cum philosopho vocitare: Ligerus sunt facultates aliquae in angusto.

345 Ad logicam, quia est facultas simpliciter organica et ministerialis, non habet pro obiecto operationes, de instrumenta patet a simili in omnibus aliis facultatibus simpliciter instrumentalibus, ut sunt ferrefactiva, ferraria, et alia, tamquam habet pro obiecto frenum, et directionem equi, quae spectat ingenita equestri, cui ferrefactiva famulatur. Quae habet pro obiecto serram, quae est instrumentum ad efficiendum scamnum, non vero operationem, ad quam ordinatur, quae operatio attingitur a lignaria, cui famulatur ferraria: ergo similiter in logica.

346 Arg. 2: logica ex philosopho est modus sciendi: ergo non potest habere pro obiecto illum; alias haberet pro obiecto seipsam. Probatur: nulla scientia facit suum obiectum; de logica facit modum sciendi: ergo &c. Respondeo distinguendo maiorem: logica est modus sciendi ita et subiective, nego, terminative, et obiective, concedo, et concedo antecedens. Itaque logica entitative, et in se, non est modus sciendi, de solum modus sciendi in minor; obiective tamen, seu terminative, est modus sciendi, hoc est, habet pro obiecto, seu obiectum modum sciendi, et in hoc sensu accipit ita philosophum modus sciendi; alias seipsum diceret, dum ponit pro obiecto syllogismum, qui modus sciendi est.

347 Ad primam responsionem distinguendo maiorem: logica demonstrativa facit modum sciendi conceditur, quia nec solum in illa intentio est, et logica praeceptiva sub dispositione ideali, et recte de hoc non ex proprio facere tradit, et in exercitio concedo minorem, sic enim sit a logica utente, quae est facultas factiva. Sed etiam si admitteremus quod logica absolute faceret modum sciendi, ex hoc consequitur quod faciat suum obiectum, quia modum sciendi quoad ad ... tentam, quomodo a logica fieret non est ob-

quae species, ut quaedam species logicae sunt entia. Si cadunt sub eius consideratione, cum sint logica quidem: in quantum tamen sunt intentiones, cadunt sub consideratione logicae, ex qua autoritate colligimus, stat quod minus scitum est, sive sit 2a intentionalis, nulla facta reduplicatione indifferens esse, ut a logico, et metaphysico attendi possit, ex quo stat etiam quam minime, formaliter a 2is intentionibus sine reduplicatione pro obiecto reali, quia hoc non est indifferens ad hanc, vel illam scientiam, et 2a intentio ea reduplicatione indifferens, ut stat ex D. citato: unde sententia nostra praeferenda

argumenta solvuntur.

316 Arg. 1. praedicamenta sunt entia realia; sed non possunt esse obiectum materiale praesentis logicae, ut ait D. q. 2. praedicam. num. 2o. ubi ait: ad q. ... dicendum, quod praedicamenta possunt dupliciter considerari. Uno modo in quantum sunt entia. Alio modo in quantum considerantur a ratione, sive in quantum aliqua proprietas ab intellectu eadem attribuitur. Primo modo de eis considerat metaphysicus: 2o modo sic est logica, de eis considerat. Sed ex D. praedicamenta in quantum entia non pertinent ad logicam: ergo ex D. ad logicam pertinent, ut sunt entia et intentiones: ergo ex D. ad logicam pertinent, obiectum tale quod sit materiale.

317 Resp. cedendo autoritatem, et distinguendo 1um consequens: quod praedicamenta pro materiali, et pro eis sive a 2a intentione pertinent ad logicam, sed contra: pro formali, et reduplicative, nego consequentiam. Distinguo etiam subsumptum: sunt entia et intentiones pro materiali, nego: pro formali, concedo. Itaque praedicamenta possunt dupliciter considerari, vel pro formali, vel pro materiali. Primo modo sunt entia collocabiles in praedicamento substantiae, scilicet, quantitatis, et sic sunt entia et intentiones, et ad metaphysicam spectant, et non ad logicam attinent. 2o modo sunt 2ae intentiones, nam praedicamentum pro formali, ait Noster Mastrius disputatione 3. logicae q. 1. est quaedam artificiosa compositio ab intellectu formata, et instrumentum ea natura rerum, inventa, et determinata pro recta collectione in sua dispositione praedicabilitatis, et subiicibilitatis cum fundamento in re. Eo quo modo praedicamenta sunt entia ab intellectu facta, et hoc modo pro se ad logicam pertinent: unde nunquam ut res et intentiones ad illam attinent.

318 Solutio est expressa D. in q. citata, nec videtur dici potest hic, cum nobis consonat, adversariis dissonat: verba: videtur dici

primæ s. Pr. md.a: sigismus ille, per quem habetur scientia, est notus; quia per ignotum non habetur scientia, et sigismus, de quo habetur scientia est ignotus: ergo sunt duo sigismos.

352 Resp. ex doctrina D. dis. quando consequens: per scientia sigismo in communi datur scientia, et per sigismum in communi ipso docetur per sigismum particularem, per eam, et sic non sequitur, quod idem sit notum, et ignotum; quia est notum quoad rationem sigismi, et ignotum quoad rationem demonstratam. Cum D. loquamur: sigismus ille particularis, per quem habetur scientia de sigismo in communi notus est quoad veritatem præmissarum, quæ sunt premisses immediate illative conclusionis, et quantum ad illationem conclusionis et præmissarum; quia illatio est per se manifesta, cum sigismus perfectus sit, qui nullius indiget, ad hoc ut appareat necessarius, et l. prio. cap. 1. id est ad hoc ut manifestum sit conclusionem sequi ex præmissis.

353 Sigismus autem in communi non est ignotum quoad se; quia cum includatur in sigismo particulari, per quem habetur scientia, qui est notus, consequenter debet esse notus, de ignotus; quia rationem illam, quæ demonstratur de illo quamquam ipse sigismus in communi est ignotus, quia non quæritur initio de sigismo in communi, nisi quoad rationem; atque consequens sigismus ille particularis, per quem habetur scientia, est notus quoad veritatem præmissarum, et ignotus quoad rationem illam, quæ demonstratur de sigismo in communi, et sic non est idem notum, et ignotum: vide absolute reddendo, quod de sigismo datur scientia per ipsum.

354 Replicabis de isto sigismo particulari, aut potest dari scientia, aut non dari; si 2um: ergo nec de sigismo in communi; quia quod scitur de communi, scitur de particulari. Si 1um: ergo dabitur scientia de isto sigismo particulari per alium particularem. Tunc quæro de isto idem quod prius: si non potest dari scientia: ergo de nullo sigismo particulari; quia qua ratione non datur de isto, eadem de nullo dabitur. Si potest dari: ergo per alium, et sic usque in infinitum, hoc est inveniens; quia tunc nihil sciretur: infinitum est ignotum per Aristotalem 1o posterio.: ergo &.

355 Resp. reddendo ans quoad 1am partem, et negando consequentiam inde deductam, quia datur scientia

382 Arg. 4: et potest esse explicatio solutionis antis: non inconveniens, quod obiectum materiale dispuat praestari, sive quod sint diversi praedicamenti: quia ex hac ratione non tenet. Pro. Pl. ans: arismetica habet pro obiecto materiali ipsas entitates rerum, sive quantitates, et pro formali ipsam rationem numeri; sed numerus est diversi praedicamenti ab entitatibus: ergo etc.

383 Resp. negando ant. Ad probationem nego cons. quia obiectum adequatum arismeticae est numerus ut talis, ad cuius rationem vult dependens sunt entitates, et quantitates: unde si numerus ut talis est obiectum adequatum; sequitur ipsum numerum specificative sumptum esse obiectum materiale, et rationem formalem numeri, seu numeralitatem esse obiectum formale, et sic paritas potius est pro nobis.

384 Arg. 5: res dispositae intra mentem non ad aliquam scientiam pertinent per se; nam ad nullam nisi ad logicam: quia res dispositae pertinent per se ad logicam, et consequenter sunt obiectum materiale illius. Resp. concedendo maj., et distinguendo min.: si dispositio habeat aliquid, quod non est intentio, pertinet per se ad logicam, conc. min.; si habeat intentionem, subdistinguo: pertinent per se reduplicative sumptae, hoc est, per [illegible] et intentione, conc. min.; quia sic sunt entia facta: formaliter et reduplicative sumptae, hoc est, per intentionem, concedo min., et nego conseq.

385 Itaque illa dispositio naturaliter est extrinseca [illegible], et separatum, et intrinsece, quomodo tamen res, quando disponuntur, sunt quid reale, et ad scientiam realem, et non ad rationalem, qualis est logica, pertinent per se. Quomodo res dispositae sunt rationis intentionis cum eo, et hoc modo sunt tum hoc totum ad nullam scientiam pertinet per se praeter rationem dictam; sumptum tamen praecise hoc, rationis per se solam intentionem per se pertinet ad logicam; pro materiali vero, sive pro ipsis rebus, quibus intentio applicatur, pertinet per se ad illam scientiam, cuius sunt.

386 Arg. 6: res per intentiones sunt [illegible] obiectum materiale logicae ipsae ad logicam per se pertinent ad logicam: per intentiones. Resp. permissa maj., negando min. aliud est esse nimirum materiam per se obiecti scil., et aliud esse materiam per se scil. Patet hoc in

intu, de qua solum loquitur logica: modo sic; non potest esse nisi 2a intentio modi sci-
endi specificative sumpta; quia reduplicative accepta est objectum formale, ut
sequentibus videbimus: ergo modus sciendi specificative acceptus est objectum materiale logi-
cae.

359 Probatur 1o conclusio: si res primae intentionis essent objectum materiale per se logicae, logica ageret per se de illis, licet non ratione illarum, sed juxta D.rem nullo modo agit per se de illis: ergo non sunt.
Probatur minor: omnis scientia agit per se de suo objecto adaequato, et de objecto materiali, licet ratione objecti formalis; sed in casu res 1ae intentionis constituerent per se objectum adaequatum logicae: ergo si res primae intentionis essent objectum materiale per se logicae, logica ageret per se de illis, et in logica nihil est ex modo de usu alicui termino de sumpto, quod de res 1ae intentionis, sed 2o modo sumpto, quod est 2a intentio: ergo nec etiam illae erunt objectum materiale per se logicae.

360 Probatur 2o: quaelibet scientia agit de suo objecto demonstrando passiones, et potius demonstrat illas de objecto materiali licet non ratione sui, quam de formali: ergo si res primae essent objectum materiale per se logicae, logica demonstraret passiones alicuius entis realis, quod falsum est. Probatur major a paritate: antiquae passiones demonstrantur in scientia de objecto quod, seu ratione quae, non vero de ratione qua, quamvis materiale est quod, loquendo admirans constituite alicui rationem quae: ergo potius demonstrant de objecto materiali, licet non ratione sui, quam de formali.

361 Probatur 2o ea de re eadem antiquiis: passiones demonstrant de illo subjecto cui insunt, et id est radix passionum; sed insunt potius objecto materiali, ipsumque est radix, formale vero vero tantum est ratio formalis radicandi: ergo potius demonstrant passiones de materiali, quam de formali. Probatur 2o paritate aliarum scientiarum: medicina demonstrat passiones de corpore, quod est objectum materiale, non de sanabilitate, quae est formale: physica etiam de corpore, non de naturalitate: ergo potius demonstrant passiones de objecto materiali, quam de formali.

362 Probatur 3o, et simul ex objectionibus, argumentum et assumptum praecedentium probationum: omnis scientia demonstrat passiones de suo objecto adaequato: sed si res 1ae intentionis essent objectum materiale per se logicae, logica non potest demonstrare passiones de suo objecto adaequato: ergo non sunt. Probatur minor: si essent objectum materiale, modus sciendi prout est aggregatum ex rebus 1ae et 2ae intentionis, esset objectum adaequatum logicae, sed de tali aggregato logica non potest demonstrare passiones: ergo si res 1ae inte-

sciditum dirigendi intum ne in suis operationibus errarent. Haec tamen ita specifica ratio, et subsequens munus scidi eo omnino propriè modalitas scidi appellatur.

390 Cum que illae rationalitates, seu respectus sint communes, ut jam diximus, quia etiam non est attingit a m physica, et ut idea seu instrumentum physica, nulla ex his rationalitatibus esse ad logicam prae aliis ut obtum formale, et ut ratio distinctiva logicae ab logica, nec ratione illarum potest determinari munus scidi ad logicam potius, quam ad alias scientias: unde quaerendo rationem, seu rationalitatem, quae illis respectus communes, et ipsum munus scidi trahat, et determinet ad logicam; nullus aliu magis idoneus inveniri potest, quam modalitas scidi, quae sola logica attingit, et ratione illius attingit munus scidi per se ipsam denominatur directibilitatem activam, seu directivitate quae propria pro munus scidi in logica demonstrabitur. 31

391 Probatur 1° ratione deducta ex auctoritatibus Dd. antiq. e laudatis: quidquid est reale a parte rei ipsa adaequat ad obtum adaequatum logicae, et ingreditur ut pars illius: sed obtum adaequatum munus scidi 2 vicinitati; de hoc sequitur, quod munus scidi specificative sumptum sit obtum materiale, et reduplicative obtum formale: ergo modalitas scidi est obtum formale. Sub. maj. quoad 1am partem patet ex qs. ant., et quoad 2am cum eadem videtur evidens.

392 Probatur 2° ratione: illa ratio est obtum formale alicujus facultatis, quae ipsa invenitur in obto adaequato illius, ut illud determinet ad hanc facultatem potius quam ad aliam; sed modalitas scidi ita est, ut it instrumentum scidi: ergo est obtum formale. Maj. patet ex q. 2, ubi diximus obtum adaequatum coalescere ex materiali, et formali, et quod habet rationem determinandi materiale ad unam scientiam, potius quam ad aliam. Min. probatur, quia munus scidi attingibile est ab aliis scientiis specificative sumptum, ut tale, seu reduplicative solum attingitur a logica: ergo modalitas scidi, quae stat eam reduplicationem attingit est obtum formale logicae.

adeun (quia D.^s notat eandem) remanebit nihilominus totus ut pars, ut terminans, sit terminabilis, ut videtur hic indicat D.^s relationes inteonim [illegible] modo sibi utique ut partem obiectum adequatum, sibi proximi, qui logica sine tantum ut terminans respectu, et ut subiectum sustentans; ring. 2 intentionalis, et de qua solum in hoc libro demonstrando pates: ergo secundae intentiones sunt pars essentialis obiecti adequati logicae in se, et obiectum adequatum tamen accidens, de quo consentia, hoc ordine dicentes aiunt: ergo debent dicere, quod secundae intentiones non sunt pars obiecti adequati logicae, a. p. sequens, quod non sit obiectum materiale ipse.

366 Probatur praecedens ratio, et simul tota, robboratur mentem D.^s q. 2a. praedicam. ubi sic ait: idem physici considerat, sic in logica praecedens considerat, quia hic considerat aliquid [illegible] applicabile ei, quem physicus considerat, ex qua ratione si praecise considerat [illegible] et formam ei, quod considerat physicus praecedens considerat in logica, caplat iuxta D.^m 2a intentio, caplat iuxta [illegible] plurimis locis rerum [illegible] tamen non rebus secundae intentioni: sed secundae intentiones praecedens considerant in logica, et res in physica: ergo non sunt obiectum materiale ipse logicae. Patet haec consequentia [illegible] a [illegible] nam [illegible] dicit, quod obiectum materiale esse medicinae sicut praecedens considerat [illegible] et medicina. Tunc sic, quod considerat in logica iuxta D.^m illud est [illegible] applicabile rebus per 2a intentio: ergo hae erit obiectum materiale ipse logicae.

367 Respondent aliqui, quod licet secundae intentiones, prout sunt in se, et tantum [illegible] praecedens a parte logica, tamen prout [illegible] pertinent [illegible] medit [illegible] praedicamentalia, respondent quod obiecti materialis prout sunt directe, et extrinsece, praecise [illegible] sunt praecise denominatae, [illegible] quidquid dicant non vincit: pertinet [illegible] enim non est sic, quia quidquid invenitur in rebus ex [illegible] inter [illegible] nam [illegible] sunt [illegible] secundae, denominatae [illegible] et totum [illegible] naturalis [illegible] quia [illegible] non pertinent [illegible] ad logicam, quia tam [illegible] et denominatio [illegible] pertinent [illegible] ad physicam.

alitas finalis: et licet logica agat de ipsis intentionibus applicatis illis, nihilominus haec
sunt partes aliter diminutive objecti adaequati, et tantum magis logica de ipsis sicut tanquam de ac-
dens, ut de materia, aut subjecto sustentationis objecti per se logicae, sicut scientia per se de accidente
agit de subjecto illius tantum pro accidenti, ut de materia et subjecto sustentationis,
et objectum per se agit de accidenti, quod specificative sunt tantum de objecto materiali et
reduplicative objectum formale.

397 Resp. 3: objectum formale scientiae debet de omnibus quae
tractantur in scientia praedicari, et modalitas scibilis in praedicatis: ergo nec objectum
formale. Probatur minor: modalitas scibilis in praedicatis reperitur, et logica agit de illa: ergo modalitas scibilis. Distinguo minorem: debet praedicari in recto, concedo minorem; in recto, et in
obliquo, concedo minorem. Itaque quodlibet objectum adaequatum ac per se sequens
formale debet de omnibus praedicari; de eum hoc discrimine, quod de spe-
ciebus subibilis tentis praedicatur in recto, de omnibus aliis solum in
obliquo.

398 Resp. 4: impossibili objecto formali scientiae, impossibilitas scientiae; et impossibili
modalitate scibilis in impossibilitate logicae: ergo nec objectum formale illius. Probatur minor: modali-
tas scibilis est rationis modi scibilis tantum, et impossibili modo scibili rationis, ut
tali in impossibilitate logicae: ergo. Probatur minor: impossibili resultato, seu causato ab ac-
tu intrinseco impossibilitatur rationis concretive, et reduplicative sumpta, et impo-
ssibili hoc resultato, seu causato in impossibilitate logicae: ergo. Probatur minor: impossibi-
li resultato, seu causato ab actu intrinseco adhuc possent dirigi actus intrinseci ad
recte definiendum; et in hoc consistit logica: ergo.

399 Resp. 5: sicut in fractis usque ad ulti-
mum significativum cujus modi absolute negari possit [illegible] test, dicitur
tamen gratia illam distinguo: impossibili et adhuc possent dirigi
actus intrinseci ad recte definiendum logice, concedo minorem; in metalogice transeat minorem.
Si enim impossibilitaret rationis intentio impossibilitarentur actus logicales intrin-
seci cum rationis intentione directiva, circa quam versatur logica necessario,
ut constat ex toto antecedenti. Si jam actus intrinseci in illo casu possent dirigi
ad recte definiendum, cum tamen illum correspondens certa qualitate
ale, latius gerent amphica, et metalogica distincta amphica, quae
non sit momentanea alia actus intrinseci, et sicut amphica, et etiam resimilis

[illegible] ratio intentionis applicat; ...um: quae est intentionis, ratio intentionis est objectum materiale per se logicae. Sicut enim: quaemadmodum res quam ... parando ad mphicam per se, et ad logam pertinet. Sicut ... : res ut sic parata tenendo hanc nam ... , quam ... amplectimur nos, applicat ratio intentionis; ergo ... ea, quibus ratio intentionis applicatur pertinent per se ad mphicam, et ad logam per accidens: ergo ...

372 Etiam ... aliqui volunt, ... praedispositas in prima mentis ... operatione simul cum ratione intentionis; sed: quia patet quod ... hoc ... rerum objectum adaequatum, ... pro objecto materiali, ... pro objecto materiali, et ratio intentionis ... quia ... patet, ut manet dictum ... quia res, quibus applicatur ratio intentionis per se ad mphicam, et per accidens ad logam pertinent. 2º: quia ... objectum materiale ... comparatur ex rebus, et ex ratione intentionis ... per accidens, ... nullae ... : quod ... nullo modo sunt objectum materiale per se, ... aliquo modo sunt, sunt ut praecise ratio intentionis, quod nos dicimus.

373 Sed arguitur ... ratione: ideo ... specificative acceptus ... objectum materiale per se logicae, quia ... objecto formali, ... : ergo ... . Sed responsio: non necesse ponere in aliqua ... objectum materiale ... formali distinctum ... in loga. Sicut ... in ethica, mphica, matematica, teologia ... Scotus materiale ... formali distinctum ... non necesse esse. Imo nec ... ... patet in mphica, cujus objectum ... entitas, quae ... ente ... unica intentio objectum materiale, et ... sufficit distinctio penes modum ... , ratione duplicationis.

374 Sed arguitur: ... ponere aliquid distinctum a modo ... pro objecto materiali; quia objectum materiale debet esse indifferens ad alias scientias, ... formali; ... specificative acceptus habet sufficientem indifferentiam, ... objectum materiale: ergo. Sed responsio: ... specificative sumptus ... indifferens, ... mphica ... , et ex duplicatione ... indifferentia sufficit ad objectum materiale: ergo habet sufficientem indifferentiam. [illegible]

375 Sed ... ratione 2ª. q. 1. ... ubi ait: ... dico, quod natura ... realis ... consideratione ... ratione ... considerationem ... intentionem ...

am in alterius cognitionem devenire, et est actus, quo potentia suum percipit objectum: hec autem vocantur principia intentionalia.

11 His ita suppositis, quod inquirendum est, quid sit signum (dari enim supponitur) quod est idem, ac interrogare, quenam sit definitio signi essentialis, et quidditativa, seu quenam sit natura, et essentia signi? Circa quod sit conclusio: Signum est principium intentionale determinatum indicare potentie aliud a se. Hec definitio, et si non sit expressa Doctoris Nostri Subtilis ejus tamen principijs est conformis. Explicatur nostra definitio per particulas. Dicitur principium intentionale ad denotandum, quod non est principium utcunque, sed deserviens ad cognitionem alterius, signati, scilicet. Ponitur determinatum indicare, ut cognoscatur, quod in signo adest determinatio sive a natura, sive a voluntate hominum ad indicandum signatum, et per hanc particulam excluduntur a ratione signi aliqua, que licet sint principia intentionalia aliud a se indicantia, non tamen sunt ad hoc determinata, ut volunt Schotiste in versiculi Psalmorum, in quibus ex unius repetitione venit intellectus in cognitionem alterius.

12 Ponitur potentie, ut cognoscatur subjectum, cui signum indicat et est quelibet potentia, sive corporea, ut visus, sive spiritualis, ut intellectus. Ponitur denique aliud a se, per quod datur intelligi inter signum, et signatum debere dari distinctionem; quia cum signum sit relativum debent dari extrema distincta, inter que versetur relatio signum, scilicet, et signatum, hoc terminans relationem, et illud fundans; et per hanc particulam excluditur a ratione propria signi signum sui ipsius.

potest, qd hic considerat de decem praedicamentis, inquantum aliquid a ratione causatum (secundam intentionem) eis attribuit, quia ad hoc possunt a logo considerari : : et illud in tali est dictum sub obtum. Et nequis dubitaret, se exclude ex constitutione obti logae et ab hujus consideratione praedicamenta pro mat.ali; sibi objiciens, qd tunc determinaret in logica de substantia, quantitates tantum pacdens, resp.t sic: ad tum illorum dico, qd non est invenienes illa tantum pacdens a logo considerari, quem mphicus posse considerat: q praedicamenta pro mat.ali pse ad mphicam, et pacdens ad logam ptent.

379 Arg. 2o: phus in elenchorum cap. 2., et 1. retoricorum cap. 1. docet, logam non versari circa rem aliquam determinatam, dcirca omnes res. Et 4o mphic. textu 5o tenet, qd dialectica laborat circa omne ens sicut mphica: g res ipsae sunt obtum mat.e logae. Resp.t aphum in utroque loco, qd loga versatur circa omnes res quantum ad usum; quia in omnibus sciis, et rebus exercent syllogismis, et omnibus etiam aplant instrumenta scidi; non vero versatur circa omne ens quantum ad doctrinam; cum illa solum sit scientia tans de modo scidi.

380 Arg. 3o: illud est obtum mat.ale cujuscumque scie, cui talis scia aplat suum obtum frale; d rebus nitis aplat loga suum obtum frale: g res nitae &. P.a rj.: obtum frale logae est 2a intentio, d loga aplat 2am intentionem rebus nitis: g rebus nitis &. Hoc est fundamentum contrariorum. Resp.t negando suppositum nrm, in qua ex vi illius ratiocinatur videtur arguens supponere distinctionem realem inter aplatum et illud cui aplat. Posita sum est apud nos.

381 Ad probationem nego mam; quia obtum frale logae, ut sequenti dicetur, non est 2a intentio exactive sumpta, d reduplicative, scilt, 2a intentionalitas seu modalitas scidi. Si autem sensus aplat opposito intelligat, qd obtum mat.ale, est illud qd consideratur ratione obti fralis, et in quo istud invenit identificatum, sic concedimus mam, et negamus mnr; tunc enim falsum est, qd in rebus nitis inveniatur immediate obtum frale, d tantum in nitis praecipit tohis modus scidi logicum tanquam in mat.a sustentationis.

e independenter ab intrinseco p[rimo] h[abi]tu[m] sapis, tum est illud cui repugnat existere ex parte rei, est solum ex ista obiectiva intrinsece per existentiam v. g. hoc equus, hic cosservus, quarta persona Santissimae Trinitatis. Ens reale vocatur d[icitu]r s[ecund]o q[uod] la[te] et e[ff]icacissime ens natum in quantum ab eo cuius esse non dependet ab anima. Ens rationis dicitur de quibus dum intra nimis quasi admiratur. Ens rationis ipsum ... cuius modi sunt genus, species, et huiusmodi. Aliqui ob ... vocant ens reale ens extra animam, et ens rationis ens intra animam.

204 Noto etiam pro clariori intelligentia ... totius log[ica]e, q[uod] ens et rationis est duplex: formale et obiectivum. Ens rationis formale est actus intrinsecus repraesentans tum illud esse quod ... sive sit reale, sive rationis. Ens rationis obiectivum est res imitata tum talis esse. Ens rationis formale est actus intrinsecus repraesentans tum illud esse quod habet ab operatione et negotiatione intellectus fingentis. Ens rationis obiectivum est illud esse fictum terminale. Unde nomine fictum ens rationis obiectivum, licet etiam sic habeat, ideo ut ... negotiationem quoque ... ens rationis obiectivum, progressu intellectus ... fabricationem ... quo possunt modo declarabo.

205 Iam intellectus per actus simplicem apprehendit ... et hominem v. g. Per hos actus ... tantum ... tum illud esse quod dicunt. Postea intellectus per alium actum comparat unum ... comparationem cum petro ... denominati ... intrinsecam comparati. Totum hoc adhuc est quidem ... Postea intellectus quasi attente intelligit apprehendendo, et apprehendendo illam comparationem extrinsecam ... quasi ... intrinsecam relativam in ipsis, qua petrus ... denominatur ... et similiter homo cum petro.

206 Aliqui ... [illegible] ... tagetam ... obiectiva actus, quo ... ens rationis ... intellectus ... quo postquam ... intellectus ... speculativi ... rationis formalis: unde rationis ens rationis obiectiva ... illud esse fictum ... quo postquam

scia de qualitate, et de quolibet alio accidenti. Ad 2um sed ob hanc, et ma[te]ria ca ita quam p se tatis scie, et substantia est maa p se constitutiva, et sustentativa obti scie, et tamen nullus dicit, quod substantia sit obtum maale p se in scia de accidenti, sive de qualitate: unde ex supmitate, quod res qui intentionis sunt maa p se sustentaoni obti log., quia 2a intentio in ipsis recipitur, ex hoc non sequitur, quod sint obtum maale p se.

387 Arg.ª 1. sicut se habent res nititur ad logam, ita colores ad pictoriam; quod pictoria habet pro obto formali colores: ergo logica res nititur. D. md. sicut in coloribus recipitur forma imaginis, ita in rebus nititur forma logica: quod sicut se habent etc. Resp. 1o negando dum; nam pictoria non habet pro obto maali colores, sed imaginem, de qua ut tali demonstrat passiones: unde ipsa imago specificative accepta est obtum maale, et reduplicative obtum forale, et colores tantum sunt maa obti.

388 Resp. 2o negando dum; nam colores non se habent omnino ut res pictoriae, sicut res nititur ad logicam; nam in pictoria, cum sit ars factiva operis externi dat aliquam passagem, et curans p se de coloribus, demonstrans proprietates illorum: unde ex hac distinguitur a tempore, qui supponit colores et obtum maale p se, sicut in tota pictoria: at non in logica, quia dat aliquam passionem de rebus: unde non tenet paritas. Supponimus de rebus, dicimus etiam de vocibus, quia hae solum p accidens ad logam ptent.

Q. VI. Quodnam sit obtum formale logices.

389 Supponendi hic de obto forali triplex: 1. sit nostra r. obtum forale logices insere; dabitur scdi. Secunda demum: erimus scid. reduplicative sumptus. Hic ergo inter nostros Mastrij, Mairnezio, et aliorum scholarium, Capplotaeo. plures conceptus in modo sciendi reperiunt, sub conceptu entis, conceptus des, et conceptus instituti. Hi omnes conceptus sunt communes, ut patet. Reperit etiam in instituto sciendi tamquam praedicatum essentiale, et specificè constitutivum, dissonem illum ab omni nitipsi quidam, habitas raro necessario, ob tamen in modo sciendi, seu instrumentum deserviens ad cognitionem proprietatis specificam, et raro necessario etiam habet instrumentum

hoc est intus, ut ait S. D. citatus, radio dicere, quia lex potest actus rationis, scilicet intus, qui radio denominatur, idemum dicere rationalis, quia dirigit actus rationis, seu interius, et nullo ex his modis potest dici lex specialiter ex nimodo, et practica, scientia rationalis: qui dicit rationalis modo specialiter, et prout distinguitur ab omnibus rationalis facultatibus, sive in hac denominatione assumpta totaliter: quae fuerit sententia rationis.

210 Resp. distinctio diversa diversantium responsa. P. m. quoad 1am, et 2am partem; quia scientia legis dicitur rationalis, quia actus rationis, aut qui ne actus rationis, etiam omnes alie scientie dicere rationales, et iuxta D. sola lex hanc sortitur denominationem; lex, legis practicae, scientia nequit denominari rationalis, quia actus rationis, aut quia rationem tradit. P. m. omnes alie scientie et tradunt rationem, et rationis sunt actus: quae etiam omnes scientiae rationales dicerent. Assumptum evidens; quia omnes scientiae et tradunt interius, qui radio dicitur, et sunt actus rationis, seu interius; scientia enim non est nisi cognitio: quae tenet antecedens, et consequens cum illo.

211 P. m. probatur quoad 3am partem; quia lex non potest dici specialiter rationalis, quia dirigit actus rationis. P. sic ita est, scientia agens de actibus humanis, ut rationis, sicut ethica, nec non animastica agens de ratione, et tradit rationis, quae est, immo agens etiam de ratione, seu intus, et ejus actibus, dicere rationalis practica; immo et philosophia, et sola ista, et nihil, nec talis dicitur scientia rationalis: quae tenet 3a pars. Praeterea: scientia legis dicitur scientia rationalis, quia tendit in actus rationis, seu intus, proprium de ordine dici pasa, scientia actus cum tendat ad ordinem, quae sunt actus; hoc physicolum judicat; munit: quae et quod dicatur rationalis; quia tendat in actus rationis.

212 Resp. 1mo cum aliis, quod lex dicitur rationalis non praecise quia tendat in actus rationis, seu intus, quia directive tendit, hoc est, quia dirigit actus rationis. Ita nec lex, nec directio ipse sunt quid rationis, dicta: quia tum lex quam directio dicunt rationis, quia tum non sunt actus rationis. P. ordinatione-

Q. 6.a Quonam sit objectum formale log.?

393 Dico: sit ultimo objectum formale scientiae quod scientia distinguitur ab omnibus aliis, et constitutum scibile distinguit logica ab omni alia facultate: ergo est objectum formale. Maior certa; quia objectum formale alicuius facultatis est distinctivum illius. Minor etiam certa; quia per hoc quod logica considerat modum scibilem distinguitur ab omnibus aliis, a quibus est instituta, et licet sit, non considerat tamen in constitutum scibile. Declaratur a paritate aliarum scientiarum: objectum formale metaphysicae est ens, ut ens, physicae corpus naturale, ut naturale, mathematicae quantum, ut quantum, theologiae Deus, ut Deus, sic quod objectum formale logicae erit modus scibilis ut tale, modus scibilis ut tale est modalitas scibilis, sicut ens, ut ens est entitas: ergo modalitas scibilis est objectum formale logicae.

394 **Satisfit argumentis.**

Arg. 1: non debet fundari objectum materiale cum formali; est modalitas scibilis est objectum formale logicae, fundaretur cum suo objecto materiali: ergo non. Probatur minor: idem modo est cum objecto materiali, quod fundaretur. Respondeo distinguendo maiorem: non debet sic distinguendo scibilis, concedo minorem, in essentia nego minorem. Itaque cum objectum formale solum specificet scientiam in esse scibilis, quod fundatur in esse rei, tamen valde impertinens est: immo videtur necessarium, quod sic debeat fundari quia cum objectum adaequatum sit res illa, de qua in scientia demonstrant formaliter, debet esse unum per se, et ratione alicuius intrinseci reddatur debent proprietates demonstrativae, unde si objectum materiale non distingueret a formali, non posset scientia demonstrare proprietates de illo ratione objecti formalis. Solutio videtur expressa Philosophi 1. Physicorum. cap. 27. ubi ait: quod de eodem ratione dantur plures, et diversae scientiae tamen diversas considerationes, et scibilitates.

395 Arg. 2: logica juxta Dominum agit de 2 intentionibus, non in abstracto, dumtaxat latitudine: ergo hoc ipso modalitas scibilis non potest esse objectum formale illius: ergo non. Probatur minor: ex eo quod logica agat de intentionibus in concreto, sive ut applicatis, tamen sequitur, quod totum concretum extra, et 2 intentione sit objectum adaequatum, et consequenter, quod 2 sint objectum materiale, et 2 intentio objectum formale: per hoc ipsos.

396 Respondeo negando consequentiam ad probationem, ergo antecedens; licet enim logica considerat 2 as intentiones applicatas, tamen non sequitur, quod concretum extra, et 2 is sit objectum adaequatum, siquidem compositum hoc est ens per accidens, de quo non est scientia per Philosophum, et Doctores citatos: unde solum ipsa 2 intentio est objectum materiale, et 2 intentio-

quam tradit. Ma. ex ingeniosis Recentioribus ... entis intrinsecè, b. usalitas logicæ ratione, tale est ens rationis: ergo ratione est ens rationis, et tale. Pr. mj: nullo ens rationis cui repugnat existere a parte rei; sed repugnat, quod natura a parte rei sit usalis: ergo est ens rationis. Pr. m.: natura usalis, seu cum usalitate est natura una posita in pluribus, sed repugnat, quod natura Divina excepta a parte rei sit natura una posita in pluribus: ergo repugnat.

At 18 — P. 2. Da Pontium eadem mj: ratione ens à D. et illud intrinsecè ... denominatum extrinsecè ab ullo actu intus, cum sit ipse forme. ... ergo D. Pr. ... denominatur ... ratione est denominatio extrinseca. Mi. apud omnes est certa. Pr. mj: ex D. S. q. 11. usal. nume. 2. in qua resolvit quod ... sit ... tanquam in subiecto, et ait, quod usale est tanquam in subiecto, quia illud denominat intrinsecè: ergo ex D. ratione ... usalitati ... itidem ... quia eadem ratio militat. ... denominant intrinsecè rem, et in ipsa, aut in subiecto recepto; sed actus extrinsecè denominans rem non est in ipsa tanquam in subiecto: ergo ratione non est denominatio extrinseca.

Argumenta solvuntur.

219 Arg. 1. fundamento præcipuo Mastrij, Pontij, Villacastin, et aliorum Scholasticorum ... loquuntur de ... obiectiva est illa dispositio, quæ advenit rebus; sed talis dispositio est realis: ergo D. Pr. mj: prædicta dispositio causat effectum in eam formalem; defectus realis petit causam realem: ergo talis dispositio D. Pr. m. ... seu si ipsis mutatio dispositione disposita causat scientiam, scientia aliquid reale: ergo D. Pr. m.: si a rebus auferatur talis dispositio non causant scientiam: ergo ab ea dispositio illam causant. Pr. ans: si ab hoc sophismo: omne rationale est risibile, omnis homo est rationalis: ergo omnis homo est risibilis, tollerentur ... et debita ... forma dispositio, non ... quod ... causaret scientiam: ergo si auferatur D.

220 — Resp. pereri:

dispositas, et ordinatas intra definitioni per meram denominaonem extrinsecam ex actu intus speculante derivatam, et relationem realem sicut ad verbis dixi involuerit.

200 Dicenda: adhuc impossibilitatem intentione non erit impossibile ex actu intus logales: quia ut solutio. Resp. actus intus logales sunt qualit. ea entitative, et 2a intentio ens rationis; de nullum ens reale potest dependere quoad existentiam et possibilitatem ab ente rationis. Hanc ultimam mai. distinguo: nullum ens reale potest dependere ab ente raonis tanquam a causa et principio phisice influente, conc. 2o ens, tanquam a trio, l. obto specificante, nego mi., cum conseq.

201 Duplex est dependentia unius ab alio; 1. tanquam a causa phisice influente, 1. tanquam ab obto specificante. 1o modo non potest dependere ens reale ab ente rationis, cum ipsum virtualiter distineat. 2o modo potest quamoptime dependere ens reale ab ente raonis, et consequenter actus intus a 2a intentione; quia dependentia consistit in eo, qd 2a intentio sit mensura actus, non quoad perfectionem entitativam, sed quoad veritatem, quae consistit in conformitate actus ab obiecto, solutio clet in causa creata, quae licet non possit dependere a suo effectu tanquam a causa, dependet tamen ab illo tanquam a trio effectivo, et necessario exigit ordinem ad raonem causalitatis.

202 Arg. 5: obtum formale logicae est illud raone, cuius attingit obtum materiale; de actus intus attingunt a logica raones per raonem tractative: ergo ea et non modalitas sed dicto obtum formale logicae. Resp. negando suppositum mai. sed, qd actus intus sint obtum materiale logicae: unde nec actus intus dirigibiles, nec separatim intenti spectant ad logicam, de solum 2a intentio modis sed dicti, ut patet ex tota antiq.—

Quaestio VII. utrum obtum formale quod logicae sit ens reale, vel raonis.

203 Ad intelligentiam quaestionis suppono qd ens in sensu communiter distinguitur in ens reale, et raonis. Ens reale est quod ex ... [illegible]

223 Itaque causa potest causare per influxum pure physicum realem, et intentionalem, etsi non egeat tali ratione tanquam conditione; et potest causare per influxum intentionalem, et sic potest dependere in causando a conditione rationis, sicut bonum apprehensum dependet tanquam a conditione ab eius apprehensione, ut possit voluntatem movere ad amorem sui: unde concurrentes causantes scientiam per influxum intentionalem possunt dependere a conditione rationis, et necessitas huius dependentiae oritur ex eo quod requirebant sic disponi per actum intellectus ipsam [illegible], ex qua comparatione resultat illa relatio rationis, quae est dispositio, ut causet scientiam.

224 Dixi supra quod scientia etiam possit esse effectum realem non dependentem a relatione tanquam a conditione sine qua non. Hanc solutionem ex doctrina Mastrii desumptam esse notavi; nam ipse Mastrius disp. 2. citata expresse et negat quod praedicatio recta naturae cum suis generibus, quae quidem non est praedicatio realis, dependet a relatione tanquam a conditione: et in disp. 2. in solutione ad 2um docet relationem universalitatis, quae quidem est relatio rationis in praedicatione [illegible] praedicatum, conditionem praedicati: videatur nunc Mastrius impossibilitatem dependentiae [illegible] realis [illegible] rationis, cum ipse oppositum tam aperte expresse.

225 Quapropter dicere fundo [illegible] sum argumentum [illegible]: non minus in quolibet eventu ens reale nequit dependere a conditione rationis, ut sumitur causae effectum realem, quam de facto, quia eadem est repugnantia talis dependentiae de facto ac de possibili; de qualibet praedicatione reali naturae, quae talis pendet a relatione tanquam a conditione: ergo non est repugnantia, quod de non existentia dependeat in causando a relatione rationis tanquam a conditione. Argumentum idem argumentum in terminis, quod hic Mastrius [illegible] facit, posuimus et novimus ipsum [illegible] [illegible] [illegible] ita ut [illegible] rationis [illegible] dependentem, et credo, nullam aliam argumentorum nostrorum solutionem parare, quam suo argumento paramus.

226 Retorquetur etiam propter argumentum illos scholasticos, qui [illegible] denominationem realem extrinsecam, aut relationem realem adstruunt; quia nec denominatio

re, si inter se extrinsece comparentur, illa [illegible] denominatiue, ut si ea comparentur hoc sibi esse sp.e ad logicam, nam totum id, quod antecedit ista compa[ra]tionem, ut quidnam [illegible] sit, quid reale, qd tenia ad logicam, quis si[n]gularia lise, dum physicam sic ad metalogicam spectare idem est.

207 Unde est in [illegible] amob.s comparat.e qd sed adequationem log.s: in se sit aliquid reale existens, aut potens existere, et independens ab intus tingentia, an vero sit quid raonis tactum, et fictum ab intus, hinc est totum suum esse obtive in illo cum repugnantia ad existendum a parte rei. Jesuite, Pontius, Villacastin, et muniti Schot.s tenent, obtum, sed totale logice esse quid reale, licet non veniant in assignando quale ens rea.e sit; nam actus intu Jesuite, denominationem extrinsecam Pontius cum alijs, et demum relationem realem alij Schot.s defendunt.

208 Magistrum pro obto totali log.e in se ens reale, et pro obto log.e ens raonis stabilis evidentissimis raonibus conandi. Alij Schot.s cum Mastrio reog dicentes, et alijs obtum totale utriusque log.e esse ens raonis pro sperto recipiunt, d in assignando quale ens raonis, adhuc maxime discordes adver[tun]to; nam Schot.s in univ.e ens raonem in te[n]tionem [illegible], in via D. Sti esse Schoticum dogma, fir-missime credunt. Alij Schot.s esse solum [illegible] in tentionem [illegible] apud eundem D.m esse certum [et] indubitant. Nos ambe [illegible] do qd magis placet, a Jesuitas, tomistas omni [illegible] phrases Schotum, sit nostra resolutio:

209 Obtum totale qd log.e in se ens raonis est tale. P.o raone, ad omnes illos, qui pro obto ff.l log.e aliquid rationum ab struendum reale, log.a sua tam omnes, et D.m maxime q. 1. predicato. dis[cu]rr[ent] illi; d hanc denominationem a suo obto ff.l desumit: p.e ejus obtum ff.l esse ens raonis. Patet cons.a, quia ens rea-le nisi esset nisi denominationem realem tribuere. M. apud omnes certa. P.o m.a; si hanc denominationem non acciperet log.a a suo obto ff.l, sed denominaret talis, quia tradit [illegible] raone

230 Replicabis contra solutionem: quia intentio est objectum formale logicae. Probatio consequentiae: objectum formale logicae est specificativum illius; sed intentio non est objectum specificativum logicae. Probatur minor: quia intentio esset objectum specificativum, deberet esse motivum; atqui non est motivum: ergo nec specificativum. Respondeo negando consequentiam. Ad probationem, concedo majorem, et nego minorem. Ad probationem quoad solutionem; quia in objectis motivum non debet esse specificativum, sed objectum terminativum. Patet solutio in missionibus relatis ad relationem, et quantitate, quae missiones ab illis specificantur, et tamen non sunt objecta motiva, sed praeterita terminativa saltem pro hoc statu. Patet etiam in visione beata, cujus objectum specificativum est divina essentia, et tamen ab ipsa non producitur, sed a divina voluntate: unde etiam intentio sit terminativum praeteritum, potest optime logicam specificare.

231 Arguitur 3o: Scientia dicit relationem realem ad objectum: sed objectum logicae est aliquid reale. Probatur consequentia: relatio realis requirit pro termino aliquid reale: tamen relatio realis logicae est ejus objectum: ergo hoc est aliquid reale. Probatur minor: sicut se habet relatio realis ad fundamentum, ita se habet ad terminum; sed requirit aliquid reale pro fundamento: ergo et pro termino. Respondeo distinguendo antecedens: scientia dicit relationem realem praedicamentalem ad objectum, nego antecedens: relationem transcendentalem, permitto antecedens, et nego consequentiam: distinguo majorem probationis: Relatio realis praedicamentalis requirit terminum realem, concedo majorem: transcendentalis, nego majorem, et distinguo minorem: objectum logicae est terminus relationis realis praedicamentalis, nego minorem: transcendentalis, permitto minorem, et nego consequentiam.

232 Duplex itaque est relatio: praedicamentalis una, transcendentalis alia. Illa requirit non solum realem existentiam fundamenti, sed etiam termini. Ista vero, quia potest habere terminum non solum possibilem, sed etiam impossibilem, ut in cognitionibus terminatis ad possibile, impossibile, et in aliis, quae referuntur ad objectum, licet actu illud non existat; unde relatio transcendentalis non petit terminum existentem, et sic scientia logica aliquam dicit relationem ad suum objectum, haec ad summum est transcendentalis, quae ad intentionem, quae optime terminari potest. Nec obstat quod Philosophus relationem scientiae, quae est mensurabilis ad mensuram, annumeraverit inter praedicamentales: quia modus noster in intentione fuit solum diversa fundamenta recensere, ut aliqui scholastici notarunt.

233 Arguitur 4o: ... apparatus sibi at ratio una, ... ubique ... arte ...

nominaõ raonis sumitã a tatingentia actuum raoni., a cons.e=
quens animasticae et caeteri scie. icent scilicet tales, qui ad actus raoe
minatingunt.

213 In 2o: in alijs scijs seu facultatibus dantur ppa, et
regle specialiter docentes, et exudientes intum. q. hic etiam di-
cent rates. Resp. bi qd tales regle sunt circa obtorum intelligen-
tiam. Dña: actus intus solum in talica sub ee audiendus; quia
obtum ẽ incapaxe rudiitionis, q. ex capite dicend. sunt rates. In co.
intelligentia obti eactus intus: q. scicia cadbti intelligentiam dant
regle, tales scili seu facultatem regulantes atingent actus intus,
seu raonis, n. solum absolute, d. etiam directive: q. cum loga h scis
rates dicent., a cons.e sequens loga hoc titulo sola titulari in meru-
it.

214 Roboratur pple. argutum: loga n dicitur ratis ex capitibus in ar-
gutis assignatis, aliunde enim quia ipse intrince et entitative sit
quid raonis; sic enim ẽ qualitas realis, cum sit actus intus,
qui qualitas realis ẽ: q. a suo obto totali hanc sumit meritoralem
denominaonem: q. obtum totale loge ens raonis ẽ tale.

215 fit. 2o uo
raone: obtum totale loge eid, quod disponunt recte tur obtivi ints raon
artificio logi; d. hoc ẽ quid raonis: q. obtum tale loge ẽ ens rao=
nis. Pba. mi: qd disponunt recte tur obtivi intus in modi scire, raoe
ne cuius atingunt a loga, d. raone talis raonis atingunt: q. d. fit.
fit.

216 mi. ex D. S. jam sitato: hic considerat de decem predicamentis
in quantum ordinabilem ratione et actui (quia ali talogenca sunt considerati)
rari d hoc caatum a raone ẽ quid raonis: q. raone talis rao
nis &. Pbr. mi: hoc caatum ẽ 2a inteo; d 2a inteo ẽ ens raonis:
q. hoc caatum &c.

217 Pr. hec m.a 3a Ponthum, et alios scotas, qui 2as
inteones ee denominaoes extrincas ex actu reali intus,
res in tse sepparanti dirivatos, re niont. fit. 2, neg... paris,

de illo. Ceterum minor Ddi est evidens, quia predicabilitas, quae est passio generis non convenit ei secundum unitatem proportionis nec natura ratione talis unitatis. Consequentia autem. Tum quia ut pluribus ita conveniat natura recte, quia talia natura, quae unitatis proportionis sunt quid reale, et non intrinsece predicari de pluribus entibus realiter ex Dri l. q. 24. ysal., ubi ait: quod est impossibile esse convenientiam nisi intentioni: quod predicabilitas, quae est passio solum potest demonstrari de 2a intentione, ac consequens haec ipsa potest esse obiectum formale.

237 Item: ex obiectralium unitas scientiae desumitur de ex obiecto formali unoque unitas analogiae non potest desumi unitas scientiae ex Dri q. 3. ysal., ubi sic ait: Reanalogum (loquitur de obiecto) ad excentrata subiecto, et tunc ex eius unitate non est unitas scientiae: quod cum unitas proportionis sit analogia ab ei unitate nequit unitas scientiae desumi, et consequenter unitas proportionis non obiectum formale logicae.

238 Arg. 3o: 2a intentio est aliquid fictum; de logica non potest habere pro obiecto formali aliquid fictum: quod. Probatur antecedens: actus habens pro obiecto aliquid fictum est fictio; de logica nec ullus eius actus est fictio: quod. Probatur minor: omnis actus logicae est scientificus; de nullus actus scientificus est fictio: quod. Probatur minor: omnis actus scientificus est verus; de nullus actus, qui sit fictio est verus; immo falsus, cum sit inductivus erroris: quod.

239 Resp. 1o negando antecedentem solutum ex doctrina Dri q. 4. ysal. nam 2a intentio habet fundamentum in rebus, a quibus movetur intellectus ad causandam illas. Illud dicitur intentionale, quod habet fundamentum in rebus non est figmentum, de solum illud, cui tale fundamentum non respondet. Audite Dum de 2a intentione ysalitatis loquentem: et cum dicitur quod est figmentum, dico, quod non sequitur, quia figmento nihil respondet in re extra, ysaliae vero aliquid respondet, a quo movetur intellectus ad causandam ysalitatem in intentionem.

240 Resp. 2o esse simul negando minorem ad probationem distinguo maiorem: actus practicus habens pro obiecto aliquid fictum non est fictio: permitto minorem actus speculativus, quod [illegible], et distinguo minorem

tamen negandam minorem ad probationem, distinguo: praedicta dispositio causat sive effectum verum et reale, concedo minorem; causat et exercite suo dispositio: antecedens primum et causa physice in ipsum, concedo minorem; causat ut conditio, concedo; et distinguo: defectus realis impedit causam exercitam, et substitutivam realem, concedo minorem; causam signatam, nego. Itaque syllogismus, seu demonstratio, potest dupliciter sumi. Materialiter, scilicet, pro relatione, et sicut ait ipse Mastrius q. 1. proemialis logicae articulo 3. est illa machina instrumentorum, quam mens instituit, coordinat, ut in una substituatur, et in altera praedicetur, formaliter pro relatione, et ex relatione relationes ab intellectu fictae manantes, et sequentes mediis terminis occasione desumpta de illa reali ordinatione. Demonstratio ergo primo modo causat scientiam realiter, et exercite, secundo modo signate.

421 Huiusque Mastrius excitatus pro solutione similis argumenti est: hanc nos pro hoc suo argumento in se distinguendam paramus, quam si diluerit, argumentum [illegible] factum insolutum relinquet; unde absolute respondendo ei me existimo de toto argumento ex doctrina Mastrii in citato loco, et in disputatione 2a logicae q. 2a. articulo 1. et disputatione 5a q. 1. articulo 1. addita ut potest effectus realis causari physice, et tanquam a causa ab ipsis, et quod talis dispositio seu relatio est conditio necessaria, et sine qua res non causarent scientiam.

422 Dices: replicat Mastrius: conditio ad effectum realem causandum debet esse realis; quia illa dispositio realis debet esse, ergo relatione realis; quia relatione requiritur conditio ad causandam scientiam. Antecedens probatur: approximatio ignis ad stupam est conditio ad producendum ignem, et ad hoc requiritur approximatio realis, et non sufficit approximatio rationis: ergo conditio ad effectum realem causandum debet esse realis. Respondeo distinguendo antecedens: conditio ad effectum realem causandum debet esse realis, si effectus sit causatus per influxum pure physicum, et materialem, concedo antecedens; si sit causatus per influxum physicum intentionalem, nego antecedens, et sic ad rationem; quia influxus ignis ad producendum lignum non est physicus intentionalis, sed physicus purus, et materialis, et ideo indiget approximatione reali.

tamen loga, provt nunc instituta, solum agit de ens. rationis, quia et in-
tentionis, quia ab omnibus scia realis proclamari naturalis, et non ens rationis, quia
et probatum relinquimus. Scia quippe de
rest...er, casu quo subtrahis le intentionis tra[c]ta deret, non esset loga, qui nunc
tradit, et alias specifice distinctas, quia una ageret de ente rationis, et ali-
a de ente reali; sicut in scia Metaph. loga et non esset loga. Specifice di-
gunt, quia una ... et alia de ente rationis: unde talis sciat
non esset loga, sed esset alia.

225 Loveris judica... quod talis
scia non esset loga, quia agit de ente reali, nec esset mphisica, quia licet agat
de ente reali, ... tamen agit de regulis; ... una scia, que
non esset loga, nec mphisica, ...quia ab utraque a-
liquid accipit, que metaloga diceret: meta, quia ageret de ente reali, et
loga, quia de regulis.

Questio VIII.

An loga sit simplex, vel composita qualitas ex pluribus habitibus specifice distinctis.

226 Celebrant satis praesens scholasticum dubium, ad eius lucem suppono,
ut apud omnes communi ... quod loga non solum agit de modo
sciendi in communi, sed etiam de definitione, divisione, et argumentatione, de quibus
loga ... demonstrat: unde difficultas est, an unicum habitum
sufficiat ad istas cognoscendas, et similiter earum ... et proprie-
tates; an plures requirant habitus, ita ut de ... inclinari ...
facilitan... ... ad definitionem, alius diversae speciei ad di-
visionem, ... ad argumentationem et alius. Sit tamen loga est
simplex qualitas, ... positum.

227 Circa hanc sit ... difficultate
... angelici D. ... q. 54. art. 4. ubi loga esse simplicem qua-
litatem apud Tomistas expressissime docet. ... et
... D. ... 6. mphics. q. 1. ... q. 3. in prolog., et variis aliis in locis,
in quibus logam, sicut quamcumque aliam scientiam, non simplicem, sed compositam qua-
litatem esse ... et sub ... ... D. Scoti adsti-
pulant omnes et magna pars ... ...

extrinseca nec relatio realis possunt esse principium quo causativum physice scientiae.
suadet; quia nec denominatio extrinseca, nec relatio realis habent sufficientem entitatem, ut possint scientiam in sua virtute praecontinere: ergo nec possunt illam physice causare. Assumptum declaratur; quia licet denominatio extrinseca sit realis, non tamen est ens reale: et relatio illa quamvis sit ens reale, est tamen desiderata per exitum, et producere impotentium.

227 Arg. 2o: obiectum formale q. scientiae est causa, et mensura scientiae; quia iuxta August. ab obiecto, et potentia paritur notitia; d. ratione quidem est causa, et mensura logica: q. d. P.a m.a rationem quoniam est in ratione; de ratione non nequit esse causa, et mensura logica q. ratione d. P.a m.a logica est effectus realis; d. ens rationis non potest mensurare, nec causare effectum realem, quia nemo dat quod in se non habet: q. d. Resp.a distinguendo m.m: obiectum motivum debet esse causa scientiae, concedo m.m: obiectum pure terminativum, q. o m.m, et concessa m.i, nego consequentiam.

228 Duplex igitur, ut colligitur ex D. S. in 1. dist. 1. q. 1. est obiectum scientiae: motivum, terminativum. Motivum est illud, quod simul cum potentia causat notitiam, notitiam, seu scientiam, et de hoc loquitur August.us terminativum est illud, quod solum terminat scientiam, seu notitiam ab aliis causatam. Licet q. obiectum scientiae realis causet illam, et ideo est motivum, non sic obiectum scientiae rationis, ut in logica, d. haec causatur ab ipsis rebus, in quibus rationes fundantur, et ad ipsas intentiones terminatur. Advertite, quod obiectum motivum, et terminativum possunt in idem ~~[illegible]~~ coincidere, et etiam non necessario, quia possunt inveniri separata, ut patet in logica, et aliis.

229 Resp.a 2o: aliter distinguendo m.m obiectum scientiae, quod est per actum rectum, est causa illius, permitto m.m: quod est per actum reflexum, q. o m.m Solutio est nostri Mauritii q. 3. univ. al. ubi ait, quod licet obiectum scientiae, quod est per actum rectum, sit causa partialis illius, tamen obiectum scientiae, quod est per actum reflexum, ut in logica in ratione intentionis, non oportet ut sit causa partialis illius, d. tota causalitas tribui potest intellectui: unde licet ratio intentionis sit mensura logica quoad perfectionem entitativam, et intrinsecam, est tamen quoad veritatem, ut dicunt recentiores.

in ratione doctrina; quia actus, et pōa non sunt e suo genere rationis; ita tales qualitates juxta illos e suo genere rationis sunt: quae non se habent, ut actu, et pōa. Pro quo ad 2am partem: una quae sit mere indivisibilis habet partes divisibiles secundum extensionem proportionatam juxta murum phorum, ut sint in primis; quod quaelibet illorum qualitatum secundum illorum indivisibilibus esse: quod non possunt uniri mere indivi- sibili.

254 Atque denique dicuntur multo magis aquirere novo aliquem gradum qualitatis, ergo potest intendi magis, ac magis. Resp. neg. m; autem intentio habitus datur circa easdem partes obti, non vero circa diversas, dicta suae qualitas acquisita per demonstrationem circa definitionem, ante demonstrationem circa divisionem erat facilitas ad definiendum, et non ad dividendum: quod si postea talis qualitas intenderetur solum redderet intentum facilem ad definiendum, non ad dividendum. Nunc sic: experientia docet quod per repetitionem demonstrationis circa definitionem aquirit de novo facilitas ad definitionem, et non ad divisionem: quod per hanc repetitionem non intenderet habitum, sed extenderet, et consequenter distincta qualitas in specie circa definitionem, et circa divisionem.

255 Pro 2o. ratione ex 2a. in nostra potentia: in logica dantur plures actus specifice distincti: quod et plures habitus. Cons. videtur evidens; quia actus specifice distincti cum diversa difficultate nequeunt uno habitu generari in specie. Pro ans: in logica dantur plura obiecta specifice distincta, de actibus specificantibus per obiecta: quod dantur plures actus. Mi. patet, quia definitio, divisio, quae sunt obiecta logicae, specifice distinguntur. Ad hanc rationem resp. tomistae quod talia obiecta non differunt, nec distinguuntur specifice, et in esse scibili, ob tantum materialiter distinguntur.

256 Sed dices obiecta distinguuntur specifice in esse scibili: quod non tenet solutio. Pro subm: haec obiecta considerantur per logicam secundum rationem mediorum, in qua conveniunt, de tamen sua diversitate specificas, in quibus inter se differunt, et de ipsis ut constituti per ratione praedicta logica demonstrat pro ..: quae distinguuntur specifice in esse scibili. Ans quo ad 1am partem de ratione sive rationem quaedam: quia ... considerantur per logicam juxta tomistas, quia de illo demonstrat passio: quae si de definitione, ut talis logica demonstrat passiones ab illa per se considerat.

257 Pro ans quo ad 2am partem: logica demonstrat definitioni hanc proprietatem: definitio explicat per se rem, dicitur quae per se convenit definitioni, quia praecise ex munere suo, quatenus talis est definiens, ut talis logica demonstrat passio. Pro mi: si proprietas illa conveniat defi-

potestat analoga, etiamsi quam logica dissolvat analoga, nec statuendo a [illegible] pro [illegible] pal. [illegible] characteri datur [illegible] f.d. P. m. omnes res a parte rei dicuntur unitatem proportionis in illo ordine, quod in logica de eis enunciatur et ratione eius [illegible] de eis si uniformiter demonstrat, quidquid demonstrat, de hac ratione sufficienter [illegible] specificandam logicam: f.d. N. textu, na sub hac ratione nulla scientia attingit res tam diversas. P. m. a parte rei dicuntur unitatem prop. [illegible] analoga, et omnes aliae rationes communes [illegible] quae unitas proportionis statim hoc, quod sicut talis identificatur cum suis speciebus, ita etiam cum earum [illegible] ~~[illegible]~~ dhoc praedicat [illegible], quod de eis logica enunciat, quando de eis agitur, quod praedicat de pluribus differentibus specie neo [illegible] ratione eorum de [illegible] plura per [illegible] in logica demonstrant: f.d.

234 Resp. ad argumentum distinguendo m. characteri datur ratio una analoga, sub qua res per statuenda a [illegible] proobjecto [illegible] logicae, conc. m. et suppositum, [illegible] ratio analoga potest esse, sub qua res per in analoga attingi; datur ratio una univoca [illegible] ultimate alicui sufficientem [illegible], sub qua res per ratio statuenda a [illegible] proobjecto [illegible] logicae, [illegible] nego absolute m. ad [illegible] nego m. quoad tam parte, et quoad [illegible] nego, quod unitas proportionis de [illegible] enuntietur in logica.

235 Igitur talis quod sit objectum [illegible] alicuius facultatis scientificae, debet scientia de ipso, seu [illegible] ratione [illegible] demonstrare. Sub [illegible] analogum non potest [illegible] sub [illegible] demonstrationis, seu [illegible] nequit scientia demonstrare [illegible], ut tenet D. S. [illegible] praedicamentis [illegible], quando [illegible] sub [illegible] analogum, de illo [illegible] fiunt demonstrationes. Debet igitur objectum scientiae esse univocum, ut habetur ibidem D. [illegible] scientia demonstrat per [illegible]. Cum ostendit, inquit, subjectum esse necessario univocum, dico, quod omnes ille auctoritates, et probationes procedunt [illegible] demonstrationis; cum autem unitas proportionis non sit univoca, [illegible] hoc, quod pro objecto [illegible] statui nequit.

236 [illegible] quod [illegible]

[illegible] ratione [illegible] proportionis [illegible] demonstrationis [illegible] [illegible] seu generat [illegible] logica demonstrat [illegible]

~~Deus~~ Dvus. — 2m as in la 2 q loquat de diversissimis totalibus, et disparatis, ut sunt mea loga et mphica, non vero de diversis mentis partialibus, et sub una ratione tentis, cuius oppositum factum Dr. in verbis multiplicatur; quia diversae scientiae partiales sub una scientia totali comprehensae diversa media partialia postulant, sicut diversae scientiae totales diversa media exigunt necessario.

263 Ex quo patet totum hoc: ideo diversa media loga definitionis scilicet et divisionis sunt tantum materialiter diversa, quia conveniunt in ratione communi, scilicet dicere rationem probatam et tantum materialiter diversa: quae sunt formaliter diversa. Pro mj: ex quo media loga, phica et mphica conveniant in ratione communi scibilium, non sequitur ea hoc esse tantum materialiter diversa: patet a simili. Et ideo certum in ea sumptione admittentium habitus logicae, phicae et mphicae formaliter distinctos, et ea sequitur.

264 Palanchoa communi fomista rum recedens, et discurrens aliter ad oppositum rationem resp. quod actus demonstrans, et tradens regulas circa definitionem attingit illam ut talem, et quod actus definitionem ut talem specificat, non tamen habitus, qui in definitionem scibili attingit, et ideo licet sint eundem actum non possint attingi definitio et divisio sub eodem tamen sunt eundem habitum. Et ratio totius solutionis est, inquit ipse, quia habitus est magis extensus, quam actus, et ideo ad plura se extendit. Haec solutio in quantum dicit, quod obiectum habitus est plura ratione scibili, est communissima.

265 Pro: habitus et actus respiciunt idem obiectum, et sub eadem ratione formali, quod iuxta Palanchoa actus circa definitionem non solum attingit ut scibile, sed etiam specificum definitionem v.g. quae est scibile de habitu. Pro: habitus solum inclinat, et facilitat potentiam ad eliciendos actus similes illis, a quibus fuit genitus habitus: dactus, qui habitum generant respiciunt definitionem ut talem: quae tales actus facilitat habitus. Nunc sic: habitus respicit ut ratione obiecti id quod respiciunt actus ad quos habitus facilitat: quae sicut actus respiciunt pro obiecto definitionem ut talem etiam habitus.

266 Pro: actus de tendentes circa multa scibilia sic generant habitum iuxta Palancho, et tomistas: quae etiam tendentes circa multa scibilia ut talia. Pro consequentia: ideo tamen verum; quia cum multa scibilia sit difficulter cognoscit, omnis scibilitatis cognoscit difficultatem modificitur, cum non cognoscit ratione solum cognoscat rationem scibili, detia ad ratione specifica quae sic actus tendentes.

267 Pro Retorsiacit: ideo iuxta Palanchoa actus demonstrans circa definitionem attingit illam ut talem, non vero habitus, quia habitus est magis extensus, quam actus, dicitur nuper non videtur illa: quae non licet. Pd. cuius ipsius. Pro mj: magis extensus est habitus, quam actus, sic quod habitus attingere obiectum mphicum non attingit illud ut tale, dicitur hoc est falsum, nam admittit phicam [illegible]

quod intellectus practicus logicus est prior quam intellectus speculativus, secundum nostram efficacia reliquorum argumentorum. Ut enim insinuavit D. S. in 2. dist. 1. q. 1. articu. 2. et Aliung. 5. litera b duplex est intellectus, seu actus circa ens rationis, unus directus, seu practicus, et est entis rationis factivus, alius reflexus, et speculativus attingens ens rationis in sua propria habitudine. Praecipue sit ens rationis. Praecedens supponit ens factum, insuper et solum attingit, seu cognoscit, ut cunctum intelligibilibus.

221 Licet actus logicus practicus, seu factivus entis rationis sit prior actus, est tamen logice speculativus, quia non facit, sed solum cognoscit, seu contemplatur facta mediante actu practico, et in hoc nulla est contradictio nec error. Patet solutio in ratione peccati: licet enim ratio practica, seu factiva peccati sit error, actus mere speculativus peccati error non est, sed scientificus, et pluries acquisitus, ut sola tentatio errori denominatur, hoc est, habet pro obiecto errorem; et idem in logica dicimus.

222 Arg. 6. rainteo, quae ponitur pro dolio tabernae, est signum tabernarum in theoricum ex D. dicente: quod significat in re, exercet in re; sed rainteo, quae sit ens rationis, non attestet signum rerum: ergo rainteo est quiditate. Probatur minor: rainteo, quae est signum tabernarium, representat res, ut sunt a parte rei; sed rainteo, quae sit ens rationis, non representat res prout sunt a parte rei: ergo rainteo est. Probatur minor: rainteo, quae sit ens rationis, est realitatem a parte rei, ut ratione vidit: ergo non habet tradita: ergo non representat.

223 Respondeo sicut in tra, usque ad ultimum momentum, cuius consequentiam negamus: quia ex eo, quod rainteo sit in sua entitate realis, ac ea parte rei, non sequitur, quod representet res aliter ac sunt a parte rei; sicut licet species impressa, et omnino, seu species expressa substantiae sint entitative accidens, non sequitur, quod accidens representent, quod substantiam cuius sunt signum.

224 Pro lectione de notare, quod reliquae, quae nunc de facto traduntur sub his terminis, potuerunt tradi sub aliis; nam sicut nunc dicitur quod praedicatur de pluribus, posset dici: natum inesse semper in individuis in terminis;

mentalis est plura qualitas: et potius habitus logica sit una scientia propter totam qualitatem, quomodo nec philosophia cum ex tot parvis componatur nec valet dicere, quod talis suppositio potest explicari pluribus actibus, non vero ex pluribus habitibus, de qua est [illegible], nam omnes rationes quibus illi probant suppositionem actuum probant etiam suppositionem habituum. resistunt variorum sagittę.

454 Arg. 1º logica est una scientia quando sit simplex qualitas: Probatur consequentia: sicut sit plura qualitate non habent quid unitatem ad unam scientiam constituendam, ergo sic est una scientia. Antecedens probatur: Tali duobus modis talis dicta possunt aliqua unitatem ad faciendum unum, scilicet tanquam actus et potentia, in eo indivisibilitatis unitatem, quod si dant plures qualitates, nec se habent tanquam actus et potentia, nec tanquam continuum indivisibilitatis copulatae, et si sunt plures qualitates non [illegible] [illegible] implicat, quod multiplicet [illegible] superior, quin et inferior multiplicet, sed ad qualitatis superior ad scientiam, quia est indifferens ad scientiam et artem: implicat, quod multiplicatio qualitatis in logica, et quod logica in esse scientię non multiplicet: ergo est una scientia, sed simplex qualitas.

455 Hoc argumentum est Achilles, [illegible] [illegible] difficile est. Dico est sufficiendo autem logica est unus scientia unitate tam unius, seu attributionis, secundo autem: unitate indivisibilitatis, subdistinguo: indivisibilitatis physicę et in esse rei, nego: unitate indivisibilitatis in habitu nec est subtiva, item subdistinguo: unitate indivisibilitatis generica, secundo: specifica, nego. Igitur ut sit una scientia logica unitate attributionis sufficit, quod detur attributionis, ipsius sufficit unitas aliqua, generica saltem, ut docet Dª, quia talis unitas accipit ex parte rei esse scientia, ut tamen esset una simplex qualitas, necesse erat, quod esset una indivisibilitatis specificę unitate, quam unitate, cum dicat logica, inde est, quod non est simplex qualitas.

456 Ad rationem respondeo idem, ac ad argumentum, et illud zeto - quo in eorum doctrina hoc modo: ratio superior nequit multiplicari sine multiplicatione inferioris, sed hoc non tenet in ratione [illegible] [illegible] sed: quod [illegible] rationis est falsa. Dª ideo [illegible] [illegible] demonstratione diversę speciei [illegible] unitas habitus specifice distinctos, quia licet in esse rei demonstrationes sint specie distinctę, non vero in esse scibilis, modo sic est rei est quid superius ad esse scibilis: quod ad multiplicationem demonstrationum in esse rei necessario praesupponit multiplicatione in esse scibili, sed hoc sufficit, ut sit in eorum doctrina, potentia qualitas, quia a posteriori [illegible] [illegible] erat, et hoc non recedunt: quia nec sic cede redebemus sua probatione.

457 Arg. 2º: ideo logica est potentia qualitas, quia ubi sit jadant plures habitus, videant: quia non. Probatur: ideo dant plures habitus specie distincti, quia dant plures actus, sed hec ratio non probat: quia 1ª respondeo: ex pluribus actibus specie distinctis, potest generari habitus in specie unum: probatur ratio non probat. 2ª autem ex pluribus actibus numero distinctis potest generari habitus numero unum [illegible]. 3º confirmatur distat unitas numerica qualitatis numerica, quantum unitas specifica

228. Sit secunda ratio: loquendo proprie qualitas ex pluribus habitibus specifice distinctis. Antequam rationibus contrariam nostram resolutionem firmemus, noto ut doctrinam nostram, et Thomistarum clarius percipiatis, quod definitio (dicimus) et divisionem ex argumentatione pertinere species submodo scibili, intentas habitus scientiales ex modo sciendi, tanquam ex genere, et ex ratione definitionis tanquam ex differentia, sicut habitus scientialis distinguitur ex alia integritate. Et in hoc nobiscum sunt Thomistae.

229. Ex his duabus scientiis solum probari rationem ... sciendi, scilicet tantum modo ... ex quo deducunt, quod probationem ... in omnibus ... unicam in specie habitus sufficit, cum omnia ad definitionem ... scilicet ratione sciendi conveniant, et nullo modo differant, sicut ... in ...

230. Discrimen ... definitionem naturaliter ... ideo ... quod definitio, et divisio ... differunt specie tamen ... sed ... scientifice nisi solam rationem sciendi, in qua conveniunt. ... Thomistarum ... Opponuntur ... et defendentes ... rationem sciendi, ... specificam definitionis, divisionis ... defendimus. His ...

231. Probatur 1º ratione: causae specificae diversae, et inter se subordinatae producentes effectus specie, et adaequate diversos; ... sunt plures demonstrationes specie, et adaequate diversae, et inter se subordinatae productivae habitus scientifici: ergo ... sunt plures habitus, et consequenter proprie qualitas. Major in omnium doctrina debet esse vera. Probatur minor: demonstratio facta ex parte definitionis v.g. generat distinctum habitum, a demonstratione ex parte divisionis; ... specie distincti, et inter se subordinatae: ergo. Probatur minor: si demonstratio ex parte definitionis generaret distinctum ... a demonstratione ex parte divisionis, ... facilitatem ad recte definiendum, sicut et ad dividendum; sed hoc non: ergo.

232. Respondent aliqui, quod repetitione demonstrationis ex parte divisionis generari aliquid de novo, ... diversum ratione ... praecedentis, quia unitas ... constituitur unum per se, sicut in aliis qualitatibus ... Contra: quae producunt ... diversi debent esse diversae speciei, dummodo non sint subordinatae; ... producunt ... demonstrationibus diversae speciei, non subordinatis, ... conveniunt.

Datur

233. impossibilitas talis unionis ... ad constituendum unum per se, scilicet ... speciem ... ad constituendum ... continuum ... nullo modo ... qualitatem ... unionem ... cum ... impossibilitas talis unionis ... talem qualitatem ... sicut ... modo ... unionem ...

ram; nam etsi sit subjectum essentiam propositionis declarantis, minime autem definitionis, ut exspliquet: ergo servat ultimam; sed hec sunt omnes conditiones bone definitionis: ergo est recta.

16 Argumenta solvunt.

Arguitur 1o de ratione signi non est indicare aliud a se potentie: ergo non est recta ~~nostra~~ definitio signi. Probat antecedens: imago velo cooperta est vere signum, sed non indicat potentie aliud a se: ergo de ratione signi non est indicare potentie aliud a se. Probat minor: talis imago non terminat cognitionem potentie; sed quod ejusmodi cognitionem non terminat non indicat potentie: ergo non indicat &. Respondet ad argumentum concedendo majorem probationis, et distinguendo minorem: non indicat potentie actualiter concedo minorem: aptitudinaliter, nego minorem; et distinguo consequens: de ratione signi non est indicare potentiis actualiter, concedo consequentiam: aptitudinaliter: nego consequentiam. Itaque dupliciter potest signum indicare potentie uno modo actualiter, et in exercitio, et hoc evenit, quando objicitur potentie, et nullum adest impedimentum, neque ex parte potentie, neque objecti; alio modo potest signum indicare, et est quando supponitur cum sufficienti virtute ad movendam potentiam, et propter aliquod impedimentum illam actualiter non movet.

17 Primus modus indicandi non est de ratione essentiali signi, sed illi accidit, sicut omnis actus secundus accidit universaliter actui primo. Secundus autem modus indicandi est predicatum signi essentiale, et per hunc explicatur signum, nam est commune proloquium, quod verba in definitione non dicunt actum, sed aptitudinem; sicut homo non constituitur essentialiter per actum ratiocinandi, sed per se se: unde etsi imago velo cooperta actualiter aliud non indicet potentie dummodo sit apta ad indicandum, semel quod au=

tiom, quia praecise eam̄us scidi possetetiā eadē proprietas demonstrari de divisione et adequatione, d hoc ē falsum, quia divisio 2um se n̄ extraimitt... sectum, sceptum, rē, aliasdivisio in partes inequales specum, et qui[illegible] fari verumreextra [illegible] 2.º m.ª quia ēt ratione conveniendi partibus speciediferentibus conveniti homi, quia praecise ēa , hēadē proprietas convenit, et potest demonstrari de eque, quia praecise ēa q proprietas illa [illegible].

258 Dato: ad excludendum de aliquo subiecto proprietatem, quae illius debet poni pro medio ineius demonstratione ratio, et ipsum adequatum illius pro [illegible] de definitio subiecti; d radic ipsum adequatum, et de [illegible] definitionis n̄ est [illegible] mus sc[illegible] etiā, ditiā specifica de ratione modi sc[illegible], et definitionis constitutiva: q ad excludendam hanc definitionem de definitione: ex hac definitione debet poni pro medio tota essentia definitionis. Totus sic sensus videtur evidens; nam m.ª ē omnium; alicunde si ipsum inadequatum sufficeret, quod ipsum inadequatum risibilitatis potest eē medium ad excludendam risibilitatem, et sic haec demonstratio valeret: omne vivens sensitivum ē risibile, d equus ē vivens sensitivum: q equus ē risibilis.

259 Maior īdz ē omnium; quia minus scidi n̄ ē tota essentia definitionis, cum solum sit genus in eius definitione, sicut ā ē in definitione homini, et ea sequit. Infertur: q ad demonstrandā proprietates definitionis debet poni pro medio tota essentia adequata illius: q diversum medium debet poni ad demonstranda proprietates definitionum. Idq sic; q diversa media diversos trahunt habitus ex D.ᵒʳ Toma 2.ª 2.ᵉ q. 52. art. 2. ad 2.ᵘᵐ dicente: tota autem virtus demonstrationis dependet ex medio, et ideo diversa media sunt sicut diversa principia activa, 2um quorum habitus sciarum diversificant. Quod clarius ē, quod priverit in logica experi: unt habitus.

260 Nec dicas cum Raiona, et Tomistis, matijs dd ipsum seu media in qualibet scia sunt tantum materialiter diversa, n vero formaliter et in esse scibili, nam pro ē, quia ideo iuxta illos definitio, et divisio non diversificant habitus, quia tantum sunt materialiter diversa: q si media in qualibet scia sunt tantum materialiter diversa, n possunt habitus diversificare; d oppositum sentit D.ᵘˢ Tomas, quia 2um diversa media habitus sciarum diversificabunt: q quia media sunt formaliter et in esse scibili diversa.

261 Dato: q media in qualibet scia ē non tantum materialiter diversa, una scia totalis comprehendens et sub se diversas scias partiales; una totalis scia comprehendit sub se diversas scias partiales, quibus diversitas rerum noscitur ex D.ᵒʳ Toma q. 8. de veritate art. 16. q media in qualibet scia sunt tantum materialiter diversa.

26[2] Ex hac Laorato... praecludit se forte tota alia ad [illegible] responsio, scilicet quod

in logica darent plures habitus hoc est [illegible]: ergo. Prob. min. habitus, qui est in determinata specie qualitatis, et inspicitur ratione [illegible] spec[ificativa], et [illegible] ex pluribus habitibus potentiae respicere ratione [illegible] plures: ergo. Item habitus scientifici partiales reponuntur [illegible] scientia totalis in physica et logica, [illegible] hoc non admittit [illegible].

494 Resp. [illegible] Ad probationem distinguo min.: est in determinata specie qualitatis infima vel subalterna, concedo min.: infima, [illegible] min. Licet enim admittatur quod scientia debet esse in determinata specie qualitatis, potest intelligi infima vel subalterna, et [illegible] prout [illegible] ex pluribus habitibus respiciatur, sed est in determinata specie qualitatis subalterna. Et dicendum [illegible] illud est verum de scientia partiali, non vero de totali. Ad [illegible] quia [illegible] convenientia [illegible] habitus [illegible] et aliis [illegible] qui in habitibus logicae et in physicae. [illegible] dicendum [illegible] quod divisio scientiarum totalium non est ex natura objectorum, de [illegible] voluntate: unde habitum physicae potest reponere cum habitu logicae [illegible] et [illegible] quod in [illegible] ponuntur [illegible].

495 Resp. [illegible] specie atoma, [illegible] specie atoma, [illegible]: ergo. [illegible] specie atoma quando [illegible] unicum motivum formale [illegible] in logica: [illegible] ergo. [illegible] tunc unicum motivum formale quando [illegible] ratione particulari [illegible] materialiter [illegible] ratione particulari [illegible] in logica: ergo. Prob. min.: illud [illegible] materialiter [illegible] quod potest adesse et abesse salvo motivo formali, et [illegible] ratione particulari [illegible] habitus [illegible] in logica, [illegible] et [illegible]: ergo.

496 Resp. [illegible] illud [illegible] materialiter [illegible] quod potest adesse et abesse salvo motivo formali [illegible] omnes [illegible] et salva scientia totali, et adequate, concedo min.: salvo motivo formali, et scientia inadequata [illegible] partiali [illegible] in [illegible] servata [illegible]. Duplicit[er] potest considerari [illegible] scientia [illegible] inadequate [illegible]. Similiter scientia [illegible] duplicit[er] potest accipi, [illegible] adequate [illegible] omnes habitus, [illegible] inadequate [illegible] habitus partiales [illegible] salvatur [illegible] motivum formale [illegible] inadequate [illegible] sunt necessarii [illegible] materialiter [illegible] comparatione [illegible].

497 [illegible] habitus [illegible] quae [illegible] scientia: [illegible] habitus. [illegible] potentia [illegible] omnia [illegible] in [illegible] omnia entia [illegible] voluntas omnia bona [illegible] potentia [illegible] omnia [illegible] habitus [illegible] omnia objecta logicalia [illegible] omnia potest attingere; quia omnia veniunt in [illegible] omnia objecta logica veniunt in [illegible] scientia: ergo.

498 [illegible] probationem [illegible] ideo quaelibet potentia potest attingere omnia objecta quia a quolibet [illegible] specificatur inadequate et ab omnibus adequate et [illegible] indivisibile potest tendere in omnia inadequata. [illegible] habitus logici specificantur adequate ab actibus, et actus ab objectis: unde ad multiplicationem objectorum multiplicantur actus et ad multiplicationem [illegible] habitus. [illegible] nimis probat [illegible] quod si eadem potentia potest tendere circa omnes [illegible] habitus [illegible] una indivisibilis scientia.

499 [illegible] potentia intellectiva [illegible] habitus [illegible] ratione [illegible] motivum [illegible] potest [illegible] intelligere [illegible] potest non intelligere [illegible] quia [illegible] intelligit [illegible] scientia [illegible]

[illegible]

tinetapicageceteiujsejs, et sequent hatu(m) iinctrigetia, sehatu(s) defitio in ieg. sit magis externa, quia actu(m) de debet specie et defitionem ut tale.

478 Sed Ratione: si ideo indivisa hatu(m) uri circa defitione, et arguatione, non potest hatus scientificus circa defitione, et hatus erroneus circa arguatione; de hoc est falsum quia experientia: sic tune, et ideo hatus. Sed seque(ntur) am(plius): qui hatus fidei, quo credimus omne veritatem a Deo revelatam, in omnibus misteriis respicitur, et ideo sicut fidalis est erroneus circa misterium incarnationis v.g. manet idem necessario misteriu(m), nec circa alia, ut patet in heretic(is) de fidelis hatu(s) logi(ce) iuxta omnia in omnibus logo(s) g(ene)ri(s) eunt; et ideo qui est erroneus circa unum debet neque iustare sciencia circa aliud.

479 Alia arguatio sine: de fitio ut talis, sub una ingente defitionem, et ut sepulcra se non habet erroneu(m), qui ma(gis) in ideo debita ea ipsa ta: qui ma(gis) in de fitio ea ta ea actu(s) at ingentes de fitio ut tale perfungere hatu(s) scientificu(s). Cum patet, quia non sunt min(us) actus tales quasi illi.

480 Ita at illa ma(gis), qui fit hatu(m) erroneu(m), potest ea hatu(s) scientificu(s); ideo defitio ut talis potest ea hatus erroneus: qui et scientificus. Quia certa, quia tam ma(gis) male in intellectu ca(nt) error hatu(m) ac veintlectu ab ipsa hatu(m), et ex ratione fuit: ideo defitio ut talis habet hatu(m) erroneu(m); quia dum magis hoc potest talis in fieri non sit, et magis debite a tua etia in talis non sit: pro sola ilia sole ne ea, et qui erit hatus, et ia aliqua.

481 Hoc praeterea ratione est: Licia qui enim fidei fidei, ipse dicit una se etiam magis, quia non in sinu revelatio in omnibus misteriis et ratio talis logo(s) e multi plex magis alius, et ideo qui error est in actu circa unum misterium, non potest sume fidei circa aliud habet, tamen enim circa unum sibi logo(s), potest tam sciencia circa aliud, de nescio, quid pro inducere de unitate, seu multiplicatione hatu(s) unitas, multiplicitas magis aliudi, cui hatus solum ab obiecto formali specificentur.

482 Ratione in institutione, sic non potest ex se sibi: hatus fidei eunt, quia circa ratio formalis unitas, et qui magis aliud; de ratio formalis logi(s) una sit: qui ipsum sinu exitum ut hatus, multiplex, sicut multiplex ex obiecto logo(s) magis aliud. Sicut colligit ex doctrina Hactenus. Ipse expressissime, et cum reperitur in loco celeberrimo axiomate: in causa necessaria sicut est ratio e contra ratio mi; et manifestum est ratio, ut qui precessa e causis hatu(s) sit unus, et unitas magis alius obiecti formalis, multiplicitas magis alius huius multiplicitatis habitu(s) eadem erit.

483 Sed ultimo ratione in sua minima solum: principia te generis

Disp. Vicesimalis de natura Logicae.

504 Arg. 6.o unicus habitus prudentiae sufficit ad omnia agibilia: ergo unicus habitus logicae ad omnia logicalia. Patet antecedens ex philosophis ethicorum, ubi a parte rei [illegible] unica est prudentia omnium agibilium. Negatur antecedens: nam sicut non respicit facti diversa, ita prudentia agibilia, sicut quae diversa facti sunt cum diversa difficultate requiruntur diversi, ita ratione diversitatis diversi habitus prudentiae, propter ea non est ratio logicae: unde prudentia una est unitate, qua est logica, sicut quod patet ad doctrinam philosophi de unitate prudentiae.

505 Arg. 7.o ideo non sequitur adesse plures habitus, quia adsunt diversae proprietates, quae non possunt demonstrari ab uno; cum vero id hoc est falsum: ergo. Probatur minor: in qualibet re adsunt plures proprietates diversae: v.g. in homine risibilitas, admirativitas, et tamen omnia de homine demonstrantur unico, nempe illius essentia: ergo. Negatur maior, quia quaelibet res salvatur tamen continet suas proprietates, et sic per ea possunt demonstrari; at vero obiectum [illegible] in logica non continet proprietatem divisionis, neque ea, quia est res distincta: unde non potest per eam demonstrari, sicut per essentiam hominis non potest demonstrari proprietas equi, ut talis.

506 Ex quibus patet nostra doctrina: licet res sit una, tamen quia virtualiter est multiplex ratione attingentis sub ratione virtualitate, non potest eam attingere sub unica: quia obiecta logicae sint specifice distincta actu, et habitus unicus attingens non potest attingere totum: unde notare debes, quod licet res sit una, tamen ut virtualiter movet ad rationem unius partis, et ratione alterius, quia erat actus specifice distinctos, et consequenter habitus, eo quod moveat ad diversas partes.

507 Dices: unicus actus potest attingere omnia praedicata homini, dicendo: homo est talis, dicta omnia sunt obiecta talia distincta: quod similiter de actu logicae. Haec difficultas pendet ex alia, an possit [illegible] sit una qualitas. Qui tenent partem affirmativam, ponunt in qualibet propositione multiplicitatem actuum, quilibet tendens primario in suum obiectum, et sic unus attingit subiectum, alius praedicatum, et alius identitatem. In hac opinione haec difficultas est aequata, si negatur qualitas. Alii qui partem tenent unicum actum attingentem primario identitatem, subiectum et praedicatum, et in hac sententia responsum non probat, quia illa omnia sunt unum obiectum totale, et adaequatum; at vero obiecta logicae non sunt una res, sed plures species adaequatae, et sic non est eadem ratio.

508 Arg. 8.o habitus acquisitus per demonstrationem circa unum obiectum logicae potest se extendi circa alia:

ab qualitate specifica, de ex qualitate tum actu unum numerica potest generari unitas numerica habitus, et ex pluralitate specificas.

285 Resp. Ad instandum argumentum: ex actibus specifice distinctis potest generari habitus in specie unus, ex actibus physici, mutui, et quantitate unius speciei distinguuntur. Potest generari habitus in specie unus, et sic conveniunt sive eruntur nata per equalitatem. Quid per dist. dicatur ex terminis solutio. Resp. Ad directe negando, et probando. Ad probationem similiter. Ad probationem similiter. Ad ultimam probationem data paritate negatur. Ratio, quia habitus admittimus ad tollendam difficultatem. In actibus numero distinctis non sunt difficultates diversae, secus autem in actibus specifice distinctis, ut ostendit experientia.

289 Dices: etiam actus specifice distincti habent difficultates specifice distinctas, ergo non possunt generari habitus in specie unus. Quod ut solvatur. Subsumo: etiam si actus numero distincti habent difficultates numero distinctas, possunt generare habitum numero unum, similiter. Quod consistit in argumento. Resp. ad reply. Concedo subsumptum. Ad probationem... Ratio disparitatis desumi potest ex doctrina, quam tradit D. Th. in 1. d. 3. q. 6.

290 Loquendo igitur de specie in qua habitus, sic habitus ita ... ideo resp. quod alia perfectio agentis, et alia agentis. Singularitas ... agentis ... agentis, ... non nata exire in singulari, ... singulare exit. ... quaecunque species significabat ... repraesentans ... qua significat eo ... intelligat de ratione ... nentis falsae; ... de ratione significandi ... et tunc sequitur quod repraesentat sub ratione singulari ... natura, quia ratio ... significandi. ... expresse docens, quod singularitas ... ad agendum, et quod nata est ... virtus agendi, in qua agens intendit assimilare sibi effectum.

291 Ex his resp. disparitas assignatur. Ita ut actus, ut potest ... habitus intendit quantum potest assimilare sibi habitum, qui ... assimilare ... quantum in singularitate ... numero distincti ... innata ... significandi, et in qua ... unde cum duo actus numero distincti habeant eandem speciem natam, ... possunt simul ... habitum; quia singularitas in qua dissimilant, non est ratio ... producendi, sed tantum conditio.

292 At duo actus specifice distincti, cum dissimilentur in ratione ... producendi, non possunt producere unum in specie habitum; quia a fortiori ... debebat esse ... similatio, ex quo educere ... producendi habitum ... exemplum: duo gradus caloris, quamvis numero distincti, possunt ... caloris in uno ...; quia assimilantur in innata qua est virtus producendi: at vero gradus caloris, et gradus frigoris ... unde calorem non possunt producere; quia sunt dissimiles in ratione ... producendi ... similiter.

293 ... simplex qualitas ... hoc est falsum ... sequela ... habitus indeterminata specie qualitatis ...

differendo tum: una scientia simplex scientia, quando partialiter addit et supra rationem humanae intra esse, quod: quando non addit scientiae, aliis tamen: quando ratione munitur, quod: quando speciem infimam scientiae et speciem. Ad probationem respondendum, quod aliqua quia Petrus et Paulus quae sunt inferiora naturae humanae non addunt differentiam essentialem illi specie tamen definito, et divisim modo scientiae, quia hic est illa ad speciem atoma. Ceterum quod, quia scientia demonstrat passionem de obiecto sub esse suo, cum Petrus et Paulus veniunt in esse, hic est, quod una simplex scientia est de natura, et in inferioribus, quod patet in logica.

§12 Ad 1o: ... totalis ... simplex qualitas ... per ... ... qualitas, ... habitu ... ... tum ... ...

§15 ... ...
... ... notandum ... ad ... §16 ... ...
... ...
... ... continent in natura ... quae ... demonstrari possunt: sic omnes ... scientiae continent ... Continent ea, ... et ... demonstrationem, cum hoc tamen stat quod ... ... rationem ... ... et ... demonstranda.

§16 Sic continent modo ... ... demonstratio ... ... Hoc continet ... ... esse ... virtualiter, et ... ... propria et inferiora ... ... totalis, quia ... ... in logica ... ...

§17 ... ...
... ... habitus ... ... virtualiter ... ... obiecti, et habitus proportionantur ... ... sicut ... ... ita ... Sicut ... ... continentia virtualiter et ... ita ... habitus ... ... inclinatio ... ... inferiores.

§18 ... ...
totalis et ... habitus ... ... totalis ... ...

[illegible] potest, ac consequenter si perfectius est habitus distinctus, quia similiter et consequenter situ-
na tamen ad demonstrand. ad diversa pp. representata in logica requirit habitus
specifice distinctos, et consequenter factum.

500 Ad aliud dicitur, quod ratio, scientia potens formiter
intelligere, potest etiam intelligere et attingere, ut tale sufficiens, solum praesuppositi-
ve, quia ratio motiva est ipsa species, et ipsa movet ut ratio unius speciei
rationis particularis, et ut movet ut ratio particularis, et nunquam potest movere ad ordinem
alterius speciei ut ratio particularis, quia adest ut diversa.

501 Arg. 3°. idem habitus
potest tendere in plura objecta specifice diversa: ergo similiter habitus logicus. Pbatur ant.: idem habitus
fidei inclinat ad credendum omnia mysteria fidei: ergo. Dices hoc autem: idem habitus
fidei inclinat ad omnia mysteria sub eadem ratione formali, scilicet sub divina, quia
omnia mysteria fidei conveniunt in eadem ratione motiva, nempe, auctoritate Dei revelantis, et sic possunt attingi ab eodem habitu, at vero objecta logicae licet conveniant in modo sciendi
[illegible] tamen in propriis rationibus, et ad hanc attingenda requiritur multiplicitas
habitus.

502 Dices: quodlibet mysterium fidei habet specialem difficultatem per mysteriis fidei ni-
[illegible] ad hanc difficultatem attingendam sufficit unicus habitus fidei: ergo si-
militer in logica. Distinguo: ad illas difficultates attingendas in ratione sufficit unicus ha-
bitus fidei, scilicet ad eas attingendas directe, concedo; ... Sufficit potentia mysteriis fidei, praecise quia ratio non attenditur. Dei revelantis, tanquam u-
nica ratio motiva, potest praesentia ex particularibus rationibus, quibus non movent. Eo modo potest unicus habitus tendere circa omnia, quia in omnibus est unica
ratio motiva aliis ... Eo modo requiritur multiplicitas habitus, propter
tandem rationem logicae, nec huiusmodi actus ... fidei in ... , ... natalis.

503 Potest dici quod unus habitus fidei ...
ad simplicem [illegible], et ... necessitate apparet, ... attin-
gere omnia ... sub propriis rationibus ... sicut potest ... : unde ...
... habitus logicus ... ad ... operandum, ...
unde ... specificantur, consequenter ... diversas ... dicendum est habitus
... et ... , et licet ... dependere in ...
... habitus, ... scribi.

probabili, et ex tali modo procedendi ... scientia, tn.

~~[illegible]~~

523 Notandum, quod cum aliqua facultas tractat per modum opinionis, vel erroris, non sequitur, quod ipsa sit erronea, vel opinionis, sed demonstrativa; sicut medicina tractat de falsis. De opinione, et errore possunt demonstrari veritates necessarie, et evidenter. Hoc supposito, jam scitis, quod logica artificialis est triplex: docens praeceptiva, docens demonstrativa, et utens active. De omnibus in praesenti quaeritur, et de docente demonstrativa maxime quoad omnes suas partes, scilicet analitica, in qua agit de syllogismo demonstrativo, topica, in qua de syllogismo probabili, et sophistica, in qua de apparenti.

524 Circa praesentem difficultatem varia sunt Doctorum placita, de his reliquis per sequentes conclusiones sensum nostrum aperiemus. Sit 1a conclusio logica docens praeceptiva, et utens active non sunt scientiae, partes. Prima ratione quoad 1am partem: facultas existens ante demonstrationem non est scientia, sed ars; sed ita est logica docens praeceptiva: ergo non est scientia, sed ars. Maior est certa; quia scientia causatur per demonstrationem, ac per consequens posterior est ipsa. Probatur minor: facultas regulativa alicuius operis existit ante illud; sed logica praeceptiva est regulativa demonstrationis in omni parte logicae: ergo existit ante demonstrationem. Minor patet; quia logica praeceptiva tradit regulas ad faciendum demonstrationem in omni parte logicae, et ideo infert.

525 Probatur 2a pars conclusionis: obiectum scientiae debet esse quid necessarium; sed obiectum logicae utentis active non est quid necessarium: ergo logica utens active non est scientia. Probatur minor: obiectum logicae utentis active est opus factum; sed hoc est quid contingens, cum possit non fieri: ergo non est quid necessarium. Praeterea nulla scientia facit suum obiectum; omnes enim supponunt illud factum; sed logica utens facit suum obiectum: ergo non est scientia.

526 Sit 2a, et ... conclusio logica docens demonstrativa est scientia quoad omnes suas partes. Est contra aliquos, qui solum quoad partem demonstrativam esse scientiam opinantur. Doctoris Divi in q. 1. uni., et q. 3. elenchorum, et omnium Scotistarum. Probatur 1o ex auctoritate Doctoris in loco citato, ubi ait: logica dupliciter consideratur: uno modo in quantum est docens, et sic ex necessariis et propriis procedit per principia ad necessarias conclusiones, et sic est scientia, alio modo in quantum utens ... nec sic est scientia; sed logica in hac consideratione est docens praeceptiva, et in ista demonstrativa: ergo haec est scientia, et non illa.

527 Probatur 2o ratione. Scientia est notitia

q. 5. 1.ª ans. ideoq. qui absolute sunt specifice distinct. dist. causa probat. q. 8. S. ... licet pecatu. furti, et pecatu. omicidii specifice disting.ant dolor tamen de uno potest se extendere ad aliud: q. similit. ... apud Schotas negantes Sacramentum penitentie validum, et informe ex de specifico dolore. Cum a paritate evidens.

509 An resolutione ex doctrina aliquorum thomistarum in tractatu de penitentia hunc casum ponentium. Respondeo: in ipsa probabili thomistarum quodcunque pecatum specificum debet attrahere proprium dolorem, ita ut dolor de pecato furti non possit trahere ad illud in ratione generica pecati, de etiam in ratione specifica: inde dolor de pecato furti specifice distinguitur a dolore pecati omicidii. Ita Silvester, Paludanus, Durandus, et alii.

510 Inferunt: quod dicunt de dolore specifico logice debet proprium habitum trahere, ita ut habitus circa definitionem atingat illam ut tale quomodo specifice a divisione distinguit. Circa a paritate evidens nihilominus q.ª ideo ans. e verum, quia penitens non solum debet peniteri de pecato patrato in ratione generica, de etiam specifica, de etiam logica non solum agit de definitione in ratione generica, de etiam ratione specifica: q. S. Patet ans. ex dictis, et sua de solutione a paritate sicut in arguto.

511 Modo ad argumentum resp. ex doctrina M... disp. 5. de penitentia q. 14. negando ans. ad probationem, secundum, et tertium; et distinguendo ans. probationis: dolor de uno pecato potest se extendere ad aliud quatenus offensa Dei est, conceditur ans.; quatenus est talis offensa in specie, nego ans., et cons. Itaque doctrina Schotarum de extensione doloris, ut negent Sacramentum penitentie validum et informe verum; quia ut deleant pecata per Sacramentum non requirit, quod penitens de illis doleat in ratione specifica, de solum quatenus sunt offensa Dei; et hic dolor de uno virtualiter extenditur ad aliud; ceterum cum ob tale genus non solum atingant logica in ratione generica, de etiam specifica, inde est, quod non tenet paritas: immo paritormiter dicimus de dolore, ac de habitu definitionis q., sin ... ...

512 Itaque 9.º eadem scientia agit ex ratione communi, et particulari: quia una et eadem logica. ... distinguit. ... sequens: quia una et eadem logica simplex agit, ... cons. ... Dices: una et eadem scientia scientia agit de ratione communi et particulari: quia una et eadem simplex logica. 1.ª ans.: una et eadem simplex scientia agit de natura humana, et de eius inferioribus: q. S.

513 Resp. 1.ª ad duplicem

ans. Ad probationem dist. prim. finis et opus est effectivum, et directivum secundum effectivum praecise [illegible], et dist. min. finis praeceptive est opus effectivum, secundum directivum, [illegible]; et sic ad reliqua.

532 Itaque finis intrinsecus artis est opus praecindens a dirigibilitate et effectivitate. Opus ut dirigibile est obiectum artis dirigentis, et regulantis, ut est logica praefectiva; opus autem effectibile facultati facienti, ut est logica utens. Quod autem ad rationem artis non requiratur ut finis opus faciat, sed sufficiat tradere regulas ad illud patet in qualibet arte mecanica, v.g. in fabrili; nam ipsa tenet facultatem tradentem regulas ad faciendum v.g. scamnum, quod quidem facultas in intentione regulas tradens nullo modo facit, et apud omnes est ars, quia dirigit ad opus. Nec requiritur ad rationem artis, quod opus, ad quod ordinatur sit externum, quia hoc solum est proprium artium mecanicarum, non vero artis liberalis, ut est logica.

533 Ad 1am partem ipsius 3ae. [illegible] demonstrationis est actus scientiae, logica autem actus in parte demonstrativa est [illegible] demonstrationis; logica autem in parte demonstrativa est scientia. Resp. [illegible] dist. [illegible] distinguo: actus [illegible] demonstrationis quoad [illegible] est actus scientiae, [illegible] quoad substantiam, subdistinguo: actus [illegible] demonstrationis adaequate sumptae est actus scientiae [illegible] demonstrationis quoad substantiam inadaequate sumptae secundum, et distinguo min.: logica autem actus est [illegible] demonstrationis quoad modum, secundum: quoad substantiam, [illegible] [illegible].

534 Itaque demonstratio dicitur et substantia, quae sunt praemissae necessariae, et modus quo ipsae disponuntur. Demonstratio quoad modum non est scientia, [illegible], ut praemissae [illegible]. Demonstratio quoad substantiam potest sumi inadaequate, hoc est pro [illegible] et [illegible] simul, [illegible] sumi inadaequate, pro [illegible], [illegible] est scientia, de [illegible]. [illegible] est scientia, quia [illegible] deducitur ex praemissis necessariis.

535 Ad 2am partem [illegible] scientiae [illegible] necessarii, [illegible] [illegible] praemissis necessariis [illegible] non [illegible] necessarii; [illegible] [illegible]. Resp. distinguendo [illegible] scientiae [illegible] necessarium [illegible] [illegible], [illegible] necessitate [illegible] [illegible] existentiae, subdistinguo: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

536 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

Quaestio IX. utrum logica sit scientia, vel ars?

519 [illegible]

520 [illegible] mecanica [illegible]

Lingua, tropus, ratio, numerus, tonus, angulus, astra.

[illegible] grammatica, rhetorica, dialectica, arithmetica, musica, geometria et astrologia. [illegible] chirurgia, textoria, et fabrilis [illegible]

521 Rus, nemus, arma, rates, vulnera, lana, faber.

[illegible]

522 [illegible]

trinam: quando est haec exigentia ad frigiditatem solum, quando habet exigentiam et simul frigiditatem, secundum modum, et in hoc sensu quoniam. Licet in aqua quando est cum calore non sit frigus, tamen frigiditas non est contra rationem ipsius, quia ipsa aqua movet calorem, et producit frigus.

541 Dices iterum: quando aqua est cum calore habet exigentiam ad frigus, et haec exigentia non sufficit, ut frigus prodeat de aqua: ergo similiter. Nego minorem et consequentiam. Ratio disparitatis est clara; quia frigus est accidens, non natura quaedam, et ad productionem accidentis de facto requiritur existentia subiecti; at vero potentia est accidens et subsistit, et si non existat potest quod optime pendere ab illo, quia abstracte considerata ut ab existentia praescindit.

542 Respondeo 2o: formaliter melius ad hoc replicatur, sicut in terminis syllogistici, sicut ratiocinii, cum eius ratione generaliter; quia posita ratione necessario ponitur eius potentia, nec sunt in potestate interponere unum et non aliud. Ratio est, quia posita ratione v.g. missio, nihil aliud est quam posse dirigere intellectum, seu dirigibilitas, et semel posita ratione ponatur potentia dirigere intellectum, licet actu non dirigat, quia hoc est accidens, sicut videre in homine.

543 Arguitur 3o: habitus docens non inclinat in actum scientificum: ergo non est scientia. Probatur antecedens: habitus docens inclinat ad probandum hunc syllogismum: nullus omnis homo canis, de omnibus similiter: ergo omnis asinus est canis; quia est verus ut nunc in barbara. Nihil syllogismum est scientificum: ergo habitus docens. Respondeo minorem: hic syllogismus potius est ad falsitatem, et errorem, ut ex se patet: ergo non est scientificus. Respondeo quando antecedens et distinguo quoniam probatione probat hunc syllogismum bene quantum ad formam, nego quoniam; quantum ad materiam, concedo, et distinguo quoniam in veritate.

544 Itaque syllogismus in arguto potius potest dupliciter sumi, et quoad formam, et quoad materiam. Quoad formam est exacte dispositum, et de illo dat scientiam, quae transcendit, et in hoc sensu probat logica. Quoad materiam non pertinet ad logicam, et ad illam scientiam cuius est materia: unde sic sumptus est falsus, et erroneus, et sic non probat logica; quia scientia sequentium, quae materiam concernit non pertinet ad logicam, nisi quando est in ipsa materia logicae.

545 Arguitur 4o: logica in parte topica, et sophistica non est scientia: ergo neque quoad omnes partes. Probatur antecedens: in his partibus non est initio certa, et evidens: ergo non est scientia. Probatur antecedens: in his partibus agit de syllogismo topico, et sophistico, qui opinionem, et errorem generant: ergo. Distinguo

certa, et evidens obtinecessariis p demonstraone aquisita; di talogicadenostrativa quoad omnes suas partes: q quoad omnes e scia. P.º mj: in omni parte logice dant. vel certa, et evidentes obtinecessariis p demonstraone causae: q sic elogica &. P.º amp singulas partes discurrendo: in parte analitica dant. isti, et similes vel: omnis demonstrao gerat sciam: omnis deffinitio e cliox suo deffito; dhe sunt p demonstraone causae: q in omni parte logice &.

528 P.º mj.ª lacaat p hanc demonstraone; omnis siligismus constans ex necessariis gerat sciam; d omnis demostrao e siligismus constans ex necessariis: q omnis demonstrao gerat sciam. La simili lib. pista: omnis oratio explanans e esse e cliorilla; d deffinitio e oratio, tnus sic di explanans e esse, et deffitu e reexplata: q deffinitio e cliox suo deffito. Modo sic disti sunt veras demonstraones: q in parte analitica dant. vel causae p veras demonstraone.

529 P.º quoad parte topica, et sophistica: in his dant hae vel: topica gerat opinione: vel sophistica gerat errore; d iste sunt causae p vera demonstraone: q logica quoad has partes e scia. P.º mj.ª lacaat p hanc: vel procedens ex praemissis probabilibus gerat opinione; d vel topica procedit ex praemissis probabilibus: q vel topica gerat opione.

530 Lacaat p ista: omnis vel procedens ex praemissis erroneis gerat errore; d vel sophistica procedit ex praemissis erroneis: q gerat errore; d hae sunt veras demonstraones: q sunt causae p vera demonstraone. P.º mj: ideo; quia constare e materia necessaria; d constant: q sunt veras demonstraones. P.º mj.ª sicut necessarie e sigismus demonstrativus sciam gerare, ita topicus opinione, et sophisticus errore: q stantes. Pstrat.ª ex D.º S.º in logica dant omnia requisita, ut demonstrative procedat; d facultas, quae demonstrative procedit e scia: q logica e scia. P.º md.ª requisita omnia ad demonstraone sunt subiectum necessarium, praedicatum subiectum, et medium, q de deffinitio subiecti: d in omni parte logicae hae omnia dant: q in omni parte e scia.

diluuntur obiecta:

531 Arg.ª fala parte; 1.º vel finis intrincus artium e finis intrincus logicae praeceptivus: q hic e ars. P.º am: finis intrincus artium e opus; d finis intrincus logicae praeceptivae e opus: q &. Patet mj.ª quia ipsa e factiva operis, d solus logica utens. Respondetur

nil mirum, quod ex illis errores sequatur.

550 Dices adhuc: ex probabilibus et probabilibus sequitur necessario opinio quae sit absolute falsa. Probatur minor: nulla lex ecclesiastica obligat pueros etiam rationis capaces ante septennium (haec est probabilis); sed haec lex sit quod nullus sit ieiunus ut accipiat Eucharistiam est lex ecclesiastica (haec est probabilis etiam alia); quod haec lex non obligat pueros etiam rationis capaces ante septennium: quod possunt accipere Eucharistiam non ieiuni; sed hoc est erroneum: quod ex probabilibus et probabilibus adhuc sequitur error.

551 Respondeo ad instantiam quando subsumitur: Ad probationem dis[tinguo] [illegible] syllogismi potius nulla lex ... pueri in mente rationem cuius manent antea obligati, concedo ... sic ex se hac, quod [illegible]: unde in hoc sensu non est probabilis propositio syllogismi, quod falsa. Verum est utique sic probabilis, quod nulla lex ecclesiastica obligat pueros ante septennium absolute; ceterum ipsi sicut illa obligari possunt faciendo aliquid rationem cuius ad leges obligentur. Pueri igitur ante septennium non tenentur communicare, id est voluntarie vult communicare per ipsam actionem sumendi Eucharistiam obligatur ut ieiunus accedat, quia per talem actionem se subiicit ipso lege [illegible].

552 Ratio a priori est haec, quia voluntas efficax alicuius finis intendit et voluntaria debet esse electio mediorum conducentium ad prosecutionem illius finis; media autem ad susceptionem Eucharistiae ut haec bene evadat et accedat ad ea ieiunium, et hoc medium est adhuc sub praecepto: unde et sic intendere finem seu acceptionem Eucharistiae sit pueris voluntarium, tamen debet esse per haec de materia: unde ad illa syllogismi in sensu explicato est falsa, et sic ab ipsa et ab illa sequitur.

553 Arg. 5.° ideo logica est scientia, quia acquiritur per demonstrationem; sed haec ratio non probat: ergo. Probatur minor: logica utens acquiritur per demonstrationem; et haec non est scientia: ergo. Minor patet, quia ex [illegible] in omni demonstratione reperitur logica utens. Distinguo minorem: Scientia acquiritur per se, concedo; per accidens, seu concomitanter, nego minorem. Ad rationem igitur scientiae requiritur quod sit notitia per se acquisita per demonstrationem, quia vero ratio notitia sequitur ut virtus dispositionis, et taliter antecedenter in ipsa, sua natura et tunc [illegible], ideo aliquo modo potest dici etiam acquisita. Logica utens tamen parit scientiam, instrumentaliter efficiens non tamen vero, quo intrinsice est scientia.

554 Arg. 6.° ex Phil. Rhetoricorum cap. 1 ubi ait: sicut dialectica, et rhetorica, ut scientias, ceteras

non requiri, ut sint necessaria quoad existentiam, ut ait Aur. in 1. d. 1. q. 2. loquendo de scientia reali, sed sufficit quod sint necessaria quoad esse; aliunde neque metaphysica, nec physica esset scientia, quae sola Deus est necessarius quoad existentiam; videlicet licet 2ae intentiones contingentes sint quoad existentiam, quoad esse tamen sunt necessariae, quia de illis formantur propositiones aeternae veritatis: v.g. quod praedicatum est de pluribus specie differentibus, species praedicatur de pluribus numero distinctis, et sic habent sufficientem necessitatem ut possint esse obiectum scientiae.

537. Arg. 2o: quorum non est vere demonstrabilitas, non possunt esse obiectum scientiae; sed 2ae intentiones sunt huiusmodi: ergo possunt esse obiectum logicae: ergo logica non est scientia. P.a m.: passiones vere demonstrabiles de aliquo subiecto infallibiliter nectuntur cum illo; sed passiones 2ae intentionis non nectuntur cum illa: ergo. P.a m.: illa, quorum unum potest poni, quin alterum ponatur infallibiliter non nectuntur; sed potest poni 2a intentio, quin eius passiones ponantur: ergo non nectuntur. P.a m.: totum hoc dependet ex libito intellectus: ergo.

538. Resp. concedendo maiorem, et negando minorem. Ad probationem distinguo minorem: passiones infallibiliter nectuntur cum subiecto quoad exigentiam, concedo minorem: quoad existentiam, subdistinguo: passiones reales, permitto minorem: rationis, nego minorem. Distinguo minorem: passiones 2ae intentionis non nectuntur cum illa quoad exigentiam, nego minorem: quoad existentiam, concedo minorem; et sic ad reliqua argumenti, licet passiones 2ae intentionis non nectantur infallibiliter illa quoad existentiam; quia potest intellectus producere 2am intentionem, quin eius passiones producat, tamen huiusmodi passiones nectuntur cum 2a intentione quoad exigentiam; quia 2a intentio has determinatas passiones exigit, et non alias, et ista nexio sufficit ut de illa possint vere demonstrari.

539. Passiones reales, semetipsas a subiecto existant, nectuntur [illegible]fallibiliter quoad existentiam cum illo; quia actio productiva earum est simul a de subiecto, et passiones non est in potestate producentis eas producere, et non passiones; secus formaliter loquendo, passiones reales necessario dimanant ab essentia; at vero passiones 2ae intentionis non trahunt propriam, et simpliciter actione, et ideo potest poni 2a intentio, quin illae ponantur.

540. Dices 2o: quod sufficit 2ae intentioni poni infallibiliter in passione quoad exigentiam solum; de hoc non sufficit ut talis passio possit demonstrari de 2a intentione, ut fuit doctrina. P.a m.: ad hoc ut passio demonstretur de subiecto, debet praedicari de illo; de illa exigentia in 2a intentione non sufficit ut passio praedicetur de illa: ergo. P.a m.: quando aqua actu calorem habet, existentia ad frigiditatem; de hoc non sufficit ut frigiditas praedicetur de aqua: ergo. Distinguo ult.

Disp. 2ᵃ proemialis de natura logicæ.

[illegible] speculativa, sermonis ut scientia [illegible] practica,
[illegible] scientiæ, ut exprimemus. Ex his colliges differentiam inter scientiam practicam, et speculati-
vam. Hæc, quæ contemplatur naturam, et proprietates sui objecti, sive effectivum, sive [illegible]
illatum, quæ docet modum, et circumstantias, quæ observari debent, ut objectum recte fiat.
Unde notat D. loco citato duplex reperiri in scientia ad praxim, quæ [illegible],
scilicet per ordinationem naturalem ad praxim. 2a ratione dirigibilitatis ad illam actionem. In
[illegible] correspondere tibi duplex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] passive. In his respectibus stat quod Dᵐ. [illegible] 10 [illegible] pra-
ctica.

559 [illegible] D. q. 3. [illegible] [illegible] responsio [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Sicut in physica ostendit Deus dumtaxat
bonitatem Dei, et licet ostendat, et doceat quomodo efficiendum est, ipse tamen
[illegible] in ea [illegible] naturali [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] tamen necessario [illegible] [illegible] [illegible] rectitudine, et [illegible]
[illegible] voluntas Divina [illegible]. Directive regulativa, seu practica [illegible], quando
[illegible] manifestat modum, [illegible] circumstantias, quæ necessario debet [illegible] actionem [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] praxis, sine errore faciat.

560 His notatis circa præsentem di-
fficultatem duplex versatur oppositio. Prima Scotistarum, et Thomistarum communiter de-
fendentium logicam esse simpliciter speculativam. Pro alia stant Jesuitæ, quorum aliqui totam
practicam, partim practicam, et partim speculativam, alii logicam esse opinantur. Tota contentio
inter unos, et alios pendet ex tradita praxis definitione; nam apud Jesuitas operatio
quæcumque sive intus, sive voluntati regulata praxis est. Hoc apud Scotistas, et Thomi-
stas male audit, nos vero quæstionem resolvemus, et tenendo prædictam praxis definitionem, et
regulativam Jesuitis sustinendo actum intus esse praxes.

561 Sit 1ª. logica est scientia simpliciter specula-
tiva, etiam admisso actus intus esse praxes. Ratio duas habet partes. Prima ratione quoad la[tam]
illa scientia est simpliciter speculativa, quæ versatur, seu sistit solum in contemplatione sui objecti, ab-
[strahens] a [illegible]: ergo speculativa. Probatur minor: scientia quæ tendit in suum objectum factum meum speculativum
sistit solum in contemplatione sui objecti, et sic tendit logica: ergo [illegible]. Logica tendit circa modum sciendi
[illegible] naturam, et proprietates contemplando, omnes instructiones sunt speculativæ: ergo [illegible].

aut probationis: logica agit de sillogismo topico topice, et de sophistico sophistice, quando autem de utroque demonstrative, et scientifice redoant, et sic de cet.

526 Item logica agit de sillogismo topico, similiter de sophistico, de ipsis demonstrando passiones. Agit inquam, non topice, hoc est probando passiones per praemissas probabiles, sed agit demonstrative, passiones scilicet demonstrando per praemissas vel certas, sic: sillogismus stans ex probabilibus generat opinionem; sic est topicus: ergo generat opinionem. Antea quod diximus, quod ita necessario sillogismus topicus generat opinionem, sicut demonstrativus scientiam: unde logica agens de sillogismo topico habet habitus necessarios, et de illo passiones demonstrat.

527 Dicendum: quod ideo logica agit de sillogismo topico demonstrative, quia topicus necessario generat opinionem; sed hoc est falsum: agit de illo topice. Probatur minor: si sillogismus topicus necessario generat opinionem ex duabus praemissis probabilibus necessario generaret opinionem; sed hoc est falsum: ergo &c. Probatur minor: hae praemissae, scilicet omnis distinctio a parte rei est realis, nigra formalis distinctio, quae datur in paternitate, et essentia in divinis est distinctio a parte rei, sunt probabiles, tamen in sua thomistarum, et Scotorum sententia; de ex illis insequitur opinio: ergo &c. Probatur minor: ex illis sequitur error: ergo &c. Probatur antecedens: ex illis sequitur haeretica: quia essentia divina distinguitur realiter a paternitate; sed haec est erronea et haeretica: ergo &c.

528 Respondeo ex Caramuel necessaria, negando minorem, ad probationem distinguo maiorem: si sillogismus topicus ex duabus praemissis probabilibus probabilibus necessario generaret opinionem concedo maiorem, probabilibus improbabilibus, nego maiorem, et minorem: in ordine ad sui. Distinguo minorem probationis: hae praemissae sunt probabiles improbabiles, concedo maiorem, probabiles in improbabiles, nego, concedo maiorem, et minorem, cum eius probatione.

529 Ante solutionem notare oportet cum Caramuel, quod praemissae probabiles aliae sunt probabiles improbabiles, probabiles in improbabiles aliae. Illae sunt illae, quarum utraque in eadem schola probabiliter vera, et tamen a Doctoribus defenditur. Illae sunt illae, quarum una ab una schola, et alia ab alia opposita ut vera probabiliter defenditur. Quando ergo dicimus, quod sillogismus stans praemissis probabilibus necessario generat opinionem, intelligitur de probabilibus probabilibus, et cum hoc non inveniatur in sillogismo posito; quia minor solum est vera in schola thomistarum, et minor in S. nostra

pselizibile; dloga nay ille actibus, quorum ppus e electio, quia sti sunt actus voluntatis: g loga n e activa. P.a 2a pars ry.n scia factiva ex Arist. citato, et ex 10 magnorum moralium cap. 10 versatur circa opera externa, que sunt opera artium mecanicarum; d loga n versatur circa opera externa, quia e ars liberalis; g n e factiva.

568 P.a 2o. Ita ratione tantas rentes loga e simul practica, et speculativa: duo predicata contradictoria n possunt alicui convenire; d practicum, et speculativum, ita sunt: g n possunt simul logice convenire. P.a m.r: si stere in stem ratione obti, et n sistere sunt predicata contradictoria, de e speculativum e sistere in sie, p. ratione obti, et e e practicum e n sistere: g sunt contradictoria.

569 Ita ratio ex a. quo factoad. g. 2. prolog. ad id e probandum de teologia: quando aliqua ratio communis dividitur per differentias essentiales, ita per oem ratam his consequentes proprias differentias essentiales, implicat, q d utraque differentia talis per ordinem ex tali in aliquo inferiori essentialiter sententis sub ratione communi; d scia dividitur in practicam, et speculativam, que sunt differentiae essentiales, l per oes, ergo loga et inferiorum sentens sub scia ut sic; g ratio practici, et speculativi n possunt reperiri in ipsa simul. M.a patet, nam quia ans dividitur in rale et irrale, l inrrible, et gignibile, implicat, q d aliqd inferius heat simul has differentias, l per oes, et sic de ceteris.

570 P.a 2a pars p.n illata facultas e simpliciter speculativa que n sistit in opere, d progreditur ulterius, et ad veritatem indagandum ordinatur. de ita, si loga tradat regulas ad utendum, n sistit in directione, et opere: g admissa actus interne e praxes adhuc loga n e practica. P.a m.r: omnia hec ordinat loga ad veritatem, et ita ex ratione sui obti: g n sistit in directione, et opere. Ans patet nam obtum logi e necessarium; opus ande quid disting.

571 argumenta solvuntur

Ita aga. Boet. in hoomi. prie cap. 1. ubi scia speculativa dividitur in. ... prica, et mathematica nulla logis mentione facta ... complexe textus ... scia specculativa n obtinet practicum d loga n ... practicam; g ... Patet m.r quia sunt practicae ... loga ... sunt proprie speculat. ... e propter se; d loga n e propter se, d propter alia; g n e specul. ...

572 Resp.a
ad ... d ... e ... d ... quia ... pat ...

facultatis, sed tradere imprudentis est, et naturae eam subveniat. Et 2. metaphysicae cap. 3: absurdum est simul quaerere scientiam, et modum sciendi, ubi primus sit Logica intelligendus, ergo juxta omnes ea posteriores. Item: 6 metaphysicae 1. numerans scientias speculativas Logicam non meminit. D. nisi 1. ethicorum cap. 2. ait: Politica tamen Logica, quae eam facultatem, et scientiam existimat.

555 Resp. ad 1m, quod illa auctoritas est falsa. Sic Villacastin. Resp. 2o quod ibi sumitur dialectica pro facultate ~~facultate~~ arguendi ex topicis sive ex usu rationis in alia, non utens in dialectica in re. Sicut hoc non est suo, nam alius docet arguere dialectice, et alius demonstrare per sensus, syllogismi dialectici. Eo modo quo vide loquendo. 2o. Ad 2m dicite, quod sensus sit 1. phys. de se, quod duas scientias debent simul esse, ergo addici; quia cum haec tradatur modus procedendi in illis, prior omnibus debet aquiri. Qua loco 3. ab auctoritate negativa, et sic non eludit. Ad ultimum dicimus, quod sensus ibi non comprehendit eas, quibus agit tractabant de omnibus rebus, et ibi deinde quod Logica est facultas de re de tota, organica, et ideo aliis praemittenda.

Quaestio X.

Utrum Logica sit practica, vel speculativa.

556 Pro intelligentia quaestionis supponendo, quod praxis est nomen graecum, et latine idem significat, ac operari. Sumitur etiam dupliciter late, scilicet et stricte. Late sumitur pro qua operatione directa et regulata sive sit intellectus, sive voluntatis, sive cuiuscumque alterius. Praxis stricte sumpta sic a D. q. 4. prologi definitur: actus alterius potentiae quam intellectus naturaliter posterior intellectione natus elici conformiter rectae rationi ad hoc, ut fiat rectus.

557 Ex hac definitione colligunt Scotistae ex q. 4. prologi ad rationem praxis 3 conditiones requiri. 1a, quod sit actus alterius potentiae ab intellectu, quia intellectus extensionem habet practicum ex 3o deinde. 2a, quod sit naturaliter posterior intellectione, quia in intellectu, seu facultas practica est regulativa, et dirigit volitionem, et regulata debet esse posterior regulante. 3a, quod adeo sit rectitudine exigat conformari rationi recte, seu regulae. Has conditiones efficaciter probat citatus D., et ex ipsis excluditur intellectus, solum actus eliciti, et imperati a voluntate esse proprie praxis.

558 Nota 2o, quod speculatio est actus intellectus, sistens in contemplatione veritatis tantum. Haec definitio colligitur ex philosopho 2o metaphysicae, qui text. 3. ubi ait: speculativae finis veritas, et practicae opus.

ralis, ut theologia.

577 Quamvis theologia sit practica sunt operabilis, hoc est pro qualicunque operatione directiva cuiuscunque potentiae. Hoc enim expresse sentit Angelicus Doctor 1. 6o [illegible] hic q. 1. ad 1. [illegible] ubi sic ait: theologia licet possit dici quod est practica, quia non tantum propter speculari, sed propter [illegible] directivum in aliquo practice extendendo nomen; denegamus, quod sit stricte practica, sed quod operatur, quam dirigit sit praxis stricte. Ut sequitur: quia actus tamen in quo dirigit non nisi speculatio, ideo theologia non est proprie practica, sed speculativa.

578 Replicatur, quod libet opus etiam sit intra verae praxis: quod nulla solutio. Probatur antecedens: quod libet opus etiam intrinsecum vere, et proprie opus: quod est vere praxis. Probatur consequentia: quod libet verum opus extra agit intra actionem purae speculationis: quod est. Probatur antecedens: illud opus extra agit intra actionem purae speculationis, quod differt ex initio practica ab speculativa, de opus veritate dis[illegible] ratione practica ab speculativa: quod est. Probatur minor: semper quod initio opus vere tale [illegible] sit intrinsecum ratione obiecti: [illegible] speculativa iuxta omnes sit intrinsece ratione obiecti: quod est.

579 Respondetur quando antecedens. Ad probationem dis[illegible] antecedens: quod libet etiam sit intrinsece vere, et proprie opus intrinsecum, concedo antecedens: alterius potentiae ab intrinseco, quod dicitur, [illegible]. Ad probationem dis[illegible] etiam antecedens: quod libet verum opus intrinsecum extra agit intra actionem speculationis, quod antecedens: opus extra intra [illegible] [illegible], et sic ad reliquum.

580 Intrinseca opus enim semel [illegible] debet extra sic tendere ad actum et operationem alterius potentiae dirigendam, ut practica dicatur: cum [illegible] opus intrinsecum non sit alterius potentiae, ideo non est praxis, nec intra extra agit rationem purae speculationis. Si [illegible] quare arguitur, insistant semper cum [illegible] extensio [illegible] intrinseca ad alterius non [illegible] ut [illegible] dicatur practicum, [illegible] quod intra ad actum alterius potentiae [illegible] [illegible] manet in probatione [illegible].

581 Arguitur 2.: ideo logica non est practica; quia respicit tanquam finem actum intrinsecum veros [illegible] probatur: quod est. Probatur minor: et si prudentia respiciat ut finem actum intrinsecum veros, non probat quod sit practica: quod [illegible] [illegible] si [illegible], nec [illegible] quod prudentia [illegible] actum intrinsecum veros [illegible] ideo probatur ista. Doctor q. 1. prologi. § ad [illegible] [illegible] [illegible] practica non specificari a fine, quia alias prudentia non esset practica, cum [illegible] qui [illegible] ista [illegible]

P.a 2o: ideo
562 Log.a n. e. simpliciter speculativa, quia dirigit op.es mentis intus, d. h. r. rao. e. n. ultaug e speculativa. P. m. op.ae mentis intus sunt praxes: g. itq si Log.a dirigit p. a. b. P. a. a. ex defitione praxis. Hanc negant Jesuitae praopt. ta. parta, sc. q. d. praxis sit op. ad. ext. tra. in. po. abintra, et dicunt Schotus pp. pe. ra. nevera n. e. ita.
Quare p. m. et defitio
563 ab authoritate phi 3o de a. a. textu 49, ex quo loco hoc desumit aplud phos axioma: intus extensione fit practicum, hoc e. tendens extra se. Ex quo: practum intus n. e. praxis, intus intendere act. extra se ut fiat practicum; p. intus extra sit tendere n. e. practicum. q. 8. R. e. certa; quia intus extra suo actu sistens et circa illos tendens intendit extra se, ut patet: m. e. axioma, et eo d. infert.
Maxime torquet Schoticam hoc ex Arist. d.co
564 axiomate rationis ingenia, et ad temeritate accurrunt, illud axioma in nullo magn. authoritati D. reperiri e. dicunt, d. in D. inverit, et rao. n. sufficit, unde promitte D. Divus Toma attendant, n. magri, d. maxime authoritatis D. m qui q.e t. de veritate articulo 2, sic ait: intus practicum, id e. operativum: unde sola extensio facit aliquid intus e. practicum.
Item 2a 2e q. 57. artic. 1. ad 4 sic loquit.
565 practicum, l. operativum, q. d. dividit. contra speculativum, desumit penes orne. ad op. ex. ter. n. a. q. d. n. habet orne hab. speculativum d. tantum ad interius op. intus. Item 1a parte q. 79. artic. 11. in argumentatione d. a. n. refert praedictum axioma ex Arist. lib. 3 de a. a. verbis n. u. unde videant nunc sa. ipsi si in maxima authoritati D. inveniat p. r. loquium.
566 P. 2o ead. m. a. p. pl. et defitio ex Arist. 6. m. phicae cap. 1. ubi ait: praxis e. cuius pp. e. electio, seu scia activa versatur circa ea, quorum pp. e. electio; delectio e. actus voluntatis, et n. intus: p. intus fit practicum p. extensione ad operationem voluntatis: q. praxis e. actus alteri us po. ab intra. Plura in a. l. r. a. p. b. d. ab. ores videnda brevitati causa omitto.
567 P. 3o. N. Log.a n. e. scia practica: q. e. speculativa. P. a. n. scia practica dividitur a pho 6. m. phicae cap. 1. in activa, et factiva; d. Log.a n. e. factiva, nec activa: g. n. e. practica: P. m. quoad tm. parte: scia activa ex ipso Arist. 6. ethico. cap. 1. versat. circa ea, quorum pp. e. electio d. q. d. loco t. m. phica citato dicebat: id e. agibile,

20 Vel aliter, et melius respondetur ad replicam negando consequentiam ad probationem nego maiorem, et ad istius probationem, concedo maiorem, nego minorem, et consequentiam: ex hoc enim, quod ramus in agro positus, et vox blictiri posint imponi ad significandum, solum sequitur, quod posint habere virtutem ad aliud indicandum; non autem, quod actualiter habeant eiusmodi virtutem; imago vero cooperta actualiter habet virtutem, et si actualiter illam non exerceat: unde ad summum probatur, quod ramus in agro positus, et voces non significativae posint esse signa, non vero, quod actualiter sint, quod non negamus.

21 Arguitur 2.º: in definitione signi ponitur particula superflua: ergo non est recta. Probat antecedens: in definitione signi ponitur particula intentionale; sed haec est superflua: ergo &. Probat maiorem: ~~inde~~ illa particula est superflua, quae explicat, quod manet per aliam explicatum; sed quod ponit per particulam intentionale, ponit genus; sed manet positum per ly principium: ergo particula intentionale &. Minor patet, nam per principium convenit signum cum alijs, quae signa non sunt. Sed dices, quod per particulam intentionale ponitur genus proximum, quod non ponit per ly principium, quod tantum est genus remotum.

22 Sed contra: independenter a particula intentionale datur genus proximum: ergo &. Probat antecedens: independenter a particula intentionale ponit determinatum indicare; sed hoc est genus proximum: ergo independenter a particula intentionale datur genus proximum. Probat minorem quia determinatum indicare; quia determinatum indicare coarctat ly principium, ut sit principium intelligendi; sicuti ly signum determinate indicare convenit signum cum principijs physicis, a quibus differt per intentionale, et ideo debere exprimi in definitione particula intentionale.

23 Contra: deo nego genus proximum determinatum indicare; quia non ponit ex parte esse intentionale, per quod signum differt a physico, et effectivo; sed non est necesse, quod signum

[illegible] ... Item quod spectat ad scientiam speculativam realem et nobilissimam, et practicam [illegible] speculativam rationis [illegible] ... speculativa [illegible] nobilior [illegible] ... [illegible] ... sa. [illegible] ... alias scientias.

§13 Arg. 2.o log.a dirigit operationem intellectus, ergo est practica: ergo.

[illegible] dirigens operationem voluntatis est practica: ergo etiam dirigens operationem intellectus. [illegible] ... operationes voluntatis [illegible] ... [illegible] ... manet dictum.

§14 Dices etiam aliquis actus intellectus ... practica: ergo etiam si log.a dirigat actus intellectus est practica. [illegible] ... prudentia est practica: ergo. [illegible] ... quaterus sunt imperati a voluntate ... alio modo, [illegible]. Prudentia [illegible] practica ... [illegible] ... et sic imperantur a voluntate.

§15 Adhuc dices: [illegible] directi a log.a possunt imperari a voluntate: ergo log.a talis actus dirigens erit practica. [illegible] ... prudentiae. [illegible] ... directio [illegible] ... [illegible] ... et hoc praesupposito ... voluntati ... [illegible] ... Deinde [illegible] log.a est practica, et etiam omnes aliae scientiae ... omnes actus earum possunt imperari a voluntate.

§16 Arg. 3.o log.a dirigit operationem intellectus: ergo est practica. [illegible] quia log.a dirigit ... [illegible] ... practica. [illegible] ... Approbatur, dicimus ... log.a [illegible] ... [illegible] ... [illegible] mecanica [illegible] ... artefactum [illegible] ...

586 Arg. 1. ideo logica non practica et speculativa simul, quia practicum et speculativum sunt differentiae essentiales, et per consequens dividentes scientiam ut sic, et haec ratio est nulla: quod . Probatur: liberum et naturale sunt differentiae essentiales dividentes rationem principii ut sic, et hoc non obstante reperiuntur simul in eadem anima, quia dantur in ea naturalia, voluntaria et libera: quod .

587 Resp. quod sicut practicum et speculativum sunt differentiae essentiales, et per consequens dividentes scientiam ut sic, non possunt reperiri simul in eadem scientia, ita quia liberum et naturale sunt differentiae essentiales dividentes rationem principii ut sic, non possunt simul reperiri in eodem principio, et sic intellectus est distinctum principium a voluntate. Et ita in anima in qua utrumque reperitur, non est principium formale, sed est radix a qua principia illa dimanant. Quamvis haec principia identificentur inter se, non ideo practica et speculativa est quia ista vere et realiter producuntur ab intellectu distinctis actionibus, illa vero solum metaphysice dimanant. Recurrendum est ad suas rationes formales disparatas et oppositas sicut realitas et irrealitas.

588 Arg. 8. ideo intellectus potest esse simul practicum et speculativum: quod similiter eadem logica. Resp. aliqui negando consequentiam, quia practicum et speculativum veniunt in intellectu per accidens: scilicet per ordinem ad opus, et tales accidentales possunt reperiri in eodem subiecto, non autem differentiae essentiales. = Dicitur: ita se habent practicum et speculativum respectu scientiae ut sic, sicut albedo et nigredo respectu coloris ut sic, et ita se habent respectu intellectus practicum et speculativum sicut albedo et nigredo respectu corporis; quod juxta D.rem in 3. d. 1. q. 2. § potest dici: sicut repugnat quod idem color sit albedo et nigredo simul, ita nullum idem corpus potest esse album et nigrum simul: quod sicut repugnat eandem scientiam esse simul practicam et speculativam, ita eundem intellectum, sed hoc non repugnat, nec illud.

589 Praecissa auctoritate D.ris argumentum nullius est roboris; nam etiam omnes scholastici potest intellectus posse esse simul scientificum et sophisticum: quod similiter eandem scientiam communiter negabunt, et etiam nos supra probavimus eandem rationem. Pro auctoritate D.ris variae adhibentur scholasticorum solutiones. Probabiliter aliqui D.rem non loqui ex propria mente, sed ex mente aliorum, qui cum non novissent per quae sunt naturales Deus videbat eadem repugnantia inter albedinem et nigredinem, ac inter album et nigrum.

590 Alii dicunt D.rem locutum fuisse ex ratione, quia ex una parte negabat duo accidentia contraria posse esse in gradu intenso in aliquo subiecto, et ex alia videbat varias notas acciratas per se esse: ...

speculatione juxta illud 1. Ethico. cap. 8. dicitur ratio directiva prudentiae, si prudentia non est practica [illegible] speculatione distinctas: ergo &c.

582 Resp. distinguendo min. ideo est, quia respicit tanquam finem materialem, et per accidens actus intellectus, ut pote ens negomaiorem, quia respicit tanquam finem formalem concedo maiorem. Ad probationem dat. suppositum, et distinguo min. directio Dialecticae nulla adhibetur [illegible] nulla absolute transeat min. Dico [illegible] ex se sit ad aliquibus [illegible] per se requisitam. Sicut praesentia [illegible] ratione practici in specia desumi [illegible] per accidens: unde ratio [illegible] procedit de [illegible] dicendo: est practica, seu speculativa desumi [illegible] sive per se, sive per accidens [illegible] prudentiae per accidens potest esse speculativa [illegible] speculativa, et practica. Concedo maiorem [illegible] distinguo, [illegible] ipsi [illegible] Igitur

583 directe dicimus, quod in speculatione seu actu interna prudentia directe dum operatur [illegible] actus internus etiam bonitas, seu malitia moralis. [illegible] intentionis [illegible] prudentiae hoc [illegible] et actus [illegible] per accidens quatenus [illegible] actuales [illegible] intentus. Logica autem respicit immediate [illegible] actus [illegible], et a fine per accidens sit, nec est practica nec speculativa.

584 Arg. 5. actus Logicae possunt esse praxes: ergo Logica est practica. [illegible] signum est actus Logicae, quod potest esse praxis: ergo &c. Pr. min. praxis est actus distinctus [illegible] actus internus [illegible] significatum habet: ergo &c. Pr. min. significans saltem vocalis est actus locutionis vocalis, qui non est actus internus, de [illegible] electione: ergo &c. Distinguo ultimam [illegible] actus locutionis vocalis significans [illegible] concedo [illegible] quatenus est actus internus [illegible]. Significans vocalis recte actus internus, et locutionis actus in quantum significans [illegible] internus, in quantum vero pro [illegible] actus locutionis, quia [illegible] manifestativus [illegible] mentis, unde nunquam actus internus possunt esse [illegible], et sequenter nec praxes.

585 Arg. 6. scientia, quae dirigit praxes, est practica: sed Logica talis: ergo &c. P. min. Logica dirigit [illegible] scientias tam practicas, quam speculativas: ergo &c. Distinguo [illegible] probationem in Logica dirigit scientias tam practicas, quam speculativas in quantum sciunt, concedo: in quantum tales sunt, nego. Logica namque scientias dirigit praescindendo a ratione practici, seu speculativi tantum sub ratione sciendi illas dirigit, hoc est ut recte, et sine errore procedant in suis [illegible] rationibus.

a qua facultate dirigantur, sed solum quod a logica.

595 ~~[illegible]~~ Resp. 2° quod a logica diriguntur, qui ne ex hoc sequatur, quod logica sit practica ratione; quia practica, quae existit in opere, et raro in hunc casum in logica evenire, dum ulterius progredere tendo ad noscendum naturam, seu proprietatem sui obiecti. Solutis patet in mathematica, quae licet tradat regulas ad construendum triangulum, quia tamen non sistit in opere, sed progreditur ulterius ad noscendam naturam trianguli, est simpliciter speculativa.

Questio XI.

Quomodo logica sit necessaria ad adquirendas alias scientias.

596 Pro intentione dico non posse nullum esse dubium sine logica scientias in intuitu inferendi, unde solum procedit controversia praesens de vera naturali; et ad intelligentiam eius suppono quod non loquimur de logica naturali, quia evidens est necessariissimam esse, quia sine intuitu nemo potest scientias adquirere. Suppono 2°, quod logica, de qua dubitatur, est logica docens praeceptiva, quae est, quae tradit regulas ad modum scibile efformandum.

597 Suppono 3°, quod necessitas naturalis est duplex: simpliciter, et secundum quid. Illud dicitur necessarium simpliciter, sine quo nullo modo viribus naturae potest consequi finem, v. g. aliqua navis est necessaria simpliciter ad navigandum. Necessarium secundum quid dicitur illud, sine quo potest consequi finem, non tamen faciliter et commode, sed difficulter et cum maxima incommoditate v. g. aliquis equus est necessarius ad faciendum iter Romam ex necessitate secundum quid, quia sine illo absolute iter poterat fieri, licet incommode.

598 Suponendum est 2°, quod necessarium simpliciter subdividitur in necessarium simpliciter physicum, et in necessarium simpliciter morale. Primum est illud, sine quo finis naturaliter consequi potest nullo modo: sicut respiratio, et cibus physice cibi sunt necessaria ad conservandam vitam. Necessarium simpliciter morale est illud, sine quo naturaliter finis consequi potest, sed tam difficulter, ut in communi hominum opinione, et existimatione censeatur impossibile.

599 Suponendum est 3°, quod scientia potest dupliciter adquiri, perfecte scilicet, et imperfecte. Imperfecte adquiritur, quando solum adquiritur quoad aliquas res; perfecte quando quoad omnes veritates adquiritur. Suponendum est ultimo, quod scientia est duplex. Directa una, reflexa altera. Directa est, cum in ratiocinatione per demonstrationem adquisita, ad quam solum requiritur, quod sit stillata, et deducta ex principiis necessariis et evidentibus. Haec vocatur scientia ex genuitis: unde solum respicit rem quoad materiam.

divino, cui p accidens; veniunt, unde quasi dicerent Dr. ptee adest repugnantia ad esse simul esse et p accidens: q simul esse potest esse simul p se, nec p accidens.

Moveront se

§91 neq antiquandoctra dispari ratione quia practicum et speculativum intrinsece sunt physice repugnantia, quae ex natura sua sunt impossibiles in eodem subiecto, solum p accidens, at vero practicum et speculativum sunt differentiae phisicae, a tertio logice quae ex natura sua intrinseca dicunt repugnantiam ad esse simul in eodem intellectu, ratione communi stente. et sicut patet de realitate, et irrealitate.

§92 Ad 1m dicimus, quod loquitur concionate, ut patet ex verbis ipsius: hic inquit, formalis repugnantia naturarum creatarum esse ad compati in aliquo subiecto, cui compatentur simul esse repugnabunt, et sic stante repugnantia intrinseca (Prosequi est parrato enipsarum.)

ipsarum ad simul esse, in nullo possunt esse simul nec p se, nec p accidens: unde si albedo, et nigredo, ut sunt phisice habent repugnantiam intrinsecam ad esse simul in aliquo 3o, eandem habebunt ad esse simul in eodem compone, qd totum est falsum; quia tamen receptum phisice non expel. ex realia, tra.

Dices: q ideo ratio practici et speculativi est impossibile in eadem scia, quia sunt differentiae phisice dividentes sciam ut sic, d hec ratio est nulla: q s. P. m: sicut practicum, et speculativum dividunt sciam ut sic, ita receptivum vegetandi, sentiendi, et ratiocinandi sunt differentiae dividentes aam ut sic, d hoc non obstante possunt inveniri simul in eadem aa, ut patet in rationali: q a simili. Neg. ham: quia tales receptivus praecindentes a spiritualitate, et materialitate, et sic non sunt differentiae dividentes aam ut sic. Sunt solum ut abstracti esse de tali p materialitate tale, ltale, spiritualitate, et sic non possunt reperiri in eadem aa.

§94 Arg. 1o a 2a parte. Supposito, q actus intus sint praxes logae simpliciter practica: q s. P. am: talis supposito admisso, non possunt dirigi ab alia facultate, quam a loga; d facultas, quae dirigit praxem est practica: q ex hipotesi facta loga erit practica. Neg. 6m. Siam quia rationes aquas scia diriguntur contrariat; quia non tenemur assignare

[illegible]

604 **Argumenta solvuntur.**

[illegible]

605 [illegible]

606 [illegible]

607 [illegible]

608 [illegible]

Scientia est certa et evidens cognitio, et ad illam requiritur, quod sciens sciat, quod scientia adquiritur demonstratione, demonstratio constat ex necessariis, et ad hanc adquirendam nulli est dubium, quod logica sit simpliciter necessaria. Quid dicendum sit ad totum hoc per sequentem [conclusionem] apparet.

600 Sit conclusio: logica non est simpliciter physice necessaria ad adquirendas alias scientias, nec in statu imperfecto, nec perfecto. Communissima inter Scholasticos. Probatur quoad primam partem: non est ulla impossibilitas physica naturalis invincibilis in consequutione alicuius conclusionis scientificae, [et] aliquarum sine logica: ergo logica non est simpliciter necessaria ad adquirendas alias scientias in statu imperfecto. Probatur antecedens: quia nequit assignari quaenam sit talis difficultas. 2º: in qualibet scientia dantur principia per se nota, et evidentia, quae solo lumine naturali potest [quis] trahere ex hypothesibus discursus scientificus: ergo nulla est impossibilitas. Confirmatur: experientia docet in multis. 2º: nam quicunque habuit impossibilitatem physicam, immo nec moralem ex hypothesibus per se notis, et evidentibus sine logica, scilicet omne totum est majus sua parte, quod [illegible] totum, et his [principiis] paribus, hanc deducendi conclusionem: ergo [illegible] his [principiis] solo lumine naturali.

601 Probatur 2ª pars conclusionis ratione deducta ex auctoritate [illegible] [illegible] ubi ait impossibile esse nosse [illegible], et [illegible] subtilia, et simul scire [illegible] [illegible]: hinc logica [illegible] simul cum [illegible] aliarum scientiarum principium [illegible], et aliud parallelum subtile; [illegible] impossibile est juxta [illegible] nosse [illegible] [illegible]. Probatur [illegible] sine logica potest [illegible] [illegible] principium [illegible]: [illegible], et hoc paralium [illegible] subtile: [illegible] sine logica [illegible]. [illegible], et simul [illegible] [illegible]: logica [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] scientiarum; alias [illegible] [illegible] scientia sine logica: ergo sine logica [illegible]. [illegible] logica solum tradit et manifestat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad omnem scientiam, [illegible] [illegible] [illegible] omnia huius [illegible] [illegible]: ergo sine logica potest nosci in materia aliarum scientiarum.

602 [illegible]: [illegible] logica artificiali potest adquiri [illegible] [illegible] scientias perfectas [illegible], [illegible] logica artificialis [illegible] tribuit [illegible] posse physice [illegible] [illegible] illam adquirere: ergo sine logica [illegible]. Probatur [illegible]: logica artificialis [illegible] [illegible] principia, praemissas, et [illegible] aliarum scientiarum [illegible]; quia hoc [illegible] [illegible]: ergo [illegible] tribuit [illegible].

603 [illegible] tribuit posse physice [illegible] [illegible] [illegible] difficultates [illegible], quae [illegible], [illegible] scientificae habeant: ergo nullo modo tribuit posse simpliciter physice. Probatur [illegible] [illegible] [illegible] lumine naturali invenire logicam, [illegible] et praecepta [illegible] [illegible] [illegible] etiam solo [illegible]-

on: unde demonstratio nisi per artificialem, plura enim operamodo fiunt a viat[illegible] praevijs regulis, modo ab homine parabilia impensis; gratia enim certi demonstrationis a esse debere ex artificio, et partim naturalis discurrente. Ad 3um ratione scilicet quoniam logica naturalis, et artificialis [illegible] causa sit artefactorum logica non sed eorum artificialiter praecise sumptorum. Solutio patet ex dictis.

614 — 1. Resp. 6o: licet possit fieri aliqua demonstratio sine logica artificiali, non tamen omnes: quare simpliciter necessaria in statu perfecto. Prima pars: licet posset aliqua demonstratio physica sine habitu physico acquiri, non potest fieri alia sine tali habitu, quia tangerat habitus physicus saltem remissus; ita devenit in logica naturali aliqua demonstratio posita: quare etc.

615 — Latam, et ad praestandos quod sufficiat, quia in perfecta aliqua demonstratio circa proprium, et in perfecta proprietate, at vero demonstratio facta sine logica artificiali non est in materia logica artificiali, quia tamen syllogistica solum materialiter, ut regulabilis, ipsis regulis, et circa advertentia circa regulam in demonstratione facta sine logica artificiali, et sic non tribuerit aliquid habitus. Loquendi brevius, ex dictis, quod aliqua demonstratio physica generat habitum, non quia requiratur ad simpliciter, sed quia ad [illegible] quid.

616 — Resp. 1o: dicti non difficultate creaturae demonstrationis qua alia, non sequitur, quod faciens unam sine logica, sine ipsa alias faciat: quare logica est simpliciter necessaria. Primo: licet in primum posita ad 3um, et quinque passus, non tamen absolute: quare etc. 2o: licet voluntas possit servare unum, saltem praeceptum sine speciali auxilio, non tamen omnia praecepta collective, neque praeceptum amoris Dei super omnia absolute sine speciali gratia adimplere: quare etc. 3o: licet possit homo vitare plura peccata venialia divisive, non tamen omnia collective: quare etc. 4o: licet possit beatus videre aliquas creaturas in Verbo, non tamen omnes: quare etc.

617 — Resp. ad ultimam com. quorum: disparitas est, nam intimum posita limitatione, passus defatigat, et reddit impotentem ad omnes alios; in tum vero post unam demonstrationem non debilitatur, immo reddit promptiorem ad ulteriores. Ad 2um, et 3um resp. in primo ad amorem Dei super omnia, et ad vitandum omnia peccata venialia sine speciali auxilio est solum impotentia moralis, non quia ista in praesenti admittimus, quarum ratio disparitatis est, quod natura per peccatum reddita debilis, et infirma, et ideo gratia sana, et qua adjuvat ad praecepta servanda, et ad vitanda venialia; at vero logica non sanat intellectum, nisi ad vincendam difficultatem ex parte rei, non vero quoad inclinationem ad sustentandum demonstrationis.

618 — Ad ultimum resp. ideo beatum non videre in Verbo omnia possibilia, quia non est in potestate connexio:

[illegible] ... [illegible] reductione [illegible].

609 [illegible] ... laudabilis [illegible] ... simpliciter necessaria [illegible] ... [illegible] simpliciter necessaria.

610 [illegible] ... [illegible] sententia [illegible] ... movetur [illegible] firmiter assentiri [illegible].

611 [illegible] ... [illegible] demonstrac [illegible] ... [illegible] movetur.

612 [illegible] ... [illegible] a lumine naturali [illegible].

613 Demonstrationes [illegible] ... [illegible] demonstrat [illegible].

Hic iacet Albertus logorum namque patronus.
Scriptionamque bonis [illegible] ens rationis.
Si plus dura fuit credo ens quodcumque negasset.

623 Sententia affirmativa communis est D.D. et plurimorum [illegible], cum quaesit an detur ens rationis distinctum ab omni ente reali. Prob. auctoritate phil. 6. metaphisicae, ubi dividit ens ut sit in mente extra animam, et in re extra animam: [illegible] ens reale, et ens rationis [illegible] juxta [illegible] text. 36. q. unica. Prob. 2° auctoritate ipsius D. in 1. d. 19. q. 2., ubi ait: intelligo ens rationis tanquam [illegible] consideratur, non tanquam [illegible] consideratur, et [illegible] ens rationis [illegible] mente phi, et [illegible].

624 Prob. ratione: illa quae ab intellectu concipiuntur et repugnant existere a parte rei, sunt entia rationis; sed dantur plura quae ab intellectu concipiuntur, et repugnant existere a parte rei, ergo datur ens rationis. Ma. [illegible] ex definitione entis rationis. Prob. mi.: [illegible] Angelus [illegible] quae concipiuntur ab intellectu, et repugnant existere a parte rei: ergo dantur plura. [illegible] quia [illegible] impossibile [illegible] a parte rei impossibile est. ergo. Argumenta solvuntur.

625 [illegible] producitur [illegible] productiva entis rationis, ergo non datur ens rationis. [illegible] ergo. [illegible] ens rationis [illegible] rationis, [illegible] nempe [illegible] et [illegible].

626 [illegible] scilicet [illegible] apud Scotistas, et mea ista actione producitur [illegible] intellectione, quae [illegible] actio physica [illegible] in intellectu [illegible] et physice, et [illegible] ens rationis [illegible] in quo [illegible].

627 Replicabis: ens rationis nequit fieri per actionem physicam: ergo [illegible] absolute. [illegible] actio physica producit ens rationis dando illi [illegible] ens rationis [illegible]. Prob. mi.: [illegible] consistit ens reale, [illegible] cum ente reali; de ens rationis [illegible] ab omni ente reali [illegible] cum illo similitudinem habet. ergo.

628 Prob. 2°: nihil est in intellectu quin prius fuerit in sensu, [illegible] sensu, [illegible] sensibili; sed ens rationis nequit esse in sensu: ergo. Prob. mi.: ens rationis [illegible] existit, nihil in sensu, quod [illegible] existat. ergo. [illegible] intellectum [illegible] intelligere aliquid quin hoc [illegible] intelligibile, de ens rationis non est prius intelligibile, antequam intelligatur. ergo.

sioni, cum hoc dependeat a libera voluntate Dei, quie speculum voluntarium, sicut Deus omnia manifesta, et illa potest videre, unde facto C.[um] D.[ni] videt, juxta quod ait D.[r] in 3. d. 14. q. 2. §. Lo modo: unde impossibilitas in beatis videndi omnia ex extrinseca defectu aplicationis; in sciis autem naturalibus non poterunt fieri plures demonstrationes, si non proponatur materia circa quam, dilla proponere non spectat ad logicam: unde sine illa fieri possunt, et si non necessaria.

619 De necessitate morali logicae ad reliquas scientias certant inter se Schol. Non necessitatem moralem logicae ad alias scientias, de solum magnam utilitatem agnoscimus. Taui passim omnium. Neque praetermittendum puto, quod circa hoc doctissimus Villacastin. Iste namque supponit ut tenet communissime, quod logica non est physice, nec moraliter necessaria ad aliquam, saltem aliquam scientificam adquirendam, tenet logicam non esse nec moraliter necessariam; et ratio est quia semel, quod illud concedatur circa demonstrationes, maxima difficultas est in intuendo alias omnes, quia ante illam nulla intuitu a circa argumentationem, secus autem post illam: unde promptior, et facilior evadit.

disputatio II. de ente rationis.

Questio I.
an, et quid sit ens rationis.

621 Ens rationis, ut colligi [illegible] in 1. d. [illegible] e 2. [illegible]: fundamentale, seu effectivum, [illegible] Fundamentale [illegible] illud, quod praebet fundamentum intellectui ut efficiat ens rationis [illegible] ex intrinseca [illegible] v.g. ens rationis [illegible] fundamentum intellectui [illegible] fundamentum reale [illegible] ens rationis fundamentale. [illegible] seu producitur effective ab intellectu, sicut [illegible] ens rationis. [illegible] hoc modo [illegible] entitatis rationis. [illegible] omnia proprie [illegible] rationis.

622 Ens rationis [illegible] illud, quod [illegible] intellectu [illegible]. [illegible] ut [illegible] esse obiectivum, quod habet ab intellectu [illegible] verum esse [illegible] Petrus [illegible] esse obiectivum, quod habet ab intellectu, nullum aliud esse [illegible] v.g. [illegible] Trinitari.

622 De hoc ente rationis, [illegible] tale [illegible] et quantum attinet ad [illegible] ens [illegible] rationis, quod [illegible] Quantum [illegible] quidam [illegible] ens rationis [illegible] [illegible] antiquus [illegible] antiqui [illegible];

Scholastici communiter tenent, quod essentia rationis non stat in actu cognoscitiuo, et iuxta hanc essentiam [illegible] inhaerere existentialiter cognitione, quomodo [illegible] praecedenti, et similiter [illegible] existentia tamen nec [illegible] ut [illegible] potentiam quae [illegible] et propriae entis realis [illegible] habitudinem.

636 Arg. 1°.

Ideo entis rationis, quia [illegible] apprehendere plura quibus repugnat existere a parte rei, dum [illegible] apprehensionem [illegible] entia rationis [illegible] respondere a parte obiecti apprehensio [illegible] quid reale [illegible] quando apprehendit Angelum corporeum respondet a parte obiecti corporeitas, et angelus, [illegible] quid reale [illegible] maxime [illegible] corporeitati [illegible] angelo [illegible] reali [illegible] ficta [illegible] angelum corporeum [illegible] quando [illegible] formaliter [illegible] illa [illegible] terra.

637 [illegible] illam [illegible] in angelo

et corporeitate [illegible] quid reale [illegible] in angelo, et corporeitate [illegible] angelus corporeus, quae [illegible] angelum non corporeum, [illegible] negat identitatem realem in angelo, et corporeitate [illegible] identitate [illegible] patet, [illegible] debent [illegible] subiecto, et praedicato, et [illegible] quae [illegible] negatiua [illegible] identitas [illegible] relatiua [illegible].

638 Resp.

[illegible] quando formatur [illegible] apprehensione, quando [illegible] a parte rei, [illegible] multa [illegible] a parte obiecti [illegible] angeli, et corporeitati, [illegible] respondere [illegible] [illegible] vero [illegible] entis [illegible].

639 [illegible] angelum corporeum [illegible] non debebat formari [illegible] a parte rei [illegible] sed Solum [illegible] ficta [illegible]

Q. 2. utrum existentia rationis habeat prius intelligibilitatem antequam intelligeretur, nempe habet esse per modum rationis habet esse per modum [illegible]

629 Resp. [illegible] prius nil potest cognosci ab intellectu nostro, nisi sit ens reale, secundo [illegible] tertio [illegible]. Ut aliquid cognoscatur requiritur quod adsit medium, quod illa [illegible] [illegible]. Probatio [illegible] nihil in intellectu quin prius fuerit in sensu per propria [illegible] aliena specie, secundo [illegible] propria praecise, [illegible] ens rationis non potest esse in sensu per propria specie, secundo per aliena, [illegible]. Ut igitur ali-

630 quid cognoscatur requiritur quod percipiatur a sensu per propria specie, quod patet in substantia, quae percipitur a sensu per propria specie [illegible] species accidentium: unde [illegible] ens rationis [illegible] a sensibus per propria specie [illegible] nisi ens reale [illegible] per species rei propria, et aliena [illegible] ipsa sensu.

631 Dices: ens rationis nequit percipi [illegible] nec per aliena specie: quod [illegible] subjunctur si per aliquam speciem alienam perciperetur, esset [illegible] species entis realis [illegible] [illegible] communiter [illegible] disparata: [illegible] species entis realis [illegible] [illegible] disparata species [illegible] nequit ea repraesentari: [illegible].

632 Resp. [illegible] [illegible] similitudinem [illegible] quae repraesentans [illegible] magis in [illegible] quam cum accidenti et tamen accidens magis venit in repraesentando cum substantia; species enim quae repraesentat substantiam [illegible]: [illegible] [illegible] in esse reali et rationis in esse [illegible], potest tamen species entis realis repraesentare ens rationis: [illegible] [illegible] in esse [illegible] in repraesentando [illegible] disparata [illegible] [illegible].

633 Probatio, aliqui Scotistae tenent quod esse entis rationis stat in actu cognoscibilitatis [illegible] [illegible]: implicat in aliquid cognosci [illegible] prius intelligibile virtualiter seu in sua causa, secundo: in se [illegible] [illegible] ut cognosci sit [illegible] secundo: [illegible] cognosci esse [illegible] [illegible].

634 Quilibet effectus potest cognosci virtualiter seu in sua causa, et hac [illegible] quam cognoscere talem causam ut potentem producere [illegible]. [illegible] [illegible] esse intelligibile antequam actu intelligatur, si independenter a mente habeat suam esse, [illegible] qua potest intelligi, [illegible] [illegible] stat in hoc quod actu cognoscatur [illegible] ens rationis

635 Alij

625 Arg. 1. [illegible] ... Resp. [illegible] ...

626 [illegible] ...

627 Arg. 6. [illegible] ...

628 Resp. [illegible] ...

Quaestio II.

Quinam potissimum efficiunt entia rationis.

629 [illegible] ...

630 [illegible] ...

ectorum, quia tunc ita tales, quamvis angelicus comprehensivè fictas, quatenus ex parte objecti tunc respondent.

620 Ad rationem dissimilem: illam ipsam comm...; quae removet ... aliorum... [illegible] removet in re ... in realitate ... Cuiq... [illegible] ... per oppositionem ... [illegible] ... quae formaliter ..., quae ... [illegible] ... angelus ... in realitate ... angelus ... [illegible] ... angelo ... esse falsa, et contradictionis ... [illegible] ... una astrasti in realitate, quia alterum in realitate ... efficit in eadem linea ... [illegible]

621 Arg.° 3.° [illegible] ... rationis ... [illegible] ... in specie ... [illegible] ... S. Dissimilitudo: datur gradus ... in specie ... [illegible] ... genericae ...

622. Dicunt nunc ... [illegible] ... praecindere, et transcendere ... in specie ... [illegible] ... mendacium ... [illegible] ... in ratione ... [illegible] ... exigentia ... [illegible] ... dicitur, ... [illegible] ... necessario ... [illegible] ... in genere ... [illegible] ... necessario ... [illegible]

623 Arg.° 4.° Dari ... [illegible] ... rationis ... [illegible] ... contradictionis ... [illegible] ... Dissimilitudo ... [illegible] ... ens reale ... [illegible] ... ens rationis ... [illegible] ... excludens ... [illegible] ... et ideo ...

624 Duplex ... [illegible] ... ex S. D. ... [illegible] ... contradictionis ... [illegible] ... in hoc sensu ... [illegible] ... rationis, et in hac ... [illegible] ... in realitate ... [illegible]

voluntati: quia bonitas &c. R. neg. similiter potentia voluntatis creatae ab obiecto, maxime in intellectu divino hoc non est in voluntate. R. neg. in intellectu fingit bonitatem ultimi finis in creatura, cum illam ostendat sine illa bonitate quae est in intellectu.

655 Respondetur tandem voluntatem posse sequi actum fictum, reflexionum, quae versantur circa entia, sed negatur quando voluntas prosequitur creaturam tanquam finem ultimum, tunc intendit finem ultimum ab actu a bonitate, quia intellectus quin prosequitur, et iam intelligit loquimur. Haec solutio etiam potest intelligi applicata in ignorantia rationis, nam eadem solutione utuntur qui intellectum non posse facere entia rationis defendunt.

656 Dices: sicut nihil volitum, quin sit praecognitum, ita nihil est in intellectu, quin prius fuerit in sensu, et potentia nihilominus intellectus entia rationis efficere: ergo similiter voluntas. R. tamen ibi esse verum de intellectu, quia illud proloquium potest intelligi fundamentaliter et occasionaliter, quod evenit circa voluntatem: quia sic potest intelligi et voluntas.

657 Dices 2.° nihil minus voluntas est potentia attingendo obiecta in ratione boni, quam intellectus in ratione veri; et ita intellectus est potens, ut possit omnia vera intelligere, et ponere veritatem in ens obiectivum, quibus veritas repugnat: ergo similiter voluntas erit bonitatem; illo modo intellectus efficit entia rationis: ergo similiter voluntas, cuius sic apud Scotistas sit perfectior intellectu, ut sit potentia collativa, hominis libertate, et peccat non solum ex ignorantia, sed etiam ex malitia.

658 R. 2.a parte de sensu externo nulla potentia potest extendi ad concipiendum id, quod est extra sphaeram sui obiecti adaequati; ens rationis est extra sphaeram obiecti adaequati cuiuslibet sensus externi: ergo non facit ens rationis. R. neg. obiectum adaequatum cuiuslibet sensus externi est aliquid corporeum sensibile sicut intellectus intelligibile, ens autem rationis est extra sphaeram obiectivam, et sensibilem, cum carent omni entitate reali: ens rationis ipsis ad; et consequenter nullus sensus externus potest ens rationis efficere.

659 R. 3.a de sensu interno: sola illa potentia valet ens rationis efficere, quae potest praestare collationem, et negationem... nulla potentia sensitiva interna potest facere hoc: ergo R. neg. licet ipsae possint intelligere dependentiam realem sensibilium, tamen non percipiunt substantiam rerum, et circumstantias accidentia, et qualitates externas, et tamen hoc non possunt praestare collationem reflexionem... ergo. R. neg. omnino ob repugnantiam in esse sensibili, necessario necess-

[illegible] ... [illegible] scholasticorum magis ... [illegible] ... ex ipso in 1 d. 1 q. 1 ... in 3° articulo, ubi ait ... triplicem esse ... [illegible] ... rationem ... [illegible] ... a libertate ... [illegible] ... voluntati ... [illegible]

651 Unde ... [illegible] ... in ratione ... Idem tenet in 2 d. 6 q. 1 ... quia tamen non ... [illegible] ... potuit ... equalitatem Dei, saltem ... quam ... impossibili. Illud intentum ... expressissime tenet in 3 d. 13 q. unica, num. 15, ubi ait: omnis enim ... potest ... aliud ... et ... sicut ... rationi, quia ... et ... voluntas. Item in 4 d. 15 q. 2 loquitur sic: ... rationem novam, nisi ... novum actum voluntatis, et intus ...

652 Unde ... rationem ... rationi, que potest aliquo ... modo ... voluntas ... potest ... bonitatem ... in aliquo ... bonitas ... ut patet ... voluntas ... equalitatem Dei, ut patet ... impossibile ... ut patet ... Denique ... novum, nisi ... novum actum intus, aut voluntatis ... voluntas ... rationi.

653 Resp. ... loquutum fuisse de intellectione ... mentali ... eodem modo loquitur ... de intellectu, ac de voluntate ... fundamentaliter ... rationi ... similiter voluntas. Denique ... dicit quod nullum ... rationem novam, nisi ... novum actum intus, et voluntatis ... fundamentaliter ... de sensibus internis ... praebent fundamentum ad ... rationis ... soli actus intus, et voluntatis ... rationi ... aliquid aliud praebent ... fundamentum.

654 ... ratione ... sufficientia ... obiective ... voluntas potest facere hoc ... et ponamus casum, quod ... obiectum ... creatura sine bonitate ultimi finis, et ... ostendat Deus ... bonitate ... voluntas ... ultimi ... illa bonitas ... in creatura ... ultimi ...

voluntatis quando amat, sicut ab intellectu, quando intelligit, quia eadem est ratio.

665 Arg.

3°. voluntas non potest dare ... [illegible] ... rationis. 1°. ... [illegible] ... quia ... voluntate ... [illegible] ... q.d. ... [illegible] ... voluntas in ... [illegible] ... denominatio extrinseca, ... [illegible] ... denominatio extrinseca non est ens rationis q.d. Denique etiam si voluntas ... [illegible] ... ad aliud ... [illegible] ... ordinabit, ... [illegible] ... rationis ... [illegible] ... denominatio realis relativa, ut ... [illegible] ... q.d.

666 ... [illegible] ...

... [illegible] ... voluntatis ... [illegible] ... repugnantiam ... [illegible] ... ut patet in ... [illegible] ... voluntati Angelicae, ... [illegible] ... repugnantiam ... [illegible] ... ens rationis ... [illegible] ... Ad ... [illegible] ... gratia ... [illegible] ... voluntas ... [illegible] ... in ... [illegible] ... voluntate. Omisso tamen ... [illegible] ... ens rationis ... [illegible] ... intellectivi, et verum ... [illegible] ... in ... [illegible] ... volitiva ... [illegible] ... entis rationis distinctae ab ... [illegible] ... Itaque ... [illegible] ... necessario ... [illegible] ... rationis ... [illegible] ... apprehensionem judicium, et ... [illegible] ... praesupponit ... [illegible] ... rationis ... [illegible]

667 ... [illegible] ...

... [illegible] ... voluntate ... [illegible] ... denominatione extrinseca, ... [illegible] ... quando volen... [illegible] ... quando ... [illegible] ... denominatione extrinseca, ... [illegible] ... realis, ... [illegible] ... denominatio ... [illegible] ... ens rationis. Vide ... [illegible]

668 Arg.

... [illegible] ... in ... [illegible] ... in ... [illegible] ... rationis ... [illegible] ... quando ... [illegible] ... ens rationis. 2°. ... [illegible] ... videt ... [illegible] ... 3°. ... [illegible] ... ens rationis q.d.

669 Resp.

... [illegible] ... homine colerico. ... [illegible] ... mutatione ... [illegible] ... sic ... [illegible] ... Ad ultimum dicimus ... [illegible] ... singularitatem ... [illegible] ... actione et mutatione ... [illegible]

dentibus, quis natalitio, [illegible] [illegible] sunt: [illegible] tres non ens, dac=
cidentias [illegible] non possunt facere entia rationis.

argumenta solvuntur.

660 Arguitur 1o. [illegible] voluntas non potest [illegible] rationis, nisi [illegible] intellectu cogn-
cat, [illegible] voluntas [illegible] [illegible] facere entia rationis. [illegible] quia nil volitum quin [illegible]
cognitum. Resp. [illegible] illud de [illegible] supponit [illegible] ab intellectu: [illegible]. [illegible] fundamentum
[illegible]. [illegible] voluntas potest tendere in [illegible] ab intellectu [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] eodem modo [illegible] prolo[illegible].

661 Licet quando
voluntas peccat ex ignorantia, [illegible] intellectus [illegible]
[illegible] entitate, et fictio [illegible] ex parte illius, tamen quando peccat ex mera ma-
litia, et [illegible] fictio [illegible] ex parte voluntatis in hoc casu
[illegible] voluntati [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] voluntas ex mera sua libertate [illegible]
in hoc casu voluntas [illegible] [illegible] occasione volun-
tati ad fingendum. Ex quo sequitur voluntatem posse facere entia rationis.

662 Dices: voluntas
[illegible]. Resp. [illegible] illud [illegible] voluntas. Resp. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] voluntas [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ordine, [illegible].

663 [illegible] entia rationis [illegible]
[illegible] voluntas non potest facere [illegible] potest facere entia rationis. [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] voluntas [illegible]
[illegible] repraesentativa.
[illegible] voluntas potius [illegible].

664 Resp. [illegible]
[illegible] [illegible]
qui [illegible] objici potest. [illegible] voluntas [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

homo ē a[nimal]: p[er] discursu[m] similit[er] discursu[m] efficimus pravo[s], deducendo ex aliquo antecedente, q[uo]d ex illo nequit inferri: v.g. hō intelligit: g[o] ē Deus.

612 ~~multa q[ue] sibi repugnant a parte rei~~ P[ro]b[atur] de aliis actibus: p[er] actus absolutos concipimus, multa, q[ue] sibi repugnant a parte rei, ut homo equus, in quo nulla ē separatio. P[er] actus co[m]parativos concipimus Dominium Dei tanquam relatione[m] ad creaturas, in quo relatio n[on] ē. Hi omnia p[er] actus directos fiunt, ut de se patet. Fieri etiam potest ens rationis p[er] actus reflexos, ut quando intellectus cognoscit denominationes extrinsecas, ut intentionem obiecti: q[uo]d p[ro]b[at] omnes actus laudatos posse inservire enti rationis efficiendo.

615 Notate tamen circa dicta intelligentiam q[uaest]ionis, q[uo]d non intendimus, q[uo]d omnia entia rationis fiant p[er] quemcumque operationem et actum intellectivum, du[m] unumquodque genus entium rationis fieri p[er] unam operationem, seu actum, et aliud p[er] aliam; v[i]del[ic]et unum p[er] actum comparativum v.g. aliud p[er] reflexum &; nam ad veritatem n[ost]rae sufficit, q[uo]d omnes operationes et actus faciant aliqua, licet non omnia.

Solvuntur obiecta.

616 Arg[uitur] 1[o]: ens rationis non potest fieri p[er] simplicem apprehensionem: g[o] male sit p[ro]ponere. P[ro]b[atur] ant[ecedens]: ens rationis fit p[er] actum falsum; d[ic]t[a] in simplici apprehensione falsitas n[on] reperitur: g[o] &. P[ro]b[atur] m[aior]: ens rationis fit p[er] actum, quo concipitur ut aliquid ens in se, d[ic]tus actus concipiens ut aliquid ens in se ē actus falsus: g[o] &. P[ro]b[atur] m[inor]: actus n[on] conformis cum obiecto, ut ē in se ē actus falsus, d[ic]tus actus concipiens ut aliquid ens in se, n[on] est cum obiecto in se: g[o] &.

617 Resp[ondetur] ad argumentum ne[gando] ant[ecedens], et m[aior] p[ro]bationis. Ad p[ro]bationem d[istinguo] m[aiorem]: fit p[er] actum, quo concipitur ut aliquid ens in se notative, ne[go] m[aiorem]: ut aliquid ens in se entitative, seu positive c[onced]o m[aiorem]. Distinguo m[inorem]: d[ic]tus actus concipiens ut aliquid ens in se notative ē actus falsus, ne[go] m[inorem]: positive, seu entitative ē actus falsus, p[er]mitto m[inorem], et p[ro]cedo. Duplici modo potest cognosci res aliquid ens in se: l[...] notative, l[...] positive, seu entitative. Cognoscitur, quando cognoscitur ad modum alterius, p[er] suam similitudinem ad illud, et ad cognoscendum sic non requiritur actus falsus. Cognoscitur, quando cognoscitur sicuti scientative, et positive ē illud, ad de cuius similitudinem cognoscit, et hunc actum p[er]mittimus ē falsum; d[ic]t[a] p[er] ipsum n[on] fit ens rationis, d[ic]t[u]m est.

618 Dices: g[o] ens rationis n[on] fit p[er] simplicem apprehensionem. P[ro]b[atur] co[nsequenti]a: stante veritate solutionis fit solum p[er] actum comparativum: g[o] &. P[ro]b[atur] ant[ecedens]: actus comparativus ē ille, quo unum concipimus in ordine ad aliud, d[ic]t[u]m stante veritate solutionis ens rationis fit p[er] actum, quo unum concipimus in ordine ad aliud: g[o] &. P[ro]b[atur] m[inor]: stante veritate solutionis ens rationis fit p[er] actum assimilativum unius cum alio, d[ic]tus actus assimilativus unius cum

tert per similitudinem idest, in ista sententia de occurrentibus sententia rationis quia aliqui nec percipiendi rationem inveniat: que sunt realis, si vero relata sed ratione, que sunt rationis.

610 Arg.o 1. aparentia sensu interno: potest animal aprehendere extra possibilitatem rationem aprehendere possibile: probatur. Nam quando aliquid a longe videmus ... apprehendit ... in imaginatione possibile. Resp. ad 1m dicendo quod animal potest aprehendere extra possibilitatem ... propositionem, qua potest non habere, extra species ... imaginari, quod hoc sit ubi ... possibile. sic ad 2m resp. pride.

611 Dubitabis: an intellectus divinus possit efficere entia rationis? haec difficultas dependet in definitione entis rationis; nam qui tenent ad ea illius requiri quod concipiatur ... negant Deum posse talia efficere, qui vero volunt ... proprias ... existentia ... procedendo ... perfectionem admittunt talem virtutem in Deo, quia potest ... aliquo ... obstinate: Aliqui Scholastici problematice procedunt, alii ... alii ... negant, ... data.

Questio IIII.
per quem actum intellectus fiat ens rationis.

612 Supposito quod intellectus actus facit ens rationis, ulterius dubitatur inter authores, per quem actum illius fiat. Advertis in intelligentia supponas quod in intellectu ... dantur actus, dantem ... operationem intellectus in summa ... actum absolutum, et ille quo non sit ... sine ordine ad aliud: v.g. intuitio ... Datur etiam actus comparativus, ille scilicet quo non sit unum obiectum relative, seu in ordine ad aliud: v.g. in ... ut inferior ... superior. Unde potest esse directus, et reflexus. hinc actum, quo non sit obiectum absolutum, et comparative. ... per cognitionem seu obiectum ... cognitionem directam. Ex his omnibus dubitatur ... sententias ... facturi.

613 Propositio 1a: ens rationis potest fieri per ... operationem ... absolutum, et comparativum directum, et reflexum. Communis inter Scholasticos. Probatur: ... ens rationis, quando ... concipitur quod in re nulla ... nec ... potest ... in ... percipere ... quod nulla in ... : probatur. Nam ... singulo discurrendo: ... apprehensione ... Deum ... chimera, ... iudicium ... falsas, et repugnantes, affirmando, quod ... possibile, et ... necessarium; ut ... dicimus: homo est lapis,

num sit principium intentionale; nam principium fisicum, et efectivum potest esse sic determinatum; si enim Deus causaret in intellectu meo cognitionem Petri, Deus esset principium determinatum indicare meo intellectui Petrum, quin esset principium intentionale: unde per lo determinatum indicare, non coarctatur principium ad esse intentionale; cum igitur genus proximum debeat esse aliquod coarctans, et determinans principium, et hoc fiat a particula intentionale, fit inde, quod sit ponenda in signi definitione.

27 Ad ultimum respondet concedendo majorem, et negando minorem. Ad probationem concesso antecedenti negatur consequentia. Ad huius probationem distinguo minorem: species impresa est &c respectu cuius est principium efectivum, nego minorem: respectu eius est principium intentionale, concedo minorem. Species enim impresa ad duo potest comparari, et ad objectum, quod representat, et ad cognitionem, quam cum potentia causat per influxum fisicum. Species ergo impresa est vere signum respectu objecti, quod representat, quia vere est principium intentionale &c; sed nullus concedit Schotista speciem impresam esse signum cognitionis, ab ipsa causatae; nam respectu huius est vera, et rigorosa causa fisica, et ut talis, licet principium essendi non est principium cognoscendi, quod requiritur ad rationem signi.

28 Sed contra: species impresa respectu cognitionis, quam causat est verum signum; sed respectu huius, est principium efectivum: ergo ruit solutio. Probatur major: species impresa connectitur cum cognitione, quam causat; sed quod connectitur cum alio est principium indicandi illum: ergo &. Nunc sic; dum connectitur cum illa ut causa efectiva: ergo necesse, quod distinguatur signum a principio efectivo, et consequenter non requiritur in signi definitione particula intentionale.

29 Respondet ad hanc ultimam ins-

relativè actus, quo cognoscitur primum in ordine ad aliud: ergo &c.

679 Resp. negando consequentiam, et ad probationem

respondeo distinguendo: actus comparativus est ille, quo cognoscitur primum in ordine ad aliud relative, secundum; in ordine ad aliud per actum, dumque illius, seu per illius similitudinem, et imitationem, subdistinguo: est actus comparativus proprie, et stricte, quo primum proprie, et relate, secundum, et sic distinctum, negatur consequentia. Sic etiam actus factivus entis rationis cognoscit primum ad rem alteram, ut quando angelus cognoscit ad modum corporis, sive actum est proprie, et ab ipso est comparativum; quia Angelus non cognoscitur relative ad corpus, sed tantum ad modum corporis: unde talis actus est proprie solum, et late, ut modo potest dici comparativus, in re tamen est absolutum, ut eruitur ex hac ratione, et probatur ens rationis fieri per simplicem apprehensionem.

680 Arg. 2º adversus: si ens rationis fit per simplicem operationem non potest fieri per 2am, et 3am: ergo &c. Probatur antecedens: quia tunc supponit factum, ideoque fieri non requirit ens rationis. Resp. quod ens rationis factum per simplicem operationem non fit per 2am, et 3am, quia illud esse, quod fit per 2am, dicit aliud, nempe identitatem praedicati cum subiecto, et nec de extremitatibus cognitis, et in dissensu inquirunt per 2am operationem, et 2am, et 3am: unde licet ens rationis apprehensum fiat per simplicem operationem, et non per 2am, et 3am, per has tamen fit, ut est iudiciatum, et discursum.

681 Arg. 3º: ens rationis fit solum per actum reflexum: ergo non per alios. Probatur antecedens: ille est actus reflexus, qui aliquem directum supponit, sed efficientia entis rationis aliquem actum directum supponit necessario: ergo &c. Probatur minor: ad efficientiam entis rationis supponitur necessario cognitio entis realis, id est aliud supponit. Probatur antecedens: ens rationis quando fit, est ad similitudinem entis realis, cum non possit fieri ad eius similitudinem quin ens reale prius cognoscatur privative &c. Probatur minor: non potest fieri ideatum, quin idea prius cognoscatur, sed ens reale est idea, et ens rationis ideatum: ergo &c.

682 Resp. ad argumentum negando antecedens, cum probationem, quae argumentatur totum argumentum destruit: quia non omnis cognitio supponens alium actum reflexum, aliter iudicium, et discursus, quia apprehensionem necessario supponunt esse factum reflexum. Solum ergo ille dicitur actus reflexus, qui in aliud reflectit supra se ipsum ut cognoscente, supra obiectum, ut cognitum, supra ipsam cognitionem, quod non pertinet ad efficientiam entis rationis: ac proinde saepius fit per actum directum.

683 Arg. 4º: ens rationis non potest fieri per actum reflexum: ergo non fit per omnes. Probatur antecedens: actus reflexus est [illegible] entis rationis [illegible] per actum directum: ergo actum reflexum &c. [illegible]

a [illegible], ut actu reflexo intelligendo [illegible] rationis; [illegible] directo [illegible] [illegible]

[illegible] ... ex [illegible] reflexum, de [illegible] actu [illegible] reflexa [illegible].

684 Resp. ad arg. [illegible] quaestionis [illegible] ... [illegible] tum [illegible] ... [illegible] S. ... [illegible] ... Dico primo [illegible] actum reflexum ... [illegible] ... tanquam [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] actum [illegible].

685 Ad rationem resp. notandum, quod [illegible] ... [illegible] actu [illegible] ... [illegible] ... denominatione extrinseca [illegible] ... relativa, quae denominat [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ...

686 [illegible] ... [illegible] ... reflexum ... [illegible] ... directe [illegible] ... comparative [illegible] ... [illegible] actu [illegible] reflexum.

Quaestio IIII.

An denominationes extrinsecae sint entia rationis formaliter.

687 Pro huius [illegible] intelligentia notandum est, quod denominatio duplex: intrinseca, [illegible] extrinseca. [illegible] quae provenit a forma in subiecto recepta: sic paries denominatur intrinsece albus ab albedine in se [illegible] recepta, et oculus dicitur intrinsece videns a visione in ipso intrinsece [illegible] recepta.

688 Denominatio extrinseca est illa, quae provenit a forma, quae non est recepta in ipso subiecto, quod denominat, [illegible] ... extrinsece denominat: sic paries denominatur extrinsece [illegible] ... quae non est recepta in pariete ... [illegible] ... denominatio [illegible] ... in ipso recepta, talis denominatio extrinseca a ratione [illegible] proveniens.

689 [illegible] ... denominatio extrinseca ... [illegible] ... denominatio=

Quaeritur: an denominatio extrinseca sit entitas rationis [illegible]

minatio ipsi in parte rei, quae denominatio provenit [illegible] realis [illegible] denominatio extrinseca realis [illegible] denominatio proveniens a ratione [illegible] denominatio [illegible] ergo denominatio extrinseca rationis [illegible] rationis: unde [illegible]

690 Respondeo [illegible] denominationem extrinsecam, etiam provenientem a [illegible] non [illegible] et ad [illegible]. [illegible] denominationes extrinsecae provenientes a [illegible] non sunt entia rationis.

691 [illegible] ratione illa quae est independenter a quacumque [illegible] reale, et nullo modo ens rationis [illegible] denominatione extrinseca proveniente a [illegible] [illegible] denominatione [illegible] rationis [illegible] independenter a quacumque [illegible] denominationes [illegible] [illegible] rationis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

692 [illegible] etiam [illegible] denominatio [illegible] [illegible] [illegible] denominationem [illegible] denominatio [illegible] extrinseca [illegible] denominatio [illegible]

693 Argumentis occurritur.

[illegible] denominatio extrinseca [illegible] rationis [illegible] denominatio [illegible] denominato [illegible] denominatio extrinseca [illegible] denominatio extrinseca [illegible] denominatio [illegible] reale [illegible] extrinseca [illegible] ens rationis [illegible] reale [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

694 Resp. [illegible]

695 [illegible]

696 Arg. 2.º [illegible]

697 Resp. [illegible]

698 Dices [illegible]

2.° D: an denominatio extrinseca sit etiam ratio ... [illegible]

30

[illegible] ... ratione. [illegible] supponit [illegible] ... evenit.

699 [illegible] ... causa ... [illegible] ... dicitur ... supponit ... [illegible] ... ratio ... [illegible] ... denominatio extrinseca ... [illegible]

700 [illegible] ... facti ... denominat extrinsece ... denominatio ... [illegible] ... denominatio ... [illegible] ... supponit ... [illegible] ... supponit ratio ... [illegible]

701 Resp. [illegible] ... denominatio extrinseca ... [illegible] ... supponit ratio ... [illegible] ... veritate denominationis extrinsecae ... [illegible] ... falsa.

702 Arg. 2.° nulla denominatio extrinseca ... [illegible] ... omnis denominatio extrinseca ... [illegible] ... denominatio ... [illegible] ... denominatio ... [illegible] ... Resp. ... [illegible] ... denominatio extrinseca ... [illegible] ... eodem modo ... [illegible]

703 Ita denominatio extrinseca ... [illegible] ... denominatio ... [illegible] ... denominatur ... [illegible]

704

Arg. 3.° [illegible]

Phil. log. mag. D. ... de natura ... [illegible]

[illegible]

105 Post ... [illegible]

106 ... [illegible]

107 Sed dices ... [illegible]

108 ... denominatio ... [illegible]

[illegible] ad id quod qualem [illegible], seu ad id [illegible] quae [illegible]

[illegible] quod extrinseca [illegible] Arg. [illegible] extrinseca [illegible]
[illegible] denominatio passiva [illegible] denominatio [illegible] denomina-
tio extrinseca, et denominatio passiva [illegible]
[illegible]

709 Resp. [illegible] ad primum [illegible]
[illegible] et realitas [illegible] extrinseca [illegible] intrinseca [illegible] deno-
minatio [illegible] inhaerens [illegible]
esse [illegible] Resp. ad [illegible] denomi-
natio extrinseca [illegible] grammaticalis [illegible] philosophice [illegible]
[illegible]
[illegible]

710 Arg. 2.º [illegible] denominatio [illegible]
[illegible]
[illegible] Resp. [illegible] denominatio
[illegible] extrinseca [illegible] intrinseca [illegible] Tum modo
quo fuit [illegible] denominatio [illegible] mutatio intrinseca [illegible]
quando [illegible] transitio intrinseca, [illegible]
[illegible] extrinseco [illegible] videlicet ad illa [illegible]
[illegible] intrinseca.

711 Arg. ultimo: [illegible] denominatio extrinseca [illegible]
[illegible] denominatio extrinseca [illegible]
[illegible] juxta D.[illegible] in 1. d. 39. q. unica. [illegible] probabilis [illegible]
[illegible] fundamentaliter [illegible] Quando [illegible]
[illegible] fundamentum [illegible]
[illegible] quia [illegible]

~~LIBER LOGICÆ MAGNÆ~~

LIBER LOGICÆ MAGNÆ.

712 Quod ad hunc librum logicae magnae prout nunc solent [illegible] spectant, pertinet
[illegible] quinque praedicabilia [illegible] scit, species [illegible] proprium, [illegible]
[illegible] praedicamenta [illegible] [illegible] sequendo [illegible]
mit. Quaest. 47.

[illegible] denata [illegible] seu [illegible]

Quaestio I.

Unde desumatur ratio, seu unde sint naturae communes a parte [rei]

113 Ad intelligentiam praesentis controversiae, quae valde difficilis est, notandum 1º quod natura potest [illegible] singularis in significando, et est illud quod significat per terminum singularem, v.g. per vocem homo, qui omnes homines significat. 2º [illegible] in existendo, et est illud quod plures et [illegible] distinctos producere valet, ut est Deus, [illegible] causis, ut sol. 3º universalis in essendo, et est natura aliqua apta ad essendum in multis, v.g. natura humana.

114 4º universale in praedicando, et est illud quod de pluribus inferioribus aptum est praedicari, ut animal de homine, leone et praedicari valet. In praesenti agimus de universali in significando, de quo in summulis; nec de universali in causando, de quo in physica; sed de illo in essendo et praedicando. Valet haec adhuc potest esse duplex: universale logicum [illegible] et [illegible] natura una positive et [illegible] indivisibilis in multis [illegible] natura quae est apta esse in multis a parte rei. Ipsa est natura communis de qua in praesenti.

115 Secundo notandum, quod communitas naturae [illegible], qua in ipsa natura est apta essendi in multis, [illegible] [illegible] v.g. natura humana, quae [illegible] [illegible] essendi in [illegible] [illegible], ipsa natura est communitas, et natura [illegible] [illegible] natura communis. Unde [illegible] a parte rei, et [illegible] [illegible] operationem [illegible] indifferentes ad essendum in multis.

116 Notandum 3º quod natura communis, seu indifferens, in triplici statu considerari potest. 1º considerari natura in primo modo [illegible], seu in [illegible] et natura considerari [illegible] [illegible] v.g. natura humana in statu [illegible] [illegible] natura. 2º [illegible] [illegible] modo [illegible], seu in [illegible], et natura [illegible] [illegible] [illegible], v.g. natura humana in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. 3º consideratur natura in statu abstractionis, et est natura abstracta, [illegible] [illegible] individualis, seu singularis, v.g. natura humana abstracta per [illegible] [illegible] [illegible].

117 [illegible] In primo statu natura nec est singularis, nec communis, sed tantum natura, juxta illud Avicennae: equinitas tantum est equinitas. In 2º statu est communis. In 3º [illegible] est singularis, [illegible] [illegible] [illegible] singularitati: unde juxta [illegible] [illegible] singularis, [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] communis, et indifferens ad [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] qua [illegible] natura identificatur [illegible]

cum possit identificari cum haecceitate; si autem identificatur, dicendum est quod ratione identitatis cum haecceitate, ratione cuius impedit esse in dicto, natura vocari indicta negativa.

118 Notandum 2.º quod singulare, quod a Scoto ponitur in communi potentia, proxima pluribus est singulare ut sic, et haecceitas. Singulare ut sic dicit ipsa singularitas, quae est individualitas, haecceitas v.g., et haec dicit repugnantiam intrinsecam esse praedicandi de pluribus. Singulare ut sic dicit individuum per se existens, v.g. Petrus, et hoc dicit etiam repugnantiam intrinsecam praedicandi de pluribus ut sic, secundum quod et singularitas [illegible].

119 Quaeritur ergo de singularitate, an natura communis quae ratione identitatis cum singularitate dicitur singularis: unde quando dicitur an dentur naturae communes in inferioribus, sensus est singularis ut sic, ut relatum, quia natura communis includitur in singularitate et singularitate. Singulare quod dicitur ex natura communi et ex singularitate: videlicet, an illa natura quae est singularis, vel singulare dicatur etiam repugnantia praedicandi cum singularitate, positive dicatur aptitudine, sive an dentur naturae communes a parte rei, seu universales.

120 Ultimo notandum quod cum dicitur natura praecise, tota quae est illa, quae cum singularitate constituit singulare, dicitur etiam ratione naturae generica et specifica, et de omnibus naturis, quae possunt esse fundamentum universalitatis, seu quae in se praedicabilis [illegible].

121 Notandum circa praesentem difficultatem, errasse Platonem, qui, ut Aristoteles ei attribuit, magistrum suum Platonem naturam communem a rebus inferioribus separatam in materia, aeterna, et per se existentem, in mente locatam, et extra eam descendentem et identificari singularibus manentibus [illegible] singularibus distractam. Quae opinio ut patet explicatur.

122 Cassiodorus in [illegible] ingeniosis rationibus evolutam fuisse opinionem [illegible] significando, quia extrema mente [illegible] [illegible], ab aliquibus esse sustinetur. Sic D. Anselmus in epistola de incarnatione, habet verba: modo enim illi utique nostri temporis Dialectici, qui nonnisi flatum vocis putant esse universales essentias. Cassius admittit naturas communes tantum fundamentaliter, quatenus naturae a parte rei sunt fundamentum ut ab intellectu concipiantur ut tales. Sic [illegible] Aureolus, Scotistae [illegible]

Itaque ipsa natura partialiter existens [illegible] per rationem [illegible] in inferioribus [illegible] ipsa.

123 Secundo: dantur [illegible] quod omnia univoca [illegible] nomen commune [illegible] in inferioribus univocis. Docetur S. Thomas pluribus in locis, et praecipue in 2. D. 3. q. 1. et omnium Scholasticorum. D. [illegible] in antepraedicamentis cap. 2. ubi sic univoca definit: quorum nomen commune, ratio vero significata omnino eadem. Equivoca vero sic: quorum nomen commune, ratio significata omnino diversa. Ex quibus sic probatur ratione [illegible]: ratio significata per nomen univocum omnino eadem in inferioribus, seu singularibus, ut [illegible] omnino eadem, et non diversa: ergo in inferioribus, seu singularibus datur aliqua natura communis, in qua univoca conveniant.

124 Probatur: [illegible] natura communi, et eadem in inferioribus [illegible] univoca [illegible] equivoca [illegible] participarent rationem communem, cum sint illa quorum nomen commune: univoca, et equivoca [illegible] nomine [illegible] significata per nomen [illegible]: ergo datur [illegible] natura eadem, et communis in qua univoca conveniant. Haec probatio concludit [illegible] nominales [illegible] fundamentaliter [illegible].

125 [illegible]

126 [illegible]

[illegible] singularitas [illegible] omnium [illegible]
[illegible]

127 [illegible] natura [illegible]
[illegible]
[illegible] fundamentalis [illegible]
[illegible] singularitate [illegible]
[illegible]
[illegible] natura [illegible] singularitas [illegible] fundamentalem [illegible]
[illegible] communitati [illegible]
[illegible] singularitas [illegible] fundamentalis [illegible]

128 [illegible]
[illegible] singularitas [illegible]
[illegible] negativa [illegible]
[illegible]
[illegible] negative [illegible] singularitas [illegible]
[illegible]

129 [illegible] natura [illegible]
[illegible]
[illegible] natura [illegible] communis [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] A [illegible]
[illegible] B [illegible]

130 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] communis [illegible] vidimus. [illegible]
[illegible]
[illegible] singularitate [illegible]

131 [illegible]
natura [illegible] singularitas [illegible]

[illegible] non ita [illegible] quia [illegible] negari [illegible] quia a parte rei [illegible] mundi. [illegible] a parte rei in ratione [illegible] in me [illegible] nec [illegible] possibilitatem [illegible] a parte rei [illegible] demonstranda [illegible] omnibus inferioribus [illegible] demonstratione [illegible] mundi [illegible] nota. [illegible] possibilitatem [illegible] ponit [illegible] meus.

132 [illegible] quaesitum hoc [illegible] pro natura [illegible] demonstrationi [illegible] ex terminibus [illegible] sequi [illegible] etiam ponit [illegible] ad demonstrandam possibilitatem [illegible] Petrus [illegible]

133 [illegible] a parte rei [illegible] immediate [illegible] hoc est natura [illegible] a parte rei. [illegible] immediate significatum [illegible] omnia inferiora [illegible] Petrus [illegible] hoc est [illegible] in hac propositione: Petrus est homo, [illegible]

134 [illegible] ex parte [illegible] repraesentantes [illegible] collective [illegible] Petrus est homo [illegible] Petrus et Paulus [illegible] Petrus est [illegible] Petrus [illegible] ille [illegible] hoc [illegible] falsa.

135 Resp. [illegible] Petrus est [illegible] Petrus [illegible]

136 [illegible] in hac propositione [illegible] Petrus [illegible] natura [illegible] Petrus est homo [illegible] Petrus est homo, [illegible] Petrus est Petrus [illegible]

... patet; quia quod significat in hac propositione vel ... sit ... supponit pro ... Petrus ... Petrus ... Petrus ... ita ... id est ...

~~...~~

137 ... Probatur ultimo ... ex ... singularibus ... ex ... singulis ... singularibus ... quo modo a parte rei ... singularitate ... a parte rei ... ... multa ... realiter ... nomina ... ex parte ... a parte rei ... mund... ... realiter ... communi ... a parte rei ... quia de singularibus ...

Argumenta solvuntur

138 Arg. 1. omne quod existit a parte rei est singulare, dicente Boetio: omne quod est unum numero est ... natura communis. Probatur minor ... omnis ... natura ... producta ... producitur ... omne productum est singulare: ergo. Probatur minor: omne productum productione productiva, ... actione productiva est singulare: ergo. Probatur minor: actiones sunt singularium ... ergo.

139 Resp. ... distinguendo ... est singulare, ... praecedens, ... praecise ... Omne quod existit a parte rei est singulare ... singularitas, aut singulare ... praecedens, ut ipsa natura communis ... singularitatis ... quia ... singula... ... unde ... natura communis non est singularis ... productio ... actione productiva.

140 ... dices: natura ... communis ... praecedens potest esse singularis ... natura communis. Probatur ... quando aliquid praecedit ... invenit ... ita ... singularitas ... praecedens potest invenire. Probatur ... praecedens ... invenire potest ... quia ... ergo. ... quod est singulare, ... praecedens potest esse commune ... fundamento ... ergo. ... communitas singularitati ... opposita ... singulare ... praecedens esse commune: ergo.

141 ... distinguendo ... quando ... praedicata ... separata ... subordinata ... ita ... quando praedicata ... separata ... et ... praedicata ... Doctor ...

aliquod inanimatum, et tamen licet natura per se nequeat esse, neque eadem possit esse animatum, corpus tamen saltem eadem animatum potest, et ratio est, quia animatio et natura per se sunt opposita ad disparata, at vero corpus, et natura ipsius indifferens ad utrumque, et potest cum animatione communi, et singularitas sint sibi repugnantes per modum incompatibilium, et actu repugnantium, in eadem natura communi eadem potest esse singularis.

122 Ad confirmationem respondeo, quod singulare esse, hoc est, singularitas, ut talis, nequit esse aliquo modo commune, secundum vero est; ratio est, quia quod est in natura de se determinabile, et actuatum remanet in potentia, seu indifferens, at vero quod est indifferens, et in potentia potest determinari, et actuari, imo natura sua appetit actum determinantem illud, quia potentia de se appetit perfici per actum, ut materia per formam, genus per differentiam; ceterum quod non est indifferens ad quid, nec patitur determinari; et cum natura communis sit indifferens determinabilis et perfectibilis, et singularitas actus determinativus, et perfectivus, ideo natura communis potest esse singularis, singularis autem non potest esse communis, cum potentia possit reduci ad actum, et actus nequeat reduci ad potentiam.

123 Arguitur 2°. Si daretur natura communis a parte rei, non darentur singularia; dantur quidem. Probatur sequela maioris: si essent communia a parte rei essent superiora ad singularia; et si ita essent non darentur singularia: quod est falsum. Probatur minor: hoc ipso, quod essent superiora ad singularia, quidquid conveniret naturis, deberet singularibus convenire, ergo singularibus conveniret communitas: quod est falsum. Probatur minor: quidquid convenit superiori, ut sic, convenit inferiori ut existenti sub eo: quod est. Instatur: si natura esset communis, denominaret individua communia; dicta ut denominantur, quia natura non est communis. Probatur minor: posita forma in aliquo subjecto, illud denominat tale: quod est. Probatur antecedens: quia albedo v.g. posita in subjecto illud denominat album: quod est.

124 Respondeo, quando primum consequens, ad ultimam probationem, quae sic dicit: quidquid convenit superiori in suppositione absoluta, convenit inferiori, nego antecedens: in suppositione simplici, quod est, ita ut communitas in simplici suppositione conveniat natura, sit, quod conveniat inferioribus eius reduplicative sumptis, quod debet arguens intendere, ut argumentum concludat; neque quod singulare, Petrus v.g. specificative sumptum sit communis, fatemur, quia sic sumptus est natura humana, quae in eo est.

125 Ad instantiam dico, concessa maiori, pro minori: posita forma in aliquo subjecto, si subjectum sit capax denominationis, ut nego maiorem; si sit incapax, concedo maiorem. Ut quaelibet forma denominet subjectum in quo est, requiritur, quod subjectum sit capax talis denominationis. Patet doctrina in personalitate Verbi Divini in unitate naturae humanae, quae illam denominat personam, nec vero filium; quia est denominationis incapax, ...

capax. Cum autem individuum sit incapax denominationis communis, quia est ab intra incommunicabile, hinc est quod potentia natura communis nullo denominatur communis.

126 Replicabis: quod potentia in individuo illud denominat commune: quod intendit solutio. Probatur subsumptum: ideo potentia natura communis in individuo illud denominat commune, quia est capax ipsius denominationis; de hoc est falsum: quod probatur. Probatur minor: natura communis est capax denominationis singularis quod singularis communis. Probatur consequentia: sicut natura est esse communis, ita singularitas et singularis; de natura communis est capax denominationis singularis: quod probatur. Respondeo disparitatem assignando, et est, quod communitas convenit naturae prius; quod singularitati actu vel ita posterius; cum autem potentia sit capax denominationis actualis, et actualis capax denominationis posterioris, inde est, quod natura potest denominari singularis, licet singulare non possit denominare commune. Patet solutio ad ultimo ex eo, quod potentia passiva denominatur ab ea. Ob actu visionis, quia actu visionis denominatur potentia visiva.

127 Arg. 1.o ideo natura est communis a parte rei, quia est indifferens ad ratione, ita illa singularitas; de hac autem non probatur est communis: quod dat natura communis. Probatur minor: singularitas est indifferens, ut haec tua, illa portione naturae; de hac autem appetebat singularitatem esse communem: quod probatur. Respondeo distinguendo minorem: ideo quia est indifferens primum praedicati potentialis, praedicamentalis; primum praedicati actualis, et subiectum, sed nego minorem. Distinguendo minorem: pro ratione inveniendi. Indifferentia est duplex: primum passiva, et primum activa. Locus quidem communitatis. Declaro nominis. Ex pro solutione dicitur: materia est indifferens ad omnes formas, et forma ad omnes materias; et licet materia sit etiam omnes sit per communem, non tamen forma, quia illa est indifferens primum passiva, et ista primum actualiter: sic licet singularitas sit indifferens, quia est primum activa, nequit esse communis.

128 Arg. 2.o ideo datur natura communis a parte rei, quia natura facta per haecceitate Petri potest stare cum haecceitate Pauli; de hoc est falsum: quod non datur. Probatur minor: si natura Petri posset stare cum haecceitate Pauli, posset etiam stare cum haecceitate Leonis; de hoc non: quod probatur. Est certo, alias natura humana esset communis Petro, et Leoni. Probatur minor: ideo natura Petri posset stare cum haecceitate Pauli, quia haecceitas Pauli similis est naturae Pauli; de haecceitas Leonis similis est naturae Leonis: quod probatur. Si autem si natura esset communis, esset indifferens ad recipiendum, quod est, de hoc implicat: quod probatur. Probatur minor: si natura esset communis, natura Petri v.g. esset indifferens ad recipiendum cum Paulo; stante hoc esset indifferens ad recipiendum, quod est: quod probatur. Probatur minor: si natura Petri esset indifferens ad recipiendum cum Paulo, esset indifferens ad recipiendum Petrum; de Petrum: quod esset indifferens ad recipiendum, quod est.

149 Resp. ad argum. gratia ultimum, quia propter accidentalem haeceitas Pauli potest sanari natura Petri, quia haeceitates Petri et Pauli non habent eandem naturam, et quia virtualiter in se sanat a se distinctam; quia sunt inferiora ipsius naturae: at vero haeceitas Leonis, quia haeceitas alterius naturae non distinguitur virtualiter in natura humana, sed in Leonina, et ideo natura humana non est indifferens Petro, et Leoni.

150 Adspectationes disquirendum: si natura debet esse indifferens ad inveniendum, quod est intrinsece, et essentialiter, quod non sit extrinsece, et materialiter, sub disquis: esse indifferens metaphysice, ut etiam physice, quod non. Natura sive per se determinata ad sua praedicata essentialia, et per se, quae sive per se determinata habet eius unionem ut apparet. Quando natura Petri est indifferens ad esse eandem cum Paulo, et est indifferens ad esse eandem cum Petreitate, ceterum Petreitas praedicata essentialia naturae nec in toto, nec in alio modo dicendi per se, est quod extrinsecum est: quia propter naturam est indifferens ad essendum cum hac singularitate determinate non solum non implicat, sed etiam est necessario, sicut videtur, quia natura dicit sua intrinseca praedicata nullam singularitatem determinatam dicit, omnes indeterminate respicit. Ergo natura Petri indifferens ad esse eandem cum Petreitate physice, quia natura identificatur cum Petreitate, non metaphysice, hoc est, quod potentia praedicatis intrinsecis naturae ipsi non repugnet esse cum alia singularitate.

151 Arg. 2. Si daretur natura communis, quia significat haec nomen vel haec nota communis, dicit q. d. Dis quia significat hic, vel communis inferioribus, nominis: q. d. Pr. conseq. quia idem est dicere Petrus est homo, quam dicere: Petrus est omnia inferiora, dicit significat hic nomen vel homo, sive omnia inferiora hominis, et idem dicere Paulus est homo, ac Petrus est omnia inferiora hominis. Et S. P. significat in Scholasticis significat haec vox homo, sive natura communis, quod dicere Petrus est homo, ac dicere Petrus est natura communis similis. P. ea: sicut in ista loquutione significat illa vox omnia inferiora humana, sic in Scholasticis significat illa vox naturam communem, dicit significat illa vox similiter naturam communem idem dicere Petrus est homo, ac dicere Petrus est natura communis: q. d.

152 Resp. q. d. omnes propositiones sicut infra, recte sumitur, cum ultimis sequitur, quod totum. Propositio ubi natura, quod potest habet praedicatum nomine concreto, et etiam abstracto. Quod sit concretum, et abstractum, scitis. Quando propositio non est in concreto, non est vera, ut hic: homo est albus: at vero quando sit in nomine abstracto, sic: homo est albedo, est propositio falsa, quia nomen in abstracto dicit formam sine subiecto.

Resp. sic dicimus, quod haec nomen homo est concretum

substantias, cui inest abstracte natura humana: unde licet ho significet illas, sicut et hu albedine, et abstracte significet tam solas, et sic ruta a subto, non ideo dicere: Petrus est ho, ac dicere: Petrus est natura humana, et contra taverat, quia sit nomine recto, laam falsa, qui in abstracto. In sua terministarum natura concreta guta, si si quia in terminum naturalis humanis, quas significat illum vocis ho, in exemplis sancti abstracta, dicuntur sic, Petrus Paulus, et quorum abstracta sunt, Petreitas, Pauleitas et quibus et sic non ideo dicere: Petrus est ho ac Petrus est Petrus, Paulus etc. sic in non aliud dicere: Petrus est ho, ac Petrus est natura humana.

Arg. 6. si natura Petri est illa, sermonis, radix sequeretur a petreitate, et hoc non. p. Sequela m. illa, quae separari valent realiter, a regione sediquuntur, et si natura Petri est illa sermonis, sic separari posita Petreitate. p. Prima illud, quod est indifferens ad esse in alio realiter distinctis habet, et quod potest separari ab illo, et si natura humana Petri est realiter indifferens ad esse in Paulo, quia distinguitur a Petro, quod ab eo separari.

Negatur ideo si quae alterius et ipsa natura singularitatis, quia nequit esse sine hac illa singularitate, et hoc probatur, ideo quia ab illa non est. Prima probatur quantum non potest esse absque aliqua figura, radix sequitur figurae, et similiter. P. con. ideo est verum, quia licet quantum potest esse sine aliqua, potest tamen esse sine hac illa; dicere, nec potest esse sine aliqua singularitate, potest non esse sine hac illa. p. Prima ad lateris, quia licet sine aliqua privatione, et distinguitur a privatione realiter, ergo etc.

Ad argumentum negatur sequela, et probatur pro bationem, et probationem. Concedo esse indistinctam per se, explico, et solis in quantum esse natura humana Petri habet in se esse in Paulo, natura quae physica Petrum esse physice separabilis a Petro, aut physice indifferens ad esse in Paulo, quod ideo autem necessario sequitur distinguitur realiter a Petreitate, de separabilitate solius, sed in physice et similiter indifferens, quae in distincta physice in hoc quasi ille ex physice intrinsecam praedicatum, etc. nec per esse in Paulo, cui quod ad terminis nec inde a Petreitate; attamen cui radix illa, in ab hac et ipsa est abstracta, sequitur indistincta physice ad esse in Paulo, seu ad separari a Petro, non inde sequeretur esse distincta realiter ab eo, ergo etc.

Ad instantiam, vera esse indistinctam solum explicatam, haec est natura physica in se et radix ad hanc et solum est indifferens metaphysice ad hanc illam, et vera quia quantum est indifferens physice ad hanc, et illam figuram, et est similiter in aliquam privatione, et sequeretur ideo quod quantum potest esse sine hac, et illa figura, et radix sine hac, et illa privatione recte tamen est distinctum realiter ab aliquam et radix in quantum natura privationis.

ceterasque inter se distinctionis iam hucusque adductas in Scholis.

Ad dicendum in natura humana Petri dari

153 sermonem, est physice separabilia Petreitatem, et physice indifferentem adeoque in Paulo: quod si quis perseveret aliter, si munerit esse quem indifferentem et respicientem omnes haecceitates, stante hoc separari physice valet a Petreitate: quod D. Pe. nostri stante, quod debeque respiciat omnes singularitates, sive respiciat Petreitatem sicut alias haecceitates, debiliusque physice separabilis, immediate a toto est separata: quod Deus ad stantem quod debeque indifferentem sit et respiciat omnes, est ratione alia quolibet, stante hoc, ab illa, cujus quae est physice separari potest, cum privatione actualitatis sine posteriori esse.

Negato Variti, dico quod eadem praedica-

154 mentis sermonis Laus praedicamenti physice esse, secundum Laus praedicamenti physici formam; et de quod ipsi stante, quod Laus praedicamenti physici quae respiciat omnes, valet separari physice a forma stante quod Laus praedicamenti physice eadem, quod est ipsa, sed quod Laus praedicamenti physice quae respiciat omnes, est ideo aliquis. Ita ut natura humana Petri Laus fuerit praedicatum physice quae respiciat omnes singularitates, cum nulla quidditative includat, et omnes habitualiter quaeque singularis sunt.

At Laus praedicamenti physici, hoc est praeter ex ipsa in Petrone ipsi-

155 cit Petreitatem, quia est ipsa quidditatem naturam intellectualem physice est ipsa quae indifferentem aliis individuis, per quem defendi tamen ex eo quod natura Petri velut natura separata ab aliis haecceitatibus, atque ideo separari nequit physice, dadsumus in physica Petreitate. Si quo ordine proveniat quod natura Laus praedicamenti physici quae omnes haecceitates respiciens, et omnes modo sint ex illo ratione nostra perfectionem dentificatione seu singularis haecceitates quoque et alias sint valde dissentire.

Iuxta praesentationem aliquo-

156 rum Scholasticorum intelligentia, dico, quod natura utatos identificatione per sua singularitate quoque et alias absque stante quod Laus praedicamenti physici quae respiciat omnes, provenit ex eo, quod praedicatum physice oriundum a physice ente tale: unde ex eo provenit, quod talia praedicata, potius quoque et alia identificantur quod talis entitas physica producatur, ut sicut entes physice eadem natura talia praedicatum physice quidditativa, sic de natura eadem talis haecceitatis quoque, sicut identificantur illa praedicata quidditativa quia ab eadem entitate physica oriundi illa haecceitates identificantur praedicatis quidditativis naturae, quae oriuntur ab eadem entitate physica.

157 Undecumque a Deo proveniat, quod talis entitas physica potius quam alia producatur, cum determinatio effectus quoad individuum sit a solius Dei libero decreto, solum dependet a Deo, quod natura potius cum hac quam cum alia identificetur haecceitate; proxime autem et formaliter causa, cur natura potius cum hac quam cum alia haecceitate identificetur, est entitas physica naturae, quae determinata intrinsece sibi sua quidditativa praedicata metaphysica, et hanc haecceitatem praedicata quin inde determinatio destruat [illegible] physica; ita quod natura ad quamlibet aliam haecceitatem nulla sit de quidditate metaphysica naturae. Utrumque autem ambigendum ex pelastoci accipe [illegible] doctrinam hanc instantiis.

158 Iuxta hanc doctrinam entitas physica naturae est limitata ad talem speciem metaphysicam et ad talem haecceitatem; natura tamen metaphysice talis sua praedicata metaphysica determinata ad talem haecceitatem, et consequenter metaphysice est indifferens ad aliam. Probatur: sicut stante existentia ... praedicata metaphysica quidditativa naturae [illegible] determinata ad talem haecceitatem; stante [illegible] praedicata metaphysica est determinata ad hanc haecceitatem: quod probatur: metaphysice entitas physica naturae est determinata ad praedicata quidditativa talia, et talem haecceitatem: ergo similiter praedicata quidditativa ad talem haecceitatem.

159 Resp. necessario [illegible] ... determinatae ex se ad talem haecceitatem, quam [illegible] determinata ratione entitatis physicae, ... et [illegible]. Verum est entitatem physicam naturae esse determinatam ad talem quidditatem metaphysicam, et talem haecceitatem; ceterum ex hoc non sequitur quidditatem metaphysicam naturae esse ex se determinatam ad talem haecceitatem, ... ratione entitatis physicae, cui quasi identificatur, et a qua oritur; consequenter remanet natura sua metaphysice indifferens ad talem, et aliam haecceitatem, licet non sit physice.

160 Ad ... [illegible] de prioritate ... intelligendi ... quod illud, quod vocat prius, includit quidditative illud, quod dicit posterius, et non e contrario ... natus intelligendo: haec prioritas solum est natura prior haecceitate; ... prioritate ... intelligendi, ... quamvis prius ... prioritate ... singulare ... inde sequitur, ... natura physice [illegible] haecceitatibus, ... quamvis haec prioritas ... ens ... sine posteriori, tamen potest posterius inde fecit ... identificari cum priori ab ... necessario ... et sic ... non ... fine posteriori: hoc videtur ... ratione ... prioris.

161 Arg. ultimo: [illegible]

[illegible]

[illegible]

162 Resp. [illegible] humana [illegible] ... identificari [illegible]

Quaestio II.

An naturae sint communes per inexistentiam, seu indistinctionem?

163 [illegible] naturas communes a parte rei, immediate [illegible] de modo quo sint communes; an per inexistentiam, an per indistinctionem; talis ut sint communes positive, an vero negative? [illegible] an naturae per inexistentiam [illegible] ... individuo [illegible] ... cum naturalibus [illegible] praedicatione [illegible] in inferioribus: unde breviter sic explicat: natura communis per inexistentiam est una et indivisa in omnibus suis inferioribus; communis vero per indistinctionem est in illis entitative divisa.

164 Hoc supposito, difficultas est an natura humana Petri v.g. quae communis dicitur a parte rei singulis, et eadem cum natura Pauli et aliorum inferiorum, an vero existentialiter divisa? Si hic dicatur, erit communis per inexistentiam, seu positive: si illud, solum erit communis per indistinctionem, seu negative. Primum defendunt Colungius, Bonetus, Faber, Meurisse, Canonicus, et Pasqualigus. Secundum sustinent Lychetus, Trombeta, Pontius, Mastrius, et Scholae melioris nota, cum quibus

165 Dicendum est: naturae non sunt communes a parte rei per inexistentiam, sed solum per indistinctionem. Est expressa D. Doct. Subt. pluribus in locis. Et ab auctoritate ipsius in 2. d. 3. q. 6. dicentis: Credo, quod unitas realis non est alicuius existentis in diversis individuis, sed in uno. Et in eodem loco sic ait: nulla est quaelibet universalitas quae habet rem quae sit in potentia proxima ut praedicetur de quolibet supposito praedicatione dicente hoc est hoc. Modo si natura esset communis per inexistentiam, a parte rei esset in potentia proxima ut praedicaretur de omnibus suis inferioribus praedicatione dicente hoc est hoc, cum esset eadem omnino in omnibus, et simul cum illis identificata, quia esset communis per inexistentiam.

166 D.[illegible] ratione

xitate ejus ... in l. d. q. [illegible] ubi ait: omnino manifestum, quod nulla universale increatum existere; hoc enim ponendo esset ponere, quod aliqua natura in diversis separata esset et tamen multiplicaretur in individuis, et praedicatione dicente hoc est hoc, sicut dicitur Pater est Deus, Filius est Deus. Ergo quibus verbis, licet sit discursus: nulla natura creata non diversa potest praedicari de pluribus juxta D.[illegible] ergo si natura esset communis positive hoc esset falsum; quia tunc Petrus et Paulus [illegible] communi positive.

167 Falsum: si natura humana Petri esset communis in existentia, Petrus et Paulus et alii individui ... plures homines [illegible]; ergo hoc non est dicendum: ergo non est communis positive. Probatur sequela: ideo tres Divinae Personae sunt unus Deus, quia natura Divina est in illis identificata in existentia, seu sine divisione; ergo si natura esset communis in existentia, esset identificata omnibus individuis ejus sine illa divisione: ergo essent plures [illegible].

168 Probatur: si natura humana esset communis in existentia daretur a parte rei natura universalis; ergo hoc non admittitur: ergo nec. Probatur sequela: tunc illa natura esset eadem in omnibus, et proxime praedicabilis de qualibet inferiori; ergo natura sic praedicabilis est universalis; ergo si natura humana esset ... identificata abstracta et separata ab sua inferiori esset de quolibet proxime praedicabilis; quia virilium per earum quae identificatur, seu in existentia in omnibus; ergo si natura ... a parte rei in existentia in omnibus ejus inferioribus quae esset omnibus identificata: ergo [illegible].

169 P.[illegible] ratione: si natura humana esset communis in existentia, esset sine singularitate; ergo hoc non est communis. Probatur sequela: tunc natura humana Petri ... separari physice a Petreitate, stante hoc diverso ... Probatur: si Deus Petrum annihilaret et [illegible] Petreitas et natura, quae separarentur. Probatur: tunc remaneret in Paulo natura Petri, ut [illegible] ... sic esset communis in existentia, quae esset Petreitas [illegible].

170 Probatur: si esset communis in existentia, ... in individuis omnia identificarentur in natura [illegible] hoc est falsum: ergo non est communis. Probatur: quando aliqua identificantur negative ... nec [illegible] in individuis naturae humanae produci, quia natura [illegible] ... falsum est. Probatur, patet, ... quae identificantur ... abstractis ... a parte rei [illegible] ... patet, [illegible] Petro destructo [illegible]

elei, ponq[ue] simpliciter immotoris mundi cu[m] ipso Deo, q[uo]d etia[m] sequeret[ur], praecipue si abstrahat aliqua nata immunis Deo ... excellentia, cu[m] sit una, et eadem in omnibus.

111 Arguit[ur] 2o: si eadem nata immutabilis in omnibus ... individuis, Deus produceret, et mutaret q[uo]d semel destrueret; de hoc repugnat: g[ene]ratio ita immunis. P[ro]b[atur] m[aio]r: cu[m] producit Petrum, q[uia] nata humana producit; q[ui]a produceret aliud individuu[m] eadem nata produceret. P[robatur] an[tecedens]: cu[m] producit Petrum, producit omne id, q[uo]d est in illo identificatum, et in Petro est haec singularitas, quae est natura identificata cu[m] omnibus praedicatis Petri: g[o] e[tc]. M[inor] patet, quia natura singularitas est distincta ab aliis praedicatis Petri, cu[m] illa natura producitur, et illa ... singularitas ... ab aliis praedicatis Petri: g[o] e[tc].

112 P[robatur] 2o ratione: implicat, q[uo]d aliquae entia creata individua identificet cu[m] pluribus inter se distinctis, qui in ita plurificata identificentur inter se; de hoc sequeret[ur] ex communitate natae sine ... g[ene]ratio communi. M[ino]r patet, quia nequeunt nisi ... identificata omnibus eius inferioribus, quae ... inter se distinguuntur. P[robatur] m[aio]r: implicat natura creata gaudere privilegio natae Divinae ratione suae infinitae fecunditatis, q[uo]d natura Divina omnino individua identificet pluribus inter se distinctis, quae inter se ... identificet, tru[m] est privilegium suae ratione suae fecunditatis: g[o] implicat. M[ino]r patet, quia implicat natura creata infinite fecunda sicut Divina. M[aio]r etiam evidens, quia quaelibet natura Divina ... ratione ... identificat tribus ... distinctis quin inter se identificentur: g[o] est hoc privilegium eius.

113 P[robatur] haec ... praecedendo responsionem rationis: ideo quamvis natura eadem creata identificaret pluribus distinctis sine identitate horum inter se, adhuc esset privilegium natae Divinae ita identificari, quia natura Divina est una numerice, creata vero est una generice, et specifice; dato enim, q[uo]d natura creata una generice, et specifice identificet pluribus distinctis sine identitate horum inter se, hoc non est privilegium natae Divinae: g[o] e[tc]. P[robatur] m[aio]r: stante hoc de natura creata m[aio]r sequeretur esse ... eius fecunditas, ac Divinae, stante equali fecunditate utriusque non ... privilegium Divinae: g[o] ad m[aio]rem e[tc]. P[robatur] m[aio]r: equalis, im[m]o fecunditate, q[uo]d una specifice nata identificet cu[m] distinctis, quot erunt sine alibi est possibile, q[uo]d q[uo]d una numero nata identificet pluribus distinctis inter se me... illo modo identificatur creata; 2o autem Divina: g[o] m[aio]r sequeretur.

114 P[robatur] aliud praesuntis praecavendo aliquam resp[onsionem]: ideo quamvis ita identitate una natura creata, adhuc est speciale privilegium natae Divinae; quia haec

absq illa multiplicatione identificabitur. Resp. distinctio natura vero creata quamvis una specifice, multiplicatur numerice per haecceitates; et hoc est maioris intentio, quam sustinet responsio. Prob. min. talis divisio naturae per haecceitates est talis, ut alia sit natura unius, et alterius individui, est talis, ut solum sint divisi per haecceitates, et entitas naturae sit una, quod sit hoc, quod nos dicimus dicere. Sed hoc est intelligibile, quod natura dividatur per hoc, quod haecceitates multiplicentur. g. s.

115 Patet paritas in min. negatur dicendo, procedunt natura ingenitae entitative dividi in inferioribus. Prob. paritas: sicut per solam multiplicationem haecceitatum stante eadem entitate naturae, adhuc diceretur natura divisa, ita per solam multiplicationem personalitatum stante eadem natura, adhuc diceretur natura divina in illis divisa, et hoc non potest dici: quod intenditur paritas. Disparitas: quia natura humana entitative est in Petro, et Paulo una numero, est in pluribus distinctis: quia illa est distinctio in natura divina. Prob. cons.: talis natura per identitatem cum Petro est una numero, quod sit ipsa entitative eadem. Prob. cons.: ideo cum veritate enti non est vera consequentia, quia talis natura de se est identice singularis; et hoc non probat: quod tenet intentio. Prob. min.: idem tenet natura creata per singularitatem distinctam, quam divina per indistinctam; et singularitatem indistinctam totalitatem natura divina, quia unica numero communicatur pluribus distinctis, quam similis est in creatis. Hinc fit, quod natura divina quia infinita fecunda potest sic communicari: quod non creata.

Argumenta solvuntur.

116 Arg. 1o. unitas est carentia divisionis; ex Arist. 5. metaph. natura humana existens in Petro, et Paulo caret divisione formali, et specifica: ergo est una in individuis. Prob. min.: Petrus, et Paulus non differunt in natura, sed haecceitatibus: quia natura humana. Disparitas: Petrus, et Paulus habent eandem definitionem essentialem, et talem, quae sunt similes per in existentiam. Prob. min.: sunt habentes definitionem unicam essentialem, et talem univoca ratione natura, divisione cantur: g. s. Prob. min.: unitas univocationis petit unitatem in natura: g. s. 2o. Petrus, et Paulus sunt plures in ratione hominis: g. s.

Respondetur concessa min. distinguendo min.: caret divisione formali, per indifferentiam, concedo min.: per adinexistentiam, seu entitative, nego min. et efficaciter ad utrumque. Itaque sunt distincti entitate naturae, cum qua stat, quod non distinguantur essentialiter propter indifferentiam, et similitudinem in praedicabilibus essentialibus, quae quidem eadem sunt in omnibus inferioribus, licet entitative distincta. Ad probationem disparitatis habent eandem definitionem essentialem, hic per indifferentiam, concedo min.: eandem definitionem entitativam, quam nego, habent enim Petrus, et Paulus sunt

milesin praedaticesalib, et in illis conveniunt, sic et admittant entativa distinctione, sic desitio-
nes eorum sfacit, seu sint indistinctae, sic erunt entative eorum distinctae, nec non identitas requirit dicere,
et proprias rationes innatas [illegible] praedicatorum entativae distinctibilitate [illegible].

178 Dico: quod Petrus, et
Paulus distinguuntur specie. Probatur: quae extra distinctione, et aliquid differunt, et aliquid in Petreitate, quae in
nata distinguuntur, hoc differunt in specie. quod d. Probatur minor: de Petro, et aliis differunt in specie,
quia distinguuntur in Petreitate, quae in nata, quod d. Resp. quod non de ea, et mi[nor] probatur. Ita
idem, [illegible] quia talium non entitas [illegible]. Addendum sufficit quod non habeant eandem en-
titatem, ita ad [illegible] quod distinguantur necesse, quod habeant dissimilitudinem in praedicatis essentialibus,
quia per alterius distinguuntur et tamen non differunt pro dissimilitudine, et per alteram, et Pe-
tro differunt, quia dissimiles, cum innata, et Petri sint dissimiles in praedicatis essentialibus,
ideo specifice differunt, et cum natura Petri, et Pauli non habeant idem, non distinguuntur specifice.

179 Dices
adhuc: quod Petrus, et Paulus habent eandem naturam. Probatur: quae extra distinctione sunt similes in natura, di-
mittendo praedicata in unitate: quod d. Distinctio, sequens: quod habent eandem entitative naturam, quod eo quod eandem
sint in distincta, praedicata et similitudinem probatur. Similitudo enim in natura non exigit praedicatorum in
unitate in existentia natura, de solum in unitate sint indistincta, et conformitate in praedicatis essentialibus, et
similitudo sine eo [illegible], quia sit distinctione entitativa realis: unde potius a similitu-
dine requirit distinctio realiter entitativa in natura Petri, et Pauli, quia excludat identitatem
omnimoda.

180 Replicabis: quod in Petro, et Paulo est multiplicata natura humana entitative: quod ad hoc Petrus,
et Paulus differunt in specie. Resp. neg. cons.: multiplicatur praedicatis essentialibus, et specifice multiplicantur
species; de natura in Petro, et Paulo est prius [illegible], et specificum et hoc non multiplicat: quod d. Probatur mi[nor]: mul-
tiplicatis propriis materialibus, quae sunt haecceitates multiplicant individua: si multiplicatis essentia-
libus d. Probatur: sicut propria materialis constituit individuum, ita propria essentialis constituit speciem; de multiplica-
tis propriis materialibus multiplicantur individua: quod d.

181 Resp. di[stinguen]do antec. mi[nor]: multiplicata en-
titative propriis essentialibus, concedo, mi[nor]: multiplicatis [illegible], nego, et cons. in hoc sensu. Quare si enim
natura omnium inferiorum entitative distinguantur, seu multiplicentur, tamen non distinguuntur [illegible] spe-
cifice, quia servant eadem praedicata essentialia, seu similia, unde species multiplicentur, requirit ut
sint multiplicentur essentiales natura, hoc est, quod sint [illegible] ratione, dissimiles in praedicatis es-
sentialibus; et in hoc cum nulla paritas, quod sicut multiplicatio haecceitatis multiplicat individu-

dicagitur ppa ratio diversa a ratione multiplicat species, dicitur ad quod sicut multiplicitas hec ita multiplicat individua, sic pluralitas entitatis natae.

182 Arg. 1o: si natura humana communis singulis est diversa in suis inferioribus, de hoc est falsum, quia est communis. Prob.: si est di- visa in suis inferioribus natura quae est in Petro, est ex se distincta a natura quae est in Paulo, de hoc est falsum, alias esset species: q.d. Proba sequelam: si natura est divisa in suis inferio- ribus natura unius ratione, individuatur in se indivisa, quia si est in se indivisa, est divisa a natura alterius: q.d. Patet minor; quia in individuo illa est predicatum nature. Prob.: eo modo quo ali- quod unum est in se indivisum, ipse eo modo est divisum a quolibet alio, de natura unius individui in se indivisa: q.d.

183 Resp. distinguendo. Ita: natura est divisa a natura cuiuslibet alterius, si intrinsece et ea, nego; cuiuslibet alterius sola entitative distincta a ea, concedo; et ad argumentum. Ut difficultas huius argumenti, quae valde equivoca est, dissolvatur, scito quod unitas formalis, sive speci- fica, sive generica, constituens naturam, est indivisa in se, et iam ita quod non dividatur a qualibet alia generice, specifice distincta, sed a qualibet alia sola entitative distincta: unde cum natura Petri v.g. sit entitative distincta a natura Pauli, inde est quod natura Petri est indivisa in se, non di- visa a natura Pauli.

184 Ut autem hoc clarius percipiamus, nota quod sicut cum unitate generica ab eius natura stat in plures species divisio, licet non in plures genera; ita cum unitate specifica natura stat divisio in plura numero, seu in plura entitative natura, quarum quaelibet habet suam unitatem specificam, ratione cuius est indivisa a qualibet alia specifice diversa: v.g. natura Petri habet suam u- nitatem specificam, ratione cuius est indivisa a natura equi, leonis, et habet unitatem entitativam, ratione cuius est entitative divisa a natura Petri; et cuiuscumque humani individui; quia licet habeant entitates diversas, ipsis sunt alterius et alterius rationis, et consequenter ... q.d.

185 Arg. 2o: natura Divina est una entitative in tribus realiter distinctis: q.d. si in divinis cre[a]tura, et consequenter ... sine consentia. Prob. cons.: ideo hoc non posset creatura verificari, quia consequeretur quod una esset simul in actione productiva, et destructiva, de hoc sequeretur: q.d. Resp. neg. cons.: quia stat ex distinctione individui duorum, de cuius sola distinctione individui, eorum stat communitas natae absque talium inconvenienti: q.d. Prob.: cum sola distinctione Personarum in Divinis sal- vatur quod eadem natura Divina sit in una Persona communicata per generationem, et non in alia absque aliquo inconvenienti: q. similiter. Prob. cons.: ideo hoc habetur in Divinis; quia

rationes habitudinis productionis sic ipsae rationes formales, natura determinatur singularitatis ratio terminandi actionem, quia omnis actio sive productiva, sive destructiva terminatur ad singulare [illegible].

186 Resp. [illegible]

[illegible]

187 [illegible]

[illegible]

188 [illegible]

[illegible]

189 [illegible]

[illegible]

190 [illegible]

[illegible]

191 [illegible]

192 [illegible]

193 [illegible]

194 [illegible]

Annata S.ti et Pauli [illegible]

195 [illegible]

[illegible]

196 [illegible]

197 [illegible]

198 [illegible]

199 [illegible]

Q.º 3: an natæ Petri et Pauli præcisis hæcceitatibus distinguantur? 102

Ostensa [illegible] Petri et Pauli [illegible] distinguuntur quanvis.

[illegible]

800 [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] præcisa.

801 [illegible] præcisa hæcceitatibus [illegible]

[illegible] natæ præcisa hæcceitatibus [illegible]

[illegible] distinctionem [illegible]

[illegible] existentia [illegible]

[illegible] natæ præcisæ hæcceitate [illegible]

[illegible] fundamentum distinctionis [illegible]

802 [illegible] fundamentum [illegible]

[illegible] specifice [illegible]

[illegible] distinctionis [illegible]

[illegible]

[illegible] distinctionis [illegible] natæ

[illegible] distinctionis specificæ.

[illegible] hæcceitates [illegible]

803 [illegible] alterius et alterius speciei [illegible]

[illegible] distinctio [illegible] speciei [illegible]

[illegible] speciei [illegible]

[illegible] natæ [illegible]

[illegible] distinctionis.

[illegible]

804 [illegible] præcisis hæcceitatibus [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] Argumenta solvuntur.

805 [illegible]

[illegible] ... et expressimum. [illegible] sequitur ... quam ... Platonem ... [illegible] ... in individuis ... separati ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... Platonis ... [illegible] ... [illegible] ... praecisionibus ... [illegible] ... [illegible]

806 [illegible] ... Platonis ... praedicamenta ... [illegible] ... negativa ... [illegible] ... praedicamenta ... transcendentalia ... [illegible]

807 [illegible] natura Petri ... praecisionibus ... [illegible] ... singularitas ... [illegible] ... singularitatis ... [illegible] ... singularitatem ... [illegible] ... necessaria.

808 [illegible] ... praecisionibus ... [illegible] ... convenientia ... [illegible] ... praecisionibus ... [illegible] ... individuis ... [illegible] ... conveniunt ... [illegible] ... conveniant ... [illegible]

809 [illegible] ... conveniunt ... [illegible] ... [illegible]

[illegible]

§10

[illegible]

§11

[illegible]

§12

[illegible]

§13

[illegible] tote dicedebilitate certa natura abusive et quodammodo [illegible] concipiendi, [illegible] majorem, vere et proprie [illegible] majorem, et hic ad minorem. [illegible]

QUÆSTIO IIII

[illegible] unitate habeant naturæ in rebus a parte rei.

814 [illegible] numerica, specifica, et genera[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] numerica. Haec unitas [illegible] [illegible] [illegible] specifica. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

815 Notandum est [illegible] unitas, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] unitas specifica [illegible] unitas numerica [illegible] [illegible] specifica [illegible] [illegible] individuum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] numerica [illegible] [illegible] [illegible] unitati [illegible] [illegible] divisione [illegible] tamen [illegible] specifica [illegible].

816 [illegible] numerica [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Unitas specifica [illegible] unitas [illegible] [illegible] [illegible] specifica.

817 Ultimo notandum est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] identifica[illegible]. Unitas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: Suarez [illegible], Pallavicin[illegible] [illegible]. [illegible] unitas [illegible] [illegible] fundamentum [illegible] unitas [illegible].

818 Hinc [illegible] dubitatur in schola, et [illegible], an in natura [illegible] [illegible] [illegible], seu unitas [illegible] unitas numerica? Negant [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] unitas [illegible] numerica. [illegible] [illegible] [illegible] unitas [illegible] [illegible] numerica.

819 P. 1. Extrahae rerum naturae, quae formaliter ratione [illegible] divisionis [illegible] natura [illegible] ex parte rei dicitur negatione divisionis [illegible] unitate [illegible]. P. [illegible] explicat [illegible] [illegible] ex parte rei in plures species dividatur, dicit negationem. 2. P. [illegible] natura Petri a parte rei in plures species [illegible] illud divisum esse [illegible] hoc [illegible] explicat [illegible] 3. P. [illegible] [illegible] illud [illegible] ratione [illegible] ceteris.

820 P. [illegible] specifice distinctum [illegible] specifice distinctum [illegible] Ergo natura Petri a parte rei habet unitatem [illegible] [illegible] ex parte rei [illegible] distinctae [illegible] natura Petri a parte rei [illegible] unitatem formalem.

821 [illegible] quod [illegible] natura Petri a parte rei [illegible] negative [illegible] et [illegible] tamen [illegible] fundamentaliter [illegible] [illegible] natura Petri [illegible] distincta [illegible] Petri [illegible] [illegible] [illegible] positive. [illegible] unitas [illegible] natura a parte rei [illegible] unitatem [illegible] unitatem formalem [illegible] 1. [illegible] 2. [illegible] 3. [illegible] negationem [illegible]

822 [illegible] a parte rei cum magis unitatem cum Paulo quam cum Leone, [illegible] unitatem [illegible] [illegible] Petrus [illegible] [illegible] Leone, et [illegible] Petrus et Leo specifice distinguuntur [illegible] unitas quae Petrus a parte rei magis [illegible] quam cum Leone [illegible] Paulo quam a Leone, [illegible] unitatem [illegible] magis unitas. [illegible] unitatem numericam [illegible] Petrus a Leone numerice [illegible] eandem [illegible] Petrus a Paulo numerice [illegible] unitatem numericam [illegible] Petrum cum Paulo quam cum Leone [illegible] unitatem [illegible]

823 [illegible] omnium [illegible] numerice [illegible]

[illegible] [illegible] unitas [illegible] a parte rei et numeralis, omnis distinctio realis a parte rei [illegible] generica et specifica [illegible]. Prob. ant: a parte rei magis distinctus Petrus a [illegible], qui habet eq. et magis [illegible] quam Petrus a Paulo: quod unitas generica, et specifica.

824 [illegible] distinctio a parte rei et numeralis, omnes [illegible] a parte rei aequaliter differunt [illegible] magis [illegible] Petrus a Leone, quam Petrus a Paulo: quia omnis distinctio numeralis. [illegible] modo, et [illegible] modi, quia distinctio unitas, qui [illegible] divisio [illegible] a parte rei [illegible] numeralis [illegible] a parte rei [illegible] unitas [illegible].

825 [illegible] unitas a parte rei [illegible] numeralis [illegible] Prob. unitas [illegible] numeralis [illegible] numeralis [illegible] unitas [illegible] numeralis [illegible] unitas numeralis [illegible] numeralis [illegible] a parte rei [illegible] unitas numeralis: quod [illegible] numeralis [illegible] a parte rei [illegible] unitas [illegible].

argumenta solvuntur.

826 Arg. 1º. in nullo statu natura a parte rei [illegible] unitas numeralis [illegible] numeralis [illegible] unitas numeralis [illegible] unitas [illegible] numeralis [illegible] summa [illegible].

827 [illegible] unitas [illegible] Petrus [illegible] numeralis [illegible] unitas [illegible] numeralis [illegible] specifica [illegible] unitas [illegible] unitas [illegible] numeralis [illegible] modo.

828 Dato [illegible] natura hu-

mana existens in Petro [illegible] numerale [illegible] sit [illegible] numerale [illegible] numeralis. Probatur: implicat quod alti-

quanta sit simul [illegible] municabilis [illegible] municabilis pluribus numero distincti [illegible]

natura unitate [illegible] communicabilis [illegible] pluribus numero distinctis et unitate numerica [illegible]

[illegible] quod [illegible] natura existens in Petro [illegible] specificative [illegible] unitate [illegible]

[illegible] Petrus communicabilis [illegible] unitate [illegible] patet [illegible]

[illegible] incommunicabilis [illegible] omne [illegible] munt ind.

[illegible] natura in Petro existente [illegible] unitate [illegible] communicabili [illegible]

[illegible]

829 [illegible] unitate numerali [illegible] ...

[illegible] unitate numerali [illegible] numerali [illegible]

[illegible] Solutio [illegible] responsione [illegible]

[illegible] natura [illegible] communem [illegible] reducens [illegible]

[illegible] sequentia [illegible] implicat [illegible] communi [illegible]

[illegible] natura [illegible] intelligendum [illegible]

[illegible] Petrus communicabilis nisi [illegible]

[illegible].

830 [illegible] natura [illegible] unitate [illegible] Petrus communicabi-

lis [illegible] Petro: Petrus [illegible]

[illegible] quia [illegible] natura humana [illegible] Petro [illegible]

nitate [illegible] Respondetur distinguendo [illegible] quia [illegible] natura humana [illegible] veniens

[illegible] unitas [illegible] natura

[illegible] supponentis [illegible] supponentis [illegible]

[illegible] venire natura [illegible]

831 [illegible]

[illegible] unitate [illegible]

numerali [illegible]

[illegible] communicabilis [illegible]

[illegible] adsit [illegible]

[illegible] in suppositione [illegible] quando in [illegible]

[illegible] quia [illegible]

nicabilitate [illegible] unitas [illegible]

—

[illegible]

832 [illegible] fundamentum [illegible]

[illegible] necessitas [illegible]

[illegible]

832 Resp. [illegible]

[illegible] debet [illegible] fundamentum [illegible]

[illegible]

833 [illegible]

[illegible]

834 [illegible]

[illegible]

835 Resp. [illegible]

[illegible]

§36 Arg. 1. [illegible] numeri [illegible] numerantur [illegible] [illegible] [illegible] numerandi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quibus numerus, et qua [illegible] numeri [illegible]. Resp. dis[illegible] [illegible] numerus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] numeri [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] numeraret [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible].

§37 Arg. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Resp. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible].

§38 Arg. 6. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] D. Th. in 2. dist. 3. q. 1. art. 4 [illegible] [illegible] [illegible]. Resp. [illegible] D. Th. [illegible].

§39 Arg. 7. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nequit [illegible] [illegible] [illegible]. D[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

§40 Arg. 8. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] repugnat [illegible] [illegible] [illegible] et universale [illegible] [illegible]

§ 21 Resp. ad [illegible] [illegible] et [illegible] singularitate. [illegible] rationalia, et [illegible] singularis [illegible] determinate.

disputatio II de universali logico.

Questio I.

per quod universale logicum constituatur in esse?

§ 22 [illegible] universale [illegible] [illegible] aptitudo [illegible] [illegible]

§ 23 Notandum [illegible] aptitudine [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

§ 24 Circa decisionem [illegible] [illegible] [illegible]

Q. V. An quo sit universale logicum?

Suarez, Liñero, Arriaga, Hombeira, Fuentes, Rodriquez, Mastrio, et Villacastin.

825 Sit prima [illegible] aptitudo adessendi in multis proxime, seu indivisibilitas in ordine praedicationis [illegible] [illegible] aptitudine ad praedicari [illegible]. [illegible] ubi [illegible] definit [illegible] aptitudine adessendi in multis [illegible] [illegible] quam aptitudo adessendi [illegible] praedicari [illegible].

826 [illegible] [illegible] dist. 3. q. 1. [illegible] ubi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aptitudine ad praedicari [illegible].

827 [illegible] ratione: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] proxime [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quia praedicatio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aptitudine.

828 [illegible] [illegible] [illegible] praedicari [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ratione [illegible] proxime [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

829 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] proxime [illegible] praedicabili [illegible] [illegible]

[illegible]

850 [illegible]

[illegible]

851 [illegible]

[illegible]

852 [illegible]

[illegible]

853 [illegible]

[illegible] dines.

854 [illegible]

[illegible]

[illegible] proprie et formaliter [illegible].

Argumenta solvuntur.

855 Resp. [illegible] logicum [illegible] aptitudinalis [illegible] praedicabilitas [illegible] [illegible]

856 Resp. [illegible] [illegible]

857 Arg. 2. [illegible] praedicabilitas [illegible] [illegible]

858 Ante solutionem [illegible] [illegible]

859 Arg. 3. [illegible] aptitudinem [illegible] [illegible]

[illegible] q. d.

860 [illegible] aptitudo [illegible] q. d. [illegible] multis [illegible] multis [illegible] praedicari de multis [illegible] q. d. [illegible] multis [illegible] praedicari [illegible] indivisa [illegible] aptitudine [illegible] praedicabilis [illegible]

861 Resp. ad [illegible] multis [illegible] praedicabili [illegible] fundamenti [illegible] praedicari.

862 [illegible] praedicationi [illegible] praedicari [illegible]

863 [illegible] aptitudo [illegible] fundamentum proximum praedicationis [illegible] fundamentum proximum praedicationis [illegible] praedicationis [illegible] aptitudine [illegible] praedicationis [illegible] q. d.

864 Resp. ad [illegible]

aptitudo ad praedicari, & negamus consequentiam; quod haec aptitudo sit fundamentum proximum ad praedicationem, ad id, ut se consequi debeat etiam; quia adhuc deficit, ut de facto praedicalia ad illo ex parte fundamenti proximi, qualis videtur expediat, ut ille actus respondens, quo possit actus, quo natura actu repugnet in inferioribus.

§65 Non sunt enim proximi ... tus sit praedicationem ... quia ... aptitudinem ... actualiter ... in inferioribus; quia ... praedicatio ... identitatem ... eo modo, quo ... identitatem ... in eius ... praedicabilitatem ... natura ... in inferioribus, sufficit aptitudo ad ... actualitatem ... in illo ... aptitudine ... & actu praedicari ... quia ... aptitudo ad aptitudinem, ita actus ad actum: unde ... quo natura ... aptitudinem ad ... praedicabilitate ... actum ...

§66 Unde ... actu respondens aptitudini ... actus respondens ... quia ... intellectivo, quo ... praedicabi- litas ... actu praedicari ... in pluribus actu ... respondens aptitudini.

§67 Rnd. ... quo ... in ... aptitudine ad ... praedicabilitas ... aptitudine ad ... praedicabilitas proxima sequitur ad ... praedicabilitas proxima ... natura actu in inferioribus ... proxime praedicabili ... actu ... in illo ... distinguendo ... praedicabilitatem proximam ... exercitam ... in ... logice ...

§68 Itaque ... actu ... exercitio ... praedicationem ... hoc ... quod ... actu ... in illo ... proxime praedicabili ... quia ... praedicabilitas ... praedicationem ... proxime ... bi- lis.

sitra praedab. a logica quae debet pariter praedari sui: sic: hoc potest de hoc praedari; p hac praecise, quod dicitur principiata, ut potentia passiva in ea in qua est intrinseca. quare potest de illis praedari in materia potentia sit intrinseca, logica potestia, et licet ut sic et praedicatio logica actu requirat quod natura actu sit indivisibilis in pluribus, hoc non provenit ex actibus praedicationis, quae praecise non praedicatio logica, sed etiam datur per verbum praedari hic: hoc praedari de hoc: unde adhuc est illa sit explicata a non ita praesente.

§ 9 Unde

si quando datur aliqua natura actu in intellectu, hoc provenit, quia praedesset actus ita, quia natura fuit ante natura intellectu, et ratio ut praedesset realis, quod fabricant habitum ordinis quod non est passiva, et ergo natura de venit ab potentia ad actum natura, quia possibilitas eius dicimus per actum nationem, quae erit ipsa, si est in se non posset: unde intellectus fabricans praedicationes habitum, et tunc per actum possessionis intelligentia ordinis dicant cum fundamento in re.

§ 10 Dico 6. ...

...

§ 11 Hoc argumento ...

...

§ 12 Resp. ...

Q. 1. Quid constituat universale logicum?

110

ultimo, quod distinguuntur: inferiora autem possunt intelligi perfecte, quoad quidditatem et quoad differentias, ...
dum actu includant naturam per identitatem: quoad rationem, et in potentia. Itaque inferiora perfecte,
et adaequate intellecta non sunt in illa ... aptitudine, quia sic potius natura comparatur inferioribus, et
... , et sic non dicit relationem, cum non dicatur relatione ad se ipsum.

§ 13

Videmus quod inferiora accipiantur in specie intelligibili, ut includentia naturam, distinctam ut potentia includente illa, intelligendum sufficienter ut ... adaequandum. Dicitur quod accipiuntur inferiora per quos, seu obiectiva, quae sunt ea ad quos natura dicit habitudinem universalitatis; non tamen accipiuntur inferiora, in quibus, seu subiectiva.

§ 14

Itaque 1.º universale logicum constituitur per aptitudinem addicitur quod
primo animo quod ... intelligitur in universalitate constitutivum; et hoc ex aptitudine addicitur quod primo
modo: ideo natura per intellectum apta ad essendum, quia ... apta ad praedicandum, non e contra: quod ... intelligitur. Primo animo de natura humana ... in Petro, et Paulo, quia de illis praedicatur
dicendo: Petrus est homo, Paulus est homo: quasi ... Primo ... : sicut ... actus ad ... potentia
... : quod ... Respondeo quod ... et ... paritatem, et ... quia in ...
... apprehensione potest ... natura in Petro v.g. in quolibet individuo, et hinc
... praedicatione ... natura humana ... individuis ... tamquam ...
... ideo est in inferioribus, quia praedicatur de illis ... .

§ 15

Resp. 2.º per ... identificatur
... ad praedicandum ... identificatur ... ad essendum: ... aptitudo ad essendum ... universali. Primo modo ... identificatur ... aptitudo
ad essendum, et praedicandum ... Contra ... natura ... aptitudine ... in
... praedicatione ... separantur quod

§ 16

Resp. ... quando ...

[illegible]

§ 17

... 9.º ... [illegible]

[illegible]

848 [illegible]

849 [illegible]

850 [illegible]

Quaestio 2a

Per quem actum intus fiat [illegible] in suo esse formale.

851 [illegible]

[illegible] ... externa ... [illegible] ... intangibilitate ... [illegible]

§82 [illegible] ... species ... [illegible] ... phantasia ... [illegible] ... species ... [illegible] ... quatenus ... [illegible] ... species spirituales ... [illegible] ... similitudo ... [illegible]

§83 Unde intus ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible]

§84 [illegible] ... ad interiora ... [illegible] ... denominatio ... [illegible] ... exteriora ... [illegible] ... procedimus ... [illegible] ... logica speculativa.

§85 Notandum ... [illegible] ... [illegible]

[illegible] fundand. [illegible] [illegible] in [illegible] actus fiat.

886 Circa [illegible] [illegible] [illegible] extraneos, [illegible] domesticos [illegible] [illegible] actionem intellectus agentis, sive productionem speciei impressae [illegible] univ.le log.cum fieri per abstractionem intellectus possibilis, sive [illegible] naturae [illegible] univ.lis per actum intellectus [illegible] positivum. [illegible] defendit fieri per actum simplicem comparativum. Auto-rum vero huius [illegible] adhuc [illegible] [illegible] [illegible] natura fieri univ.lis per [illegible] [illegible] comparativum [illegible] [illegible] actum re-flexum, et alii [illegible]. In [illegible] opinionum varietate sensum nostrum sequens [illegible].

887 Natura [illegible] univ.lis per abstractionem intellectus agentis, aut possibilis, [illegible] actum comparativum simplicem, reflexum, practicum. [illegible] [illegible] quoad [illegible] ex D. S.ti in 2. dist. 3. q. 1., ubi ait: ex hoc patet [illegible] [illegible] intellectus agens fa-cit univ.litatem in rebus. [illegible] quia natura [illegible] intellectum agentem nunquam est [illegible] in [illegible]: [illegible] intellectus agens [illegible] univ.lita-tem in rebus.

888 P. [illegible] ex D.e citato: univ.le in actu [illegible] illud, quod [illegible] unitatis indifferentis, [illegible] ipsius [illegible] proxima, [illegible] multis [illegible] abstractione intellectus agentis, aut possibilis [illegible] natura: [illegible] univ.lis per talem abstractionem. P.o m.: natura [illegible] esse in pluribus, nec de pluribus [illegible] [illegible] [illegible] abstractione [illegible] [illegible] abstractionem [illegible] P.o m.: per talem abstractionem solum cognoscitur natura: [illegible] illa plura.

889 P. [illegible] pars: natura humana abstracta est indifferens ad esse logice univ.lis, [illegible] particulari: [illegible] abstracta [illegible] univ.lis. P.a ans.: natura humana abstracta est indifferens, ut comparetur [illegible], nempe, [illegible] et ad individua, nempe Petrus, et Paulus; [illegible] est indifferens ad esse logice univ.lis, [illegible] particularis: [illegible] indifferens. P.o m.: na [illegible] comparatur [illegible] quid par-ticulare, et [illegible] comparatur ad Petrum, et Paulum, est quid univ.le: [illegible] indifferens ad esse logice univ.lis, [illegible] particularis.

890 P. ratione [illegible] quoad [illegible] parte: [illegible] actus [illegible] logicum [illegible]

que producit innata 2a intco usalitati, d hec producit factum intur laudatus; g p tale p usa logi. P. m: p illu actu producit innata 2a intco usalitati, p quas fidet, ut una in multis intrinece tanqua p aliqua, sunt in is p sona tanta certa, et ab intucaata; d hoc sit p supradictus actus: g p tale actus productus. M. e certa; quia l sint ea innata, intur relinquunt in rebus, et accipiunt, quasi sta intur necaniillis. D. etia patet; quia ostendit p supradictus actus, sed e ab naturalit, ac e inseintrine.

891 P. tamen ul. a negatione actus actus: p usa logi n l. p abstractione intuidagentis, aut posibilis, ut traobat, relinquimus, L n fit p actus paratiuus sponte: g fit p actus paratiuus ... P. ans: actus paratiuus potius i judicium, dealio a Zaris, p usa logi n fit p tale judicium: g n fit p actus paratiuus sponte. P. m: usa logi supponit ja factum ante hoc judicium: g p illud n fit. P. m: ante hoc judicium supponit innata paxime potentia e p ipsa se ... tibus, d in hoc stat usa logi: g supponit factum ante hoc judicium. M. patet, neq; sin supponeret n posset sic praedari. D. stat ex hoc sicde intenteusale.

892 3. usale n fit p actus paratiuus directus: g fit p actus paratiuus reflexus. P. ans: tale actus sive natura paratiu ad intrinece innata tribuo rationi resultat innata aliqua denominatio intrinica, et rationi ulte usalitas: g p tale actus n fit usale. P. ans: p actus directus, quo natura paratur, tantum dat denominatio extrinica a sta existent in ipsa provenient, et trataadnatas: g p tale actus nil intrinecus dat innata.

893 P. ans: si p tale paratione daret innata aliqua sta intrinica; quia daret intrinece paratia nulla daret denominatio extrinica, neq; n e eth. ... ratio, si diceret nata intrinece parata p illa paratione directa et ndiceret parie extrinece visionis ... visione, et intentione directa; dari idonea sam denominatione extrinece: g p tale paratione n denominat nata intrinece parata.

894 Item; ideo p tale actus fieret usalelogi, quia dicunt q natura sit receptiva ut una plex trinece paratione, resultaret innata sta usalitatis, quia intrinece tali denominat; d hoc e falsum; g n fit p tale actus directus. P. m: sta usali e 2a intco rationi, d 2 intentione rationis n habent ei praestantia, o producuntur ab intur: g falsum e, q d p tale paratione resultet innata aliqua sta, qua intrinece denominet usalitas. P. m: 2a intcco, q d e rationis habent suum e ab ... intur, et 2a intco rationi relativa in hoc d, qui intrinece a relatione advenit.

rqqd hec habet pars. distantia, illa vero non cum negotiatur, q. tenet concernatorum resultant: q. univ.le log. non fit p. abstractionem intellectus agentis, aut possibilis, nec p. actum comparativum tot. et directum: q. solum fit p. actum comparativum, sc. plicem, reflexum, practicum.

895 ~ Argumenta solvunt. ~

Arg. 1. cal. S. intr. dist. 3. q. 6. p. nostram opinionem, ubi D. asserit univ.le fieri p. abstractionem intellectus agentis hoc vocabulo: in specie relucet actu univ.le. Item 1. mphic. q. 16. dicit: univ.le obiectum intellectus possibilis, quod separat ab intellectu agente: q. natura fit univ.lis p. abstractionem intellectus agentis. Resp. uno vocabo ad ultra, ng. ad tota intellectu, et similiter potest responderi ad quaecumque alia, q. d. p. intellectum agentem fit univ.le fundamentale, q. quidquid est obiectum intellectus possibilis, non autem loquitur D. de univ.li stricte sumpto.

896 Arg. 2. univ.le log. fit p. actum abstractivum, q. non comparativum. Prob. ant.: univ.le log. debet esse unum distinctum, et unum p. actum abstractionis, et non p. comparativum: q. d. Prob. min.: p. actum comparativum potius univ.le dividitur, et p. abstractionem coeunt in ad unionem: q. d. Prob. ant.: p. actum comparativum univ.le ordinatur ad plura, q. ordinatio ad plura est dividere et multiplicare: q. p. illum actum potius univ.le dividitur.

897 Resp. ex gandavensi. Respondeo ex doctrina Scoti, q. univ.le debet esse unum unitate absoluta, q. non unitate relativa, nec ordinata. Univ.le igitur, ut ait Phil. 1. poster. est unum in multis, et de multis. Per actum igitur abstractivum natura fit una tantum unitate absoluta, et non ad multa actu, nec p. aptitudine quidem, q. requiritur ad rationem univ.lis. Ad min. dicitur q. univ.le, quando ordinatur ad inferiora, non dividitur, nec multiplicatur multiplicitate opposita ejus unitati, q. alia cum ipsa compatibili.

898 Arg. 3. univ.le est unum aptum ad essendum in multis, quod solius abstractionis habet natura talem unitatem, et aptitudinem: q. vi solius abstractionis fit univ.le. Prob. min.: vi solius abstractionis redditur natura indifferens ad plura, q. ordinata ad plura indifferens est natura una habens aptitudinem ad plura: q. d. Prob. min.: p. illud redditur natura apta, et indifferens ad plura, p. q. d. ab illa aufertur impedimentum, v. tale impedimentum aufertur p. abstractionem: q. d. Prob. min.: impedimentum naturae est eius identitas realis cum hac, vel illa singularitate; p. abstractionem aufertur identificatio: q. aufertur impedimentum.

899 Istud: natura fit singularis vi solius contractionis: q. fit univ.lis vi solius abstractionis. Item Phil. 1. poster. et 7. metaph. ait: univ.le

eius posterius singularibus, quod per abstractionem nata est singularibus posterior: quia fit ysalis per abstractionem. Resp. fundamentum argumenti dissipando: ysale est unum actu aliquando in multitudine proxima, et expedita secundum: remota, quando ... cum: per abstractionem redditur natura apta remote secundum: proxime et expedite quoniam.

900 Verum igitur est, quod natura per abstractionem aufert impedimentum, quod quando aliquid ex se non est tale per praecisam ablationem impedimenti non redditur tale, quod potius remanet quasi in potentia, et sicut ulterius requiritur quod accipiatur aliquid tale per aliquid; ita: v.g. corpus quod paries non sit ... et ex se niger, per ablationem albedinis, sed ulterius oportet colorem, non redditur niger, sed ulterius necessarium quod in se habeat nigredinem, tamen eius redditur niger. Per abstractionem quae remanet natura eius sui praedatis ysalibus ablato impedimento; deus sua praedata ysalia illa non tribuant loge ysale est indiget tamen intrinseca secundum intentionem, scilicet a qua sit, et denominetur ysalis; cum dicimus, intentio consequitur per abstractionem in natura inde est, quod per abstractionem non fit ysalis.

901 Ad ... rationem ... Dispositive, quod per actionem natura recipit in se singularitatem, quae eam attribuens eius individuationem, at vero per abstractionem nihil intrinsecum recipit natura, quod requiritur ut fiat ysalis. Hoc dicit locutus fuisse de ysali in physico, quod est immediate per abstractionem, non autem de logico. Correcta sit haec intelligentia ... fuit; qui loquitur de ysali, quod a singularibus per abstractionem recedit, quod est ysale tantum in repraesentando; non vero loquitur de logico, de quo ait, quod est unum res per ... multa, non se ... multis: unde negamus, quod ... abstractio ... ysale logicum; negamus, quod ... per abstractionem immediate fiat ysale ...

902 Arg. 2.º ex D. Th. ...
1. q. 11. ubi ait: falsum est quod actu reflexo intelligendi fit relatio rationis; fit enim actu, scilicet ... intus ... hoc ad alterum, quando enim reflectit intellectus ... rationis illa, ut ... tunc ... relationem, considerat. Idem habet in 2. dist. 1. et in 1. dist. 2. q. 2. ... relationem rationis immediate resultare ex actu ... quo res producit in ... ... ad alterum ... ; ergo intentio ysalis est quaedam relatio rationis: ergo ...

903 Resp. ... supra doctrina de actu reflexo, practico, et speculativo dicendo, D. Th. in locis citatis loqui de actu reflexo speculativo, quo relatio facta tantum consideratur, ut ... et ... huius actus.

pot. directum, reflexum, practicum, quia ipsum accipit a Lainez, qui postea respondebat, et in hoc sensu etiam D., quod sit actio directa, non quod, quod sit ille his, quo intus unum alteri comparabat, cum proprietatem deserving denominatio extrinseca comparati in obiecto, quum ratio fundandi relationem rationis accedente alio actu tenetur.

904 Similitud

alia loca, in quibus D. videtur asserere relationem rationis fieri per actum comparativum, sed ex ipso resultare debet, quod intelligi debet, sicut videtur alterius actu reflexu practicum, a quo tali relatio praedicatur, dum intelligi debet ita, quod debet praesupponi actum comparativum, ut notat etiam Vazquez supra, cuius expositio germana est, quia ut ait textus D. Lainez sine actu comparativo nunquam erit: quod sit actus comparativus praecedat, propterea requiritur ad relationem, quod actum comparativum reflexum practicum.

905 Arg. 2. usu

logica fit per actum comparativum directum, quo non acquiritur, quae ut sit in comparatione, ... actum comparativum reflexum ad rationem comparationis sequitur. Prob. ant.: usu logicam effici per actum immediate sequitur ad fundamentum proximum directum ... immediate ... ad fundamentum proximum universalitatis directum ergo. Prob. min.: fundamentum proximum, et immediatum universalitatis est natura abstracta, sed natura abstracta immediate sequitur actum comparativum directum: ergo. Min. patet, quia universalitas logica tendit naturam, ... in natura, et singularitatem ... mere.

905 Resp. quando dicimus: universalitatem ... sequitur ad fundamentum undequaque proximum, hoc est, proximum esse, quae conditionalis esse ... proximum, praecise esse, et conditionaliter esse. Dico abstractionem esse fundamentum proximum quantum requiritur ad proximitatem ex parte essendi ... ex parte conditionis necessariae essendi.

906 Verum ipse ... immediate et abstracta fundamentum proximum, quantum requirit ex ratione in tali ... fundamenti, de cuius notitia universalitatis ... intrinseca, prius requiritur, quod potest, et postea ... ut ... quin ex hoc sequitur, quod natura non sit fundamentum immediatum universalitatis. Patet exemplo: ... ut resultet actus cremativus indiget approximatione, tanquam conditione, et tamen ... fundamentum proximum, et immediatum cremationis.

907 [illegible] esse actu reflexo practico, quia [illegible] actu directo [illegible] extrinseca denominatio [illegible] actu reflexo [illegible] posito actu directo, a quo habet illa extrinsecam denominationem [illegible] quidquid requiritur ad [illegible] stante hoc [illegible] actu reflexo [illegible] directo [illegible] actu directo a quo habet illam extrinsecam denominationem [illegible] relatio ad suam [illegible] extremi [illegible] fundandi [illegible] relatio innata.

908 [illegible] ad relationem intrinsecus advenientem [illegible] ad relationem extrinsecus advenientem [illegible] intrinsecus adveniens, et extrinsecus [illegible] quae necessario consequitur positis extremis [illegible] ut resultet [illegible] similitudo [illegible] Relatio extrinsecus adveniens [illegible] quae non sequitur necessario positis extremis [illegible] actionem, ut producatur [illegible] relativa, quia [illegible] et quae [illegible] novam actionem [illegible] proxima fundandi [illegible] sive actu directo, a quo habet extrinsecam denominationem, requiritur actus reflexus practicus, a quo fiat.

909 [illegible] actu reflexo [illegible] potentia [illegible] actu directo [illegible] praedicabilitatem [illegible] praedicabilitate [illegible] sequi [illegible] fundamentaliter [illegible]

910 [illegible] actu reflexo [illegible] quia [illegible] postquam [illegible] ex hoc non sequitur [illegible] necessarius ad [illegible] abstractionem [illegible] ex hoc non sequitur [illegible] actum [illegible] necessarium ad [illegible]

quia stingentia in eg. istone ex pro a intellectu necessitatis actus ad efficiendum eius potestatem hoc, ~~Hing.~~ quando a ~~ta~~ phica non tolit necessitatem talis actioni ad efficientiam effectum q. similis.

911 Arg.a 2o. ubi ab logistice est pars ab pars ab perfectione, sit tamen sub actus rationis, seu de operationi: quas sic explic. 2.a ant: nequit intus natura praeparare nisi in nostra intellectu, in inferioribus, et enim verum, hoc nequit fieri nisi per actum 2 operationis: quando fit. 3.a m.a totus hoc nequit fieri nisi per praedicandum natura de inferioribus. Quod: Ita actus comparativus attingit natura in multis actu, et aptitudine? non aptitudine, quia hoc est ipsa abstractione: quae est. Modo sic; hoc intellectus pendet a actu in multis non nisi per actu praedicationis: quod fit illa. 4t. Item: natura eo, quod superior debet in esse via actu in inferioribus, ac intus inclusio, hoc fit per praedicatione: q. 2o.

912 Resp.a ad argumentum negando propositionem, ut infra. Utique in ratione convenientia natura in inferioribus nequit sit actus judicii, quo illa actu, oportius debet huic actu judicii praecedere simplex apprehensio, quo natura a ratione sejuncta in inferioribus, licet fiet in terra agnita. ~~Hos~~ comparationis dicimus, quod actus comparativus respicit natura aptitudine proximo, quae aptitudine non sit abstractione; quia tunc adhuc est apprehensio, licet non sit remote, sine certa abstractione. Fit ut dicitur, quod intus pertinet operatio est cipit nota in inferioribus quia actum respicit essentialis. Postea per judicium praedicatur illa, et hic actus respicit prior, quae est praedicabilitas.

Questio III. utrum natura ab intra nec non immultiplicabilis possit fieri log.ice universalis.

913 Ratio dubitandi est q. supponendo quod natura ab intrinseco immultiplicabilis sit primum natura, cui ab intrinseco fit natura inferiora repugnant. Haec natura de facto apud theologos datur, quia omnes natura creata, essentia, transcendentia, quam pro ut ipsa sunt ab intrinseco multiplicabilis, quare hoc dati sufficientiam de praedicatione ratione extensio, sit ipsa quia sola creat naturam debet locus, cum sit de subito non sufficiente ab intrinseco, pro omnium communi tantum hypothesi, dicens quod plane sit natura ab intra in eo immultiplicabilis, ut quam essentia natura divinae, quae sufficit illo carere in intrinseco immultiplicabilitatis, pro sua opinione communi.

914 Supponendum est, quod nec loquimur ad dubia naturae tota, cui sufficient immutabilitas in natura cui ab intrinseco repugnat praedicatione ex ratione sit possibilitas, sub eo modo, quo quis in quod praedicabilitas ad intus praedicari de pluribus, fundamentum nec,

non videlicet [illegible] vitalitate quidem extrinseca, et sine fundamento, id est [illegible] quia [illegible] superaddita, sed a intrinseco fundamentalia, et tunc [illegible] sicut diximus: vitalitate [illegible] quidam dubium, quod intrinseco [illegible] vitalitate, [illegible] pluribus incommunicabilia, ut [illegible] in ratione incommunicabilitatis, et [illegible] intrinseco [illegible] incommunicabilitatis, [illegible] intrinseco [illegible] incommunicabilitatis [illegible] natura communia a parte rei.

915 His suppositis [illegible] difficultatis [illegible] Prima [illegible] quae omnium Thomistarum, [illegible] cum suo Angelico Magistro. Secunda Scotistarum omnium cum suo Subtili, et Mariano Principe, cum [illegible] nesita [illegible] natura ab intrinseco immultiplicabilis, seu cui pluralitas repugnant intrinsece ab intrinseco [illegible] naturae, non potest fieri loquendo vitalitate. [illegible] in 2. dist. 3. q. 7. [illegible] quidam [illegible] et q. 19. vital. in corpore. [illegible] possibilitate [illegible] qui [illegible] videlicet possibilibus.

916 P. [illegible] ratione: natura, cui non petit fundamentum vitalitatis, ne [illegible] loquendo vitalitatis [illegible] natura ab intrinseco immultiplicabilis, non petit fundamentum vitalitatis: quod non potest fieri loquendo vitalitati. [illegible] fundamentum vitalitatis est indifferentia [illegible] pluralitatem [illegible] ab intrinseco immultiplicabilitatem [illegible] non venit: quod non petit fundamentum vitalitatis. [illegible] in suppositione facta [illegible] a parte rei ab intrinseco [illegible] repugnantia ad multiplicari, [illegible] Thomistas [illegible] intrinseca immultiplicabilitatis [illegible] repugnantia [illegible] indifferentia [illegible] indifferentia.

917 P. [illegible] a parte rei [illegible] repugnantia [illegible] ratione [illegible] implicat, quod [illegible] repugnantia ad pluralitatem [illegible] in hoc, quod in [illegible] repugnantia ad pluralitatem [illegible] repugnantia a parte rei [illegible] indifferentia ad plura. [illegible] non repugnantia ad plura [illegible] communicabile, [illegible] ceptum [illegible] implicat, quod [illegible] indifferentia. [illegible] cuius [illegible] intelligendi repugnat [illegible] intellectu [illegible] ab intrinseco immultiplicabile communicabile, [illegible] intelligendi repugnat [illegible] intellectu: [illegible]

918 Dices: si natura ab intrinseco immultiplicabilis posset a tribui illa intentionalitas, etiam natura Divinae, et singulari talis intentionalitas posset applicari; at hoc non admittunt Thomistae: ergo nec illud debent admittere. R. sequelam: sicut repugnat naturae Divinae, et singulari multiplicari; ita natura quae ab intrinseco immultiplicabilis repugnat; at hoc non obstante potest natura immultiplicabilis ab intrinseco fieri universales juxta Thomistas: [illegible] Divina, et singulari. R. 2do: ideo hoc repugnat naturae Divinae, et singulari; quia si possent, [illegible] et singulares, natura ab intrinseco immultiplicabilis esset, et haec esset specifica, et de se specifica, [illegible]: ergo sicut repugnat [illegible].

919 R. 2a ratione: [illegible] ideo natura ab intrinseco immultiplicabilis potest fieri logice universalis, quia inadequate concepta habet in aptitudinem ad plura, si illa plura non repugnarent; [illegible] talis in ordine ad haec inadequate concepta: ergo illa habet. R. 2a: illa in ferri [illegible] repugnant ab intrinseco naturae eius, quod ab intrinseco sit immultiplicabilis; quia juxta Thomistas [illegible] intrinseco multiplicabilitatis, ergo si illa plura repugnant ab intrinseco naturae, non potest [illegible] sine contradictione cum [illegible]: ergo adhuc inadequate concepta talis in ordine ad ista habet.

920 R. 2a 1: si illa plura repugnant ab intrinseco naturae, quando concipit naturam concipit etiam talia repugnantia, [illegible] sicut ille ei [illegible]: ergo non concipit cum [illegible]. [illegible]: ergo non concipiunt praedicata vera, et propria talis naturae: quia praedicata, et consequentia aliena; quia ubi ss distincta praedicata, est distinctus [illegible]. R. contra: praedicata propria illius naturae, et ab intrinseco dicunt repugnantiam ad multiplicari, [illegible] quae dicunt intrinsecam repugnantiam ad multiplicari, [illegible] aliena a praedicatis dicentibus aptitudinem ad plura [illegible]: ergo alia praedicata, et consequentia aliena natura [illegible].

921 Dices: illa natura inadequate concepta non esset juxta Thomistas materialis, et juxta ipsos natura, quae non est materialis, [illegible] aptitudinis, seu non repugnantiae ad multiplicari: ergo non potest fieri logice universalis. [illegible] est certa; quia illa natura inadequate concepta non est materialis. [illegible] est certa; quia apud Thomistas principium intrinsecum multiplicabilitatis est materia.

922 R. 3a ratione: ideo juxta Thomistas natura Angelica [illegible] fieri logice universalis; quia licet sit immultiplicabilis a parte rei, potest tamen esse [illegible] multiplicari, et hoc [illegible]: ergo potest fieri universalis. R. 2a: ideo potest [illegible] multiplicari, quia licet [illegible] non [illegible], plura tamen [illegible] in ordine [illegible]

Q.° 3: an natura ab intrinseco immultip.ᵇⁱˡⁱˢ possit fieri loge realis?

quod possit multiplicari: quia potest. Prob.: quod est immultiplicabile a parte rei in potentia est immultiplicabile ab intrinseco nisi faciendo contradictionem quia in ea ratione multiplicabilitas quae in ea est non sufficit adhuc ut natura in omnibus ... possit fieri realis ... non sequitur. Prob. maior: fundamentum ad realitatem ... in se ... inferiora, ... natura ... immultiplicabilitate ab intrinseco natura non stat ... intrinseca ... necessario aliqua inferiora; quia non ... natura esse ab intrinseco multiplicabili ... supposito quod ... immultiplicabilitate natura a parte rei non stat multiplicabilitas ... fundamento.

923 Prob. 2ª: ... apud thomistas natura ... ad ... possit fieri loge realis; quia ... ad singularia ... ad alia subditione, quod ... nunc sic: quod de facto ... possibilia et alia inferiora ... de facto ad illa ... natura ... possibili inferiora, ... de facto ... Explicat hoc ... thomistarum ... de facto ... quo ... non ... possibile ... natura de facto ... inferiora, sic illa ... possibilia.

924 Prob. ultimo ... ratione ... thomistas: non potest ... opinionem ... unica specie ... possibilibus: quod ... species ... individuo ... possibilibus ... species ... in ... possit salvari in unica specie ... possibilibus quae nec species ... patet: quia sicut ... genere ... de pluribus differentibus specie, ita species ... de pluribus differentibus numero.

925 ... probatur: si natura ... species ... et alii ... possibiles, illa ... aptitudine ad esse in pluribus speciebus si possibiles essent, sunt ... ? ... salvari ... unica specie ... impossibilibus, quod ... thomistarum ... natura ... possibiles ... in numero ... Michaeles, ... quantitate ... in pluribus ... aptitudine ad esse in pluribus speciebus, si possibiles essent: ergo ... salvari.

926 Sileg: natura Michaelis singularitate praecisa non haberet aptitudinem essendi in pluribus possibilibus fierent, et consequenter nequiret esse univ. P.[a] cons: non sunt impossibiles plures species alterius in hipotesi facta; at sunt impossibilia plura individua naturae Angelicae in terminis ista rursus, d[ari] in hipotesi facta non habere aptitudinem essendi in plures species: ergo et natura angelica ad plura individua.

927 Impat

ia omnes Dominus stare in se omnino dimissa omni potentia nec potentia simplici impossibilibus. ergo sine inferioribus possibilibus nequit salvari natura communis. P.[a] cons: non debet habere ordinem connexionem omnipotentiae cum suis possibilibus, quia relatio alicuius entis creati cum suo termino reddit nec possibilibus possibilitate omnipotentiae, iuxta ipsos: ergo reddit possibilitatem in inferioribus huius naturae, quae illi est eius aptitudini, reddere et possibilitatem aptitudo.

argumenta solvuntur.

928 Arg. 1[o] auctoritate D. Th. 1. [p.] q. 18. univ. ubi ait: arg. dicit, quaerendo, sive sumatur pro intentione, sive pro illo cui applicatur intentio quia ratio multas species actu, seu potentia: ergo ad D. Th. stare potest universalitas sine nexu possibilitate inferiorum. P. cons: illa inferiora sunt possibilia, quae nec existunt actu, nec potentia; ergo iuxta D. Th. stare potest universalitas quae ex his licet inferiora non existant actu, et potentia: ergo stare potest universalitas cum repugnantia inferiorum. Resp. concedendo totam auctoritatem, et distinguendo consequens: ergo ad D. Th. cum possibilitate positiva, negativa inferiorum, concedo cons: cum possibilitate negativa positiva, concedo cons.

929 Est possibilitas inferiorum naturae univ.: positiva, et negativa; una ex se, positiva alia. Ita dicitur repugnantia ex parte inferiorum, et ex parte naturae; sic si inferiora naturae Angelicae, quae non solum se repugnant, deinde ex parte naturae, quae ab intrinseco dicit repugnantiam ad plura, ideo nequit fieri ab se univ., quia universalitas logica fundatur in natura, quae, sed dicit non repugnantiam, seu aptitudinem essendi in pluribus.

930 Est possibilitas si-

lis positiva, est possibilitas inferiorum ex se, non tamen ex parte naturae, quia natura ex se quin intrinsece non dicit repugnantiam ad plura, et haec natura potest fieri logice univ., quia licet eius inferiora non existant actu, nec potentia, existunt tamen aptitudine, quod sufficit ut possit universalitatem fundare. Pro quo valebit advertere, quod inferiora naturae univ. triplici possunt esse, scil., potentia, actu et aptitudine. Actu esse existentia; potentia, esse possibilia, et aptitudine,

intrinseca repugnantia ex parte solius naturae.

931 Arg. 2°: natura abstracta ab uno ceteris possibilibus potest fieri aequalis: ergo et natura abstracta ab uno ceteris possibilibus. Prob. cons.: sicut natura ab uno existenti ceteris possibilibus potest ad illa possibilia parari, ita ad ipsa possibilia: ergo etc. Prob. ant.: eadem convenientia datur inter possibile et existens, quae datur inter existens et possibile: ergo sicut inter 1a potest dari comparatio, ita inter 2a. Prob. ant.: sicut possibile nullam entitatem realem habet, ita neque possibile nullam entitatem actualem; et hoc non obstante de uno ad aliud potest dari comparatio: ergo etc.

932 Resp. quando complexe ante probationem quod supponit antecedens, neque per quam inter possibile et existens aliqua detur convenientia. Inter possibile et existens datur omnimoda convenientia, quia est omnino eiusdem rationis existens et hoc possibili, et ita vere praedicari de uno, quod sit aequale, quod de alio: immo natura abstracta, nec quoad statum distinguitur a natura possibili; quia quando natura concipitur abstracta non concipitur existens, nec ut possibilis, et tantum ut talis natura habet alia praedicata, cum dicant abstrahere nec existentiam nec possibilitatem, at vero impossibile ab intrinseco summo omnino diversa est a natura abstracta ab existenti et sic nullam habet convenientiam cum illo; quia impossibile ex vi rationis includit repugnantiam ad esse.

933 Arg. 3°: ideo natura de se habet non posse fieri loge aequalis, quia posse repugnantium intrinsece rationem, et hoc ratione probatur: ergo etc. Prob. min.: etiam si repugnent intrinsece, potest dari innata capacitas ad illas si datur, et cum modo sit capacitas innata potest fieri aequalis: ergo etc. Prob. min.: natura identificata cum Petreitate in sensu Scotorum repugnat, quod sit cum Pauleitate, quae alias possibilis, quod ad Petreitatem separetur; et hoc non obstante potest illa natura habere capacitatem quantum est ex se ad Pauleitatem: ergo a similibus etiam repugnent intrinsece potest esse in natura capacitas ad illa.

934 Resp. ad argumentum distinguendo maiorem: ideo non possit fieri aequalis, quia illis repugnant plura intrinsece ratione cum eo, concedo maiorem, quia tunc casus repugnaret ab intrinseco natura, procedo maiorem. Itaque licet natura Petri repugnet a parte rei quod identificetur cum talibus haecceitatibus, hoc non provenit ex parte ipsius naturae, quatenus in se et intrinsece includeret aliquid per quod datis rationem cum ipsis identificari repugnaret, et sic repugnantia est ab extrinseco, ratione scil. identitatis, et cum repugnantia extrinseca habet posse stare intrinseca aptitudo, sicut oppositum habet intrinsecam aptitudinem ad copulandum cum possibilitate ab ex=

trinsece, natura est ab intrinseco multiplicabilis, et repugnantiam intrinsecam;
quia intrinsece et essentialiter includit praedictam rationem cui ipsi repugnat com=
municari singularitatem, videlicet, et sic non est ad grad.

935 Arg. 2o: illa natura potest esse universalis logice, quae habet aptitudinem ad essendum in pluribus, sed natura Angelica inadequate con=
cepta habet essentiam aptitudinem ad essendum in pluribus: ergo. Prob. min.: ideo talem aptitudinem non
haberet, quia inferiora sint impossibilia, sed hoc non obstat: ergo. Prob. min.: in sententia Scoti, licet
omnia possibilia impossibilia redderentur, adhuc daretur in Deo virtus omnipotens quan=
tum est ex se: ergo similiter licet inferiora sint impossibilia, hoc non obstat. Prob. cons.: nam in sua pro=
ductione creaturarum est actus respondens omnipotentiae, quae est actu in multis, actus
respondens aptitudini: sed etiam impossibili productione adhuc in Deo virtus
omnipotens: ergo. 2o: cum impossibilitate ad creandum potest dari virtus quantum est ex se
creativa: ergo cum impossibilitate inferiorum. Prob. ant.: scientia futurorum in Deo
est, quod praecise est ex se creativa, quod voluntas Divina propter suam rectitudinem
non potest creare: ergo.

936 Resp. ad argum. disparitatem assignando: omnipotentia est per=
fectio absoluta ipsius Dei, et ponitur in illo non propter creaturas, sed propter sui ipsius infini=
tam perfectionem, et licet possibilia redderentur impossibilia, semper daretur in Deo
virtus productiva illorum; quia in hac hypothesi fundaretur in omnipotentia
aliquid praedictum, cuius ratione omnipotentia intrinsece repugnet impossibilia
producere casu quo ista possibilia forent: unde saltem [illegible] omnipotens
essent possibilia; at vero natura ab intrinseco non est multiplicabilis, nisi quia ne=
cesse est plura inferiora in se et positive possibilia, dum et ex parte naturae
quidem cui potest ab intrinseco multiplicabilitas, vel repugnantia intrinseca
ad communicari pluribus, et in hoc stat discrimen inter naturam et omnipo=
tentiam. Ad 2m patet ex ipsa probatione; nam scientia futurorum in Deo non est prae=
cisio, quia non est prior actu Divinae voluntatis, sed posterior, et ita non est
ratio etc.

937 Arg. 5o: ideo natura ab intrinseco multiplicabilis non est universalis logice, qui
a inadequate concepta non est positive indifferens ad plura: sed ergo. Prob. min.: quod non est po=
sitive singularis est positive indifferens ad plura; sed natura Michaelis ut inade=
quate concepta non est positive singularis: ergo. Prob. min.: natura debet esse positive ad unum

3º S: an natura ab intrinseco immultiplicabilis possit fieri longe cyalis [illegible]

de facto, sit potius indifferens ad plura; quod non est potius singularis et non potius ad unum de[terminata]: quia est indifferens potius ad plura.

938 Resp. ad argumentum dist. quando ultima [illegible] quod sit potius singularis [illegible] determinata ad unum [illegible] [illegible]: non ad eam ad unum determinatam [illegible] [illegible]. Quando enim natura ab intrinseco immultiplicabilis fuit, potest esse in [illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sequitur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ab intrinseco [illegible] [illegible]. Sicut enim [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ab intrinseco [illegible] [illegible].

939 Arg. 6º: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Michaelis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Michaelis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Michael collocaretur in linea [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in linea [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in linea collocantur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

940 Resp. ad argumentum dist. quando [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible] in linea [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] collocant in linea [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] species [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] species [illegible] [illegible] linea. At vero Michael [illegible] species [illegible] [illegible] individuum [illegible] in linea [illegible] species collocatur in linea [illegible] [illegible] individuum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

941 Arg. 7º: [illegible] natura ab intrinseco immultiplicabilis [illegible] [illegible] longe [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] indifferentia ad [illegible] [illegible] falsum: ergo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] determinata ad unum, [illegible] falsum: ergo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad unum determinata [illegible] sequitur [illegible] [illegible] [illegible] indifferens ad plura: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad unum determinata quae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] individuum, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] indifferentia ad plura, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

resp. ... sicut natura in se ... ab intrinseco multiplicabilis, et ... termina... ita haecceitas, ut potentia ... ratio individuandi ... terminus.

922 Ante solutionem nota, ... Mastrius, ... conceptum individuationis commune omnibus rationibus individualibus ... abstractum inadaequate ... ; quia cum omnes illae rationes ... in ratione individuandi conveniant ... fundamentum ... conceptum ... ; quia ... rationum ... : unde ... ad ... sicut ... quia ratio communis individuationis, quia omnes individuationes ... conveniunt, ita omnibus ... ab intrinseco multiplicabilibus potest abstrahi ... , quia omnes ... conveniunt in esse multiplicabiles.

923 In ... resp. ... et ... probationem, et ... quod ... natura ... individualitas ... potest ... in multiplicabilis ... potest ... esse ... ; ... omnes ... omnia ... aliud, quia ... communicabile ... ita ... ab intrinseco multiplicabilis ... ; ... tanquam ... ex ... communem ... rationem ... quia ... et ... ab intrinseco in multiplicabilis quia ... .

924 ... ab intrinseco multiplicabilis ... , quia ... positivitatem ... terminus ... non ... positivitatem recipere ... : quod ... minus ... multiplicabilitas, quae multiplicabilitas ... divisione ... divisione ... ; quia ... ; ... multiplicabilis ... divi... in ... ; quia ... ab intrinseco ... , ... ab aliquo extrinseco, singularitatibus ... recipe.

925 Respondeo ad argumentum distinguendo antecedens minorem: ad unitatem requirit multiplicabilitatem, quae multiplicabilitas sine subdivisione est aequalitatisque fundamentum, concedo minorem; fundamentum quod [illegible] redondat, et [illegible] ergo consequentiam. Licet aequalitas fundata sequatur requirat multiplicabilitas a parte rei in natura, quae aequalitati [illegible] cum modo sibi repugnanti, tamen requirit quod [illegible] multiplicabilis sine subdivisione, nam hoc [illegible] abintus causata, cum natura [illegible] sit in omnibus [illegible] [illegible], quod abintus [illegible] sine divisione, non requiritur quod [illegible] illam divisionis quietis [illegible] indivisibilitatis, quae [illegible] in omnibus, et abintus [illegible] indivisibilitatis quae [illegible] in omnibus [illegible] fundamentum [illegible] quibus illud [illegible] abintus causatum [illegible] quomodo [illegible] fundamentalis et adaequatae [illegible] fundamentum.

926 Dicendum [illegible] multiplicabilitas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sine divisione [illegible] [illegible] sine divisione [illegible] [illegible]

927 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sine divisione.

928 Dico: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] multiplicabilitatem [illegible] [illegible] sine divisione [illegible]

[illegible] quia natura in multis [illegible] sine immutabilitate [illegible] immutabilitatem [illegible] quie eadem [illegible].

949 [illegible] Resp. [illegible]

[illegible] omnes [illegible] specificas [illegible] singularitate [illegible] fundamentum [illegible] immutabilitatem [illegible] [illegible] unde [illegible] [illegible].

950 [illegible] Arg. [illegible] natura [illegible]

[illegible] singularitas [illegible] impedimentum [illegible] singularitas [illegible] Resp. [illegible] [illegible] singularitatis [illegible].

951 [illegible] Dices: [illegible]

et creatura [illegible] a Scotistis [illegible] in Deo [illegible] singularitati [illegible] natura angelica [illegible] singularitate [illegible] Resp. [illegible] et creatura [illegible].

952 [illegible] Deum, et creaturam [illegible] fundamentalis [illegible] fundamentum [illegible] Deo, et creatura [illegible] natura [illegible] fundamentum [illegible] quia [illegible]

Dubitatur, et quaeritur an praedicabilia sint 5, et an ulla alia sit quae addita

ra ratione reverti partem, ex quo postea nec possent intelligi, ac fundamento praecise de re necessaria praecise universale separari: melius, si vultis, praeadmittatis opiniones.

953 Ad 5. ultimo: ideo natura abstracta in communi etiam relatione potest fieri ratio logicalis, quia interiora sunt impossibilia, id est creatio probat: quod 5. Intelligo quamvis interiora naturae Angelicae sint possibilia, et a creaturis prohibentur, quidem unde ad interiora separari: quod 5. Quando reddit ratio possibilibus interioribus infimis sub per relationibus Scotistarum potest ad ipsa tenenti ut quidem munere: quod. Respondeo distinguendo ultimum: quando reddit possibilibus interioribus entitatis possibilitate positiva praecise potest esse praedicabilium ut quidem munere secundo ante possibilibus interioribus entitatis possibilitate positiva, et negativa, potest praedicabilium, ut quidem munere secundo nego.

954 Licet vero aliquis videtur in hoc potest interiora entitatis esse possibilia positive secundum se, tamen non erunt negative, et inde quasi sint possibilia; quia ex parte entis, quae remaneret in Deo, et ex parte omnis non erit possibilitas, sicut ratio entis, quae tunc esset in Deo, sive in quolibet alio interiori non est repugnantia ut quantum sit, aut apti vel aliis communicari, sicut de differentiae negari possibilibus speciebus, et de speciei possibilibus individuis. Atvero interiora naturae Angelicae sunt possibilia possibilitate positiva, quasi positiva; positiva, quia talia interiora, ut habent rationem per se praecindant, negativa, quia natura ab intrinseco, et talis singulari repugnantia, et communicari et superiori interiori.

955 Dubitatur an praedicabilia sint tantum quinque. Sit 1. praedicabilia sunt tantum quinque, quae sunt, scilicet, species, differentia, proprium, et accidens. Hic communis sententia Peripateticorum, cum quibus tenet S. D. q. 72. ... ratione ... sufficientia ... sunt, licet aperte ... pene directe ... modi praedicandi, omnes praedicandi sunt tantum quinque, et praedicabilia. Probatur: quodlibet superius, quod praedicat de interioribus, praedicat in quid, singulare, singulare, si in quid, sic erit praedicat ... Singulare, substantia, et sic est differentia; singulare accidentaliter inseparabiliter, et sic est proprium; separabiliter, et sic accidens, ergo sunt tantum quinque modi, et totidem dantur, ergo praedicabilia sunt tantum quinque, et ipsa ... varia.

956 Obiicies: differentia intima est substantia ... in ... praedicabilis ab aliis distincta ab assignatis, quae sunt tantum quinque; ergo. Probatur antecedens: ideo genus, et species sunt distincta praedicabilia, quia differunt in praedicatione differentia numero, et a differentiis, sed hoc etiam evenit in ista intima, et externa.

ge. Resp. gradu omne et [illegible] praedicari de pluribus differentibus specie, et specie differentibus numero praecise, esse [illegible] praedicabilia, quomodo [illegible] utrumque [illegible] in quid, unumquodque in quid dicens [illegible] esse, et a [illegible] dicens totum esse, [illegible]. [illegible] aut subalterna [illegible] praedicant in quale, et [illegible] alteri adjacentia, et accidentis [illegible] sat. differentias, quae ejus in [illegible] species numero differant, et id quod dicimus de genere, et specie.

951 Dubitabis 2°. utrum universalitas ad quinque praedicabilia [illegible] loquimur de universali logico, et de praedicabilibus [illegible] in te [illegible]. Sit [illegible]: universale aequivalet ad quinque praedicabilia. Communis [illegible]. Ratione: illud aequivalet, quod praedicatur in quid de pluribus differentibus specie; universale praedicatur in quid [illegible] quinque praedicabilibus, quae specie differunt [illegible] ad [illegible] partem: illud praedicatur in quid de aliquo, quod [illegible] [illegible] superiori; universale includit [illegible] superiori in quinque praedicabilibus; quia praedicatur in quid de illis. [illegible] ad 2am partem: illa differunt specie, quae habent diversam [illegible] praedicabilitas [illegible] differunt specie.

958 Objicies: universale [illegible] quinque praedicabilia: [illegible] ad illa. [illegible]: quod convenit aliquibus [illegible] aliquibus praecedentibus [illegible], universale convenit aliquibus praedicabilibus esse, et aliquibus praecedens: [illegible] illis quae praedicant [illegible] universali [illegible] convenit praedicabilitas [illegible] praedicant [illegible] accidens praecedens praedicabilitas [illegible], [illegible] speciei, et differentiae, praedicant [illegible] proprio, et accidens praecedens [illegible].

959 Resp. [illegible] sicut [illegible]: ita quod praedicari de pluribus in quid [illegible] praedicabili [illegible] convenit proprio, et accidenti, sicut [illegible]. [illegible] praedicabile, et [illegible] praedicabile de pluribus [illegible] universalitas [illegible] [illegible] inferiorum, de quo praedicatur [illegible] universalitas [illegible], sicut [illegible] generis.

Disputatio III de universalibus in particulari.

Questio I Quid sit genus?

960 Variis acceptionibus [illegible], prout [illegible] [illegible] in tea [illegible]. [illegible] [illegible] extra [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] fundamentum [illegible] [illegible]. [illegible]

[illegible] ex [illegible] resultat. Deinde hoc modo [illegible] difficultas, [illegible] metaphysica [illegible].

961 Tertio [illegible] praedicatur [illegible] differentibus [illegible] definitionis, data [illegible] praedicabilibus, [illegible] differentibus [illegible] specie [illegible] intelligendus, [illegible] multiplicitas specifica, [illegible] numerica sint rationes [illegible] differendi, [illegible] specifica, et subalternas [illegible] praedicabilia [illegible] intelligendum, [illegible] praedicabilia praedicant in quid [illegible] species [illegible] differentibus numero [illegible] praedicari [illegible] numerice [illegible] individuis [illegible] praedicat [illegible] est.

962 Similiter [illegible] differentibus [illegible] accidentalis [illegible] partis [illegible] unde [illegible] partis [illegible] est, quia [illegible] specie [illegible] aliquid [illegible] partibus [illegible] in quale quid, et [illegible] accidentis, et [illegible] accidenti, quia [illegible] praedicant in quid, [illegible] in quale [illegible] definitionem [illegible] vera [illegible].

963 [illegible] illius [illegible] adventitiae [illegible] praedicat in quid, [illegible] praedicat [illegible] in quale [illegible]: homo, [illegible] praedicant in quid. [illegible] in quale, [illegible] adjective, et [illegible] v. g. [illegible], ubi [illegible] album, et [illegible] praedicant adjective, et in quale.

964 Obiicies [illegible] definitione [illegible] genus [illegible] debet [illegible]. Resp. [illegible] et [illegible] accidentalitate, [illegible] fundamentum [illegible] fundamentum [illegible] accidentalitatis [illegible] accidentalitatis [illegible] quidquid [illegible] speciem [illegible] praedicat [illegible] modo, [illegible]

damentū in tali genere uel species, ut īfra intelliget.

Questio II quomodo sit definitio formalis in definitione generis?

965 Pro intelligentia q. notandū 1º, q. quidē ex antiquis dicendū sit de uniuersale praedicabili, fuisse septo fictio nominis, seu nata, quae quidē denominatur ē praedicabile ī gene in ratione. Itaque ad ē definitū ex forma, seu formale. Et tale ē id, cui propriè conuenit definitio. Materiale uero ī, separatione ab ea ratione: v.g. i ī hac definitione: albū ē definitio formalis albedinis, quae ipsi conuenit ut sit ad disgregandi. Materiale ipse subiectū albedine, v.g. paries, quia nō ratione sua, ī ratione albedinis ipsi accidentis, conuenientis illi, uertitur disgregare. Itaque definitio formale adhuc ē duplex, scilicet, adequatū. tamē ē illud, quod cui propriè conuenit definitio. Adequatū tamē ratione ē cui ī illo nomine definitio; v.g. in definitione supradicta albū ē definitū formale qd, et albedo definitū formale quo.

966 Notandū ē 2º, q. praedicatio ē duplex, signata, scilicet et exercita. Signata ē, quae dat pro uniuersali praedicabili: v.g. quod praedicat de pluribus. Exercita ē, quae dat pro uerorum specie: v.g. homo ē aīal. tā praedicatio conuenit uniuersalibus, et tā his, quibus tamē Dº q. 12. uniuersalis quod quidem significatur in uniuersali exercita; sicut q. significat in seu conspicio: v.g. seu exercitus in imaginatione apparens exercet in seu uero in specie existente.

967 Circa praesentem quaestionem ē magna autorum diuersitas. latius enim, q. diuersa natura, quae distinguuntur ē definitū formalis, ē in hac definitione: v.g. natura animalis, natura coloris. Speculati aliqui qui pro definito formali hoc genus aliquid putant abstrahendū ē nomine. Ita s. Thomas, sed intentione ē in hac definitione ē communis, alia nec una, nec altera, utraque simul, alia natura comune, nō praecise illa intentione declarantur. Alia denique opinantur ipsas intentiones notantes naturas ē definitū ē in hac definitione. Ita Dº. Nº. S. q. 12. uniual. quae sequuntur Schorij.

968 Sit 1ª definitio formale in definitione generis, loquendo de praedicatione signata, ē intentio notans naturā; in praedicatione uero exercita, ē natura notans intentione. Signata 1º definitū formale ē, nō definitū formale quod ē sola intentio abstracta a notatione. P. 1ª pars 1ª ratione: si definitū formale in definitione generis loquendo de praedicatione signata nō est intentio notans naturā, ē tale aggregatū ex utraque, ē hoc ni: ē intentio. P. 2ª aggregatū ex utraque ē ens aggregatū per accidens; ē hoc nō potest ē definitū formale in definitione generis: ē P. 2ª nō ē aggregatū per accidens nō ē uere ē in hac definitione, itaque utraque q. definitio in recto: q. sit aggregatū per accidens nō potest ē definitū

tra. e. Aristot. quia una definitio tantum potest explicare unam quidditatem, sed res aggregata ex accidente et subjecto aggregat plures quidditates: ergo nequit definiri unica definitione utrumque quod in recto explicante.

969 P. 2° ex D. q. 11. usq. ubi ait: loquitur tantum ipse de subjecto definiendo quod considerat, de quo ipse considerat rationem, et non de naturæ: ergo loquitur tantum ipse de definitione rationis notantis naturam: quod ratio in recto definitur sola, et ipse in definitione generis, quod definitio debet logicale. Min. patet, nam illud de quo ipse considerat, de quo demonstrat passiones, de hoc est de ratione, non de natura: nam logicus ipse considerat rationes. Prob. min. logicus agit de rationibus ut applicatis, ut ait D. pluribus in locis: quod agit de illis in obliquo, et de illis in recto. Min. est, dicit, et per id, considerat quod attingit in recto: ergo ipse considerat rationes, et quæ non sunt ipse exit ipse, et tale definitur in quacumque definitione logicali.

970 Confirmatur: res aggregatum resultans ex natura et ratione, ut pote pariens, non est definibile unica definitione, nisi dicendo unum in recto, et alium notando: ergo quando ipse aliquid definit, id definit in recto, quod pertinet ad logicam; de rationes, ad minus magis pertinent ad logicam, quam natura: ergo in quacumque definitione logicali ratio debet poni in recto, et non natura, ut pote minus pertinens ad logicam, quam ratio.

971 P. 3° alia autoritate D., in q. 1. usq. ubi ait: universale plures potest sumi &c: videtur illa, in quo debet tamen aliter loqui. Ex qua autoritate sic efficaciter probatur: logicus juxta D. tantum agit de universali ut ratione, et non de aliis: ergo ratio in recto definitur a logico. Modo sic, de hic definitio pro ut ad logicam pertinet, et non ad metaphysicam: ergo hic definitur tale in recto, et non natura. Confirmatur: D. S. q. 8. usq. resp. ad argumentum factum in q. 1. sed obtentum libri Porphyrii ait: dico, quod non est ens per accidens, sicut aggregatum; quia res rationum non intrant in conceptu illius totius, ut pars, sed trahens ipsum: ergo in doctrina libri Porphyrii, qui ergo rursus loquitur, definitur tale in ratione, et natura tantum connotative, et transversum. Modo sic, de hic loquimur de universali, prout pertinet ad librum Porphyrii: ergo in recto definitur ratio connotans natura.

972 P. 4° ratione: illud est definitum tale in definitione generis, de quo verificatur genus potissima passio: de hoc verificatur de ratione, non de natura: ergo ratio est definitum tale, et non natura. Prob. min.: potissima passio universalis est prædicabilitas, sic igitur: de hoc convenit rationi, non naturæ: ergo potissima passio universalis verificatur de ratione, et non de natura. Min. patet, nam intentionibus petit significare naturam, sed intentionibus petit exercere.

913 Ad ultimo 2a ratione: quando accidens ... indefinit. medefinit ... ut notatum ... in recto ... ita: in definitione ... [illegible]

914 Ad 2m eadem ... ex hoc cap. de substantia, ut dicit: albus quod ... qualitatem significat ... intelligendum ... [illegible]

915 Ad 6m rationem: ... albus ... [illegible]

916 Ad 1m ... [illegible]

argumenta solvuntur.

917 Arg. 1o: illud ... [illegible]

918 Resp: juxta doctrinam datam de praedicatione.

[illegible]

979 [illegible]

980 [illegible]

981 [illegible]

982 [illegible]

tedici: albu et albedo in parte: unde ut recte ind. a na Sontiu pple. sipitatem provenit ex eo, quod ponatur in nominativo casu, quia hoc potest ei ex parte una quam pro altera parte.

983 Arg. 1. Definitus praedicatur in definitione generis in ordine ad rationem quae non est in recto. Prob. ante: definitus praedicabile est quid reale quod non est ens rationis. Prob. cons: definitus praedicabile in definitione generis est totum praedicabile logicum, dicens ipsa probabilitas et probabilitas Scotistarum totus praedicabile logicum est quid reale, ergo. Hoc argumentum supponit dictionem esse ens rationis. Et hanc opinionem non admittit, procedamus, quamvis illa tamen admissa, dis[tinguo] ultimum: definitus praedicabile in definitione generis est totum praedicabile logicum totale, concedo, formale, nego; et distinguo min: totum praedicabile logicum formale est quid reale, ergo totum praedicabile logicum totale, nego, et ergo cons.

984 Admissa ssa Scotistarum tenent totum praedicabile logicum esse quid reale, dicimus, quod duplex est logica. Una est una, et ista, quae agit de modis sciendi, definitione, divisione, et argumentatione, et totum praedicabile huius non est in hac ssa quid reale. Altera est logica porphiriana, sic dicta, quia a Porphyrio adinventa, quae agit de quinque praedicabilibus, et huius totum praedicabile est ens reale, seu in ratione, quae non supponimus esse in ratione.

985 Arg. 2°. juxta dictum hic definit, quod praedicatur in quid de eis, de quibus, et in recto est quod praedicatur in quid de re: quae non est definitus praedicabile. Prob. maior: in recto accidentaliter praedicatur: quia potest praedicari in quid de re. Prob. ante: illud accidentaliter convenit alicui, quod potest salvus esse sine illo, de re potest esse absque in recto: ergo. Resp. Dist. dicendo: nec, quando in recto in quid de eis praedicatur tamen <u>in quid de re</u>: juxta hoc ex dictis ad 1.um quaestionem et in comprobatione. Itaque aliud est in quid de eis, et aliud praedicari in quid de re, sic dicitur praedicari quidditative ipsius rei. Unde datur in generali, quod significat rem, et praedicatur illud quod: v.g. aliquid homini, et praedicatur in quid de homine, et in recto generis praedicatur in quid de homine, quia dicitur praedicatum quidditative homini, et in recto generis significat quod datur praedicatum homini quidditative.

986 Arg. 3°. natura convenit pluribus definitio generis, quia illa est pluribus definitus. Prob. ante: natura convenit pluribus praedicatur de differentibus specie, quod sit ita convenit pluribus definitio convenit: ergo. Prob. min: id est, quia convenire pluribus significat, dicitur exercitu, quod significat convenit: ergo. Prob. maior: hoc praedicatum significat: <u>alicui praedicatur de hoc</u> et de equo:

substantia praedicatur de corpore, et spiritu, de his praedicationes videntur absque substantiis, quae sint naturae, seu rationes inter omnes quod. Dicendum: non sunt praedicationes quantum verbis praedicari, denique sunt assignatas praedicationes significate: quod.

987 Resp. ad argumentum distinguendo: hae praedicationes significate per se, concedo: per accidens, nego. Et distinguendo argumentum, concedo: per se, nego. Ita praedicationes per accidens significat, quia ait Dixi praedicari ipse in verbis esse. Ait etiam D. quod praedicatur de homine: quod est. Consequenter verum est, tale definitio quantum quia quem est ipse et per accidens. Ex quo liquet quod sicut aliquando evenit ex accidentali inter omnes hic et per accidens, quia in illis solum venit significare, sic aliquando potest venire significare, ut ipse et per accidens, quia alias esset alibi vivens, vitalitas accidentalis praedicatur de illo, hoc est, accidentis praedicatio, quia esset aliud accidentis, quod vivens de ipso per accidens, denique vivens non debet praedicatione extra, et significat per accidens non sit definitio formalis, in praedicatione tamen significata per se et rationalis inter.

988 Arg. 6. definitio formalis in definitione per se, et aggregatum est, et rationale: quia natura et movens rationale. Dicitur: ratio est totalis aggregatum, quod natura et rationale non potest resultare una quiditas definitio, quod est: quod. Dicendum: ex materia, et forma resultat una quiditas in definitione, in definitione similiter ex natura, et rationale. Dico: quod materia et forma liquiditas resultat, quia materia et forma sunt partes physicae incompletae, natura et rationale sunt partes logicae completae: quod.

989 Resp. distinguendo utrumque: quia sunt partes physicae incompletae, concedo: quia alias sunt per se natura et rationale sunt partes per se completae ad definiendum, nego. Et disparitas inter materiam et formam, et naturam et rationale, quod materia et forma sunt physicae incompletae per se, natura ut per se in definitione per se ad substantiam, et aliqua definitione exhibita, quia natura per se praedicamenta substantiae, sed, at vero natura et rationale sunt logicae incompletae ad invisibiles, et natura, quae est ad diversa praedicamenta, quia natura aliquid reale, et aliud quid rationis.

990 Arg. 7. ideo animal et rationale in definitione formalis in definitione generis, quia aliquid definitio non videtur alia generica,

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] representantur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] specie [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

991 Resp. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

992 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. Quaestio III.

An genus [illegible] [illegible] [illegible] specie, et species [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ?

993 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de speciebus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

994 [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

qui potest salvari in una specie, et species in unico individuo est talis 3 phi.

tote, ratione, et homines ac alii de se in hoc instanti ... toti procedit doctrina patrum

...

inorum saalu, et honi ...

... in quo consistit ...

995 Species ... potentia ...

...

996 Suppono 2°. ...

...

997 ...

...

998 ...

universaly ...

...

[illegible] ... ad ... [illegible] ... Scripturis ... in ... [illegible]

999 [illegible] Doctrina haec debet ...

... in Scholasticos opiniones quae ... [illegible] ... in doctrina Scholastica, ...

omnes ... [illegible] ... quantumcumque ...

[illegible] ... in Paulo, et tamen ... [illegible] ...

... [illegible] ...

... [illegible] ... Thomistarum ... [illegible] ...

... formaliter simpliciter, sed non repugnantia ... [illegible] ...

... [illegible] ... fundunt.

1000 Nota ... quod possibilitas ... [illegible] ...

... [illegible] ...

... [illegible] ... illud, quod ... [illegible] ...

... [illegible] ...

... [illegible] ... ad illud ... [illegible] ... adhuc ... suppositione ... [illegible] ...

... possibile.

1001 ... [illegible] ... possibilitatem ... [illegible] ...

... [illegible] ...

... [illegible] ...

... [illegible] ...

... [illegible] ...

... [illegible] ... possibilitas ... [illegible] ...

... [illegible] ... illud, quod ... [illegible] ...

1002 ... [illegible] ...

... possibile ... [illegible] ... possibile, et negative ... [illegible] ... negative aliud.

... [illegible] ... negative illud ... [illegible] ...

... [illegible] ...

... [illegible] ...

... [illegible] ... illud ... [illegible] ...

... [illegible] ...

... [illegible] ...

... [illegible] ... Scholasticorum ... [illegible] ...

... [illegible] ...

puerit, salvari in unica specie, et species in uestra[illegible] ...

1003 Intererit existimando Scholasticas, quantumvis necessario requiri dicenda est in terminis possibile, aut impossibile in ordine ad naturam, seu specifica. Species [illegible] possibile illa, que [illegible] repugnat a parte rei, species vero impossibilis illa, quae [illegible] repugnat a parte rei, ita ut repugnet a parte rei, quae a parte natura maneat in unitas, et ordinata ad plurium interiora, [illegible] species, et eo [illegible] differentias pararum de specie possibile positive, et aliae, et [illegible] quatenus unde ita, differentia, [illegible] possibile, et impossibile in possibilibus omnibus speciebus aliud est homo, et omnibus in ordine ad naturam [illegible] in natura in unico genere, et natura unica specifica.

1004 Ad laudandum nunc praesentis [illegible] omnes terme Scholasticas advertant, homines, qui omnino omnes [illegible] in [illegible] salvandus [illegible] de speciei dedicunt, [illegible] quam [illegible] possibilitas [illegible] necessario exigit, ita ut [illegible] Pontius disp. 2. loco. a. 2. [illegible] aliam autem [illegible] quantum, posse salvari quae in unica specie impossibilis ceteraque [illegible] extra.

1005 Quantum ad qualitates in unica [illegible] communitates [illegible] a parte rei [illegible] generis, et specifice [illegible] docent Thomistae, qui hanc omnium [illegible] in natura a parte rei adhuc [illegible] quantum ad qualitates [illegible] omnes Thomistae [illegible] salvari [illegible] speciei [illegible] possibilibus [illegible] plures et species actu existentes. Quantum ad [illegible] species [illegible] Thomistae, [illegible] apud Palancho. Ad [illegible] natura [illegible] salvari posse in unica [illegible].

1006 Ideo apud Scholas [illegible] D. S. in 1. dist. 8. q. 1. [illegible] in [illegible] repugnantiae species [illegible] omnibus Scholasticis [illegible] pro resolutione [illegible] D. S. [illegible] dist. 3. q. 7. [illegible] Scholasticis defensando, propositionis [illegible].

1007 Sententia [illegible]
posse salvari in unica specie, [illegible] species [illegible], ceteraque [illegible] possibilis.

Lib. 1. d. 3. q. 19. Dist. 2. d. et ... art. 3. ar. ...

P. Matheus ait ad D. S. q. 18. ... ubi ait: nota, quod si pricipit teneri potest, quod quum in captu nature dici de omnibus, nisi quod a principio habitu, in quo noxia ... et huiusmodi ... ssentia actu sive existant, sive possint existere ... In D. expressissime tenent, de ratione generis inquirant, quod species existant, aut possint existere, de quarum ... existere non possint, adhuc ... Item ... potest dici ... ad quod ... species ... loquitur: ... dici ... ad quod ad rationem generis ... requirit, quod hec ... actu ... multas ... species, ... existant actu ... hoc est quod existant, aut possint existere: ... D. ... species ... ex ... possibilibus. ... circa ... species ... sententia videtur.

1000 8 ... P. ... ratione fundamentali: omnis quidditas quantum est de se communicabilis ... existentibus in hac, ceteris speciebus ... possibilibus quidditas, est: ... quantum est de se communicabilis est. ... in 1. dist. 3. q. 1. 10. quidditas ... retinendae ... quia ... quidditate nil aliud intelligimus ... natura, ... etiam ... quidditas ... generica, ... specifica, ... tunc hec specifice differentia ... et ex D. ... modo ... de ... quidditatibus ... communicabile ... identitate specifica: ... communicabile quantum ... identitate, seu ... specifica, ... identitate generica, ... inherentia.

1000 9 ... supponat: ... in predicta hipotesi ... aliquid, ratione cuius ipsi repugnaret diversitas specifica: ... quantum est de se ... communicabile ... identitate specifica. ... ratione cuius repugnat ... diversitas specifica ... ultimo ... in linea ... specifice ... in hipotesi ... ultimo ... in linea ... Ad ... in predicta hipotesi ... ultimo ... in linea ... realitas, ... tunc ... includeret ... patet quia ... supposito, ut ... omnibus ... adhuc in hipotesi, ... manerent ... tunc ... includeret, ... de facto ... includit, ... realitas ... hic ... in hipotesi ...

1000 10 ... in predicta hipotesi, ... realitate, ... realitate ... specifica ... differentia ... ultima ... specifica ...

fit, adeo ut in ipsa specie, et species in suo individuo eo modo [illegible] ?

manifestantur, hoc est, quando perfecte, quae est a lite in ea dicitur de differentia specificationis sincategorematice accepta, seu quod de aliquo sui parte. Sit ergo non solum differt specificatione a sensibili, verum etiam a vivens, quae si parte est a liter a multis alteris, [illegible] diversis: est falsa et solutio. Alius modo est a vivens convenit et planta: ergo non differt specificatione a vivens: falsum est omnis, sed categorematice sumpta est in ratione individui, proprie ergo similiter et ratione differentia specifica.

1011 Si dicis: homo differt a planta specificatione aut solum vivens, aut solum sensibile. Sed non proficit, quia a vivens convenit cum planta, et per sensibile et per illa: eodem modo differt homo a planta, sicut non differt (supposito in multa de ipsa abstractione) communi non differt specifice per rationem et sensibile, quibus non differt.

1012 Ita ut: ideo communi de facto non distinguat specificatione a planta a sensibilitate, quia sensibilitas non est differentia ultimo constitutiva hominis in linea sui; distinctione sensibilitas non est differentia ultimo constitutiva hominis in linea sui: ergo differt. Probatur, quia differentia specifica aliter non est differentia ultimo constitutiva in linea sui, et ideo licet non de facto non distinguat a planta sensibilitate, sed non differentia specificationis, quia ultimo in linea et [illegible] constituitur [illegible]. Est tamen verum, quia adhuc in ista ratione, si per hypothesim facta realitas, non est ultimo constitutiva hominis in linea sui, et consequenter [illegible].

1013 Ita dicendum est sensibilitas in hypothesi non esset differentia specificationis, nec tamen ideo, cum realitas esset hominis differentia specifica, sed ultima in linea sui, de intensione realitate differentiae specificationis similiter sensibilitas, quia sensibilitas in hypothesi facta non est differentia specifica. Dicendum: ideo licet homo etiam distinguat specificatione a sensibilitate, nulla de ratione est sed differentia specifica, et eadem, quia licet rationalitas hominis specificatione distinguatur posterior differentia specifica realitate, neque per hoc in hypothesi sensibilitas esset differentia specificationis et posterior realitate, et realitas posterior, ergo non est differentia specifica.

1014 In ratione: quando in hac ergo hanc includere [illegible] proprie, eamdem tamen rationem ab intrinseco repugnat et multiplicari in species. Probatur: ex dictis non includere formaliter species, eo quantum est de se, et intrinsece est communicabile generi, ut hic et similiter in [illegible]. Idem non, quia non quod in inferiora possibili [illegible] naturam [illegible], quibus communicari nequit, [illegible]

Ex his eq. m. ad 2um 3ij. 2. accumulit in paradoxi. 2o. 3: an quis [illegible]

[illegible] [illegible] ex possibilibus [illegible] actu

[illegible] Deus [illegible] exerceat ex hoc mini. nec in [illegible] Scholasticu

[illegible] in [illegible] productiva [illegible] Scholast.

[illegible] potest explan.

locco 15 Addicant q omnipotentia [illegible] necessario cum

possibilibus aut [illegible] illa necessario; secus an de natura [illegible] per

[illegible] omnipotentia [illegible] productiva [illegible] possibili

aut effectus possibilis necessario [illegible] natura [illegible]

interioribus possibilibus aut illa necessario [illegible] et sequentur tunc [illegible]

cabi legentu.

locco 16 P. 2a m. [illegible] q [illegible] possibili [illegible] natura [illegible]

nec [illegible] possibile [illegible] humana [illegible] apparet [illegible] omnibus ut

tenent [illegible] Scholast. [illegible]

[illegible] omnibus [illegible] communicari [illegible]

[illegible]

omnibus [illegible] omnibus [illegible]

[illegible] 3. q. 3. [illegible]

[illegible]

[illegible] omnibus nec

[illegible]

locco 17 P. 2a [illegible] supponendo q [illegible] species [illegible]

[illegible] natura generica [illegible] de plu-

ribus [illegible] et dicens partem [illegible] de

pluribus [illegible] et dicens partem [illegible] species [illegible]

possibilibus. [illegible] pluribus [illegible] omnibus [illegible]

[illegible] in quali [illegible]

[illegible] in [illegible] dicens partem [illegible]

[illegible] dicens totum [illegible] natura generica [illegible]

locco 18 P. m. in

[illegible] facta [illegible] praedicaret de Petro Paulo Michaele [illegible] praedicaret in

quid [illegible] et dicens partem [illegible] P. [illegible] quia [illegible]

[illegible] Paulus [illegible] P. m. [illegible]

omnibus [illegible] praedicaret in quid [illegible]

atrepla [illegible]; quia [illegible] est [illegible] unde [illegible] pars [illegible] [illegible] vera [illegible] ... de Petro in quidditate, et dicere partes esse, et sequentes [illegible]

textus 19

Quod [illegible] ratione eadem, facta suppositione: videtur contra [illegible] in hypothesi [illegible] non est [illegible] quia [illegible] praedicatur de pluribus differentibus specie; [illegible] probat [illegible] quod inferiora genere differant specie, [illegible] genus [illegible] probabatur [illegible] non potest [illegible] de [illegible] et species [illegible] genere [illegible] quod convenit cum aliis, quae [illegible] differentibus specie convenit [illegible] cum aliis, quae [illegible] [illegible] [illegible] superiora, et [illegible] subalterna [illegible] convenit [illegible] differentibus specie [illegible] convenit cum aliis. [illegible] [illegible] subalterna praedicatur [illegible] de pluribus differentibus specie: quae [illegible] convenit [illegible] differentibus specie.

textus 20

[illegible] contra [illegible] praedicabilia [illegible] praedicatur de pluribus differentibus specie, [illegible] [illegible] diversa [illegible] in quid, [illegible] ... in quid [illegible] ... 2. [illegible] 9. [illegible] 6. [illegible] ... [illegible] ... [illegible] praedicatur de [illegible] differentibus specie [illegible] ... in quidditate, ut [illegible] praecedenti [illegible]

textus 21

[illegible] praedicabile [illegible] ... species [illegible] ... praedicatur de pluribus differentibus [illegible] ... infima praedicatur [illegible] de pluribus differentibus numero, [illegible] ... in ratione [illegible] ... genere, [illegible] inferiora differant [illegible] numero, [illegible] species [illegible] ... in ratione generis [illegible] ... [illegible] diversa, [illegible] subalterna et infima [illegible] ... inferiora vero alterius [illegible] numero, et [illegible] diversitate [illegible] in ratione praedicabili [illegible] quod [illegible] differant specie [illegible]

textus 22

[illegible] diversitas [illegible] praedicari de pluribus differentibus specie, [illegible]

[illegible] Dist. 2. [illegible] in [illegible] 2. [illegible]

[illegible] quasi [illegible] differentiis [illegible] specie [illegible] differentiis [illegible] hominem [illegible] tale,

quia [illegible] differentiis [illegible] specie [illegible] differentiis [illegible] [illegible] [illegible] specie [illegible] differentiis [illegible] [illegible] specie [illegible] accidentalis [illegible] specie [illegible] possibilibus.

Sed 2°

Antequam ad 2 [illegible] devenia[m] [illegible] specie [illegible] [illegible] [illegible] individua [illegible] specie [illegible] individuis [illegible] individua [illegible] [illegible] individuo [illegible] species [illegible] individuis [illegible] [illegible] individua [illegible] species, [illegible] individua.

Sect. 2. 1.

[illegible] in loco citato: omnia [illegible] quantum [illegible] communicabilis [illegible] natura humana [illegible] individuis [illegible] possibilibus [illegible] natura humana [illegible] [illegible] [illegible] communicabilis [illegible] communicabilis [illegible] distinctionem numeralem [illegible] specie [illegible] individuo. Sic [illegible] 2. in loco citato.

Sect. 2. §

[illegible] natura [illegible] communicabilis [illegible] distinctione individuali [illegible] natura humana [illegible] distinctione [illegible] [illegible]

natura divina sit communicabilis specifice, seu cum distinctione numerica alia quia eius tota est ratio illa in hypostasi quantum haec est communicabilis quantum est specifice, seu cum distinctione numerali.

Secundo 6. Probatur ... sicut praecedens natura humana in hypostasi non includeret ... praedicatione ... intrinsece repugnaret dividi in plura numero, seu communicari pluribus ...

... singularitatis ... includeret ...

Secundo 7. Probatur ... natura divina includit ... singularitate ...

... hetheae.

Secundo 8. ... natura humana ... communicabilis intrinsece et quantum est ... specifice. ...

Secundo 9. argumenta solvuntur.

Si omnes species ... possibiles ... indivisibiliter ... species ... possibilitas ...

utalitas, quam philosophice sumpta apta identificari cum pluribus inferioribus. Primum enim zonque et realis repugnat ab intrinseco, et quamvis esse casset identificabilis cum omni extranea possibili, et species in uno individuo existenti vere et realis, et inferiori eius possibilitio: quae per se patet.

1030 [illegible] Resp. ad

identitatem [illegible] fundam. productionis, cum eum absolute sit quam; quo natura etiam

in inferioribus: possibilitate, et nec tantum identificari cum suis possibilibus apta identificari.

Distinctio enim naturae communis [illegible], quae identificari cum suis inferioribus, et

in eis determinat, scilicet. Ita natura quae in casu quo omnes eius species

homines [illegible] possibiles [illegible] adhuc manet intrinsece, et manet in se ex se omni-

no [illegible].

1031 Pro quo advertendum, quod communitas naturalis est duplex: in-

trinseca, alia extrinseca, [illegible], quae intrinsece intrinseca ipsi naturae quae ante

[illegible] intrinsece. Alia communitas, seu [illegible] non respicit necessario existen-

tiam, aut possibilitatem inferiorum, [illegible] intrinsece et praedicatur

ratione cuius natura communitas [illegible], et quamvis [illegible] possessis, [illegible]

intrinsece inferiorum [illegible] species, [illegible]

ratione cuius [illegible] communitas [illegible] inde, quod [illegible] manet

in unica specie, ceteris [illegible] possibilibus, maneat quidditas, [illegible]

nullus intrinsece [illegible] ratione cuius communitas [illegible] extrinseca

in tali hypothesi salva [illegible] in unica specie.

1032 Communitas extrinseca natura [illegible]

capacitatem in inferioribus [illegible] in hypothesi quod [illegible] deficeret

quis inferior [illegible] possibilitas, et ex se in capacitate [illegible],

realis, [illegible] sequitur, quod [illegible] et ideo quia receptive [illegible]

[illegible] intrinseca [illegible], et quamvis inferiorum [illegible] capa-

citas sint quidditative [illegible] inde, quod communitas extrinseca [illegible]

genus.

1033 [illegible] maxime notandum [illegible] S. q. 18. [illegible] in aptitudine [illegible]

[illegible] capacitatem, et [illegible] repugnantiam [illegible] extreme fundamen-

to, [illegible], et hanc capacitatem [illegible] existenti [illegible] possibilitas

[illegible], [illegible] quae capacitas, [illegible] repugnantiam [illegible]

f. salvari in unica specie, et species in uno individuo [illegible]

[illegible] sive per [illegible] sive [illegible] sive [illegible] capacitas, seu a possibilitate dependentia [illegible], quia si vel [illegible] sit possibilis, sive [illegible] nata [illegible] ad communicari.

folio 32 [illegible] Schola [illegible]

[illegible] possibilitas, [illegible] quam [illegible], quia omnes creaturae possibiles, [illegible] possibilitas [illegible] adhuc omni [illegible] et quantumvis [illegible] manere [illegible] per [illegible]. Hoc [illegible] dicimus [illegible] potest [illegible] sive [illegible] quantumvis [illegible] manere [illegible] communicari. In hoc statu possibilitas [illegible] tenemus [illegible] pluralitatis.

folio 34 [illegible]

[illegible] adhuc in [illegible] quia [illegible] natura Angelica [illegible] possibilis, quia tamen [illegible] natura adaequate [illegible] possibilitas [illegible] fundamenta [illegible] communicabilitas, [illegible] dicimus [illegible] natura [illegible] adaequate [illegible].

folio 36 [illegible]

[illegible] possibilitas [illegible] species [illegible] possibilis [illegible] possit tamen [illegible] individuum existentia [illegible] possibilitas [illegible] species, [illegible] quantum ad hoc [illegible] verificat [illegible] salvari [illegible] in unica specie [illegible] possibilis et [illegible] natura [illegible] identificatur [illegible] pluralitatis.

folio 37 [illegible]

vari in unica specie [illegible] possibilis, quia [illegible] in [illegible] natura [illegible] salvari [illegible] intrinseca [illegible] natura, possibilitas tamen illorum [illegible] communicabilitas illius [illegible] communicabilitas natura [illegible] fundamentum [illegible] nulla [illegible] possibilis [illegible] Valde [illegible]

[illegible] illius insufficientia patefiat ad illud resp. [illegible]

1000 88 Resp. 1.º [illegible] tam. [illegible] relat. [illegible] [illegible] Immunitas [illegible] relatio positiva [illegible] possibilitas [illegible]

1000 89 [illegible] relatio [illegible] ut habet D. [illegible] dist. 16. [illegible] quia [illegible] relatio [illegible] absoluta, et tamen [illegible] possibilis [illegible].

1000 90 Resp. [illegible] ultimo [illegible] relatio [illegible] possibilis [illegible] transcendentalis [illegible] fundamento [illegible] existentia [illegible] fundamenti [illegible] existentia [illegible] relativa existentia fundamenti [illegible].

1000 91 Relatio transcendentalis [illegible] fundamento [illegible] existit. Transcendentalis [illegible] fundamentalis [illegible] possibilis [illegible] immunitas, quae relatio transcendentalis [illegible] identificata.

1000 92 [illegible] possibilitas [illegible] Scholasticis doctrina [illegible] apud [illegible] lib. 2. [illegible] disp. 2. q. 5. [illegible] art. 1.º [illegible] relationes transcendentales, quae requirunt [illegible] existentiam [illegible] identitatis [illegible]

posit, a. v. a. aiv. in una specie, l. 3. et in uno individuo creaturarum possibilium

creata ad Deum, et creatio passiva ad Deum. Dat relatio transcendentalis, quae petit terminum possibile, ut est in eo ipsius ssa relatio causae ad effectum possibilem. Datur etiam relatio transcendentalis, quae possit terminari ad terminum possibilem, ut tale erit in mi... one quimere, quae non dicit relationem transcendentalem ad obiectum, sed quimeram; unde relucit, quod relatio transcendentalis insuffic. praecise dicta ratione ideo existens possibile, per possibile: quia si proximitas, seu relatio naturalis ad interiora illius, per ea relativior transcendentalis, quae ad omnia possibile possint terminari.

1000 33 Communitas non sit relatio, sive relatio quae potest terminari ad terminum possibilem. Scholastici omnes velint nolint sic retinere; defendunt enim natura, quod ens reale est natura communis Deo, et creaturis; defendunt etiam, quod sic per possibilitatem omnes creaturae redderentur possibiles, adhuc Deus maneret sicut nunc est, quia Deus non mediate intrinsece est possibilium creaturarum.

1000 34 Nunc quaero ab ipsis: si Deus maneret sicut nunc, cum omnibus creaturis possibilibus maneret in Deo ut nunc: ut si maneret, respondebunt quia ea duo, quae inter identificantur, nequit unum manere, quin alterum maneat, nec unum destrui, quin alterum destruatur. denique identificatur, Deo: quod si possibilibus creaturis maneret Deus sicut nunc est, maneret etiam eius Deus, sicut nunc: sic tamen maneret: quod maneret communitas entis, quae nunc de facto est; quia talis communitas cum ente identificatur.

1000 35 Quaero iterum ab ipsis: si communitas manet, ubi est terminus communitatis, aptitudinis, seu relationis? Si dicant, quod communitas entis non est relatio, et sic est talis positionis, quod manet altis possibilibus terminis, eccesse ergo negant acquisitum solutionem. Si dicant, quod solo Deo manente maneret terminus statim, et adaequatus illius relationis, seu aptitudinis, id est et nos dicimus ut patebit ex sequenti solutione.

1000 36 Resp. 2do adaequate ergo concessis ultimis praecedentibus argumentis, immo, et supponimus, scilicet, quod inferiora illa possibilia duraciones partiales ipsarum, sunt terminus statim, et adaequatus illius relationis. Itaque concedo, quod communitas naturalis sit relatio, et quod talis possit terminari ad terminum possibilem. dicimus, quod in illa sola specie remanente, seu in illo solo individuo habet terminum statim et adaequatum communitatis naturalis. Ut hoc clarius percipiatur, advertas quod inferiora aliunde possunt sumi collective, et determinate, sive disjunctive, et vage. Tomo dicunt omnia inferiora

rioris simul: Lomodo hoc, et illud. Itaque quelibet potentia duos habet terminos, maalem, scilicet et formalem, et ab hoc specificatur, sicut scientia ab obiecto formali.

loco 27

Hoc animadverso dicimus, quod communitas naturae respicit pro termino formali omnia inferiora collective sumpta, tanquam terminum formalem alioquin unde uno solo possibili, possibilitas et communitas adhuc in aliis manentibus, quod nullus concedit. Respicit quoque communitas pro termino formali inferiorum praecindendo ab hoc, et illo determinate; etiam quod inferiorum ut sic non possit existere, nisi in aliquo particulari, contractum formali communitati erit inferiorum disjunctive, et vage: unde destructa illa specie, et in illo solo individuo manente inferiorum quemcunque fit, ut remaneat terminus formalis communitatis, quo manente, et invariato, communitas invariata manebit: unde species sunt rationes particulares, et ut plurimum, terminum materialem tantummodo ss, et variato, et invariato termino materiali, dummodo terminus formalis invariatur secundum relationem, et potentia manebit.

loco 28

Hanc eandem doctrinam tradit Lucius ... in physica, loquens de causa in ordine ad effectum. Landem etiam ... sustinent communiter in tractatu de relatione, quando in sententia ... relatio paternitatis, quae respicit pro termino formali omnes filios simul, et collective sumptos; quibus uno pereunte, adhuc manere paternitas: quod filius sit terminus formalis in relatione, et omnes ... materialiter.

loco 29 Mag. 3. ... Schotarum ... in 2. dist. 3. q. 1. natura Angelica ... nec ... metaphysice, quod similiter ... et species. ... quia natura Angelica repugnant pluralitatem individuorum ... repugnarent plures species et species plures individuorum ... Hoc argumentum magni faciunt ... Schotistae ... notabile ... in doctrina Schotarum, ... natura Angelica ... ut ... species posse salvari in uno individuo ... possibilibus ... omnium ... et nihil novi invenerunt.

loco 30

Quapropter resp. distinguendo ... quia repugnant ab intrinseco, et quantumque ... pluralitas individuorum ... concedo ... quia ... repugnant, ... et ... quod species repugnarent intrinsece ... plures species, ... extrinsece, concedo ... repugnarent ... species ... potius ... Alii ... plures ... repugnarent ... concedo.

ꝑtis, a. v. art. 1. in rā, spēciē, et spēcies in uno individuo c. . . . . . . posibile . . .

ꝑtis, scdo dn.

1000 51 Erigit maxima est proportionis discrimen inter nām Angelicam, proter formā et spēcie, sic est in hipothesi nā Angelica in pp. formis ab intrinseco multiplicabilis, hoc est, repugnat ipsi ab intrinseco plurificari in individua, quia inerit ipsi a sing. . . . . quae est praedatum . . . alteri repugnat communicabilitas pluribus individuis, sed etiam . . . ; et sic de nā Angelica manet . . . repugnantia intrinsica communicabilitatis, unde individua Angelica . . . ipsa possibilia potius, et . . . , determinatio, et ex parte nāe . . . in hipothesi . . . singularitate, . . . quantitas, et ab intrinseco manere . . . , sed . . . et praedicatum; quia hic communitas dicit possibilitatem ex parte intrinseca.

1000 52 Arg. 2º: repugnantia . . . , repugnat . . . et pluralitatem . . . : pbo. . . . , et . . . repugnantia . . . repugnaret paternitati . . . [illegible]

1000 53 . . . . respectu relationis realis transcendentalis intellectus . . . . et hic . . . manere . . . . . . relationis transcendentalis . . . . Exemplum de paternitate . . . relationes . . . praedicamentales.

1000 54 . . . in hipothesi . . . communicabilitas . . . singularitate . . . hec ratio probat: pbo. . . . , natura humana . . . singularitas . . . . . . communi, et . . . . praedicatum . . . . praedicata de singularitate, et communitate . . . praedicata: pbo. . . . Justitia . . . . nem.

1000 55 Deinde . . . .

subiliter ... aut positi ... in statu, et ... exco, quod natura humana subsceptiva ... separata singularitati sequitur, quod ... aut positive ... ipso muni... Resp. ... idcirco ... quia praedat ... singularitas, et communitas ... praedata ... sequitur, nec aliter.

loco 56 Resp. ad argumentum ... quia ... exco, quod positive ... quod natura singularitatem ... a suo ... communitate ... ad huius ... sequitur quod in illa praecisione ... positive ... praedata ... sub ... singularitas, et communitas in eodem signo, et statu ... ant. ... Dis ... et Deus quantumcumque ... a praedicata justitia ... ipsius ... quia ... Deitatem ... infinitatem ... nisi ... praedati intrinsece, et ... perfectionem excludentibus.

loco 57 ... singularitate ... in ... communitate ... quia natura ... et ... singularitate ... ut Scotus defendunt, ... natura in hipotesi ... singularitatem praecisam ... intrinsece.

loco 58 ... ratione ... dicendum ex praecedenti solutione quia Deus ... pietatis ... dicta, et ... absolute ... et ... signo, et statu ... singularitas, et communitas ... in eodem signo, et statu ... quia ... communi, et non singularem, et in statu ... singularem, et communi. ... praedata ... singularitas ... communitas ... subordinata.

loco 59 Arg. 6. ... salvaret ... specie ... salvaret in unica specie ... ... Resp. ...

h.ᵗ ā variari in unica specie, et specie in uno individuo est salvari in possibilitate.

Quare in his potest quod deficerent plures species, constituente homine salvaret perfectio non perfectior generis. Respondetur semel, quod si deficerent plures species deficerent plures differentiae essentiales; et sic deficerent, non salvaret perfectio receptiva generis. Respondetur quod differentiae essentiales generis est perfectibilis, seu habitudo ad recipiendum perfectiones: quae sine illis non salvaret perfectio receptiva generis.

1000 60 Aliter respondetur distinguendo minorem: si generis salvaret perfectio receptiva generis essentialis, sed dominium perfectio accidentalis, concedo minorem. Distinguo ultimo antecedens: perfectio aliqua generis perfectibile accidentale, seu extrinseca, nego antecedens: est perfectibile essentialis, seu intrinseca, concedo antecedens. Itaque genus includit differentias specificas tanquam praedicatum essentiale suum, nec potentialiter, quia differentia specifica in ratione extra receptum generis: unde differentiae essentiales, licet perficiant genus, quia ab ipso non detrahantur, sicut hama ... hoc ille essentialis, seu intrinsecae, solum extrinsecae: quapropter ex eo quod deficerent tales differentiae, non sequitur quod non salvet perfectio receptiva generis essentialis, quia quidem stat independenter ab istis.

1000 61 Aliter respondetur formiter ex suppositione facta in a, et abstrahendo ... [illegible] ... [illegible] ... perfectio receptiva ... [illegible] ... non differentiae ... [illegible] ... species ... [illegible] ... nec illa ... [illegible] ... accidentalis ... [illegible] ... ad praedicatum ... [illegible] ... species ... [illegible] ... potestati ... [illegible] ... plurimis species ... [illegible].

1000 62 Aliter distinguendo minorem: genus accidentale ... [illegible] ... receptiva, concedo; quia genus essentialiter ... [illegible] ... plurimis in multitudine ... [illegible] ... et accidentaliter ... [illegible] ... species ... [illegible] ... unde ... [illegible] ... unica specie ... [illegible] ... individua ... [illegible] ... salvari in unica specie est tenet in possibilitate.

1000 63 Aliter ... [illegible] ... in unica specie ... [illegible] ... possibilitatis ... [illegible] ... intrinsece ... [illegible] ... multiplicabilitatis specificae ... [illegible] ... Respondetur ... [illegible] ... multiplicabilitatis specificae ... [illegible] ... Respondetur ... [illegible] ... Respondetur ... [illegible] ... specifica ... [illegible] ... essentiale ... [illegible].

vide fo. 42. [illegible]

text 63

[illegible]

text 65

[illegible]

text 66

[illegible]

text 67

quoque [illegible]

ingus fidei i. e. speciei, ut tota, plures [illegible] lineae [illegible]

hinc, discurrit, inde, quod est quidditas specifica.

loco 68

Dices: in hipotesi quod [illegible] specificationis oriatur a sensibili, et ratione qualitatis quae in se includit quidditas specifica infima. Quaero tunc sensibile in magis, et sic patet, quia ratio [illegible] in [illegible] sensibilis, quod [illegible] sensibile. Si dicas quod ratio ultima constituit et distinguit, quare non est sensibile? Quo fundamento dicere est quod ratio est posterior, et ultimo distinguens in ratione sensibile? quia ratio, et ratio sensibilis [illegible] quidditas specifica infima.

loco 69

Respondeo: dialectica sic [illegible] gardoami, et distinguendo non [illegible] hinc sensibile in magis latet [illegible], seu [illegible], quod non [illegible], seu [illegible]. Dices: [illegible] ultima et accidens [illegible] genere infimo, [illegible] tunc est quid infimum: quod sensibile est [illegible] specifica infima.

loco 70

Respondeo: [illegible] gardo, quia [illegible] sensibilis, et [illegible] sensibilis, [illegible] et [illegible] ultimas. Unde licet sensibile sit ad [illegible], quia ratio, hoc est accidens, et extrinsece, [illegible] quod [illegible] infima [illegible] et quia [illegible] extendit, quia ratio, [illegible] nullo modo potest se extendi ad [illegible], quia ratio, [illegible] ex hoc potest inferri, quod [illegible] quia hoc, quod se extenderet ad [illegible] accidens, [illegible] ad rationem [illegible] solum [illegible], ad [illegible], et [illegible] in hipotesi [illegible] sensibile, [illegible] ratio est [illegible].

Articulus unicus varia dubia circa generis intelligentiam resolvens.

loco 71 Dubitatur [illegible] ut partes [illegible] sensibilis quatenus restringitur [illegible] species, quas potest [illegible] [illegible] etc.

1000 12 Admonendum est quod genus praedicatur de [illegible]

[illegible] partis ... nec ut totum actuale respondet. (D. q. 18. usal.

Pr. quod a parte ut aliquid praedicetur de alio in recto, debet re aliquo modo dicere totum, quod

dicit subiectum ... [illegible] ... seu speciem ... Prob. patet quia

[illegible] ... quia materia non dicit totum quod dicit homo. Prob. etiam patet ... [illegible]

[illegible] ... dicit speciei ... [illegible] ... nota ... [illegible]

[illegible] ... partes, ex quibus ... [illegible] ... totum actuale ...

[illegible] ... speciei ... [illegible].

1000 13 [illegible] ... parte ... [illegible]

[illegible] ... totum ... [illegible] ... speciei ... [illegible]

[illegible] ... speciei ... [illegible] ... [illegible]

substantiam ... [illegible] ... significat ... [illegible]

[illegible] homo ... [illegible] ... humanitate ... [illegible]

[illegible] ... [illegible]

[illegible] homo ... [illegible] ... humanitate ... [illegible]

[illegible] ... q. 16. usal. ... [illegible].

1000 14 [illegible] ... praedicat

aliquid per modum totius, quando praedicatum significat totum, quod subiectum ... [illegible]

[illegible] significat totum, quod homo ... [illegible] ... faciunt sensum

homo est humanitas, homo est animalitas. ... [illegible]

[illegible] ... homo est animal ... caput ... [illegible] homo est humanitas ... homo est capitatus ...

[illegible] ... significent ... [illegible]

totum ... [illegible] ... homo ... [illegible]

significat ... [illegible] ... homo ... humanitate ... [illegible]

[illegible].

1000 15 Dubitabis 2°, an genus ... [illegible]

[illegible] ... [illegible]

[illegible] ... [illegible]

[illegible] ... [illegible]. Dicitur:

1000 16 Sit ... [illegible]

[illegible] ... species ... [illegible]

[illegible] ... [illegible] ... patet quia

[illegible] immediate, [illegible] mediate, et [illegible] hominem [illegible] species, et [illegible] species [illegible] praedicatur [illegible] species, et de illis [illegible] praedicatur in quid.

loco 11 Dubitabis: an genus praedicetur [illegible] immediate de speciebus et individuis? [illegible] immediata, scilicet et mediata [illegible] praedicatur [illegible] praedicatur [illegible] speciem [illegible] quod [illegible] praedicantur [illegible] genera, et species [illegible] sub [illegible] genere [illegible] species [illegible] quid [illegible] [illegible].

loco 12 [illegible] immediate praedicatur de speciebus, et mediate de individuis [illegible] species [illegible] praedicatur [illegible] individua [illegible] species [illegible] praedicatur [illegible] mediate.

loco 13 Si illa [illegible] quae praedicatur immediate de individuis [illegible] genere. [illegible] immediate praedicatur de [illegible] individua genera [illegible] praedicatur de speciebus, et de individuis [illegible] species [illegible] de individuis [illegible] genus [illegible] praedicatur [illegible] species, quia [illegible]. Quaestio IIII

loco 8 Quid sit species, an praedicabile, ut praedicabilis, aut subjicibilis?
[illegible] species [illegible] individuorum [illegible] Subalternae [illegible] praedicamentali [illegible] praedicata [illegible] species subalternae. [illegible] praedicabilis, aut subjicibilis [illegible] ad superiora [illegible] Praedicabilis [illegible] inferiores, et de illis [illegible] praedicatur.

loco 8i Discrimen inter sub alternas, et infimas est, quod tunc praedabilis subalterna, et subjicibilitate est in hetrinque praedicabilius, et infimae tantum subjicibilis est, et adheret ... praedabile; infima autem ... constituit hoc praedabile. Quia Porphyrius hic egit de specie, ut subjicibili, et ea infima, quae subalterna tamen ... ut subjicibilitatis convenit, ideo de ultra ... specimo, ut subjicibilis ... fit de infima ut praedabili, et quia praedabilitas est subjicibilitas ... ratione ... quaelibet ... propria definitione adducit.

loco 82 Sit haec definitio: species infima ut praedabilis est quae praedatur de pluribus differentibus numero in quo quid. Haec definitio communis, et fortasse illius ... verae generis, et reddi ... ... definitio, quae sic se habet: quod ... explicatione particularis praedatur de pluribus convenit cum aliis praedabilibus, quia omnia habent praedari de pluribus ... differentibus numero ... quod praedatur de differentibus specie, et denotat suppositum quid, quod ... ...

loco 8c Sit haec definitio: species est subjicibilis, quae sub ... genere, et ... ... definitioni, licet ... ... et quia hic definitio species subjicibilis ... ... subalternae quae infima ... ...

loco 84 Circa sollicitudinem ... ... species infimae ... ... et subjicibilitatem ad genus, cui subjicitur, et praedabilitatem ... ... de quibus ut superius praedatur, merito dubitatur ... ... species ... Aliqui dicunt subjicibilitatem esse de essentia ... species, et praedabilitatem ... ... et ... ... ad ... ... Ita D. T. 1. ... q. 21. ... cum quo

loco 85 Sit ... species ... ... ad genus, cui subjicitur, ... de quibus praedatur. Ita D. ... ... de specie ... ad ... ... de quibus praedatur, quia ... ...

xitate sicut natura: ideo species est [illegible], quia participat rationem [illegible] dissalet ut sic [illegible] ad inferiora: ergo est species. Ad 4um: omnis relatio [illegible] sub aliqua communi relatione [illegible] quae sunt relatio communis praedicabilitas specierum relatio [illegible] sub relatione universali [illegible] constituit.

loco § 6. [illegible] subjicibile ut sub [illegible] praedicatum: ergo subjicibile ut subjicibile non praedicabile: ergo species ut subjicibilis non est [illegible]. [illegible] 2o. si species [illegible] ex [illegible] ad quam constituere [illegible] eandem [illegible] subjicibili, ac [illegible] universali; [illegible]; quia [illegible]: ergo [illegible]. [illegible] quacumque constitutione inferiorum, et quas [illegible] exigit [illegible]; quia [illegible] [illegible] [illegible] superior: ergo [illegible].

loco § 7. [illegible] species quae subjicibilis [illegible] praedicabilis, subjicibilitas [illegible] diversitatem [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] diversitatem: quae subjicibilis non praedicabilis. [illegible] subjicibilitas [illegible] [illegible] praedicabilis respicit individua, quae [illegible] [illegible]: ergo [illegible].

loco § 8. [illegible] 3o. si subjicibilitas constitueret [illegible] species universalitatem, [illegible] universalitatem, [illegible] falsum: ergo non constituit subjicibilis praedicabili. [illegible] in individuis reperitur subjicibilitas ad speciem, et [illegible] reperitur [illegible] universalitatis, nec fundamentum ad illam: ergo falsum est [illegible]. Deinde: si subjicibilitas constitueret speciem praedicabilem nulla esset [illegible], in quo subjicibilitas [illegible] [illegible]: ergo [illegible]. [illegible] in genere supremo [illegible] subjicibilitas, [illegible] universalitas, ~~[illegible]~~ ergo falsum [illegible].

loco § 9. [illegible] rationem individuationis [illegible] [illegible] fundamentum ad [illegible] agentis, [illegible] rationem [illegible] [illegible] species [illegible] universalitatem. [illegible] apud Scotum [illegible] fundamentum universalitatis [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible] in inferioribus [illegible]; [illegible] [illegible] inferiorum [illegible], [illegible] ad [illegible] inferiora. [illegible] subjicibilis [illegible] [illegible] [illegible] abstractis, nec aliquo quocumque modo

explicatur ratio subiicibilis, de ratione praedicabilis speciei equalis.

Argumenta solvuntur.

1000 90 Arg. 1. species constituitur in esse talis per ordinem ad suum superius, ergo constituitur in esse subiicibilis. Prob. ant. species constituitur in esse talis per ordinem ad suum relativum; ergo ... relativum speciei ... constituitur in esse talis per ordinem ad suum superius. Prob. cons. quia ... subiicitur generi equale ... species ut sic subiicibilis, in ea subiicitur generi, ergo ut subiicibilis est aequalis.

1000 91 Resp. concedendo ... et

... negatur ... species ... quasi subiicibilis ... est relativum generis, non tamen ut species est aequalis, nec sic tamen est relativum superioris; quia sic est aequalis cum genere, ut patet ex probationibus. Ad probationem ... concedo ... quod ... subiicitur generi specificative est aequalis, nego ... reduplicative ... Dicitur ... quod subiicitur generi sit aequalis, hoc est solum specificative, non ut subiicibilis, nec ... per ordinem ad inferiora; non tamen ut sic ... subiicitur generi ... ratione diversitas.

1000 92 Arg. 2. quibus species participat ... subiici ... species subiicibilis ... generis ... quia subiicitur. Prob. ... aequale quia ad quinque praedicabilia, species ... ad quinque praedicabilia ... Prob. ... subiicibilitati ... omnium subiicibilium ... subiicibilis ... de omnibus praedicabilibus ... subiicibilis ... est praedicabilis.

1000 93 Resp. ad argumentum negando ... quia ... species ... fundamentum ad ... subiicibilitatis, quia ... generi. Unde ... species ... participare rationem univoci aequalis, ... constituitur ... per ordinem ad inferiora. Ad probationem patet ... in illo casu ... subiicibilitas ... et ... constituere aequalis ... superiori ... relatione praedicabilitatis, et superioritatis ... praedicatione.

1000 94 Arg. 3. species constituitur in esse talis per subiicibilitatem ad genus, ergo ... praedicabilitatis de inferioribus. Prob. ... quia subalternum constituitur in esse talis per subiicibilitatem ad genus supremum, ... species. Prob. ant. ideo ... subalternum constituitur per praedicabilitatem ... de differentibus speciebus ... per subiicibilitatem. Prob. ... non potest constitui ... subalternum in esse talis ... convenit aequalis ... praedicari de pluribus differentibus ... convenit aequalis ... subalternum ... Prob. ... praedicari de pluribus differentibus spe-

convenit quia subalterna cum supremo, et infimo: q.d. Aliunde non potest dici ... univer-
salis ... praedicari de pluribus differentibus numero; ergo hoc speciei convenit ... prae-
...

loco 95 Resp. ad argumentum distinguendo ... subalterna constituitur in eo
... subjicibilitatis ... subalterna ... In ar-
gumento ... fallacia in ... concipere subalterno ... ex-
tra ... subalternum ... interrogatione utrumque constitutivum ... in-
quirere. Licet ... subalterna constituatur ... subjicibilitate, hoc de praecedens ...
... universale ... praedicabilitatis ad inferiora
... illa diversitate ... vero diversifi-
cent praedicabili ... species ... magis ... minus ... prae-
dent.

loco 96 ... supremum ... ad inferiora ... hoc,
... subalternum constituit ... ad superius. ... a-
... D. int. dist. 8. q. 3. Resp. distinguendo ... superi-
... supremi, ... et hoc est quod D. intendit, ... ge-
... fallacia ... unde ... dicendum est.

loco 97 Arg. 2.o ... subji-
ci ... universale, ... species ... subjicibilitas ... subjicit ... universali.
P.r ... individuum ... subjicere ... univer-
le. Resp. distinguendo ... aliud ... fundamentum
... subjicibilitatis, et aliud ... subjicibilitas
... fundamentum ... verum, et ... falsum.

loco 98 Arg. 3.o in ... species
potest salvari in unico individuo; ... subjicibilitate ad
... q.d. P.r ... semel quod salvetur species in unico individuo ... univer-
... ad inferiora ... ad ... Ans patet ... inferiora ... possibilia. P. ...
... praedicabilitati ... inferioribus ... subjicibilitati ad ...
... praedicabilitatem ... inferioribus ...

loco 99 Resp. ad argumentum distinguendo
... potest ... ad inferiora, ... posse ...
... ad inferiora ... species ... universalis ...

ad inferiora, quae actu existunt, sed possent existere, supponuntur tamen possibilia: tamen [illegible] universale etiam capacitas speciei ad inferiora [illegible] deberent: unde nunquam [illegible] universalis, sed subjicibilitas tantum. Dicitur species esse specifica universalis [illegible] nullum dicere [illegible] ad individuum, quod subjicitur reduplicative, sive in esse subjicibili [illegible] universali, et hoc est mens intenta [illegible].

1000 100 [illegible] Arg. 6.o species subjicibilium [illegible] potest esse in multis: [illegible] universalis. Prob. ans: species subjicibilis [illegible] potest [illegible] ut species subjicibilis [illegible]. [illegible] reduplicative potest [illegible] reduplicative universale: Prob. ant: species subjicibilis [illegible] cum positione [illegible] subjicibilis, quod [illegible] cum [illegible] necessario [illegible] reduplicative [illegible] universale: [illegible].

1000 101 Resp. distinguendo m.: species subjicibilium [illegible] potest esse in multis, si [illegible] reduplicative sumatur, prout denotat [illegible] in quo [illegible] speciei subjicibilis [illegible] in multis, [illegible]: si denotat [illegible] in quo respicit sua inferiora [illegible] quapropter [illegible], quod si species [illegible] sua inferiora [illegible] universalis, [illegible] universale [illegible] ad inferiora: et si species subjicibilis [illegible] prout respicit [illegible] v. g. sit in Petro, et Paulo, et praedicatur [illegible], unde nunquam species subjicibilis [illegible] universalis [illegible] inferiora [illegible] subjicibilitatem tantum.

Questio 5.a quid sit differentia [illegible] praedicabile, et [illegible] respectum constituat?

1000 102 Circa [illegible] notandum, quod Porphyrius [illegible]

[illegible]

[illegible] Propria [illegible], quae [illegible] [illegible] v. g. [illegible] in homine, et [illegible]. Propriissima [illegible] v. g. rationalitas, [illegible] sola ad hoc [illegible].

1000 103 Notandum [illegible], quod haec nomina: distinctum, differens, et diversum [illegible] distinctio [illegible] distinctum dicit, quod [illegible] ab alio [illegible] sive [illegible] Petrum, et Paulum. Differens dicit, quod [illegible] cum alio convenit [illegible] v. g. homo, et equus [illegible]

differenter, quia ratione identitatis ... conveniunt, et secundum distinctionem ... nequaquam dissiguunt.

tcoo to 4 Diversa dicuntur illa, quae sint in nulla ratione conveniunt, quae totaliter diversificantur, quia ... ratione formali differendi. Hoc ad huc ... ... patet, Logi. Comodo dicunt differre omnes distinctiones ... ... videntur ... ... quia ... ... et sint rationes differendi, ... in quo conveniant.

tcoo to 5 Quia tamen nonnulli

qui ... diversa simpliciter debent necessario esse diversa ... ... diversa debent ... ... quia possunt fundamentum ... ratione aliquorum distinctionum ... seu fundamentali ... ... seu ... ... et ... differendi ... ... quatenus ... ... praedicabile.

tcoo to 6 ... ... in quale quid. ... ... differentiis speciei a ... ... hoc, quia ille ... ... tantum, quae ... ... praedicabile, ... in quale ... ... ultimum, quae praedicant in quale ... ... differentiis speciei, ... quia hoc ... ... praedicabilis ... ... praedicandi, hoc, in quale quid.

tcoo to 7 Circa ... dubitatur ... ... ad species, ... speciei ... ... hoc, quatenus aliquis ... ...

tcoo to 8 ... supplici ... ... species, ...

[illegible] fol. [illegible] pag. [illegible]

[illegible] eiusdem [illegible] aequalis [illegible] superior [illegible] potest [illegible] superiori. [illegible] patet, quia quid quid convenit superiori, convenit et inferiori.

[illegible]

Sit [illegible]

[illegible] ad [illegible] inferiores [illegible] illud debet [illegible] quae [illegible] praedicandi [illegible] inaequale [illegible] praedicari [illegible] intellectus [illegible] praedicari [illegible] aequaliter [illegible] inferiora [illegible] praedicabile [illegible]

hoc [illegible]

Sit [illegible]

[illegible] ad inferiorem speciem [illegible] V. g. [illegible] communior [illegible] Schola [illegible] debet [illegible] de quibus praedicatur [illegible] superiorem [illegible] hoc [illegible] ad inferiorem speciem [illegible] inaequale quid [illegible] praedicari [illegible] inferiorem speciem dicit [illegible] in hac [illegible] inferiorem speciem [illegible] unde [illegible] superior [illegible] quidquid requirit [illegible] inferiorem speciem [illegible] intellectum.

[illegible]

hoc [illegible] [illegible]

hoc [illegible] 12

[illegible]

[illegible]

1113 [illegible]

1114 [illegible]

[illegible]

1115 [illegible]

... quae ... de propriis in genere, ... praedicatur accidens ... totius ... dicentis partem esse, et sic ... dicens totum esse, et sic ... et eodem modo praedicatur ... inseparabiliter, de ... in quid, seu ... separabilis.

1116 Praeterea: si color est species respectu albedinis, et nigredinis, non dubium quod hic praedicatur de talibus, et ... albedinis, et nigredinis, ... et ... albedo species ad hanc, ... albedinis dicitur ... est, et sic est species ... hoc ... praedicabilis, et ... hoc ...

Ratio illius unicus, ... individuum, et ... possit abstrahi aliqua ratio communis?

1117 Individuum pro in recto sumptum est res ... singularitate, quae potest ... productiva sui, sive sit substantia, sive accidens, et ponitur in ultimo gradu rectae lineae praedicamentalis, ... quae in illa linea divisione descendebat, quae ulterius dividi non potest, ... in ultimo tantum: unde illa ratio constituens naturam ultimo infra indivisam, et divisam a quolibet alio, solet dici individualitas, singularitas, seu haecceitas. Individuum vero prout ad praesens sumitur sic solet definiri: illud, cuius collectio proprietatum in nullo alio potest reperiri. Vel aliter: est indivisum in se ultima indivisione et divisum a quolibet alio. Ly ultima indivisione ponitur ad tollendam aequivocationem de divisibilitate generica, et specifica. Proprietates vero quarum collectione individuum descriptive definitur versibus sequentibus comprehenduntur:

1118 Forma, figura, locus, tempus, cum nomine, sanguis.
Patria sunt septem, quae non habet unus, et alter.

Ex quibus forma significat qualitatem ... in colore, et complexione. Figura dispositionem membrorum seu proportionem. Locus significat partem terrae, urbem, vel domum, ubi quis natus est. Tempus horam, vel diem nativitatis. Nomen id, quo quis appellatur. Sanguis prosapiam, et nationem. Patria denique provinciam, vel regnum. Collectio in duobus individuis non reperitur.

1119 Consideratum igitur individuo secundo intentionis, sive quatenus dicit
secundam intentionem, a qua individuum denominatur, potest dupliciter considerari, vel
ut subiicibile, quatenus comparatur ad speciem, quam ultimo terminat,
et definitur sic: quod immediate subiicitur speciei infimae. V.g. Petrus
immediate subiicitur naturae humanae; vel consideratur individuum
ut praedicabile, et definitur sic: est, quod tantum de uno est praedicabile.

1120 Advertitur, quod in qua cumque definitione earum non definitur individuum
determinatum, ut Petrus; quia hoc non est definibile, eo quod de singularibus
creatis exercite unquam non possit dari scientia, et consequenter nec definitio.
Nec etiam definitur individuum vagum, v.g. quidam homo; quia hoc de pluribus
praedicabile. Definitur ergo individuum, ut sic, formaliter sumptum, et quatenus
subest aliquo modo secundae intentioni individuationis; quia per has intentionalitates
ipsum, eo quod indivisibile in pluribus conceptibus non potest
rigorose definiri, licet aliquo modo explicetur.

1121 Unitas essentia individui
quantum quod ad nos manifestari potest, cum individua a parte rei sint pene
infinita, ergo existens, sive creatum, sive increatum sit individuum, et de
omnibus his verificentur propositiones: Petrus est individuum: Paulus est individuum:
Deus est individuum. Similiter ista: Petreitas est ultima differentia,
et est ratio individuandi, facit individuum; et similiter de Pauleitate,
videtur a prima facie, quod individua et etiam individuationes
habeant aliquam rationem communem ab illis abstrahibilem,
in qua a parte rei conveniant; et cum dicamus, individuum
esse tantum de uno praedicabile, haecceitatem esse ultimo indivisibilem;
merito dubitatur: an ab illis possit abstrahi aliqua ratio communis
a parte rei, et si non, quomodo possunt propositiones illae
verificari.

1122 Circa quod sit conclusio: non datur aliqua realitas
a parte rei, in qua haecceitates conveniant; potest autem dari secunda
intentio individuationum ab omnibus abstrahibilis cum
fundamento in re. Conclusio duas habet partes, et quoad utramque
est Doctoris Subtilis; nam prima habet q. 42. universalium, § ad quartum dicendum,
et quoad secundam etiam est ipsius Doctoris loco citato. Probatur ratione prima
pars: quia diversa nihil possunt abstrahi commune; alias non essent
ipso diversa; sed haecceitates a parte rei sunt primo diversae: ergo ab eis non
est abstrahibilis conceptus communis in re. Tum: si ultima determinatio
posset fundare aliam, non esset ultima; sed haecceitates
a parte rei sunt ultimae determinationes: ergo non possunt
aliam fundare. Tum: si ultimae differentiae sunt rationes
disconveniendi: ergo non possunt convenire, et
consequenter non datur talis ratio communis.

... cons. q.ª disconveniunt convenirent, esset impossibilis conceptus purae disconvenientiae; sed non est: ergo quia non conveniunt. Probatur minor: quia ultimae differentiae conveniunt, conveniunt in esse ultimae differentiae; sed hic esset convenire, quia disconveniunt, siue ipsa disconvenientia: ergo in ipso conceptu disconvenientiae sidaretur conceptus convenientiae, et consequenter non posset dari conceptus purae disconvenientiae.

1123 Sum: si disconveniendo possunt aliqua convenire, etiam non differendo possent aliqua differre, et non singularizando possent aliqua singularizare, sicut dicunt contrarii, quod singularizando possunt aliqua non singularizare; sed haec sunt absurda: ergo illud, ex quo sequitur. Sum etiam: si principia individuationis possent habere conceptum communem separatum, etiam illae tabeitates, per quas illi conceptus contrahentur possent talem conceptum habere, et sic usque in infinitum; sed hic processus est vitandus; ergo etiam quod sequitur.

1124 Sum etiam: datur aliquis conceptus entis, qui ulterius non est resolubilis, et a quo non potest abstrahi aliqua ratio communis: ergo dabitur ultimus conceptus determinativus, qui ulterius non sit resolubilis, et a quo alia ratio abstrahi possit. Probatur cons.: ideo hoc est verum, quia in entis ... ex partibus, et praedatis esse non ordinatis deveniendum est ad aliquem, ne detur processus in infinitum; ... illa eadem ratio reperitur in ultimo conceptu, sed in ultima differentia ... Denique: si sint Petrus, et Paulus, seu in ... Petreitatem, et Pauleitatem daretur ... conceptus communis extra conceptum humanitatis natura humana non praedicaretur de illis dicendo totam essentiam; sed hoc ... quia non daretur talis conceptus ... illud non praedicatur ut tota essentia de inferioribus, quod praedicando ... essentialiter est omnino in inferioribus; sed si daretur talis conceptus communis, inde daretur in Petro aliquid essentialiter commune, quod natura humana non ... tunc ... natura humana non praedicaretur ut tota essentia.

1125 Sed dices, quod natura humana adhuc praedicaretur dicendo totam essentiam; quia etsi talis conceptus in re sit essentialis individuis, esset tamen extra conceptum essentiae specificae, sicut totam essentiam individuorum exigit. Dicitur negando ... quia ... conceptus ... qui in Petro sit extra conceptum ... non ... de illis, quod praedicatur de Petro ut tota essentia: ... si supra conceptum hominis daretur aliquis conceptus ... hominis ... speciem non differret ... hominis.

Dico 2°. ... ea Dr. S. q. 12. ... ad 3 ... quod individuum est specifice ... in ... disp. 25. q. ultima ... ad ... possit mente abstrahi aliquis conceptus ... disp. 26. q. ... Paternitas, Filiatio, ... diversa ... ad ... quin possit ... abstrahere ab eis aliquis conceptus, ... diversa ... ad realitatem, ... gradus realitatis includunt. Ex hac ultima ... tunc ad; ... non obstante ... diversitate realitatis, ... Paternitas, et Filiatio ... conceptus abstrahibilis per intellectum: ergo similiter in ... seitates cum omnimoda diversitate in realitate, ... potest conceptus abstrahibilis ab illis.

1126 P. 1º hec pars ratio=
ne: hec est doctrina omnib. recepta q. ad perfectu silogismum in
Darii requiritur, quod medius terminus sit univ. saltis, et univo=
cus; sed in silogismo perfecto in Darii potest conceptus individuationis
esse medius: ergo quatenus ille conceptus est communis, et univocus saltim per
intellectum. M. et commum doctrina, cum in m. pro positione sit sub=
jectum, de quo m. extremitas dicit, et in m. dit medius de aliquo, ut de
tali a. positum posita extremitas dici in m. juxta illud: quæ sunt eadem
uni tertio, sunt eadem inter se. M. patet clarissime exemplo: omne
individuum est primo diversum, subjicitur immediate speciei S.;
sed Petrus est individuum: ergo Petrus est primo diversum, sub=
jicit immediate speciei S. Hic silogismus est rectus apud omnes
in Darii, quod esset falsum si medius terminus esset effecte singularis:
terminis saltis positis.

1127 Hac rat. nimirum intrinsece et qdditative nomen, et ratione
[illegible] diversi participat Petrus plus individuum, aliud sit a pone: omne individuum na=
te huius [illegible] hoc. Petrus individuum na. huius: genus [illegible] participat Petrus ra=
tione [illegible] ex nomine individui [illegible] rao individui e quid [illegible]. Dicunt alii=
qui, qd nomen individuum in m. n exprimit aliquis receptus omis; dicunt
alii omnia individua. Dicunt alii, q in m. dicit equivoce ca. penes nomen
si qui de Petrus e individuum, et in re exprimit, sicut ac Petrus e Petrus.

1128 Doa
1º sic insurgo: ratio ea illam de deducta e certa, et recta fit silogisti=
co primi Darii evidentissima; de ex omnib. praemissis Prob. de=
tecta evidentia deducta ex praemissis non requirit determinata
univocationis in aliquo ex principiis: q q. per. in individuum ex=
primitur in m. conceptus individuationis ut sic. Pa 2º. per illum
silogismum habeo per causam scientificum. q de Petrus [illegible] diversus:
[illegible] individuum in m. n exprimit sensus identicum, [illegible] gradus.

1129 ~ Arguta ~ Solvunt. ~
Arg. 1º. rato parte P. adituis specificis potest abstrahi aliquis recep=
tus omis a parte rei: [illegible] adituis individualib. P. coa: nimirum diffe=
rentiæ inter se differentia specifice, qua individuales, [illegible] potest abstra=
hi aliquis receptus omnibus a parte rei: [illegible] a 2º Respd. omittendo
m. probationis, et negando m. in sensu, in quo ad ducitur a con=
trariis. Hoc argumentum magnam a primis facie affert equivo=
cationem.

1130 Itaque intelligunt, quod quando dicimus, differentiam
tertium constituere praedicabile loquimur de differentiis inter
se comparatis, et quatenus sunt differentiæ dividentes aliquid ter=
tium. Hoc modo sunt primo diversæ, et non est abstrahibilis
ab eis aliquis conceptus communis in re, sed constituunt ter=
tium praedicabile, quatenus comparantur ad inferiora illius

speciei, quam constituunt, cum ad illa inferiora contrahant
per alias inferiores differentias, ergo conceptus, qui abstrahit ab ipsis
semet, conceptus differentiae, seu ipsa differentia: v.g. rationalitas, et irrationalitas
[illegible] [illegible] [illegible], quatenus dividunt animal, sunt diversae
et non habent aliquam realitatem, in qua conveniant: at vero si [illegible]
[illegible] ad Petrum et Paulum singulis [illegible], [illegible] est abstractus conceptus
realitatis a Petreitate, et Pauleitate distinctus, quia quidquid conceptus
est ipsa [illegible]; idem dico de [illegible] sub alterius respectu suarum [illegible];
[illegible] necessitates [illegible] [illegible] et se non habeant alias, ideo
[illegible] non [illegible].
1131 Arg. 2º. distinctus est a particulari conceptu individuationis a
conceptibus Petreitatis, et Pauleitatis; ergo potest abstrahi. Prob. ant.: quando
aliquis est certus de uno, et dubius de alio, distinctus est conceptus de quo est du-
bius a conceptibus de quibus est dubius; et hoc reperitur in conceptu individua-
tionis respectu Petreitatis, et Pauleitatis: ergo. Prob. min.: potest aliquis esse
certus de aliquo, quod sit individuum humanum, et dubius an sit
Petrus, vel Joannes: ergo. Probatur antecedens: potest aliquis a longe videre
aliquem hominem, et dubitare quisnam sit; sed tunc est certus de
individuatione humana, et dubitat an sit Petrus, vel Joannes: ergo.
Respondetur distinguendo antecedens [illegible] probationis: potest
aliquis esse certus de aliquo, quod sit individuum, quoad aliquem
conceptum, qui sit pro [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], nego: [illegible] de aliquo conceptu, qui sit ejus [illegible]
ad aliquas rationes accidentales, et extrinsecas, concedo.
1132 Quando enim
[illegible] habet conceptum de aliquo, quod sit [illegible] [illegible], [illegible] habet conceptum
quod illa sit [illegible] [illegible] [illegible]; et quod certificat [illegible], [illegible] [illegible]
conceptum accidentalem de figura, [illegible], colore, et aliis similibus, qui omnes
conceptus accidentales [illegible] rationem [illegible], et potius sunt commu-
nes, quam singulares, quia possunt de quolibet [illegible] [illegible]: unde
nunquam conceptus individuationis Petri distinctus inter a Petreitate, quia pro
1133 hoc statu nullus potest habere conceptum individuationis Petri, qui non sit Petreitas.
[illegible]
fit exemplo; quod aliquis est certus de aliquo, quod sit homo, et dubitat an sit Pe-
trus, vel Joannes, [illegible] conceptus de figura, et accidentibus, in quo omnes illi
[illegible] conveniunt, [illegible] conceptum humanitatis [illegible]. [illegible] in
hoc casu, [illegible] hominem a longe [illegible] conceptum de [illegible], [illegible] [illegible],
[illegible] accidentium, [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] rationem illius individui [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] a Petreitate.
1134 Arg. 3º. magis conveniunt inter se Petreitas, et Pauleitas,
quam Petreitas, et Leonitas; ergo [illegible] conceptus [illegible], qui idem
sint [illegible]. Prob. cons.; quia non datur aliud caput, ex quo talis major conveni-
entia proveniat: ergo. Respondetur distinguendo antecedens: magis
conveniunt identice, quia identificantur cum natura, cum
qua alii non identificantur, concedo antecedens; intrin-
sece, et entitative, quatenus [illegible] sunt [illegible]. Itaque [illegible]
quatenus [illegible] sunt, nego ant. Itaque tantum [illegible] de Petre-

... dis tinctionatio individuandi, qua de Leoneitate et Sorte fuerunt personatae, quibus identificantur.

1135 Arg. 2. effectus facultatis ... rationum potest provenire ... fatur ... dictas rationes hesitationibus provenit effectus ... tanquam a causa facultatis ... quia hesitatio ... rationi, ac ... proveniunt ... effectus facultatis hesitationem ... natura singularis ... dicit ... rationis in omnibus ... individuis ... quia ... aliqua ... communi, et univoca.

1136 Resp. distinguendo majorem: non potest provenire ... facultatibus ejusdem rationis eo modo, quo effectus est ejusdem rationis, concedo majorem; alio modo, nego majorem. Igitur ... omnes hesitationes sint ... diversas quoddentate intrinseca illarum, propter hoc quaelibet dicit negationem communitatis ratione ... illa nuta ... ultimo incommunicabili, ... et ... negatio in omnibus ... ejusdem rationis ... entitates, in quibus fundantur, sint omnino diversae: sicut hic ... Leoneitas sint diversae rationis ... negationem ... qui negatio ... ejusdem rationis in omnibus ... causatur ... quasi ... adveniens, ... ejusdem rationis, licet proveniant a ... diversis ... unde ... negatione ...
Per hoc

1137 patet ad ... rationes ... singularitates ... intrinsecum ... quidditative ... quia non sunt divisibiles ... et quia de singularitatibus ... differentia, ... ratione effectus ... qui omnibus communis ... ratione ... intentionis superaddita incommunicabilitatis, ... fundata super illa incommunicabilitate, ... ratione subjicibilitatis, ... fundata super illa ... sexta ... modus.

1138 Arg. 3. ... partes ... juxta omnes Scotistas ... intrinsece ... abilium potest esse species ... similiter de singularitatibus. ... quia ... intrinseco ... repugnat ... quia ... modo sibi repugnanti ... singularitate ... ab intrinseco ... ut dicit ... repugnat ... principiant ... universales. ... Scotus 2. ... dist. 12. q. 5. ... subjicibilem ... substantiam ... repugnat ... communicari ... quia ... repugnantia ... singularitate ... repugnat ... communicari, et ... sint ... communicabilibus.

1139 Resp. ad ... distinguendo ...

[illegible] denominative etc. [illegible] singularitas [illegible] equivoca denominatio [illegible] singularitati [illegible] incommunicabilitate.

1140 [illegible] incommunicabilitati [illegible] denominatio [illegible] incommunicabile [illegible]

1141 [illegible] Communitas [illegible] denominativa [illegible] fundamento [illegible] incommunicabili [illegible] in quo individua conveniant.

1142 [illegible] incommunicabilitas [illegible] denominativa [illegible] in individuis [illegible] singularitas [illegible] incommunicabilitas [illegible] praedicabile [illegible] in individuis [illegible] <u>quod individuum est species</u> [illegible]

1143 [illegible] singularitatis [illegible] similitudo in divinis [illegible] personalitate [illegible] in Divinis personalitati [illegible] communis.

[illegible] individuis, et a nobis illo [illegible] abstrahatur aliqua ratio communis.

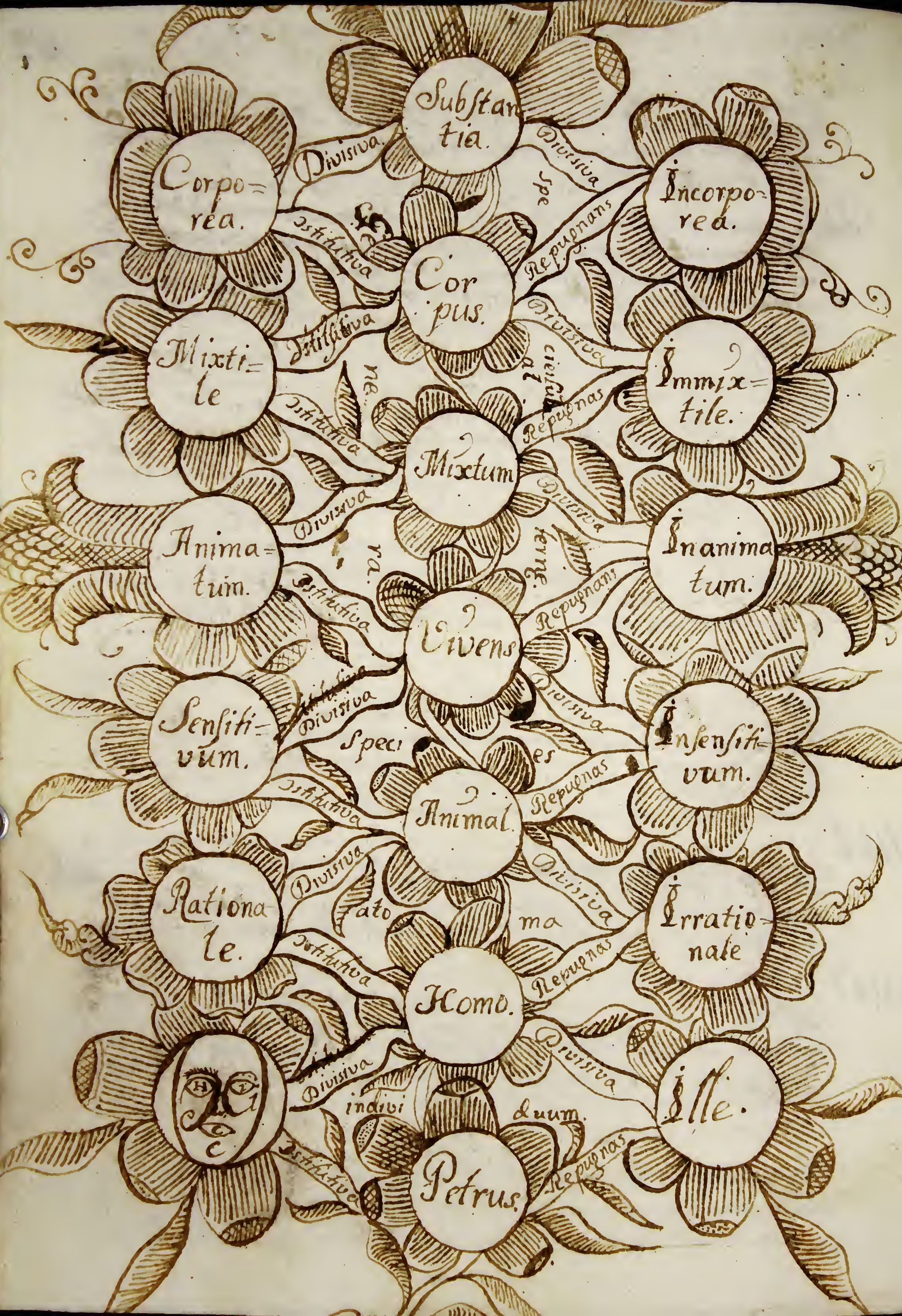
Sed hoc plurimi negatur a Doctore Subtili, et Scotistis: argumentantur 1.º quod idem est verum de individuis; quia in numero [illegible] communi conveniunt; sed hoc idem est in Divinis Personalitatibus [illegible]. Respondetur negando antecedens, et ad probationem concedo majorem [illegible] [illegible] minorem.

1144 Quod a Subtili Magistro negatur de conceptu superpersonalitatis est, quod possit fundare universalitatem quidditativam, et [illegible], ut [illegible] natura humana, si habet respectu suorum inferiorum; non autem negat, quod possit abstrahi ab illis aliquis conceptus per intellectum, et [illegible]. Si autem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] personalitatis. Hac solutio ex D. [illegible] [illegible] unica [illegible] [illegible] ubi ait: Dico igitur, quod Paternitas et Filiatio non sunt [illegible] quantum ad intellectum, qui possit intellectus abstrahere ab illis aliquem conceptum communem; sed sunt [illegible] quantum ad realitatem, ita quod nulla alia realitas [illegible]. Inde [illegible] [illegible] personalitatis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] a parte rei: unde si aliquando negatur illi universalitas, quia [illegible] [illegible] [illegible] et loquitur de universali logico stricte.

1145 [illegible] [illegible] 2.º [illegible] [illegible] [illegible], quod hoc modo dicitur, non erit univocum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]: quod praedicatur denominative tantum, non univoce; sed [illegible] [illegible] [illegible] praedicat denominative tantum, non univoce. [illegible] patet, quia [illegible] univocum praedicat in quid. [illegible] [illegible] [illegible] dicta tantum denominative sunt communia: ergo. Respondetur distinguendo antecedens: non est univocum respectu Paternitatis, Filiationis, et Spirationis, quae habet [illegible] a parte rei, concedo antecedens; respectu Personalitatis quae [illegible] subintelligit 2.ª intentionem individuationis, nego antecedens. Distinguo minorem probationis: quod praedicatur denominative tantum [illegible] respectu [illegible], [illegible] quorum denominationi praedicatur [illegible] respectu quorum in quid praedicatur, nego [illegible] [illegible] denominative [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] individualitati [illegible] [illegible].

1146 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] denominative, [illegible] [illegible] individui [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dicendo: hoc [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sicut [illegible] Petrus, et quilibet alia natura [illegible] [illegible].

1147 Advertite, ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], cujus memoria [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sequenti de praedicamentis. [illegible] [illegible] [illegible] demonstrat, quid sint [illegible], et [illegible] quorum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] conveniant, et [illegible] [illegible] debeant poni in praedicamento, et quomodo.

Substantia.
Divisiva.
Divisiva
Corporea.
Incorporea.
Constitutiva
Repugnans
Corpus.
Divisiva
Constitutiva
Mixtile
Immixtile.
Constitutiva
Repugnas
Mixtum
Divisiva
Divisiva
Animatum.
Inanimatum.
Constitutiva
Repugnans
Vivens
Divisiva
Divisiva
Sensitivum.
Insensitivum.
Speci
es
Constitutiva
Repugnas
Animal.
Divisiva
Divisiva
Rationale.
Irrationale
ato
ma
Constitutiva
Repugnas
Homo.
Divisiva
Divisiva
Ille.
indivi
duum.
Constitutiva
Repugnas
Petrus.

1148 Hujus categoriae intelligentia explicatione fit clara. 1º enim reperiuntur tres lineae, una media, et duae laterales. In linea media, quae dicitur recta, collocantur omnia praedicata generica usque ad speciem infimam, et ultimo loco individuum, in quo dicta praedicata desinunt. Quod supremum in apposita figura est substantia, quae supra se non habet aliud praedicatum, ideo tota series praedicamentalis. Haec ergo genus dividitur per differentias collaterales. In lateribus [illegible] collocantur quae opponuntur ad invicem repugnantes, eo quod ambae simul non possint [illegible] constituere.

1149 Substantia simul cum corporeitate dividente constituit corpus, et sic descendendo usque ad individuum per latus rectum. Species infima dicitur homo: quia non est ulterius divisibilis per differentias essentiales, sed tantum per individua. Praedicata media inter substantiam, et animal dicuntur genera subalterna; quia supra se, et infra genus habent. Animal est genus infimum, quia tantum est divisibile in species infimas. Similiter omnia illa praedicamenta, quae dicuntur genera subalterna dicuntur species subalternae [illegible] ad genus supremum, cui subjiciuntur. Quae collocantur in recta linea pertinent directe ad praedicamentum, indirecte quae in lateribus. Illa quae sunt inferiora in recta linea includunt superiora: v.g. homo includit animal, sed non e contra; quia de superiori ad inferius non valet consequentia.

Disputatio 2ª de praedicamentis in omni:

Quaestio 1ª: Quid sit praedicamentum, et quot sint.

Pro intelligentia tituli 1º est notandum, quod praedicamentum potest considerari dupliciter: 1º intentionaliter, et 2º intentionaliter. 1º modo sumuntur res in praedicamento collocabiles, quarum ordinatio non pertinet ad logicam, sed ad metaphysicam, si metaphysice sumuntur, sed ad physicam, si physice. 2º intentionaliter sumuntur ipsae res prout sub [illegible] coordinationis in ratione subjicibilis, et praedicabilis, et sic consideratio praedicamenti pertinet ad logicam. Deinde: haec tria nomina: praedicatum, praedicamentum, et praedicabile [illegible] importent differentiam: praedicatum dicitur, quod de alio affirmat, vel negat, [illegible] ex summulis.

1150 Praedicabile late sumptum, et juxta nominis etymologiam potest dici omne illud, quod de alio potest affirmari, sive sit per modum subjectionis, sive non, [illegible] sub denominatione [illegible] praedicationis, sed [illegible] praedicabile [illegible] quod habet aptitudinem [illegible]. Praedicamentum generice est coordinatio praedicatorum, seu praedicabilium sub aliquo communissimo: unde sic potest definiri: est series, seu coordinatio generum, specierum, et individuorum collocatorum sub supremo genere ipsis communi.

1151 Circa numerum praedicamentorum pene innumerae sunt sententiae; sed [illegible] dicimus [illegible] praedicamenta sunt tantum decem, et non plura, nec pauciora. [illegible] 10 [illegible] praedicamentorum. Ratio: omne quod collocatur in praedicamento vel est substantia, vel accidens. Si substantia constituit [illegible] praedicamentum. Si accidens, aut est absolutum,

aut resolutiva. [illegible]

Attendite quod haec divisio praedicamentorum est [illegible] metaphysicae considerari [illegible] praedicamenta [illegible] quia [illegible] praedicamenta [illegible] quia [illegible] praedicamenta [illegible].

[illegible] intelligentiam huius divisionis, quomodo res [illegible] in praedicamento collocari. Sciendum [illegible] ad praedicamentum pertineat, vel directe, vel reductive. Directe pertinent genera, species et individua. [illegible] omnia [illegible], quam diversa, tam generica, quam specifica et individualia. Reductive pertinent [illegible] rationibus, quia [illegible] reducuntur ad praedicamentum illius rei, cuius sunt [illegible]. [illegible] item [illegible] et privationibus, quae reducuntur ad praedicamentum ad quod pertinent formae, quarum sunt negationes.

Notate etiam, quod ut res collocentur in praedicamento aliquae conditiones requiruntur, tam ex parte vocis, quam ex parte ipsius rei. Ex parte vocis tres sequentes: 1.a quod sit una, simplex, univoca, [illegible] equivoca a praedicamentis rejiciuntur. 2.a quod sit simplex, seu incomplexa. 3.a quod sit ad rem significandam accommodata, [illegible] in praedicamento substantiae [illegible] conceptu substantiae; quia in hoc praedicamento [illegible] conceptu recipiunt secundas intentiones generis, speciei et individui ex philosophis.

In praedicamentis accidentis [illegible] quod solum [illegible] accidens est praedicabile [illegible]. Ex parte rei [illegible] requiruntur conditiones. 1.a [illegible]. 2.a quod sit ens per se. 3.a quod sit finitum. 4.a denique quod sit [illegible] completum. Omnes [illegible] conditiones hic [illegible] continentur [illegible].

Vox una, simplex, [illegible] qua commoda rebus
Entia per se finita [illegible] tota.

Disputatio 5.a de praedicamentis in particulari.

Quaestio 1.a Quid sit substantia, et quid [illegible] conficiat.

Ante hujus solutionem notandum, quod hoc nomen substantia varias habet significationes. Sumitur primo pro victu, seu facultatibus, quibus humana alitur et sustentatur vita juxta illud Sacrae paginae: Pater da mihi portionem substantiae. Secundo sumitur pro essentia et quidditate cujuslibet rei, et hoc modo etiam accidentibus competit. Tertio accipitur pro essentia, quae accidentibus opponitur, et in hoc sensu sumitur substantia in praesenti. Hic adhuc triplex accipitur: communiter, communius, et communissime. Communiter sumitur pro substantiis corporeis et viventibus, quae sunt viventibus. Communius accipitur prout comprehendit omnes substantias, tam corporeas, quam spirituales. Communissime accepta comprehendit omnes substantias tam finitas, quam infinitas, tam completas, quam incompletas. In praesenti tantum loquitur de substantia communiter accepta, quae sic definitur: Ens reale, completum, finitum, existens per se, et in ordine ad accidentia ut subjectum, praedicabile quidem de qualibet substantia in recto.

De hac est haec controversia inter doctores, an constituatur specifice per esse substratum accidentium, [illegible]. Illa vita singularia relinquo apud doctores videnda, de quibus [illegible] praecipue, dante [illegible] solutione notandum, quod [illegible] pro statu [illegible] per se [illegible], ut [illegible] manifestatur, et dicimus, quod [illegible] [illegible]. Quando in substantia [illegible] accidentia, et [illegible] substantia in [illegible].

Circa quod [illegible]: substantia [illegible] per se [illegible] constitutivum specificum [illegible] intima, et magis nota [illegible] per se [illegible]: [illegible] constitutivum substantiae. [illegible] illa proprietas magis intima rei, quae [illegible], et [illegible] proprie reperiuntur; sic per se [illegible]: quod. [illegible] haec causa [illegible]: quia substantia existit per se, ideo substat accidentia; ergo causa [illegible]: quod convenit substantiae per se [illegible], quae est substratum accidentium; imo hoc illi competit ratione per se [illegible]; quia evidens est, quod [illegible], quod aliquid sit, quae [illegible] alterum. [illegible] substantia [illegible] ens absolutum per se [illegible] absoluta, et esse substratum accidentium [illegible]: [illegible].

Argumenta Solvuntur.

Arg. 1.º: [illegible] aliquis [illegible] convenire; per se [illegible] substantia: quod. [illegible] per se [illegible], quae [illegible] [illegible] subjecto convenit [illegible] substantiae [illegible] accidentia [illegible]

[illegible] convenit inhaerere in subiecto [illegible]. Resp. [illegible] probationi [illegible] inhaerentia [illegible] quae aptitudinalis, secundum actualis [illegible] probationi; accidens [illegible] inhaerentia actualis, secundum aptitudinalis, [illegible]

Itaque [illegible], quae in definitione ponitur pro constitutivo substantiae, non dicit carentiam actualis inhaesionis, sed aptitudinalis: unde dicimus, quod ratio illa constituit substantiam in esse praedicamentali [illegible] in carentia aptitudinis ad inhaerendum, et quatenus non inhaereat, [illegible] exigentiam ad inhaerendum, et repugnantiam similiter accidentium [illegible] aliquando non inhaereat, ut patet in accidentibus Eucharisticis, quae sine subiecto inhaesionis inveniuntur, dicit tamen exigentiam ad inhaerendum, cum haec sit propria [illegible].

Arg. 2. maxime [illegible] substantiae substare, quam [illegible] substantia [illegible] subiectum accidentibus. [illegible] D. Isidorus cap. 26. etymologiarum, ubi ait: substantiae, [illegible] substare dicitur [illegible] et [illegible] substantiae. Resp. dicendo, [illegible] a [illegible] a verbo subsistere [illegible] perfecte in se, ut testatur D. Isidorus lib. 1. differentiarum, cap. 4. [illegible] expressius [illegible] [illegible] et [illegible] indicare [illegible], ut [illegible] famulas adnotavimus.

Arg. 3o. [illegible] substantia [illegible] quae [illegible] propria [illegible] maxime substat [illegible] substantia [illegible] accidentia. 2o: [illegible] substantia [illegible] proprie [illegible] substare, [illegible] substantia [illegible] maxime substare [illegible] praelatos [illegible].

Resp. ad auctoritatem [illegible] dicendo, [illegible] sentire [illegible] substantiam [illegible] ista [illegible] propter [illegible] magis nota, quae opponitur accidenti, quasi diceret, cum [illegible] substantiae [illegible] accidentia [illegible] substantiae [illegible] magis substare [illegible], quia [illegible] et [illegible] substantia, quam substantia alia quae [illegible] singularis, quod [illegible] substantia [illegible] sustentat accidentia, et etiam [illegible] substantiis praedicatis, scilicet genericis et specificis, et aliquo modo [illegible] [illegible].

Arg. 4. [illegible] substantiae [illegible] substantiae [illegible] aliquae substantiae, quibus [illegible] convenit [illegible] [illegible] substantiis [illegible] substantiae [illegible] convenit [illegible] in subiecto convenit [illegible], [illegible] substantia [illegible] subiecto [illegible].

[illegible] quia [illegible] convenit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

in subiecto informationis, negandum; sed formis materialibus substantialibus convenit esse in subiecto inhaesionis, quoad informationis, concedendum. Constitutivum enim substantiae est non esse in subiecto inhaesionis, quod est proprium accidentis, non vero in subiecto informationis, quod est materia prima quam informant, et hoc potest formis substantialibus convenire.

Sed contra arguitur: formis substantialibus materialibus convenit esse non solum in subiecto informationis, sed etiam inhaesionis. Probatur: ratio cur accidens dicitur esse in subiecto, a quo dependet in suo fieri et conservari; sed hoc modo sunt formae materiales in materia: ergo. Minor patet; nam ideo accidens est in subiecto inhaesionis, quia ab illo dependet in suo fieri, et conservari. Probatur minor: formae substantiales et materiales educuntur ex materia; sed eductio formae e materia nihil aliud est quam fieri et conservari ab illa: ergo.

Respondetur negando antecedens, et distinguendo probationem: esse in alio, a quo dependet in fieri et conservari tantum, est inhaerere, negandum; esse dependenter a subiecto diversae rationis, cum quo non facit unum per se, concedendum. Igitur formae substantiales non dicuntur proprie esse in subiecto, eo quod licet recipiantur in materia, constituunt tamen ipsam unum per se, cui utraque est essentialis, et totum dicitur compositum; quia licet forma sit in materia prima, per se non ordinatur ad informandam materiam, sed potius materia et forma ordinantur ad constituendum totum; at vero formae accidentales non ordinantur per se ad aliquod tertium per se, sed potius ad tribuendam pulchritudinem subiecto diversae rationis, ideo non dicuntur inesse cum subiecto, cui insunt, sed in obliquo: album est habens albedinem. Aposteriori scimus, quales formae sint substantiales, vel accidentales.

Arguitur 2.º ex Avicenna 1. metaphysicae capite 1, ubi ait: ens in subiecto est accidens, et ens non in subiecto est substantia, quod probat Doctor Subtilis quodlibeto 3 [illegible] et nono: atqui perseitas est negatio essendi in alio. Et hinc sic: sed negatio nequit esse constitutivum rei positivae, ut est substantia: ergo vel perseitas non est constitutiva substantiae, vel substantia constituitur per aliud quam negationem. Respondetur concesso antecedenti, distinguendo consequens: perseitas est negatio quoad explicitum, omitto consequentiam; quoad implicitum, nego consequentiam, et concessa subsumpta, negatur illata.

Licet enim perseitatem explicemus per negationem essendi in alio, cum hoc tamen stat, quod dicat formalitatem positivam absolutam, ad quam immediate sequatur talis negatio, per quam explicatur perseitas substantiae; hoc ipsum multoties evenit, quoties explicamus negationibus formalitates positivas, quae non sunt tales, sicut negationes [illegible]: ita irrationalitas, quae alioqui est formalitas positiva, explicatur per negationem rationalitatis, et Deus explicatur per negationem om-

nis imperfectionis, et plura alia similiter; sic perseitas substantiae per negationem essendi in alio declaratur. Hoc totum magis patebit per subsequens dubium.

Dubitabis: an perseitas sit formalitas positiva, vel negativa? Et sit: perseitas est formalitas positiva aliquam requirens ineptitudinem ad inexistendum in subjecto. Prima ratione: perseitas est praedicatum, per quod repugnat substantiae inhaerere; sed quidquid simul repugnat per formalitatem positivam alicui repugnat: ergo perseitas est praedicatum positivum. Major est Doctoris Subtilis in 2. distinctione 3. dicentis: nihil simpliciter repugnat alicui per solam negationem; sed per formalitatem positivam.

Secundo: traditur formaliter aliqua ratio inhaerendi substantiae, per quam redditur incapax inhaerendi; sed ante negationem debet substantia esse incapax inhaerendi; ergo non per negationem. Consequentia: negatio est formaliter carentia in subjecto capaci; ergo ante negationem jam substantia est incapax. Tertio: formalitas constitutiva entis positivi necessario debet esse positiva; sed perseitas est formalitas constitutiva entis positivi: ergo est quid positivum. Major est certa, et minor patet; quia substantia est ens positivum.

Articulus unicus, in quo divisiones substantiae, ejusque proprietates ponuntur.

Philosophus in fine hujus capitis divisit substantiam in primam, et secundam. Primam appellavit omnia individua substantialia. Secundam omnes naturas communes de praedicamento substantiae, quae licet non sint in subjecto inhaesionis, dicuntur tamen de subjecto, hoc est, praedicantur de suis inferioribus, quod non competit substantiis primis, utpote singularibus. Assignat etiam Philosophus sex proprietates substantiae. 1a quod non sit in subjecto inhaesionis. 2a proprie dicitur univoce de suis inferioribus, et hoc etiam convenit substantiis 2is. 3a quod 1a substantia significat hoc aliquid, idem rem singularem per modum per se stantis, et quod 2a substantia significat quale quid, idem naturam communem per modum alteri adjacentis.

4a non habere contrarium, hoc est, quod una substantia non expellat aliam, sicut frigus calorem: et inde si aliquando hoc convenit substantiae, est ratione qualitatum cuilibet substantiae inhaerentium. 5a substantiam non suscipere magis, et minus, sicut qualitas, hoc est, quod una non sit substantia magis quam alia, nec major, et perfectior. 6a et ultima, quod substantia sit per se subjectum receptivum contrariorum; non quidem simul, sed successive, ut patet in aqua respectu caloris, et frigiditatis.

Quaestio 2a: quid sit quantitas, et per quid specifice constituatur?

Post substantiam immediate agit Philosophus de quantitate, utpote de accidenti ejus immediato. Quantum est duplex: scilicet quantitas virtutis, et quantitas molis. 1a dicitur perfectio illa competens rei, ratione cujus dicitur alia perfectior, quantitas ista convenit etiam Angelis, et Deo, qui magnus, et speciosus prae filiis hominum, idest, perfectissimus dicitur. Quantitas molis quoddam accidens absolutum, quod recipit in substantia corporea, ratione cujus una substantia dicitur major alia ob extensionem partium: v.g. equus est major formica. De hac igitur quantitate est impraesentiarum sermo.

In abstracto definitur sic: est accidens impenetrabile, quo etiam substantia constituitur formaliter habens partes extra partes impenetrabiliter. In concreto autem sic a Philosopho definitur 5. metaph. capite. 1. quantum est divisibile in ea, quae insunt, quorum utrumque, vel unumquodque, unum quid, et hoc aliquid aptum est esse. Et ejus sensum Doctor exponit pluribus textibus, quos definitio explicat. Particula: per illa in ea, quae insunt differt quantum a mixto, quod resolvitur in elementa, quae tantum virtualiter existunt in illo, non autem formaliter, sicut partes quantitatis in quanto.

Per illud quae differt quantum aliis est heterogeneis, quorum partes non sunt ejusdem rationis. Similiter differt a composito naturali, cujus partes hoc aliquid non sunt materia et forma. Vel clarius per haec verba ostendit Philosophus, quod partes quantitatis sunt ultimo divisibiles in partes ejusdem rationis, et denominationis, ac est totum, atque in infinitum; quia nunquam devenitur sicut ad punctum, hoc est, ad partem quantitatis, quae quantumvis minima non sit ulterius divisibilis in quantitate.

Posita jam quantitatis definitione, cum in illa plura reperiantur, de quibus dubitari potest, quae difficultas est, quaenam sit ratio illius constitutiva. Ut facilius ad hanc conclusionem accedamus, advertite, quod in quantitate molis plura reperiuntur, scilicet ratio mensurae, et mensurabilitas, extensio partium, impenetrabilitas, divisibilitas, aequalitas, et inaequalitas. Mensura est id, quo quantitas rei cognoscitur, quae dupliciter sumitur, active scilicet, et passive. 1o modo sumpta est id, quod habet capacitatem mensurandi quantitatem alterius rei: sicut ulna dicitur mensura activa. 2o modo est illa ratio, qua quantitas potest mensurari, et sic id, quod mensuratur, dicitur mensura passiva; v.g. pannus. Secundo reperitur in quantitate molis divisibilitas, quae est capacitas fundans, quam habet quantitas, ut possit dividi in partes extensivas, et haec divisibilitas potest sumi actualiter, radicaliter, et aptitudinaliter.

Primo reperitur in quan-
titate extensio partium, et est habere partes extra partes, hoc
que potest dupliciter intelligi: vel in ordine ad se, vel in ordine ad lo-
cum. Habere partes extensas in ordine ad se est habere partes cum
aliquo ordine speciali inter se unitas, sicut una cum altera im-
mediate unitatur, ut patet in homine, cuius partes sunt im-
mediate unitae, ut caput collo, et humerus brachiis, non autem
dicitur, quod caput est immediate unitum cum omnibus par-
tibus.

Habere partes extensas in ordine ad locum est habere una
partem correspondentem uni parti loci, et alteram alteri; sic
homo v.g. dicitur habere partes extensas in ordine ad locum,
quia unicuique partium correspondet suum proprium spatium,
ita quod locus, quem occupat caput non est spatium, quod occu-
patur a pede. Haec itaque haec extensio adhuc est duplex: entitati-
va una, quantitativa alia. Prima est dispositio assignata partium
tam in ordine ad se, quam in ordine ad locum, sed taliter
ut non dicant esse impenetrabilitatem. 2a est, quae dicit for-
maliter impenetrabilitatem, tam in esse, quam in ordi-
ne ad locum, hoc est, quod una pars non possit penetrari cum
alia, et esse in eodem loco, nisi per potentiam Divinam. 2o
reperitur in quantitate molis impenetrabilitas natura-
lis, quae est ratio, cum quam una quantitas non potest natu-
raliter compenetrari cum alia quantitate, nec una pars
quantitatis cum alia parte. [illegible] impenetrabilitas [illegible] quantitati
convenire actu, aptitudinaliter et radicaliter. [illegible] de his [illegible]
[illegible] in quantitate reperiri dicitur, [illegible]
[illegible] Circa quid [illegible] placitis [illegible] quot capita [illegible]
[illegible]

[illegible] ratio [illegible] constitutiva quantitatis [illegible] in extensione im-
penetrabili partium [illegible]. Respondet [illegible] D. [illegible]
[illegible] ratio: [illegible] debet esse, quod [illegible] in illa inveniatur, [illegible]
[illegible] extensio impenetrabilis partium in
ordine ad se radicaliter [illegible] quantitati: [illegible] prius [illegible]
[illegible] extensione, [illegible] divisibilitas [illegible] extensione
fundatur: prius esse [illegible] extensa [illegible] in ordine ad se, [illegible] in ordine ad locum, [illegible]
sit mensurabilis; [illegible] extensum, non mensuratur: denique prius [illegible]
[illegible] extensa in ordine ad se, [illegible] in ordine ad locum: [illegible].

[illegible] ultima pars antecedentis: [illegible]
se habet extensio aptitudinalis in ordine ad se [illegible] aptitudinalis in ordine ad
locum, sicut extensio actualis in ordine ad se [illegible] actualis in ordine ad locum; sed prius
[illegible] actualis extensio in ordine ad se, quam in ordine ad locum, immo illa potest
esse sine ista, ut patet in quantitate [illegible] Corporis Christi in Eucha-
ristia: ergo similiter prius est extensio aptitudinalis in ordine
ad se, quam in ordine ad locum, et consequenter extensio impe-
netrabilis partium [illegible] est constitutiva quantitatis.

[illegible] ratione speciali.

adhuc quorundam Scholasticorum qui habent extensionem radicalem in ordine ad locum esse constitutivum quantitatis,
ideo quia talis ordo passivus ad locum est constitutivus, quia extensio actualis in ordine ad locum non potest esse sine illa passiva, sed extensio actualis partium in ordine ad locum potest impediri in sacramento Eucharistiae: ergo propter hanc rationem potentiam, talis extensio non videtur assignata constitutiva quantitatis. Probatur contra: prius potest quantitas sine extensione, quam sine quantitate consequens est falsum. Quod sit prior patet, quia intelligibile videtur quod aliquid prius intelligatur extensum in ordine ad locum quam prius intelligatur in ordine ad se: unde hoc casu apostoli: ideo hoc dicit substantiam spatii; quod suppositum est extensum in se, et non in ordine ad locum, quia locatio est quid extrinsecum, et postea advenit locata.

Instabis: ideo talis ordo extensionis in ordine ad se non est constitutivum quantitatis, quia competit substantiae materiali, et hac ratione nulla: ergo. Probatur minor: sicut dicimus substantiam materialem habere partes extra partes extensas in ordine ad se, ita dicimus illas habere in ordine ad locum, et non obstante potest esse talis extensio in ordine ad locum constitutivum quantitatis, quia non constitutivum illius sit constitutivum alterius: ergo etiam si substantia habeat partes in ordine ad se, potest esse constitutivum quantitatis, quia non sit constitutivum substantiae. Probatur contra: ideo talis ordo non potest esse, quia extensio in ordine ad locum in substantia est solum entitativa et penetrabilis; de extensione in ordine ad se in substantia est solum entitativa et penetrabilis: ergo etiam et quantitas.

Sequitur secunda

Sequitur: constitutivum quantitatis est divisibilitas quae extensionem facit impenetrabilem. Probatur: illud est constitutivum alicuius rei, quod immediate ab aliis separat et facit ad constituendas species contentas sub illa; divisibilitas est divisibilitas quantitatis: ergo. Probatur minor: talis, et talis divisibilitas constituit talem speciem quantitatis: ergo. Probatur antecedens: divisibilitas secundum longitudinem constituit lineam; secundum latitudinem superficiem; secundum latitudinem, longitudinem et profunditatem, seu altitudinem constituit corpus, quae sunt omnes species quantitatis: ergo. Instabis: huius definitio quantitatis per divisibilitatem: ergo haec est ejus constitutivum. Patet, quia quantum, ait, est divisibile in ea, quae insunt.

Respondeo ad argumentum: quando proprie prout in fine causa dicitur ultimum, aut non dicatur. Illa divisibilitas constituit illam speciem et ultimum quantitatis et magnitudinem quam dicimus. Prius enim quam linea extenditur impenetrationem, quam quod sit divisibilis in longitudinem et sic de caeteris. Idem est talis divisibilitas, quia habent tales partes extensiones. Ad instantiam dicitur Aristotelem definire quantitatem per divisibilitatem tanquam per passionem magis notam, tanquam praedicatum constitutivum, quia potius latens est passiva quam est ejus fundamentum et praesuppositum requisitum ad divisibilitatem, idem ait D.

Lib. 1. log. mag. Disp. 2: de ysabilit. in partic. 11.

Symphis. q. 8: sicut habet se quomodo: et alia divisibilitas ita habet: quantitas divisibilis: gen. D: divisibilitas pro quantitate.

Arg. 1o: substitutiva quantitatis negui [illegible]

ab ipsa convenit, ut habeat partes extensas in ordine ad se repetitas ipsa quantitate. P. ry: habere partes extensas in ordine ad se repetitas, convenit materiae: g. repetitas ipsa quantitate. Resp. distinguendo antecedens: habere partes extensas in ordine ad se, impenetrabiliter repetitas substantiae materiae, nego ant.: penetrabiliter conc., quod possit et alia quantitate. La penetrabilitas [illegible] repugnantia ad hunc [illegible] naturalem, et haec est sufficiens [illegible] [illegible] unius, et aliud constitutivum.

Dices: impenetrabilitas cum repugnantia ad hunc conveniunt aliis a quantitate: g. quod [illegible] solutio. P. subm.: impenetrabilitas cum repugnantia ad hunc convenit non possunt naturaliter penetrari, et ideo hunc convenit aliis a quantitate: g. d. P. ry: non penetrari, et hoc convenit aliis a quantitate. Min. patet: quia ubicationes [illegible] nec quantitas non quidam absolutum. P. ry: illa non possunt naturaliter penetrari, possunt naturaliter penetrari.

Resp. ad replicam dicendo, quod ubicationes [illegible] nec penetrabiles, nec impenetrabiles, neque possunt poni simul, quia non sunt [illegible] eiusdem loci, neque sint relationes, non possunt resultare, nisi ponantur extrema, [illegible] capta una [illegible] resultat [illegible] penetrata, tunc ab ipsis [illegible] [illegible] daret duas ubicationes [illegible] in eodem loco, unde impenetrabilitas [illegible] applicabilibus eidem loco, non vero ubicationibus quae applicabiles non sunt.

Arg. 3o:

Ex dictis impenetrabilitas partium tali [illegible] praecedens ipsa quantitate habere partes [illegible] eiusdem quantitatis, non posset una quantitas cum alia supernaturaliter penetrari, et posset. P. ry: sic habere partes impenetrabiles g. d. Min. patet in corpore C. D. exeuntis de sepulchro et de clauso [illegible] virginali. P. n. nulla res potest supernaturaliter repetere [illegible] actionem [illegible] exigentiae, debet opposita exigentiae quantitas: g. d. P. nd. quia exigitur actus oppositus exigentiae [illegible], non potest in re supernaturaliter exigitur: g. d.

Resp. [illegible]

[illegible] et resultum [illegible] ipsa [illegible], sed exigentiam, quod non potest in convenire cum exigitur, et hoc [illegible] quia exigitur actus oppositus

exigentiis, non, quod dicendum quaeres invenirentur, et quod potest sibi exigentiam, et hoc ipsum substantialis designare. Conveniunt ut patet in aqua, quae naturaliter potest habere calorem, et tamen exigere oppositum exigentiam, [illegible] ponendo dicendum in hominem convenire augmentum, quia licet naturaliter exigens propria vita, et ejusdem [illegible] hominis, habeat tamen, inde est ut possit convenire eidem augmentum.

Arg. 4. quantitas constituatur per impenetrabilitatem, non constituitur in extensione per se, nec [illegible] per actum: si quantitas per se constituitur per impenetrabilitatem, [illegible] penetrabilitatem constituitur in extensione impenetrabili: quod constituit. Patet maior, nam ab actu ad potentiam valet consequentia. Probatur minor: esse penetrabile et esse impenetrabile est praedicata contraria, quae sibi penetrabilitas [illegible]. Resp. distinguendo hoc [illegible] antecedens: esse penetrabile et esse impenetrabile per exigentiam, praedicata [illegible] [illegible], secundo [illegible] esse penetrabile [illegible] [illegible], et impenetrabile per exigentiam, concedo.

Igitur eo modo, quo actus convenit [illegible] convenit potentia: unde si actus convenit per exigentiam, convenit etiam potentia; si tamen actus est [illegible] repugnantia, etiam potentia; cum autem penetratio quantitati conveniat sine repugnantia, sine repugnantia convenit etiam illi impenetrabilitas, nec est inconveniens quantitatem esse impenetrabilem per exigentiam, et penetrabilem sine repugnantia, sicut non est inconveniens, quod accidentibus Eucharistiae conveniat per exigentiam inhaerere, et sine repugnantia ab actuali inhaerentia, cum sine subjecto existant.

Arg. 5. quod primo intelligitur in re est constitutivum; sed extensio impenetrabilis non primo intelligitur in quantitate: ergo. Probatur minor: quod primo intelligitur in quantitate est aptitudo ad replendum locum, quae aptitudo [illegible] est extensio impenetrabilis: ergo. Minor patet, nam extensio impenetrabilis est aptitudo ad expellendam aliam quantitatem ab eodem loco; ista aptitudo haec distinguitur ab aptitudine ad replendum locum: ergo. Probatur minor, propterea haec consequentia valet: ideo quantitas expellit quantitatem aliam ab eodem loco, quia occupat illum, non vero econtra: ergo.

Resp. distinguendo maiorem: quod primo intelligitur in aliqua re ut proprium, et specificum, est constitutivum, concedo maiorem: ut commune, et genericum, omitto maiorem. Distinguo extensio impenetrabilis non primo invenitur in quantitate ut propria, et specifica, concedo minorem: aliter, transeat minor. Ad probationem concedo maiorem, et distinguo subsumptum minorem: ideo expellit, quia occupat absolute, concedo: quia occupat impenetrabiliter, nego consequentiam, et concedo. Notandum est, quod ratio quantitatis non est [illegible] ita, pro qua magis proprietatem illa explanatur, et cum impenetrabilitate, idcirco eius [illegible] quia satis radicalis [illegible] quantitatis expansiva, non alia praedicata, sive generica, ut aptitudo ad replendum locum, et similia.

Contra dices: si ideo expellit una quantitas aliam a suo loco, quia occupat impenetrabiliter: ergo aptitudo ad replendum locum impenetrabiliter est quod primo intelligitur in

quantitate. Modo sic, de distincta aptitudine, quae ad occupandum loca, et penetrabilitatem, quae est ad expellendum: quia, et an eaedem sint quantitati. Respondeo concedendo 1um, et 2um, et ad probationem dico, quod non quia occupat, aut expellit, sed quia occupat, et penetrabilis, ut manet dictum, et tunc impenetrabilitas sehabet de per se, eo quod sit ratio specifica specificam quantitatem ab omnibus aliis, et sic potius ista, quam alia est quantitati abstrahere debemus.

Arg. 6. Sunt aliquae quantitates, quarum essentia sit extensio et penetrabilitas: quod. Probatur: dantur aliquae quantitates, quarum essentia sit ratio mensurae: quod. Probatur: locus, et superficies duae species quantitatis ex Arist. in de quantitate, de quarum ratione mensurae: quod. Probatur: differunt ratione mensurae: quod. Patet autem, quia superficies est mensura intrinseca, locus vero extrinseca. Item tertium, quod ratio partium, et rationes quantitatis, quia est mensurabilitas, scilicet longa, et brevis: quod.

Respondeo ad argumentum, sicut in superioribus ad ultimum, ad quod dico, quod locus, et superficies sunt quantitates accidentaliter distinctae; nam eadem superficies est locus, et superficies simul, est superficies rationalis corporis, et est locus, quia superficies alterius: unde solum accidentaliter distinguuntur mensurabilitate, et haec intelligenda est Arist. Ad confirmationem dico, quod quia invertitur, intelligendus est a posteriori, non vero a priori ratione.

Quaestio 3.a an substantia materialis habeat partes extra partes independenter a quantitate distinctas, et extensas tam in ordine ad se, vel in ordine ad locum.

Pro intelligentia quaestionis est notandum, quod duplex datur partium, essentialium, scilicet, et integralium. Essentiales, quae sehabent per modum actus, et post ad constitutionem alicuius unius: v.g. materia, et forma substantiali rationalis. De his non inquiritur in praesenti; nam certum est, substantiam sic completam illas habere, sed an simplex, minime. Alia sunt partes integrales, ex quibus res integraliter componitur v.g. homo, pede, capite etc.; quod quidem adhuc bifariam accipitur: aliis homogeneae, quae dicuntur ita, quia sunt eiusdem rationis, et denominationis, ac earum totum, et etiam inter se: v.g. partes aquae, quod libet dicitur aqua, et partes aeris, quaelibet dicitur aer; aliae dicuntur heterogeneae, quae sunt diversae rationis, et denominationis, ac earum totum: v.g. pes, et manus ratione hominis. De his quaeritur in praesenti, utrum substantia illas habeat extensas in ordine ad se, hoc est, quod una sit extra aliam, et in ordine ad locum, hoc est, quod una sit in loco alterius ante adventum quantitatis.

His praemissis sit 1a: substantia materialis independenter a quantitate habet partes extra partes distinctas, et extensas, tum in ordine ad se, quam in ordine ad locum. Est D. Th. pluribus in locis, et pene omnium Scholasticorum. 3 sehabet partes etc. Probatur quod ad 1am auctoritate ipsius D. Th. in 1. dist. 17. q. 2. ubi inquirens an materia habeat partes independenter a quantitate, sic loquitur: dico, quod partes sub-

tantiales habet illas ergo non habet per quantitatem; ergo materia substantia materialis: quia substantia materialis habet partes independenter a quantitate. Probatur haec per rationem: substantia capitis in homine v. g. est eiusdem rationis cum substantia brachii per comparationem ad quantitatem, sed non. Similiter hemus intentum, nempe quod habeat partes distinctas.

Similiter: secunda adveniente quantitate succedere non quod ante processit. Probatur haec quia: quod semel rationem identificatur numquam redistinguitur, sicut quod semel redistinguitur numquam reidentificatur; sed partes substantiales ante adventum quantitatis non distinguuntur: ergo nec post quantitatem. Itaque: nulla res distinguitur ab alia per entitatem, a se distinctam, quae sua intrinseca praedicata, et quantitate adveniente substantia materialis distinctam: ergo potest esse ratio distinguendi partes substantiales et consequenter independenter a quantitate habet substantia partes distinctas.

Probatur ratione: haec partes talis dispositas, quod caput sit immediate unitum manibus, nec pedibus, et sic de ceteris; ergo hae partes extensae sunt ante quantitatem; substantia materialis habet suas partes dispositas, quod caput sit immediate unitum collo, manus brachiis, et sic de aliis independenter a quantitate: ergo independenter ab illa habet partes extensas. Respondeo negando: ideo adveniente quantitate partes substantiae cum tali dispositione inveniuntur, quia ipsae exigunt sic uniri: quia ante quantitatem sunt sic dispositae, sed propter quod talis exigentia partium materialium sufficienter quantitati. Probatur: quod partes talis dispositionis inveniantur debet esse iuxta exigentiam quantitatis, substantiae? Respondeo quantitatis: quia substantiae. Respondeo: quantitas capitis v. g. est eiusdem rationis cum quantitate pedum, et omnes quantitates sunt eiusdem speciei: quia quantitas nata est exigere illam diversitatem, et consequenter ante illam sunt extensae.

Probatur ratione: iuxta Doctorem quodlibet dicit ubi aliquid corporeum fundamentaliter requiritur quod sit localiter extra locum, quod est localis dimensio fundamentaliter essendi in loco circumscriptive: sed requiritur extensio partium, et commensuratione corporis localis, quia partes corporis quoad partes loci. Respondeo: quod est nata sua habet partem distinctam, et tandem est ratio fundamentalis essendi in loco circumscriptive, quia substantia materialis habet independenter a quantitate: ergo est ratio essendi circumscriptive. Respondeo: negatur: quod est nata sua habet tales partes ratione, ergo non indivisibiliter in loco: sed essendi divisibiliter.

Itaque substantia spiritualis, cum sit indivisibilis, caret partibus determinata essendi in loco indivisibiliter: quod e converso quia substantia materialis habet partes determinata essendi divisibiliter. Probatur 2°: si substantia materialis reduceretur quantitatem manere extensa simultanee ad locum, tunc: Similiter hemus intentum. Similiter: quia ipsa sic fuerint, reducerentur ad punctum, deinde indivisibilitate fluxus: Respondeo: illa fluxus fieret, liniis tantum, tunc per instantia...

integrae hemus intentionis gratia fluxus nec intelligibilis.

Prob. 2a pars: quia situs fluxus [illegible] et motus localis, revera nihil sunt praeter ipsa extrema et terminos, ut docent communiter Scholastici omnes cum D. Th. in 1. dist. 2. q. 10. [illegible] instanti. Prob. 2a pars quia [illegible] fluxus [illegible] post [illegible] post, quod durat motus, partes manerent extensae, distarent [illegible] unae ab aliis, et sine quantitate: ergo extensae in [illegible] ab illa.

Prob. 2a eadem pars: substantia materialis recipit subjective quantitatem, quae est extensio, et [illegible] impenetrabilitas: ergo quia ipsa partes est extensa quantitate, sunt extensae. Prob. cons. quidquid recipitur ad modum recipientis recipitur juxta [illegible]: quia substantia materialis subjectum quantitatis, quae est eadem extensio, partes ejus sunt partes substantiae extensae.

[illegible] praesertim praecavere ab [illegible] sitionibus: ideo illae partes debent recipere materialem quantitatem, sufficienter [illegible] virtualiter extensae, et hoc [illegible] debent esse extensae. Prob. [illegible] hoc sufficeret, nec [illegible] cur in substantia hominis recipiatur tota quantitas [illegible], et nec [illegible] cur substantia formicae recepta exigua quantitas esset tam magna: [illegible] virtualiter extensa. Prob. ant. ex eo quod quantitas in omnibus ejusdem speciei [illegible] omnes [illegible] in una substantia, quae in alia, et sic quantitas palmaris [illegible] sive in substantia hominis, sive in substantia formicae, [illegible] palmaris: [illegible] in una substantia [illegible] [illegible], quia partes unius substantiae exigunt eas et talem extensionem [illegible] [illegible] extensae in ordine ad se, independenter a quantitate.

Argumenta solvunt.

Arg. 1. [illegible] substantia materialis habet partes distinctas independenter a quantitate, ut [illegible] [illegible] [illegible] subjectivum quantitatis, et ad hoc requiritur quod habeat partes actu distinctas: ergo [illegible]. Prob. [illegible] ad hoc sufficit ut substantia materialis sit divisibilis, et habeat partes in potentia: [illegible] requiritur [illegible]. Prob. ant. ad hoc ut partes substantiae per quantitatem reddantur impenetrabiles, sufficit quod in substantia praecedat capacitas, seu potentia ad recipiendam quantitatem [illegible] recipiat quantitatem. Prob. cons. ideo ut reddantur impenetrabiles, sufficit capacitas in substantia ad recipiendam quantitatem, quia ante adventum [illegible] requiritur quod praecedat effectus [illegible]; [illegible] distinguere partes substantiae effectus [illegible] quantitatis: [illegible].

Resp.

ad argutum omissandi gaudemus iterum probationi. Ad probationem respondetur negando antecedentem propter probationem. Distinguendo partes substantiae actu non effectus formalis quantitatis quia quantitas accidens extrinsecus adveniens substantiae, et sic non potest reddere distinguendum unam partem substantiae ab alia, et sequentem ante ad ipsas debent praecedere partes actu distinctae: unde est ad recipiendam distinctam, transeat quod debeat praecedere in subiecto effectus formalis talis, nec enim subiectum debet praecedere alterum ut ab eo recipiatur, debet tamen praecedere dispositio, et tanquam potentia apta ad recipiendum effectum talem formae advenientis, et cum effectus formalis quantitatis sit reddere partes extensas impenetrabiles tam in ordine ad se, quam in ordine ad locum, ut subiectum substantia scilicet recipiat talem effectum formalem debet habere partes actu entitative distinctas, quae per adventum quantitatis reddantur inter se impenetrabiles.

Arg. 2o. distinctio partium substantiae non provenit ab ipsa substantia: ergo &c. Probatur antecedens: talis distinctio partium in substantia provenit a quantitate: ergo &c. Probatur antecedens: distinctio partium substantiae provenit a distinctione accidentium quae accidentia petunt substantiae ratione quantitatis: ergo &c. Probatur minor: distinctio, et capacitas a manu provenit a distinctione figurae, quae est accidens distincta, ergo &c. Resp. distinguendo ultimam minorem distinctio accidentalis et capacitas a manu provenit a diversis figuris, concedo minorem distinctio substantialis entitativa, nego minorem.

Duplex enim est distinctio potest considerari in partibus substantiae: una accidentalis in linea quantitativa et figurato, et alia substantialis in linea entitativa. Prima provenit substantiae ratione quantitatis et aliorum accidentium de linea qualitatis, et haec tamen videtur, quod petitur a partibus substantiae independenter ab illis accidentibus. Secunda vero distinctio petitur substantiae independenter ab illis, quia in linea entitativa, et substantiali, et quia partes substantiae ita distinguuntur ideo exigunt talem, et talem figuram, tantam, et tantam quantitatem.

Arg. 3o. si substantia materialis independenter a quantitate haberet partes distinctas esset composita ex illis, non potest esse composita: ergo &c. Probatur minor: materia et substantia materialis, quae nequit esse composita ex pluribus partibus: ergo &c. Probatur minor: si materia esset composita tali compositione vel esset essentiali vel accidentali, non essentiali quia materia non constat ex aliqua parte substantiali, nec accidentali, quia ante quantitatem nequit habere aliquid accidentale [illegible] composita. Probatur minor: idest, si esset composita compositione essentiali vel accidentali, adhuc esset composita quia esset compositione integrali, quae est ista: ergo &c. Probatur minor: compositio integralis est compositio accidentalis, et materia nequit esse composita compositione accidentali ante quantitatem: ergo &c. Probatur minor: compositio,

quae nec ex se actu, et per se potentiae accidentalis, et positio integralis, quae nec ex se actu, et per se potentiae accidentali.

Resp. ad argumentum, negando primam consequentiam, quo in prima, et ultima mod. ultimus syllogismus debet negari, nam absolute est falsum, quod positio, quae non sit ex se actu, et per se potentia, sit positio accidentalis; nam praeter positionem essentialem, quae sit ex se actu, et per se potentia, et positionem accidentalem, quae sit ex subjecto, et accidente, datur in entibus materialibus alia positio ex partibus pertinentibus [illegible] praedicamentum, et vocatur positio integralis.

Ex quo sequitur, quod licet partes substantiae non habeant, ut sese actu, et per se potentia, sunt tamen inter se unibiles ad constituendum unum totum integrale: sic se habent in homine manus, et brachium, et ceterae partes corporis humani, ad positionem illius: unde evenit, quod talis positio non sit ex se actu, et per se potentia, non valet dicere, quod sit positio accidentalis, quia restat positio integralis, et licet supponere sit, quod positio ex se actu, et per se [illegible] dicatur essentialis, positio integralis non venit cuilibet substantiae materiali independenter a quantitate.

Arg. 2. Si substantia materialis independenter a quantitate haberet partes extensas, et [illegible] in se, quae non [illegible] distinguerentur a quantitate, et substantia materialis a quantitate distingueretur, sed consequens est falsum: ergo. Prob. mai. quia ipso, quod substantia materialis haberet partes extensas in se, quae non [illegible] ad locum, iis [illegible] inconveniret effectus formalis quantitatis, stante non distinguere a quantitate: ergo. Prob. min. effectus formalis quantitatis est reddere partes aptitudinaliter extensas in se, et in ordine ad locum, de hoc abint in convenientes substantiae materiali: ergo.

Resp. ad argumentum, negando maiorem, et mod. probationis. Ad probationem distinguo maiorem: effectus formalis quantitatis est reddere partes extensas, et impenetrabiles, nego maiorem: est reddere partes penetrabiles extensas, concedo maiorem, quia hoc tantum convenit substantiae, partes eorum independenter a quantitate impenetrabiles, cum nullum habeant impedimentum ad penetrationem, quod quidem quanta sunt non conveniunt penetrabilitas, sed [illegible] a quantitate proveniunt.

Dices: si semel admittitur, quod partes substantiae sint extensae in ordine ad locum, ipsae sint impenetrabiles: ergo [illegible] Prob. ant. si partes substantiae essent penetrabiles ablata quantitate, in se [illegible] penetrarent, dabita quantitate, [illegible] in se penetrarent: ergo impenetrabiles. Prob. sequela: mod. quia libet potentia ablato impedimento reducitur ad suum actum; impedimentum vero partes substantiae penetrent est quantitas, et hoc habet

substantiis ablata quantitate penetrarentur.

Instabis 1.º hoc ipso quod a contrario agente ex terminetur calor v.g. in aqua ipsa redit ipsi in pristinam frigiditatem: ergo si partes substantiae materialis sunt penetrabiles ablata quantitate statim penetrabuntur. Instabis 2.º hoc ipso quod quantitas habeat partes impenetrabiles naturaliter habent impenetrationem: ergo hoc ipso quod substantia habeat partes penetrabiles naturaliter habebunt penetrationem. Probatur consequentia: ideo tenet prima consequentia quia impenetratio est actus respondens impenetrabilitati, ergo penetratio est actus penetrabilitati respondens: ergo similiter tenet et 2.ª

Respondeo ad primam, negando antecedens. Ad probationem distinguo: quoad 1.um ablata quantitate in substantiis penetrarentur si accederet actio agentis penetrantis, nego quoad 1.um per solam ablationem quantitatis, concedo. Ut aliquid enim aliqua potentia educatur ad actum non sufficit quod auferatur impedimentum, sed ulterius requiritur quod detur actio alicuius agentis, a qua positive proveniat talis actus, qui nequit provenire ab actione mere negativa qualis est impedimenti ablatio; unde potentia haec debet recurrere ad aliquam virtutem activam, sive agentis extrinseci, sive subiecti in quo recipiendus est talis actus; cum ergo substantia materialis sit tantum passive et per modum repugnantiae penetrabilis, sit inde, quod ablata quantitate eius partes non penetrentur, nisi accedat actio agentis penetrantis.

Ad 1.am instantiam respondendo antecedens et negando consequentiam. Ratio disparitatis deducitur ex doctrina supra tradita, quia aqua redit ad pristinam frigiditatem non per solam ablationem virtutis calefacientis, sed quia ulterius habet ipsa aqua formam activam productivam frigiditatis: unde ablato impedimento actioni calefactivae exercet frigefactivae virtutis; at vero partes substantiae materialis independenter a quantitate sunt tantum passive, et per modum repugnantiae penetrabiles, nullam habent virtutem activam ad actum penetrationis.

Unde ut penetrentur non sufficit ablatio impedimenti, sed ulterius requiritur applicatio alicuius agentis habentis virtutem ad talem penetrationem, et quod ita tantum penetrabiles sint, patet; quia si positive exigerent penetrationem, ergo ipsis inesset quantitas naturaliter, et consequenter haberent in statu violento. Ad 2.am instantiam patet ex dictis; quia partes quantitatis impenetrabiles sunt positive et active, ex quo posita semel quantitate, statim datur actualis impenetratio, non ita evenit in partibus substantiae, quae tantum penetrabiles negative.

Arg. 3.º Substantia materialis

habet partes extensas in se, et in ordine ad locum non distinguetur a quantitate, d. distinguitur. p. 8. P. m. ideo est substantia materialis habet partes ... et quantitate distincta, quia ablata ista manerent penetrabiles per ... repugnantia; d. hoc non potest distinguere substantia materialis a quantitate. q. d. P. m. non minus partes substantiae erunt penetrabiles ... repugnantia, quam partes quantitatis sibi penetrabiles. p. 8. patet tamen, nam non minus quantitas potest penetrari, quam substantia.

Resp. ad arguendum ... penetrari ... Ista tunc partes quantitatis sunt penetrabiles ... repugnantia alia et alia est penetrabilitas partium quantitatis, et partium substantiae ... negativa ... habeat ... penetrationi ... ab extrinseco agente, et ab ... exigentia ... actus, verum etiam cum exigentia ad potentiam ... ad penetrabilitatem, et ... penetratione ... at vero penetrabilitas partium substantiae ... exigentia ad penetrationem, tanquam ad actum ... penetrabilitati ... propria ... quantitatis, ... partes ... et distinctio.

Si dices: ideo penetrabilitas per ... repugnantia, quam ... quantitate ... penetrabilitate partium substantiae, quia partes quantitatis ... exigunt penetrationem, non ita partes substantiae ... penetrationem exigunt: ... P. m. partes substantiae exigunt quantitatem; quod quantitatem exigit, exigit impenetrabilitatem. p. 8. P. m. quaelibet ... accidens ... rationem ... expeditur ad ... operationes, d. quantitas est accidens naturale substantiae materialis, ipsamque expediens ad proprias operationes: q. exigit quantitatem.

Resp. ... quia partes quantitatis exigunt impenetrabilitatem ... sui, seu tanquam propria passio, ... exigunt ... partes substantiae exigunt ... seu tanquam propria passio ... tanquam accidens ... quantitatis ... Itaque impenetrabilitas ... substantiae materialis, et quantitatis ... ratione sui, et tanquam propria passio ... tanquam ... positive penetrabilitas ... substantiae materialis ... ratione quantitatis, a qua separabilis, ut patet in quantitate Eucharistica, quae remanet destructa substantia panis: unde alia et alia est exigentia quantitatis et substantiae, et ita distinguuntur.

Arg. 6. si substantia materialis independenter a quantitate haberet extensionem partium in ordine ad locum ... in loco, ... quantitate ... P. m.

quantitate definitive in loco, non est in illo circumscriptive, ergo substantia materialis separata a quantitate est definitive in loco: quod erat probandum. Minor patet, quia esse circumscriptive, et esse definitive in loco sunt duo modi distincti inter se, locato ratione ejusdem loci.

Sed objicies D. Thomam in 4. dist. 12. q. 3. ubi inquirens quomodo non esset materia ratione suppositione, quod existeret absque substantia, et consequenter absque quantitate, respondet quod materia maneret in loco definitive, sicut Angelus: quod tenet nunc tamen posse probari pluribus auctoritatibus D. Thomae, quas potes videre apud [illegible] dist. 9. [illegible] q. 1. art. 2. et communiter ab Scholasticis [illegible] in quibus D. Thomas videtur asserere, quod fundamentum praesentiae circumscriptivae est quantitas, dato ablato fundamento talis praesentiae non potest ipsa manere: ergo ablata quantitate substantia materialis non manebit in loco circumscriptive.

Respondeo ad argumentum distinguendo duplicem modum essendi in loco circumscriptive, et duplicem modum essendi definitive. Primus modus essendi circumscriptive dicit non solum commensurationem locati ad locum, et partium ad partes, et etiam impenetrationem cum alio corpore in eodem loco, et hic non [illegible] convenire nisi ratione quantitati: alius modus essendi circumscriptive consistit in commensuratione totius locati cum loco, et partium cum partibus, non dicens tamen impenetrationem cum alio, et fundatur in impenetrabilitate ratione cujus res materialis exigit divisibiliter esse in loco.

Primus [modus] essendi definitive consistit in hoc, quod totum locatum sit in toto loco, et totum in qualibet parte loci, qui modus competit naturaliter rebus spiritualibus, minime rebus corporalibus, nisi per magnum miraculum, ut est corpus Christi Domini in Eucharistia: alius modus essendi definitive non excludit commensurationem totius ad totum, et partium ad partes, dicitque impenetrationem cum alio: unde opponitur primo modo essendi circumscriptive, et convenit in hoc convenientia substantia spiritualis et materialis, quod utraque excludit [illegible] modum [illegible] penetrabilitatem.

His suppositis dicendum est ad [illegible] D. Thomae, quod D. Thomas asserat materiam manere in loco definitive, non tamen quod sit tota in toto, et tota in qualibet parte, sed quatenus excludit impenetrationem, in quo conveniunt Angelus, et substantia materialis ablata quantitate, dicitque partium commensurationem totius ad totum, et partium ad partes. Quando vero D. Thomas asserat quantitatem esse rationem essendi in loco circumscriptive loquitur de primo [modo], cum impenetrationem [illegible] dicit, quatenus dicit commensurationem totius ad totum, et partium ad partes: nam fundamentum hujus [illegible] ut loquitur D. Thomas quodlibeto 11. art. 1. unde standum est in hoc, quod substantia materialis independenter a quantitate habet partes, [illegible] [illegible] lineis, et superficiebus non penetrabilibus [illegible]

penetrabilit, et consequenter in illo casu haberet figuras, quae pendant in proprietate.

Ex dictis colligitur quod substantia materialis, et quodlibet accidens materiale distinguitur a quantitate, quod expresse Div. Th. in 4. dist. 12. q. 1. suadetur potest ratione: quoniam essentialiter est impenetrabilis cum alia quantitate, diversa substantia non est impenetrabilis cum alia, neque cum aliis accidentibus quae distinguuntur. Maior patet in materia, et substantiis, quas simul penetrant, et quae sola substantia cum qualitatibus proximis. Potest etiam suaderi ex mysterio Eucharistiae; credimus enim substantiam panis ibi non esse, et tamen sensus capere in manentem quantitatem, nam accidentibus Eucharisticis inesse impenetrabilitas, de separatione signum distinctionis realis quod distinguitur quantitas a substantia.

Articulus unicus de divisione, et proprietatibus quantitatis.

Quantitas sufficienter dividitur in continuam, et discretam: continua dicitur, cuius partes copulantur aliquo termino communi, ut ligni: discreta est, cuius partes non copulantur, nec conveniunt termino aliquo, v.g. numerus lapidum. Circa quam divisionem est difficultas, an sit generis in species? In qua opinio valde recepta est apud Thomistas quantitatem discretam non esse veram speciem quantitatis, quia non est continua, neque numerus lapidum, et partes aliquam unionem illorum, dicunt enim unitatem aggregationis, sic quod non est in praedicamento collocabilis.

Quantitas continua dividitur in permanentem et successivam. Permanens est, cuius partes existunt simul ut partes ligni; successiva est, cuius partes non existunt simul, sed una post aliam, ut partes temporis. Quantitas continua permanens dividitur in lineam, superficiem, et corpus, quae verae et propriae sunt quantitatis permanentis species. Linea est, quae habet extensionem in longitudine, et partes eius copulantur puncto; superficies est, quae habet extensionem in longitudine, et latitudine, et partes eius copulantur lineis; corpus denique est quod habet extensionem in longitudine, latitudine, et profunditate, et eius partes copulantur superficie. Quantitas discreta etiam alia est permanens, et alia successiva: discreta permanens est, cuius partes non uniuntur, existunt tamen simul, ut numerus lapidum v.g. Discreta successiva est cuius partes non simul, sed successive existunt, ut oratio, quae constat ex syllabis successive prolatis.

Tandem recensentur quantitatis proprietates. Prima quod non habeat contrarium; secunda ratione cuius est propriissima et quantitatis, quia ab eodem subiecto mutuo se excludunt. Tertia proprietas est non suscipere magis, et minus in

eadẽ parte: quia quantitas non est capax gradus intensionis sicut qualitas, d[icitu]r tantum admittere augmentum per additionem extensivam partium: unde una linea non d[icitu]r magis linea quam alia. 3um, huius praedicamenti proprietas est esse equale, vel inequale, et mensurabile, vel inmensurabile: hae enim sunt proprietates ipsi quantitati; res enim non dicuntur equales, vel inequales, nisi ratione extensionis quantitativae, nempe longitudinis, profunditatis, et latitudinis.

Questio 3.a de qualitate tertio praedicamento.=

Qualitas d[icitu]r [illegible] ut notant omnes [illegible] 3 metaphysicae cap. 14. [illegible] differentia essentiae [illegible], [illegible] praedicatur in quale [illegible] quaecumque accidens, sive absolutum, sive relativum, quae [illegible] praedicatur in quale. 2º [illegible] accidens, qua quales esse d[icimu]r in ordine [illegible], et d[icitu]r [illegible] accidens absolutum, ratione cuius subiectum d[icitu]r magis, vel minus. [illegible] accidens est [illegible] intensibile et remissibile.

[illegible] definitionem [illegible] qui de qualitate agunt, ait esse [illegible], qua quales denominamur. [illegible] accidens absolutum [illegible] quantitate, et a relatione [illegible] intensibile et remissibile [illegible] qualitas [illegible]. [illegible] qualitatis [illegible] proprietates. [illegible] qualitate [illegible] quae praedicto [illegible] suscipere magis, et minus [illegible], nam [illegible] intensionalis. 3a [illegible] similitudine, [illegible] similitudine [illegible] qualitates redduntur similes, vel dissimiles.

[illegible] qualitatis [illegible] habitus et dispositio. Habitus est qualitas difficile mobilis a subiecto, [illegible] facilitans ad agendum, vel faciendum, ut qualitas virtutis, et qualitas [illegible]. Dispositio est qualitas facilitans subiectum ad agendum, vel faciendum, [illegible] facile mobilis [illegible] dicitur [illegible]: unde [illegible] accidentalis [illegible].

2a species est naturalis potentia, et impotentia naturalis, est qualitas indita a natura reddens subiectum agile ad agendum, vel patiendum. [illegible] quae [illegible] natura [illegible] impotentia [illegible] ut [illegible] ignis. [illegible] potentia est qualitas etiam indita a natura [illegible] ad agendum, vel patiendum, ut gravitas [illegible].

3a species [illegible] qualitas [illegible] et passibilis, quae [illegible] sensibilis [illegible] accidentis, [illegible] ut [illegible]. Passibilis vero est qualitas, quae [illegible] [illegible]: unde [illegible] accidentalis [illegible]

quali, quæ in subiectis sunt permanenter ... impossibiles qualitates.

Ad speciem figura, et forma. Figura est varia dispositio partium ratione quantitatis, sicuti facies v.g. dicitur longa, rotunda. Forma est idem ac figura, uniformis, et disformis dispositio partium ratione coloris etc. dictis pulchra, et deformis. Hæ species plenè spectant ad hoc predamentum, sed tamen et figura, rigorosè loquendo, spectant ad predamentum situs, et regulariter quantitatis, positiones, de genere quantitatis, sed intelligendum de figura positivè accepta, nam si privativè accip. spectat indirectè, ut situatione quandam magnitudinem quam tractationem positionem addit.

Questio 5.ª quid sit relatio predamentalis, et ab extremis ista dissquirit.

Antequam definitionem relationis hoc præd. predamenta constitutas tradamus, est sciendus, quod relatio in communi sumpta, ... qua unum respicit aliud. Dividitur in mentalem, et rationis. Rationis, quæ virtute alicuius potentiali ... extremum in unum cum fundamento, non est in illo. Realis, quæ resultat in extremo ex natura illorum, sive a natura independenter a intellectu, ut volunt aliqui v.g. similitudo inter duo alba. Ulterius relatio alia est secundum esse, et alia secundum dici. Secundum dici est illa, quæ revera est relata ad aliud, sive in re, sive secundum rationem. Secundum dici illa, quæ revera non est relata ad aliud, non tamen ex plat tamen nomine relativo: v.g. omnipotentia, quæ ex se est predicatum absolutum, denotat potentiam ad creaturas.

Item relatio alia est creata, increata alia. Creata est illa, qua creatura respicit propriam ... Increata illa, qua quælibet persona Divina ad aliam refertur. Relatio realis dividitur in predamentalem, et trancendentalem. Trancendentalis est, quæ convenit necessario fundamento, sive actu existat, sive non: v.g. virtus productiva in causa, quæ causæ convenit, sive actu producat, sive non; et dicitur trancendentalis, quia spectat ad illud predamentum, ad quod spectat fundamentum, cum quo identificatur. Predamentalis est, quæ non convenit necessario fundamento, sed accidentaliter, et tanquam requirit terminum existentem, quo posito ponitur, et ablato aufertur, fundamento permanente in sua entitate.

Relatio realis predamentalis dividitur a D. Sc. pluribus in locis, et præsertim in 3. dist. 1. q. 1. in intrinsecus advenientem, et extrinsecus, inter quas hæc versantur discrimina. Ista, quæ intrinsecus adveniens est, qua posito extremis quantumvis distantibus, ut similitudo inter duo alba, est intrin

Deus potest tribuere ejus substantiae relationem extrinsecus advenientem ita, ut aliquid ulterius requiratur. Haec sectio ad rationem intimam fundamenti, illi, ut a proximo, signa adhibemus.

Ad discrimen, quod tradit Suar. l. ficiorum, tertia lo. ad intrinsecus advenientem, non dari potentiam motricem, quae resultat ex positione entitatis fundamenti, illiq(ue) ad extrinsecus vero advenientem dari potentiam motricem, quia ubi v.g. potest adquirit actionem adipiscitur rata, sive vero a dentitate fundamenti, et termini, quae si nec sibi ponunt. Unde neque plus relatio ipsa fundamentalis, prout distinguitur a transcendentali, dependet a potentia termini ad constituenda generatione forma in se, et fundamentalis relativi. Relatio dependet intrinsecus adveniens, et extrinsecus descendit ad alia constituenda.

Relatio igitur fundamentalis dividitur in mutuam, et non mutuam. Mutua dicitur, quando datur simul ex utroque extremo, ita similitudo est relatio mutua, quia una est in albo a ad b, et alia in b ad a. Non mutua, quando solum in uno extremo est, ut est transcendentalis, relationis scientiae ad scibile. Mutua aliae aequiparantiae, quando utrumque eiusdem denominationis in utroque extremo, ut similitudo in albo a, et b; aliae disquiparantiae, nimirum, quando diversae denominationis, ut paternitas in patre, cui respondet filiatio in filio.

Relatio realis intrinsecus adveniens, quae est qualitas intima huius fundamenti: tandem realiter intrinsecus adveniens, cuius totius sunt esse ad alterius substantiam. Sonat ratio est capacitate ad aliquid. Ponit accidens reale, quod convenit ab absoluto, ponit intrinsecus adveniens, quod distinguitur a realitate fundamenti, sive realitate absoluta relatio a substantia, et qualitate entis absoluta. Tenendum, quod determinatione relationi in actu ne ferri, prout ut actualiter per positivitatem ut vertendi non vero prout determinatio realiter existentis, quae esse accidentia utilior ut esse creata: unde relatio adhuc in statu possibilitatis de, et ipsa actualiter referendi, nec quid sit in ea exercito, sive consentientiam, omnis possibilis, castigato.

Denique sciendum est, quod terminum extremi relationi appellatur fundamentum, et est illud, in quo res datur ratio fundam-

direktione relatarum: v.g. fundamentum similitudinis est in albo; ratio vero fundandi est albedo, sinitas in albedine: ex quo licet diversitas fundamentorum tria distinxerunt genera relativorum. Primi generis sunt, quae fundantur super unitatem et multitudinem, quae sunitas est innata ex parte relationis identitatis, sine qualitatis similitudinis, sine quantitatis equalitatis; uti ex parte multitudine nata est diversitas, sine qualitatis dissimilitudo, sine denique quantitatis inequalitas.

Secundi generis sunt relationes, quae fundantur super potentia activa, et passiva, ut relatio producentis ad productum, et producti ad producentem, seu in ratione actionis, et passionis, ut Paternitas, quae fundatur in substantia generantis, ut motus generativus actione: hae ergo genera sunt relationum mutuarum. Tertii vero generis relationum non mutuarum, et fundantur supra rationem mensurabilis ad propriam mensuram: huius modi est relatio scientiae ad scibile, et similitudinis ad [illegible].

Hoc supposito circa unicam distinctionis inter relationes, et eius extrema in magna est controversia inter Auctores. Omnis ipsa Thomistarum, et Scholasticorum a parte Nominales, et Jesuitarum ratione [illegible] distincta, et supra addita extremis, ne et fundamentis. Unde eis haec sola sit nostra Sententia: omnis relatio realis praedamentalis, sive intrinsecus, sive extrinsecus adveniens est realiter distincta ab extremis. Hanc probat D. S. pluribus in locis, et praecipue in 2. dist. 1. q. 5. rationibus quas ad ostendendum [illegible] et Paterni.

Probatur 1.° ratione: omnis denominatio realis intrinseca, et nova debet provenire ab aliqua forma reali intrinseca et nova; sed denominatio similis in albo a v.g. est denominatio intrinseca reali, et nova; ergo debet provenire a forma reali, intrinseca, et nova. Maior patet, quia omnis denominatio sequitur conditiones formae denominantis: unde si forma extrinseca, denominatio etiam erit extrinseca. Probatur minor: ante nunc erat albus a dissimilis, quia albus b quod se habet ex parte illius: est denominatio intrinseca, realis et nova. Patet consequentia, quia si esset tantum denominatio extrinseca in alio respondente intrinseca; de hoc aliqua albus denominatur similis est albedo; quia haec forma absoluta erat ad se, et ideo talis est ad aliud: ergo a forma aliqua relativa.

Probatur 2.° ratione: illa realiter distinguuntur, quorum unum potest minui, quin alterum minuatur. Sed unum potest augeri, quin augeatur alterum, ergo terminus, augeatur relatio, quin fundamentum augeatur, et minu-

[illegible] distincta. [illegible] fundamento [illegible] simili [illegible] fundamentum [illegible] intenditur.

[illegible] ratione [illegible] distinctionis [illegible] relatione [illegible] a extremo [illegible] separabilitas [illegible] manente fundamento [illegible] substantiae [illegible] relatione [illegible] separabilitas.

[illegible] modi [illegible] distincti [illegible] relatio [illegible] fundamento [illegible] extremi [illegible] relatione [illegible] modis.

Argumenta solvuntur.

Arg. 1. [illegible] productiva [illegible] relationis realis [illegible] productiva [illegible] relatio realis [illegible] separabilis [illegible] Deus [illegible] fundamento [illegible] actione [illegible] separabiles [illegible]

Resp. ad argumentum [illegible] Deus posset [illegible] actione [illegible] productionem [illegible] fundamenti [illegible] extremi [illegible]

et licet extrema sint priora ipsa relatione, eo quod haec necessario resultat, nullatenus potest impediri ejus existentia. &

Sicut licet materia, et forma unitae sint priora a parte rei, et ab ipsa realiter distincta tamen semel posita unione in materia, et forma nequit impediri resultantia; potest a Deo vero existentes ad alias extra fundamenta, cum non ita necessario resultent, et possit immediate tradi actiones propriae quae non petunt ita necessario exurgere, quod non possit earum existentia a Deo impediri.

Arg. 2. si relatio esset realiter distincta a fundamento, et termino sequeretur processus in infinitum; dari quod est inconveniens; quod est illud ex quo sequitur. Probatur minor: tunc illa relatio distinguitur a fundamento per aliam relationem, et illa alia per aliam, et sic usque in infinitum, ergo. 2. Probatur: si tales relationes darentur, sequeretur, quod ad productionem cujusvis rei totum universum mutaretur; quod est inconveniens. Probatur sequela: nam producto Petro resultant in illo, et in omnibus aliis relationes similitudinis, diversitatis, dissimilitudinis, ergo totum universum mutaretur, ergo. Patet minor; quia in omnibus aliis, quae in mundo essent, resultaret relatio ad Petrum.

Probatur 2. si darentur tales relationes tam ad terminum distinctae daretur infinitum in actu, saltem categorematicum; quod non admittimus: ergo illud, ex quo sequitur. Probatur minor: cum sint infinitae partes in continuo licet syncategorematice divisibiles in infinitum, tamen actu distinctae, quae non est distincta actu, nec in potentia divisibilis, daretur actu infinitae relationes: ergo daretur infinitum in actu.

Respondetur ad argumentum negando sequelam. Ad probationem respondetur Doctorem in 1. dist. 6. q. 2. in solutione ad 2um dicit: in relationibus dari statum, et quia relatio est ratio formalis referendi, non se per indiget alia relatione, ut referatur; unde ad cognoscendum quando datur relatio distincta, ut aliqua extrema referantur, est advertendum quando extrema relata possint esse sine tali relatione, si possint esse sine tali denominatione, ut indigent nova relatione debent referri; quia omnis denominatio nova, intrinseca, et realis indiget forma nova, et reali. Quando illa extrema nequeunt existere sine tali denominatione per se ipsa referuntur.

Patet exemplo: licet Pater v. g. ut referatur ad Filium indigeat relatione Paternitatis, quia potest esse sine tali denominatione, attamen ut Paternitas referatur ad Filiationem, quae est ejus fundamentum, se ipsa refertur; quia Paternitas nequit esse sine terminatione Patris; et licet tertio alterius Paternitatis indigeat relatione, ut assimiletur adhuc non sequitur talis processus, quia semper devenitur ad aliquas relationes quarum fundamenta non po-

sive est similis. Patet etiam in nominatis, quae petunt aliquid ex indigentia rationis, dicitur, sed quia requirunt magis respectum, eo quod ratio faciat invenire, hic etiam similitudo alteri indiget relatione. Dico quod quae ex se sunt in infinitum sunt, signum est vitandus progressus in infinitum; unde licet videatur sequi in aliquibus relationibus disparatis, parumque de illo curandum.

Ad 2m ex ratione relationum, ergo 3m. Igitur sic invenies, quod ad productionem unius rei in omnibus generibus debet relationes diversitatis, et similitudinis, immo etiam invenies, quod duae erunt totidem denominationes sine fine. Hoc et non sequitur, quod quodlibet agens immediate datur, et ratio quia actio agentis non attendit ad illas relationes, quia immediate eadem producendo, ut postea relationes resultent. Ratio 2a seipsam destruit; quia sine invenies, quod sunt infinitae praeter in infinitum, quomodo erit, quod de novo tot relationes?

Arg. 3o non sunt multiplicandae entitates sine necessitate; sed nulla necessitas ponendi relationes realiter ab extremis distinctas. Rx. Resp. quando neg. ratio, quia adest necessitas maxime ut duo alba similia denominarentur, ad hoc cum requiratur talis realis necessitas. Prob. ans. quia albedine in parietibus a, et b habet quod requirit ad illas denominationes. Prob. ans. posita albedine non distinctis subiectis dare similitudinem in qualitate, stante hac denominatione similiter. Prob. ans. similitudo juxta significationem quam unitatis in qualitate, similia enim dicuntur quorum qualitas est una.

Ratio: posito duabus quantitatibus unius palmaris, verbi gratia, et alterius bipalmaris non intellectualiter sine ipsis superaddita intelligit inaequalitas, sed diversitas in illis quantitatibus datur relatio distincta. Prob. ans. enim intelligit palmaris, et bipalmaris, et eo ipso ad hoc est inaequales intelligi independenter a re superaddita. Idem arguitur de identitate substantiae inter Petrum et Paulum, et de diversitate inter Petrum, et equum, qui sine re distincta dicuntur idem, et diversi.

Resp. ad argumentum disjunctum ultima neg. mm. similitudo fundaliter, sed formaliter est aliud, quam unitas in qualitate, recedunt. Ad subsumptum conc. Cum enim relationes nostra sint, et diversum que nec prae pararetur praedicata, quae ab eo propriam speciem non sumunt, ideo huic disjunctis terminis relativam ad eorum fundamentale ... et sic quando ratio, quod similitudo habet in extremo, quod habent unitatem in qualitate, non est intelligendum sic, tam similitudinem sit aliud, quam aequalitatem ipsius relationis, et tantum fundamentaliter quatenus unitas in qualitate est fundamento relationis si=

militudinis et ratio est quia nisi ille qualitates tantum tribuunt subiectis suis effectum formalem absolutum dealbandi v.g. nec eorum unum in ordine ad aliud tribuunt: unde ad hoc requiritur relatio similitudinis superaddita.

Ad 2.am ratione similitudinis, illas quantitates intellectus relatione inaequales fundamentaliter tantum, nec enim sunt ita, nec etiam praecise ex eo, quod una quantitas intelligatur palmaris, et alia bipalmaris, tantum intelliguntur quantitates in se absolute, unaquaeque cum propria sui dimensione. unde tantum fundamentaliter inaequales; quae libet enim in recto tantum dicit se ipsam cum propria sua dimensione; at vero quando intelliguntur inaequales per unicum se ipsam respicientia unius ad aliam, quae sit una similis una ad alia ordinans: unde requiritur relatio, quae sit ita ad illa quae dat absolute et ad se; praecisa relatione inaequalitatis, permanent illae quantitates similes in vi tantum fundandi relationem inaequalitatis, quae similitudo est relatio superaddita, ratione cuius illa fundamenta denominantur ut quod similia.

Arg. 2.o Si daretur relatio debet tenere a nostro distincta, esset accidens praedicamentale; dicitur potest esse: quod. Prob. min. Si ita esset, relatio diversitatis, qua se habent Petrus, et equus esset accidens praedicamentale; hoc nequit esse: quod. Prob. min. talis relatio denominaret Petrum diversum eo modo, quo dicitur diversus ab equo; dicitur relatio accidens nequit talis modo denominare: quod. Prob. min. Petrus est talis, est substantialiter diversus ab equo; dicitur relatio esset accidens denominaret Petrum, et equum substantialiter diversos: quod. Prob. min. nequit forma accidentalis praebere denominationem ipsam perfectionem, neque substantialem: quod.

Resp. distinguendo ultimum ant: nequit forma accidentalis entitative, quae denominative praebere denominationem substantialem, concedo ant: formalis entitative accidentalis, et denominative substantialis, quod ant et cons. Multoties enim formae sumunt denominationem ex natura terminorum, inter quos versantur; sicut unio licet sit entitative accidens denominat magis, et forma substantialis unitas, et accidens dicitur substantialis, sicut productio substantiae formae similitudinis relatio diversitatis versatur inter terminos substantiales, ipsas denominat substantialiter diversas.

Arg. 3.o Si ideo esset admittenda relatio realis a nostro distincta, quia denominatio nova similis v.g. in albo a, et albo b debet ita a nova forma provenire; dicitur talis denominatio non requirit formam novam: quod. Prob. min. sufficit ad talem denominationem, forma praecedens, adveniente per adhoc, quod res, quae denominatur producta, denominetur de novo, servata forma eadem cum sola connotatione, et ante habet, et similiter causa producens denominetur de novo.

servari: q.d. Con patetur poritate rationis, an vero ex omni missa Scholastarum a frantia actione productiva non distinguatur a servativa. Prob.: Deus dicitur de novo creator, et obtinet denominationem de novo creatoris, sive sine absque aliqua intrinseca, absolute ratione sue preexistentis in aeternitatem: quod denominatio nova requirit forma nova.

Resp.: ad argumentum resolutive, ut dicitur in responsione ad tertium. Ratio disparitatis est quia hoc, quod Scholastici hanc tenentes opinionem dicunt, quod denominationes hic producti, et conservati substantivum notative: quia illud portat in recto actionem ex vi sui significati, et obliquo dependentiam creaturae ad causam, pro ut in dependentia hoc, quod sit in ista, et illa instanti: unde ad denominationem producti, et conservati requirit forma nova; quae si est denominationis extrinseca, ipsamet actio productiva simpliciter perfecte pertinet, denominat conservans, sive notative talis est, denominat producens; ad denominationes, ad quas modo damus relationes secundum rationem, et intrinsece intrinsecis subditi denominari. Notatur quod hoc, et similia argumenta ad doctrinam supra nominati, traditae de distinctione trino notativi ac relativo.

Ad rationem resp. quod Deus denominatur creator, sive creator extrinsece per rationem dependentiae creaturae ad Deum; quia de novo incipit mutationis, nec per quem omnium relationum, et cuius sunt fundamenta; atque a Deo est absoluta, et non potest denominare pariter intrinsece similis alteri, nisi adveniat aliqua forma intrinseca relativa. Similiter denominatio intrinseca prout convenit in prima existenti in posse, et terra addebetur.

Arg. 2.º: relatio transcendens ad Deum propria ratione, ideo quod dicit manere in Divinis duo fundamenta proprie dicta substantiae, et relationes; quod hoc non potest esse, si relatio est forma realis ab extremis distincta: ergo. Prob. casu, quo relatio est forma realis ab extremis distincta essent in Deo duo realiter distincta; quod hoc ibi repugnat: ergo. Hoc argumentum est D. Fr. Ochas Principe Nominalium.

Resp.: absolute D. quando non quia nulla sunt in Deo fundamentalia proprie dicta et pariter in Deo. Ratio substantiae, et relationes, quae ibi reperiuntur sunt transcendentales, quae conveniunt in primo incidentalia sit, et in hoc antiqui dicunt in de eis fundamenta; et si necesse substantia ibi reperta sint in ratione fundamenti substantiae, nec relatio ipsius fundamenti. Dicuntur proprie reperiri, non quia sunt proprie in sinto. Et ratione formalis, ad quem magis secundum aliquo modo ibi, quam cetera fundamenta.

Quaestio 6 an una relatio possit supra aliam fundari?

Supposita reali distinctione relationis a fundamento, inter se maxime controvertunt Scotistae et Thomistae, an una relatio possit esse fundamentum alterius? Sensus q.tis est, an sicut unitas in qualitate fundat relationem similitudinis, ita unitas in relatione possit illam fundare, et diversitas fundare dissimilitudinem: unde eam quaerere, utrum sicut duae albedines dicuntur similes, sic relationes inter se fundatae, itaque Paternitates v.g. dicantur esse similes, et relationes similitudinis in ipsis Paternitatibus fundatae, et similiter eadem relatione diversitatis, ut est inter Paternitatem et Filiationem.

Circa hanc sic intellectam difficultatem 2plex versatur sententia. Negativa Thomistarum. 2a Scotistarum affirmativa cum D.e S.ti, ex quibus sit nostra 1a: una relatio potest esse fundamentum alterius. Est expressa D.is S.ti in 1. dist. 1. q. 2. § ad istam rationem, ubi ait: dicitur enim quod relatio fundatur super relationem, sicut proportionalitas super proportionem, et in 2. dist. 6. q. 10. adducta a D.r Thoma Euclide 5. geometricorum asserente proportionalitatem esse relationem seu similitudinem duarum proportionum: q.d. probat Rex D.s

Pᵃ 1ᵃ Ratione: [illegible]

[illegible]

[illegible]

Pᵃ 2ᵃ Ratione

[illegible] ita ut una relatio non possit esse fundamentum alterius, q. relatio tenuis debilissime entitatis, et hoc non obstat quo potest esse. Pa. neg. sit talis debilitas obstaret ... obstaret ad sustentandam illam, tamen illa consequentia ... dato enim quod non obstat: quod esse ... tat. Pa. neg. quia ... hic relatio sit debilis, ... sit fulcita proprio fundamento, ... tionis illius potest illam sustentare: q.d. Pa. ant.: in ipsa Thomistarum qualitates recipiunt ... in materia in quantitate, quae illas sustinet, in qua aeque ... sustentata. Iterum ... nissam datam debilior sit substantia, quam sustentat: q. debilitas non obstat ad sustentationem.

§. 6: an relatio realis possit fundari super aliam relationem?

R. [illegible] quaelibet relatio predicamentalium requirit [illegible] existentiam, quam resultantiam, dari substantiam [illegible] [illegible] quod [illegible] requirit [illegible] in fundamento resultantiae, quam [illegible] resultatio; [illegible] resultata [illegible] [illegible] relatione fundante: [illegible] resultatur.

[illegible] [illegible] resultantia, [illegible] requirit, quod fundamentum proximum, et [illegible] ratione proxima fundandi sit [illegible] in perfectione fundata [illegible] adhuc [illegible] [illegible] fundata [illegible] perfectio [illegible], [illegible] relatio fundans [illegible] [illegible] [illegible] pluries in relationibus [illegible] fundant [illegible] absoluta fundamenta proxima [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fundata [illegible] [illegible] [illegible] absolute [illegible] [illegible] [illegible] requirit, quod fundamentum proximum [illegible] perfectione cum suo fundato.

Argumenta solvuntur.

Arg. 1.º si una relatio posset super aliam fundari [illegible] fundamentum reducere [illegible] [illegible] assignatis [illegible] [illegible] quia non potest. R. [illegible] [illegible] reduceret [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad nullum. P. [illegible] fundamenta quae [illegible] assignat S. [illegible] cap. 15. [illegible] [illegible] [illegible] qualitate, substantia, et multiplicitas [illegible] relatione quantitas, nec qualitas, nec substantia: q. d.

Resp. [illegible] [illegible] probationis, quae reducit [illegible] substantia. Substantia [illegible] adducta [illegible] pro fundamento [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] qualitate cuiuslibet rei, [illegible] [illegible] relatio. Solutio est litteralis [illegible] in 2. dist. 6. q. 1.º [illegible] ubi ait: tamen alio modo accipiendo, in omni genere invenitur quid, accipiendo [illegible] [illegible] [illegible], et invenitur quale accipiendo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et invenitur quantum [illegible] [illegible] [illegible] omni genere invenitur simile, idem, et aequale. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] omni genere [illegible] [illegible] illa fundamenta a [illegible] assignata, q. d. substantia sumitur pro qualitate, qualitas, pro [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quantitas non [illegible] [illegible] quantitatem [illegible] [illegible] [illegible].

Arg. 2.º relatio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] relatione [illegible], quae [illegible]

fundare: q. nequit esse fundamentum alterius. Arg. 2. eo quod unio sit ratio fa-
ciendi unitiendi nequit fieri alia unione uniari, et q. actio est ratio faciendi producti producen-
di, nequit ipsa esse 5. sicut productio alia actione, et sic de omnibus
rationibus: ratio q. ad unionem rationem relatam ad alia: q. a similitudine relatio sit ratio
referendi, nequit fieri alia referri.

Resp. distinguendo maiorem: relatio est ratio referendi in eodem genere et linea, concedo maiorem: in omni genere et linea, nego maiorem.
Itaque relatio similitudinis solum est ratio formaliter referendi in linea assimilandi,
non in alia: quare ipsa paternitas sit ratio formalis referendi patrem ad filium,
si tamen comparetur ad aliam paternitatem, non est ratio referendi, sed potius quid relatum.
Per hoc solutio in probationem ex probata: et similiter de ratione in unione uniatur,
q. in linea uniendi est ratio formalis, tamen ex comparatione ad intra, relatio ad relationem pa-
ternitatis non est ratio formalis uniendi.

Adiungamus dicimus, q. quaelibet relatio possit
fundare unam relationem, fundare relationem similitudinis in qualibet genere, in quo ipsa non est ratio for-
malis, sicut etiam requiritur ad hoc ut alia actio hoc creatura, [illegible] quatenus ac-
tio est non de se talis actio, sed quatenus ab eo producitur, quo sensu huiusmodi rela-
tio similitudinis: unde per hoc illa, ad unam relationem formalem dat aliam, sed distinguo: in
illa linea, in qua est ratio formalis, nego: in alia, concedo.

Arg. 3. si una relatio aliam fundaret
daretur processus in infinitum, quod non est admittendum: ergo. Probo sequelam: nam dato, q. duae pa-
ternitates fundarent relationem similitudinis, et similiter, q. ipsae relationes simi-
litudinis se ipsas assimilarent, q. una respectu alterius in linea iam dicta praecedentium,
et q. sint relationes formales assimilandi iuxta praecedentem solutionem, tamen si
comparentur ad alias relationes dissimilitudinis, non erunt de paternitatibus fundaret,
et hae ad alias dissimilitudinis in infinitum, et sic processus vitandum.

Resp. locum non
habere quaestionem, sed sequi processum in infinitum, q. circa relationes rationis fundatas ad omnes
relationes: si tamen et ipsas reinnumerabiles sint in infinitum neque est inconveniens
q. devenientur extrema eo talia, ne gentium inconveniens,
q. devenitur in his relationes. — Resp. 2. adhuc admisso casu non esse aliquid in quo
sequitur ad processum; non esse devenientes ad aliquas relationes, quae sibi invicem

nequeat esse sine altera, et hinc (saltem) possibiliter, qua juxta regulam datam quando fundamentum nequit esse sine termino, non est superaddenda relatio.

Dices contra hanc regulam datam: si quando fundamentum nequit esse sine termino, non est superaddenda relatio, non in divinis non darentur relationes similitudinis, identitatis et aequalitatis; de hoc est contra D. Thom. in 1. dist. 31. q. unica, ubi asserit illas relationes esse reales: quod patet. Probatur sequela, quia fundamenta talium relationum in divinis non possunt existere sine termino; ergo quando fundamentum nequit esse sine termino, non est superaddenda relatio, juxta datam regulam: quod patet. Probatur minor: fundamenta, et terminus illarum relationum sunt Personae Divinae; de Personae Divinae nequeunt una sine alia existere: quod patet.

Dato 2o: si illa data regula valeret, sequeretur in divinis relationem spirationis activae; de hoc non potest dici: illa regula datur falsa. Probatur sequela, quia quando fundamentum non potest esse sine termino, non est danda relatio superaddita; sed fundamentum spirationis activae non potest esse sine termino: quod patet. Probatur minor: fundamentum spirationis activae est Pater et Filius, et terminus est Spiritus Sanctus; de Pater, et Filius nequeunt esse absque Spiritu Sancto: quod patet.

Respondetur ad 1am instantiam, concedendo majorem, negando minorem, quia relationes similitudinis, identitatis et aequalitatis in divinis non stabiliuntur ex eo quod in divinis spectatur [illegible], sed quia videntur personae secundum se esse similes, et aequales ad invicem, negando similitudinem talium, nec est contra D. Thom. Ad fundamentum in regula data, quod si fundamentum non possit esse sine termino, tunc relatio [illegible] secundum se [illegible], quae sunt transcendentales [illegible], et [illegible] relationum, concedendo; [illegible], quod sunt [illegible] reales.

Ad 2am instantiam respondetur, negando majorem, et distinguendo rationem: quando fundamentum non potest esse sine termino, non est danda relatio superaddita, si non adest specialis ratio oppositum convincens, concedo majorem; si adest, ut hic, nego majorem. Sed cum in praesenti regula data est, quod spiratio activa in Patre non potest esse [illegible], quia [illegible] non communicatur Spiritui Sancto; spiratio activa non communicatur, ne spiratio activa potest Patrem et tenere Filium, quia spiratio activa communicatur; sic in Patre, et Filio, quibus fundamentum spirationis activae non possit esse absque Spiritu Sancto admittenda est necessario spiratio activa distincta.

Arg. 2.º si una relatio posset fundari in alia, praecipue in divinis, darent plures relationes, quae tres sententiae ad personas; et hoc non est dicendum: ergo. Probatur maior: relatio Paternitatis posset fundare aliam relationem referentem ad Filiationem, et haec ad paternitatem: ergo. Probatur minor: tunc enim Paternitas posset fundare relationem diversitatis a Filiatione, et ista fundaret relationem diversitatis, tertia, a Paternitate: ergo.

Resp. negando sequelam et ad probationem negando antecedens, cuius probatione, iuxta nostram sententiam, Divinae Paternitas et Filiatio sint relationes mutuae, consequenter simul natura, ita ut una non possit sine alia existere, videlicet Paternitas diversa sit a Filiatione, hoc non est per aliam relationem distinctam, sed per se ipsam identificatam; sicut neque nos multiplicantes relationes, distinctas et indistinctas admittimus in illis creaturis, quibus accidentaliter spectant, et tamen in illa, quorum unum non potest existere sine alio, ita ut illa intelligitur in ratione una relatione posse aliter constitui; hoc enim intelligendum est tantum de relationibus accidentalibus spectantibus, sive ratione aliqua sint aliqua relatione quae est existere.

Arg. 3.º si una relatio posset fundare aliam, fundare sequeretur in infinitum, ut per ... sequeretur, quod in quolibet ente reperirentur perfectiones simpliciter simplices, et hoc non: ergo. Probatur sequela: tunc illae relationes utpote praedicamentales quaelibet esset, ostante hoc darentur perfectiones infinitae in quolibet ente creato: ergo. Patet minor, neque enim ... perfectiones simpliciter simplices.

Resp. ad argumentum dicendo quod relatio ea praecisione relationum non dicit aliquam perfectionem; alias relationes in divinis dicerent perfectiones, ad D.rum et Scotum, et fundaret in Patre aliqua perfectio, quae non est in Filio: unde illae relationes solum dicerent perfectiones, quas ipse suspenderet per rationem entium, et perfectiones ex ratione entis, quod distinctum in quo ... in universum, quod etiam in distinctis ... et ..., quare quaelibet ..., et sequitur aliquid ... etc.

Quaestio 4. utrum relatio terminetur ad absolutum, vel ad respectivum.

Sententia prima ... quae fundatur in ... ad aliud extremum, ... scilicet ... absolute, quae habet ... relationem, quae fundatur ... V. g. relatio Paternitatis, quae ... absoluta ..., Filius ... ad Filium ... Filiationem, ... refertur ad Patrem: unde ... absoluto intelligitur ... relatione ... dici, ... relatione ..., in qua ... quae habent ... extremitatem.

[illegible] absoluta, quae tamen [illegible] in ordine [illegible] relatione sunt [illegible] [illegible]. Deinde [illegible] quod [illegible] [illegible] omnibus communis, quae [illegible] [illegible] aliquam relativam [illegible], [illegible] absolutum, quidquid dicant [illegible], loquimur de relationibus [illegible], de quibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] relatio.

Circa hanc [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] relationis [illegible] absolutum. Ita Schola [illegible] D. S. [illegible] relationem [illegible] relatione, in creatura [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] defendunt, ut aliqui [illegible] dicant, relationem [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] tamen [illegible] aliquantum [illegible] [illegible] Palanco.

[illegible] omnium [illegible] [illegible] relativum, [illegible] D. [illegible] in [illegible] [illegible] dist. 3. q. 2. [illegible] [illegible] [illegible] absolutum, [illegible] relationi, [illegible] [illegible] relatio, [illegible] [illegible]. [illegible] prosequitur [illegible] hoc etiam [illegible] omnia relativa, [illegible] relativum [illegible] [illegible] relativum, [illegible] D. S. [illegible]

[illegible] ad illud [illegible] relatio, [illegible] [illegible] quodlibet [illegible] possibile, [illegible] possibile [illegible] [illegible] possibile [illegible] relatione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] absolutum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] absoluta [illegible] [illegible] [illegible] Paternitas [illegible] relatione [illegible] [illegible] relatio [illegible] [illegible] absoluta, quae possit [illegible] [illegible] absolutam.

[illegible] ad illud [illegible] relatio, [illegible] fundamentum, [illegible] fundamentum relationis, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cujus relationis [illegible] fundamentum [illegible] [illegible] ad illud [illegible] similitudo, cujus paries albus [illegible] paries [illegible] in [illegible] altera relationi, [illegible] paries albo [illegible] paries albus [illegible] paries albus, [illegible] relationi.

[illegible] ad illud [illegible] relatio, [illegible] [illegible] relationis, [illegible] [illegible] fundamenti [illegible] [illegible] fundamenti [illegible] [illegible] distinctione [illegible] [illegible] distinctione relativa [illegible]

illa ad terminationem relationis, qua hoc est ignotum, quod eadem sit a cognoscente, ut forma eadem sit in utroque extremo, et eadem est relatio ad utrumque terminum specifica. relao.

Prob. 3. ratione:

... relatio transcendentalis ad respectivum relativum non est talis mutua, et hoc est contra torrentem thomisticum: quia transcendentalis ad absolutum. Prob. sequela: quia filiatio, v.g. est ratio transcendentalis ad paternitatem, et est necessario requisitum ut paternitas existeret; et hoc totum non est simultaneum. Prob. prima pars: quia relatio praedicamentalis prae requirit fundamentum, et terminum ad sui existentiam. Prob. minor: quia ad existentiam paternitatis requiritur quod filiatio praecedat, prius in natura filiatio, quam paternitas; transcendentalis ratione, nisi, quia conditio necessaria ad existentiam relationis: quia filiatio conditio necessaria, ut paternitas resultet non erunt simultanea.

Prob. 4. ratione: relatio non mutua transcendentalis ad absolutum: quia est non mutua. Prob. cons.: eodem modo dicitur relatio mutua, ut terminus fundamentum ad terminum, ac relatio non mutua: quia sicut transcendentalis ad absolutum, et illa. Prob. ans. quia relatio non mutua non convenit ea parte ratione relationis, quia alias omnino essendo, terminus ex hoc quod sit praedicamentalis, sed ex capacitate ad fundandum, terminus et capite: quia in transcendentalibus, quae fundamentum: quia patrum relatio transcendentalis ad entitatem absolutam, quae relatio fundata.

Argumenta occurrunt.

Arg. 1. si transcendentalis ad absolutum, relativum non diceret ordinem ad terminum, et hoc est contra: ergo. Prob. ma.: relativa dicere ordinem ad terminum, ita ut quae, qua quod sit terminus est Pater Joannis, Joannes filius terminus erit, et hoc est terminus, sic de absolutum fundamentum, ita et relativa ad relationem: ergo. Prob. ... adhuc terminus paternitas, ad quam refertur propter fundamentum, fundamentum, scilicet substantia Patris ad filium, ut et filium, et filium, quod in recto filiationis: quia ad filiationem paternitas. Prob. minor: relatio paternitatis refertur substantia Patris ad filium, non est fundamentum relationis aequiparantiae; et hoc est ad filium ut filius est: ergo.

Resp. ad argumentum: quia conversio aliud enim quod est dicere ordinem ad terminum, et aliud ad relativum terminum; nam sicut evidens est quod tendit ad relativum: unde conversio non est ex relativis mutua relatione ratione, sicut relatio creatoris in Deo ad creaturam, quae relatio rationis, et relatio creaturae ad Deum realis, et dicunt ordinem ad terminum=

ita, q. si ad creaturam ad creatorem, et e contra ad Creatorem q. ad creaturam: videtur notare aequitatem existentias solum statim hoc, q. si Petrus e Pater Ioannis, Ioannes sit filius Petri, q. dominus sit in me statu et potentia, sicut ad absolutum.

Ad quaestionem dicendum: dari rel. fundamentum ad relationem ut fundamentalis status, q. domini ad relationem fundamentaliter [illegible], Paternitas refertur Patre ad filium, ut filius refertur in praedicatione filiationis, q. non tenetur producta a Patre, secundo: Vere igitur q. relatio ad [illegible] refert fundamentum, dare [illegible] Paterni [illegible] ex substantia Patris ad substantiam absolutam, [illegible] q. recipit ab ipso Patre, ideo tantum ad absolutum, filius non vero ad relationem [illegible] parentis, quae est filiatio ad Patrem, quia hoc potius refert [illegible] filius Patris, quam [illegible] Patrum.

[illegible] dicendum [illegible]

[illegible]

ex [illegible] [illegible]

[illegible] dicendum [illegible]

[illegible]

[illegible] dominii ex [illegible] speciali [illegible] dominii [illegible]
[illegible]

Resp. 2 in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] domini [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Resp. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Arg. [illegible] rela-
[illegible] relatione
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
relativa debent [illegible]
[illegible] relationes divinae [illegible]
[illegible]
[illegible]

Resp. [illegible]
dom. [illegible] execucion [illegible]
[illegible] relatio [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

Propositionibus ... relationes ... [illegible]

[illegible]

Arg. 1º. si relatio trahit ad aliquid ... relativa essent simul natura, et hoc est contra ... tunc Paternitas intelligeretur prius natura ad substantiam filij, quae est prior filiatione, quae essent simul natura, quia relativa dicuntur simul natura quoad esse, et quoad cognosci, et tunc esset, et cognosceretur Paternitas, non posset dependere a filiatione, quae erant simul natura.

Resp. ad primam concedo sequelam, et ad probationem concedo antecedens, quia licet Paternitas trahat substantiam filij, quae est prior filiatione, non prius intelligitur pullulare, quam filiatio, quia posita substantia Patris, et substantia filij, quae sunt extremitates priores relationibus, in eodem instanti naturae resultat utraque relatio, et sic sunt simul natura. Unde potius ex contraria opinione sequeretur, quod si Paternitas traheret ad filiationem, cum tamquam ad terminum debeat esse prior relatione, quia praerequiritur ad suam existentiam, prius debebat existere filiatio tamquam terminus, ut resultaret Paternitas.

patet ad satisfactionem.

Arg. 2º. Relationes mutuæ fundant relationem [illegible] tam mutuæ, ergo sunt etc. R. [illegible] relationes solum in hoc possunt [illegible] mutuæ [illegible] relationem, et non mutuæ [illegible]. Resp. [illegible] probationi. Licet enim relationem mutuæ [illegible] respectivum, adhuc tamen mutuæ [illegible] [illegible] distinctionem provenit [illegible] relationem, alterum [illegible] [illegible] quod relationem mutuæ fundenti [illegible] relationem [illegible] ad fundamentum alterius relationi, [illegible] invenit.

Arg. 3º. [illegible] relationi debet relatio: [illegible] relationes [illegible] respectivum. [illegible] debet [illegible] prædicamenti, ac [illegible] [illegible] substantiæ [illegible] substantiæ etc. Resp. [illegible] debet [illegible] prædicamenti, [illegible] reductive [illegible]. [illegible] ad prædicamentum [illegible] hoc [illegible] reductive, ut patet in [illegible] [illegible] relationi [illegible] reductive [illegible] ad fundamentum relationi, [illegible] [illegible] relatio [illegible] definitio relationis sit [illegible] additamentum.

Quæstio 6. an multiplicatis numero terminis multiplicentur relationes.

Notat ante resolutionem [illegible] in [illegible] numero [illegible] [illegible] difficultatem de multiplicitate specificationum, [illegible] omnes [illegible] multiplicantur [illegible] specificatur multiplicantur [illegible] relationes: [illegible] de multiplicitate numerica [illegible]. [illegible] [illegible] inadequationi, [illegible] adequationi [illegible] inadequationi quorumquibus [illegible] [illegible] v.g. in [illegible] [illegible] sufficiat ad [illegible].

Notabis [illegible] sufficit ad relationem [illegible] [illegible] sufficit ad [illegible] [illegible] dentitati, [illegible]. Deinde,

et similib. expresse, q. an Pater q. habens plures filios, et aliquis habens plura alba, sive similitudinem dicatur ratione cujuslibet distinctam numerositatem, loquendo de his proximis numeris. Circa hanc difficultatem sustinent partem negativam; Schotus et consequenter Dnus. S. in 1. sent. q. 2. et in 3. dist. 8. q. unica et quolibet 10, asserentes multiplicationem relationum ad terminorum multiplicationem.

Cujus ubi littera adeo ad multiplicationem numericam terminorum adequatorum multiplicant numero relaciones. Pr. contra ratione: diz posito filio Patris q. producitur, licet incipit Pater habere novam denominationem; per novam formam relativam; q. ad multiplicationem numericam terminorum multiplicantur numero relationes. Pr. ratio: q. deus terminata novam denominationem habet per novam formam relativam; q. forma Paternitatis Petri respectu ad 2um filium, hoc non potest esse: q. per novam formam.

Ad 1. conclusio contra arguitur. Pr. ny. denominatio Patris r. alicujus filii nequit provenire ab ipsa lucentate Patris, de forma nova; q. similiter denominatio a 2. filio. Pr. con. idem denominatio rei utique nequit provenire ab ipsa lucentate Patris; q. entas Paternitas et aequo potest ab se tali denominatione. Ubi ex relatio tertia paternitatis forma potest ab se denominatione ad 2um filium: q. si ita denominatione provenit forma nova, etiam 2a.

Pr. 1a ratione: tamen relatio solum potest reportare fundamentum ad suum terminum adequatum; ita paternitas, et ita similitudo habens pro terminis adequatis suis filiis, et suum simile: q. solum ad istos possit trahi. Pr. ny. nequit dari relatio fundamentalis, qualis Paternitas, et similitudo sine suo termino adequato; d. Paternitatis dator per sola productione sui filii: (dicitur idem de similitudine) q. q. a. fuit filius et justus ad equationem. Pr. m: ne quid dari relatio sine eo, a quo necessario dependent, d. relatio fundamentalis necessario dependet a suo adequato existente: q. ab isto illo nequit dari.

Nulla deglar relatio sufficiens ad omnes filios, q. terminata ad omnem illorum existencial, res poneret reinen, d. hoc nequit dici juxta doctrinam nostram, q. relationes distinctas ab extremis: q. su sufficit. Pr. ny. si hoc est

sustinere; similiter potest dici generari fundamentum sed sic generabitur, et denominari per solam talem coexistentiam, et sequentem quod meum necessario ad relationem a statu mere distincto, quod hoc non admittunt sed sequentem doctrinam de extensione relationis est admittenda.

Probatur 2°. Talis extensio in novum modum esse debet ad terminum relationem, in illa Sibi: quod sicut ut praedictorum non est repugnantissimo distincte quibus fundamentum de novo terminos referat, si ante se fugabunt distincte numero relationes, quo movetur tale movens modo sint rationes, et tales respicientes causant novas relationes, quod est intentum. Si Iudicant, redditur argumentum factum in talem rationem, nam per quod sicut speculatio tantum spectat coexistentiam tali, ita fundamentum per solam coexistentiam terminum referat relatione superaddita, quod donec tum ipse, nec nos concedimus.

Si (?) dicunt quod Paternitas dependet a termino filio, et adveniente 2° absoluta alia Paternitas ad terminum et secunda termini, et sic de ceteris: contra; quia tunc 2a Paternitas esset diversa specie, et rationis de hoc non potest esse [illegible] responsio. Patet minor, quia talia de pluralitate et talia de termino sine dubio sunt diversae rationis. Probatur minor: non potest dari diversitas specifica relationum quae habent unitatem specificam fundamenti et fundamentum, et terminum cujus est habet paternitati (cum per primum filio substantiali genitam) [illegible] specie: quod non possunt relationes diversae rationis.

Probatur 3° [illegible] relationes sunt non reales sufficere ad plures relationes ejusdem rationis simul natura; de hoc contra Peripateticos: quod non sufficit. Probatur minor: Pater in relatione 2i filii de Paterni et 2us filium non sunt simul natura: quod tenet minor. Probatur minor: Pater non est Pater, istius sed per solam Paternitatem; de hoc non est simul natura cum filiatione illius primi, quia non sunt simul natura. Probatur minor: talis Paternitas per primum filiationem non est solum natura determinati multi temporis, quae in individualis sunt posteriores non sunt simul natura [illegible] naturata.

Item: eadem relatio non mutatur etiam tendere ad hoc etiam renuunt Peripatetici: quia mutatur ——————————m

ai multiplati numero, ac si multiplicent numero relationes? 15 A

ciplant. Prob. ma. quoniam in eodem albo etc. 2.or relationes, quia ponitur, tunc ca- sus, si remitteret, tolleret, saltem amitteret simili, ut 2.as, et si quis in- tensiore gradu in albedine duo alia in albo, tunc ab eis ori[illegible] s in albedine 2.ae, jam tres erunt similitudines, ut quivis; ergo similitudo est in eadem numero juxta testes qui intenderet. Modo sic declarati pote jus tris remaneant minus; quare hoc sequatur, dicendum est, quod multiplicatis numero tamen multi- plicant numero relationes.

Argumentis solutiones parant.

Arg. 2.o si multiplicant numero relat. tamen non multiplicatis nume- rica tertiis, modo subtracta solum accidentia solum numero distinctis, ad hoc si tollere, quod etc. Prob. 1. unitas numerica accidentis sumitur a ceu subjectis te- nens; ergo multiplicatis subjectis multiplicant et ipsi et ad multiplica- tionem relationis, quod etc. Prob. ans, multiplicatis, non sequitur multiplicari fundamenta, ergo multiplicatio fundamenti non est necessaria ad multiplicationem relationis, quod etc.

Resp. ad argumentum sanando, si etiam probati- tioni. Minor 1. quod accidens individuatur a subjecto, et sic equaliter subst. statue potentia solum multiplicitas numerica accidentis, si ne quia, specifica, quia- ndo quod habet accidens tribuit distinctionem suis specifice, ut distinctis sunt fun- dam. Patet hoc in intuitu, nam ut noscente plures absolute solum numero distinc- ta ratio, ut plures actiones, tunc habet plures actiones, quarum quaelibet habet accidens solum numero distincte, quia ratio unitatis, et si qualibet relatio distincta effectus tribuat. V.g. Paternitas denominat Patrem ratione filij Lazari, sicut quaelibet intellectio denominat intelligentem intelligentia distinctio obiti, inde sequitur inveniens.

Ad probationem ergo
ansiemus. probationi, quod sicut ista maior distinctionem est distinctas re- lationes, sic et fundamentum potest fundare, quando tales sunt distinc- ti. Etiam si juxta aliquos Scholasticos ponendo multiplicant et ad specificationem multiplicant fundamentum proxima [illegible]

in termino relationis, et si sit possibile, si possibile multiplicari fundamentum adhuc stante multiplicitate relationis.

Arg. 2.º si multiplicato numero [illegible] multiplicarentur relationes multiplicare etiam paternitates in patre habente plures filios; sed hoc est [illegible] ergo. Probatur ma. quia si multiplicarentur paternitates in patre habente plures filios in [illegible], et plures patres, sed hoc [illegible]; probatur mi. multiplicatis abstractis multiplicantur concreta, sicut [illegible] [illegible] dari in patre habente plures paternitates multiplicatas abstractas. ergo.

Resp. [illegible] est [illegible] sequentem. 1. quia ad multiplicationem relationum accidentalium non sufficit multiplicitas [illegible], sed requiritur multiplicitas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] species accidentalis. [illegible] multiplicant species accidentales [illegible]: quia quando numero multiplicantur in [illegible] plures [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quantitatis, qualitatis [illegible], et accidentia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quando multiplicantur numero relationes.

Arg. 3.º relatio filiationis [illegible] numero [illegible] potest [illegible] numerice distincta. ergo. Probatur ans. relatio filiationis una numero potest tendere ad patrem et matrem [illegible] distinctis numerice distinctis. ergo. Patet mi. [illegible] multiplicandi [illegible] relationes. Resp. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] distincta relatione [illegible] [illegible], et hoc necessario debent [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et ma[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] generationis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] patre et ma[illegible] remanente tamen filius [illegible] relationes [illegible] [illegible].

Arg. 4.º quando plures [illegible] uni[illegible] [illegible] communicantur relatio paternitatis: quia quando [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fundamentum proximum paternitatis [illegible] [illegible] relatio. Probatur ans. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] generativa patrum, [illegible] operativa [illegible] fundamentum proximum paternitatis. ergo.

Resp. ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] relatio in patre [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] actionem illos producat, et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sit fundamentum proximum paternitatis [illegible] [illegible] [illegible] dispositiones [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]

relatio actio, et quin illa fundaret relatio (cum de facto fundatur in substantia Patris proportione generativa) a fortiori non erit, nam idem fundamentum potest fundare plures relationes, saltem in diversis.

Arg. 5°. Pater v.g. non habet respectu unius filii tot Paternitates quot multiplicatis. Probatur: si Pater haberet respectu filii tot Paternitates haberet, idem effectus fieret a pluribus causis, et hoc implicat: ergo. Probatur minor: si Pater v.g. haberet respectu filii tot Paternitates haberet, procederet ut videtur v.g. hic Pater fieret a pluribus Paternitatibus, et hoc esset [illegible] numero et singulare: ergo. Respondeo negando antecedens cum sua probatione, quia necesse est quod hoc esset multiplicaretur, quod [illegible] posito quod [illegible], quia licet ponantur unica Paternitate pro pluribus filiis, tamen esset cum pluribus terminis multiplicaretur.

Arg. 6. eadem numero relatio potest ad diversos terminos extendi: ergo. Probatur antecedens: eadem numero potentia [illegible] extendi ad plures actus, et obiecta, et eadem numero materia ad plures formas: ergo. Instatur 1°: eadem quantitas propria sui extensione sine aliqua additione potest respicere plures terminos, similiter eadem anima [illegible] sola sui extensione informat partes corporis adquisitas per nutritionem: ergo. Instatur 2°: quamvis unus filius sit terminus adequatus sufficiens [illegible] paternitatis, non tamen adequatus extensioni et perfectioni illius: ergo. Probatur antecedens: quamvis in Deo [illegible] sit terminus adequatus sufficientiae [illegible], quia illa sola existente existeret, tamen non est terminus adequatus extensioni illius: ergo.

Respondeo ad argumentum negando antecedens, et nego paritatibus [illegible] causa. Disparitas est, quod termini in paritatibus assignatis sint inadequati [illegible] illarum propter [illegible] talitatis, hi autem sint termini adequati, nam quilibet illorum sufficit ad existentiam relationis, et unus sine alio existere potest: unde non valet inferre, quod relatio ad plura specie diversa extendatur eo quod potentia et materia extendatur ad illa, sicut non valet inferre, quod si potentia et materia extendantur ad plura numero diversa, ergo relatio debeat extendi.

Ad instantiam quod ad primum, quia paritates non [illegible], occupatione enim nova loci in quantitate per distinctos terminos dependens sitas, sicut alia [illegible] diversas rationes in [illegible] diversas partes corporis: unde sicut multiplicantur relationes in quantitate et materia, ita in Patre. Ad 2am instantiam quod dicitur, quia licet filius est terminus adequatus sufficientiae et extensioni relationis paternitatis, quia cum [illegible] fundetur per productionem generativam, sicut [illegible] filius est terminus adequatus [illegible] productionis, ita et terminus [illegible] 2p. Ad probationem antecedentis [illegible] paritate ex [illegible] [illegible], quia licet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] extensione [illegible] extensi=

ad eque, et Leone, non tamen eadem entitas numero, dataque similitudine specie. Sic etiam Paternitas specifica, qua Pater ad filium refertur, est fundamentum relationis ad Leonem, non tamen eadem numero, data

Quaestio IX a quo specificetur relatio?

Pro recta resolutione huius difficultatis advertendum, quod duplex est specificatio intrinseca una extrinseca alia. Ad hanc intelligendam ... nunc ... in ... extrinseca ... sumitur ab aliquo extrinseco constituente regentativo; de qua intrinseca specificatio est multiplex, nobis ... distinctionem ab aliquibus extrinsecis, et de isto hoc ... labore; quod ex ... fundamentum, quod ... relatione, ut ... manet ... nullius hic specificativum intrinsecum.

Advertendum ... quod fundamentum et terminus relationis ... sunt materialiter seu remote, ... seu proxime. Hic ... de illis prout ... fundandi. ... notandum, quod quando dicimus specificationem relationis sumi a fundamento, ... intelligitur ... ita ut ad distinctionem et identitatem relationis ... variatio, ... variatio ... sufficiat variatio fundamenti, ita ut variatur species relationis.

notatione ... specificatio relationum sumitur a fundamento, quatenus quidem remoto ... et a parte fundamenti. Resolutio quod ad extremum ... q. 1. ... ubi ait: quod ... inter duo extrema, ideo sicut tollere ... ita tollere illud, cuius est ... et ... et destruere relationem ...

... ratione:
ab eo sumitur specificatio relationis, ex cuius variatione variatur relatio, duo ... fundamento, quatenus relatio variatur specificatione relationis. ... ratio ... ut ... quae ... in diversitate fundamen ... fundamenti, quod variato fundamento ... distinctione ... universalibus ... diversae relationes, de quando ... proxime ... ratione ... relatio, quae ... a ... fundamento, quae a quo sumitur specificatio relationis.

... relatio sumit specificationem a fundamento, et ... proximo non remoto: ab eo, quod ... differens ... illa

relationem requisit sumi dicta a specificans relationem, de fundamento, seu tam remoto, seu maxime proximo plures sint in dicto fundamento stabile relatione in specie: quod ab illis sit proxime fundamento specificat relatio. P.ᵒ prob.: supposito fundamento remoto fundari posse distinctas relationes, et adducendo remoto distinctas relationes positivas [illegible]. P.ᵃ ant.: idem albus potest fundari relationem similitudinis ad aliud album, et dissimilitudinis ad nigrum, et idem albus potest habere similitudinem alterius albi, et dissimilitudinem alicuius nigri, ad quod [illegible] dissimilitudo, et dissimilitudo est relatio specie distincta: quod supposito fundamento remoto, et consequenter specificatio relationis sumitur a fundamento, et [illegible] seu proxime supposito.

Argumenta solvuntur.

Arg. 1.ᵘᵐ: relatio debet accipere suam specificationem a solo fundamento: ergo. P.ᵃ ant.: relatio accipit a solo fundamento, ideo ipsa ab illo solo debet specificari: ergo. [illegible] gratia relationis [illegible] positione a fundamento resultat relatio. P.ᵒ prob.: [illegible] et consequenter relatio a solo fundamento accipit ab ipso solo specificari.

Resp. [illegible] probationem,

adeo [illegible] probationem dis[illegible] esse [illegible] [illegible] et consequenter [illegible] [illegible] [illegible] ab ipso [illegible] ad quod ordinatur talis esse, sed [illegible] ergo [illegible]. Itaque omne [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] a quo [illegible] specifica [illegible] et [illegible] et hoc modo fundamentum non [illegible] relationi; quod [illegible] aliquo [illegible] [illegible] relationi.

[illegible] ante [illegible] [illegible] sufficienti [illegible] ab ipso [illegible] aliquando ab eodem [illegible] relationem resultare, debet [illegible] ad quem necessario [illegible] relationi [illegible] licet [illegible] relationes [illegible] ab ipso specificetur [illegible] simul [illegible] actibus specificati ab obiecto [illegible] relationem.

Arg. 2.ᵘᵐ: relatio debet accipere suam specificationem a solo termino: ergo. P.ᵃ ant.: totum esse relationis est ad terminum: ergo. [illegible] quod totum esse relationis est ad aliud [illegible] ab eo specificatur alicuius entitatis, ad quod est totum suum esse, totum esse entitatis relationis est ad terminum: ergo ab ipso solo specificatur. Resp. [illegible] probationem [illegible] ab eo solo specificatur ad quod est totum esse, quando ab eo [illegible] a quo accipit esse, sed dom. [illegible] ergo [illegible].

Sicut enim [illegible] specificat relationes, a quo accipit esse [illegible] ad quem est totum suum esse, ita specificatur [illegible] ad quem est totum suum esse, [illegible] a funda-

mento, a quo accipit talem, ut ratio manifesta est, nam si ut talis relatio [illegible] hoc est [illegible] fundamentum sit ratio, fundamentum ad quod tamen talis accipit a fundamento, a quo quamvis ce[illegible] ratio, specificatione [illegible], et ideo quando specificatur, id quod est [illegible], quando sit a fundamento, a quo accipit talem.

Arg. 1º specificatio relationis sumitur a fundamento: ergo. Probatur, licet fundamenta specifice distinguantur, non distinguuntur relationes specie: ergo non sumitur a fundamento. Probatur antecedens: similitudo in albo et in [illegible] ratione, dissimilitudo in duobus [illegible] albedo et nigre[do], quorum fundamenta talia relationes distinguunt specie: ergo. Resp. [illegible] ratio probationis et ad probationem relationes [illegible] distinguuntur albedo et nigredo, sunt fundamenta remota, [illegible] proxima [illegible].

Itaque relatio similitudinis in fundamento in materia [illegible] in qualitatibus illorum et non in qualitatibus [illegible] species, in quibus dissimilantur, hoc est in tanta qualitate, sic proportio [illegible] eiusdem rationis, ut illa quae [illegible] et decenaria, et [illegible] fundata in materia diversae speciei eiusdem rationis, quia rationes proxime fundandi eiusdem rationis sunt in omnibus.

Item [illegible] quod illae relationes fundentur in qualitatibus identificatis [illegible] diversis, adhuc illae qualitates in ratione fundandi sunt eiusdem rationis, quia bene possunt [illegible] speciei habere aliquam proportionem similem, sicut flexibilitas [illegible] aqua, vino, et ceteris liquoribus et [illegible]. Aliqui dicunt, quod illae relationes non sunt eiusdem speciei infimae, sed subalternae, [illegible] solutio vera et certior.

Arg. 2º si relatio specificaretur a fundamento, stante identitate fundamenti non staret diversitas relationum; sed stante identitate fundamenti stat relatio in diversitate: ergo. Probatur minor: stante identitate albedinis in uno albo datur relatio similitudinis ad aliud album, et dissimilitudinis ad nigrum, quae dissimilitudo et similitudo sunt distinctae: ergo. Idem argumentum fit ex parte termini ponendo quod illud album habet relationem similitudinis ad alterum et dissimilitudinis ad nigrum: ex quo eadem identitate [illegible] stat diversitas relationum.

Resp. distinguendo minorem: stante identitate fundamenti proximi et [illegible] stare diversitas relationum, concedo minorem: fundamenti remoti, [illegible] gradus, et distinctarum [illegible] eadem [illegible]. Albedo enim tantum est fundamentum remotum relationum similitudinis et dissimilitudinis; fundamenta vero proxima sunt unitas cum alio albo et multitudo qualitatum cum nigro, quae [illegible] sunt [illegible] speciei distincta, et sic non est [illegible] de diversitate ex parte fundamenti proximi, quae ex parte termini, quae sufficit ad diversitatem relationum, quamquam sit idem in unitate fundamenti remoti. Similiter proportione servata dicendum; nam unica albedo habet [illegible] rationem [illegible], nec plus unitatis in qualitate cum alio albo, et multitudinis in qualitate cum nigro.

Articulus unicus de proprietatibus relationis.

Restat nunc dicamus de proprietatibus relationum, quas investigat in hoc capite. Prima est habere contrarium, sic relatio, et hoc convenit multis; libera relatio contraria, ut similitudo dissimilitudini, et hoc tantum competit relativis dispositionis. Secunda suscipere magis et minus, et istam convenit quibusdam relationibus a fundamenti. Tertia dici ad convertentiam, quod si Petrus sit Pater Pauli, Paulus sit filius Petri. Quarta quod sint simul natura, id est, quod una non sit prior alia, et una ab altera non dependeat tamquam a causa. Quinta quod sint simul cognitione, et est quod si una relativa cognoscitur, et alia debet cognosci, saltem tamquam connotatum. Has proprietates fusius apud Auctores in extensione videre.

Quaestio ultima de sex ultimis praedicamentis.

Suppono cum communi horum sex ultima praedicamenta esse denominationes extrinsecas, seu relationes extrinsecus advenientes, et ratio est, quia totum esse horum praedicamentorum est ad aliud se habere: unde sunt relationes vere, et proprietates. His sic definitiones horum praedicamentorum cuiuslibet in particulari breviter proponendas statuemus.

Primum existit actio, quae in praesentiarum sumitur pro relatione agentis transmutantis ad subiectum transmutatum, et sic definitur: est relatio extrinsecus adveniens agenti transmutanti ad subiectum transmutatum. Secundum praedicamentum est passio, et definitur sic: est relatio extrinsecus adveniens subiecto transmutato ad agens transmutans.

Tertium praedicamentum est ubi, et est relatio extrinsecus adveniens rei existenti in loco. Ubi est duplex: activum scilicet et passivum. Activum est relatio loci ad rem locatam; passivum vero rei locatae ad locum. Quartum est situs, et definitur sic: relatio extrinsecus adveniens in partibus rei locatae, et partes loci ad invicem speciali modo dispositas. Unde differt situs ab ubi in hoc, quod ubi praecise dicit respondentiam partium tali modo dispositarum in loco; situs nam est illa maior: v.g. sedere.

Quintum est habitus, et est relatio inter vestitum et vestem. Ad hoc praedicamentum reducitur unio partium cum subiecto; quia sicut vestis adhaeret vestito, sic adhaeret subiecto albedo, etc. Ultimum praedicamentum est quando, et est relatio extrinsecus adveniens rei temporali. Hoc praedicamentum esse denominationem extrinsecam tenet Mastrius, et facile explicatur rationibus quibus superius probatur relationes extrinsecus advenientes non esse res distinctas extremorum. Plurima alia adhuc videlicet libro Logicae, quos

cultorum vim timiles, q. licet ubiq. pro monendi fideliam sunt, sicut proinde quasi apud Haltonem videre potest.

Tuque (Viri de venerande) finis universitatis superiorum ... et universa, qui transeunt sit. Idolo ... et omnia, quæ ... ... cedant in laudem, et gloriam ... qui omnia L. O. M. ... gladius, gladio omni ... penetrabilior, ... Dolentium, Virginis Mariæ, ... ut toti ... Cedant ... Religionis ... S. ... S. ... omnia ...

Salutat vos ... minores.

Die 4. mensis Maii ... Domini

1729.